Katrineholm

Kallelse

Kommunledningsförvaltningen

2024-09-16

Sammanträdande organ

Bildningsnämnden

Tid

2024-09-17 klockan 10:00

Plats

Safiren

Nr	Ärende	Beteckning
1	Upprop	
2	Val av justerare	
3	Fastställande av dagordning	
4	Verksamhetsinformation - Gymnasieantagningen - Rekryteringsläget - AI-projekt - Lokaler - Aktuella lagändringar	
5	Motion - Göra läroverksgatan till gångfartsgata vid Järvenskolan	BIN/2024:42
6	Motion - Inför fjärrundervining i moderna språk	BIN/2024:95
7	Månadsrapport juli 2024	BIN/2024:88
8	Delårsrapport 2024	BIN/2024:143
9	Rapport från kontroll av dataskyddsefterlevnad 2024	BIN/2024:100
10	Revidering av riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris	BIN/2024:141
11	Redovisning av delegationsbeslut	BIN/2024:17
12	Meddelande	BIN/2024:18, BIN/2024:9

Katrineholm
Bildningsförvaltningen

Förvaltningskontoret

Datum
2024-08-30

Vår beteckning
BIN/2024:42 - 1.9.1 - Inkommande remisser

Mottagare:

Vår handläggare
Johanna Siverskog

Handläggare telefon
0150-570 46

Handläggare e-post
Johanna.Siverskog@katrineholm.se

Yttrande över motion - Att göra Läroverksgatan till gångfartsgata vid Järvenskolan

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen om att göra Läroverksgatan till gångfartsområde vid Järvenskolan.

Sammanfattning av ärendet

Inger Fredriksson (C) och Ingela Wallace (C) har inkommit med en motion som utmynnar i yrkande på att göra Läroverksgatan utanför Järvenskolan till gångfartsgata. Motionen har remitterats till bildnings- och service- och tekniknämnden.

Bildningsförvaltningen har samordnat sitt motionssvar med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ärendets handlingar

- Motion - Att göra Läroverksgatan till gångfartsgata vid Järvenskolan

Förvaltningens bedömning

Bildningsförvaltningen delar inte motionärernas uppfattning. Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört en rad trafiksäkerhetsåtgärder vid Järvenskolan.

- En gång- och cykelbana från Oppundavägen till skolan har funnits utmed Läroverksgatan sedan långt tillbaka.
- Inför Järvenskolans om- och tillbyggnad så byggdes år 2020 en timglashållplats på Läroverksgatan och förlängning av gång- och cykelbanan vidare ner till Linnévägen.
- År 2022 anlades en fortsatt sträckning av denna gång- och cykelbana ner utmed Drottninggatan till Tegnérvägen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen beskriver att dessa åtgärder genomförts för att höja trafiksäkerheten och för att ge eleverna goda förutsättningar för att välja att gå och cykla till skolan.

Gång- och cykelbanan ligger på samma sida som skolan och innebär att behovet att korsa Läroverksgatan på andra platser än i korsningar är mycket litet.

I och med gång- och cykelbanan utmed Läroverksgatan har gatan blivit smalare och i kombination med timglashållplatsen, där det inte går att mötas två fordon, så medverkar det till sänkta hastigheter utanför skolan.

Gågator och gångfartsområden

Samhällsbyggnadsförvaltningen beskriver vidare att det på gågator och i gångfartsområden gäller särskilda krav. Den största skillnaden mellan en gågata och ett gångfartsområde är att en gågata är avsedd för gående och ett gångfartsområde är en gemensam yta för fordonsförare och gångtrafikanter. Både när det gäller gågata och gångfartsområde så ska det finnas stora anspråk från gående att korsa vägen på hela sträckan och inte bara i anslutning till korsningarna.

För både gågata och gångfartsområde gäller följande:

- du inte får köra fordonet med högre hastighet än gångfart
- du får inte parkera fordonet på annat än markerade platser
- fordonsförare har väjningsplikt mot gående och detta gäller alla fordon, även när du cyklar.

På en gågata begränsas trafiken med motordrivna fordon ytterligare.

Du får korsa en gågata – men du får bara köra på gågatan när och om det behövs för:

- varuleverans till eller från butiker eller motsvarande vid gågatan
- transport av gods eller boende till eller från adress vid gågatan
- transport av gäster till eller från hotell eller motsvarande vid en gågata
- transport av sjuka eller rörelsehindrade personer till eller från adress vid gågatan.

Förutsättningar för gågata eller gångfartsområde

Eftersom Läroverksgatan trafikeras av kollektivtrafik så är en reglering med gågata inte möjlig.

Ett beslut om gångfartsområde kräver utöver reglering en omfattande ombyggnad av gatan eftersom gångfartsområden inte ska separera trafikanter utan underlätta för gående att använda hela ytan. Detta skulle även medföra en försämrad trafiksäkerhet för cyklister då de hänvisas till den gemensamma ytan tillsammans med övriga fordon. Det blir också svårt att anordna en tillgänglighetsanpassad hållplats i ett gångfartområde då hela ytan på gatan ska vara i samma nivå.

Rasmus Berglöv
Utredare

Beslutet skickas till: Kommunstyrelsen, Akten

Motion till kommunfullmäktige i Katrineholm

Gör Läroverksgatan till gångfartsgata vid Järvenskolan

När skoldagen börjar och slutar ska de elever som inte själva kan ta sig till skolan hämtas och lämnas. Det är bussar och bilar, cyklar och gående som ska samsas om utrymmet utanför kommunens skolor. Olika satsningar har gjorts för att öka säkerheten, så att ingen kommer till skada. Men mer behöver göras.

En trafikmiljö som tycks ha glömts bort är Läroverksgatan vid Järvenskolan. Den skulle med en enkel insats kunna göras tryggare genom att sträckan görs om till gångfartsgata.

Delar av Läroverksgatans förlängning - Drottninggatan - är redan idag gångfartsgata med avsikten att öka tryggheten för oskyddade trafikanter. Centerpartiet anser att tryggheten också behöver ökas för ungdomarna som går på Järvenskolan.

Mot bakgrund av detta yrkar Centerpartiet:

Att Läroverksgatan görs om till gångfartsgata utanför Järvenskolan.

Katrineholm 9 januari 2024

Inger Fredriksson (C) **Ingela Wallace (C)**

Centerpartiet
KATRINEHOLM

Katrineholm
Bildningsförvaltningen

Förvaltningskontoret

Datum
2024-08-30

Vår beteckning
BIN/2024:95 - 1.9.1 - Inkommande remisser

Mottagare:

Vår handläggare
Margaretha Norling

Handläggare telefon
0150-570 46

Handläggare e-post
Margaretha.Norling@katrineholm.se

Yttrande över motion - Inför fjärrundervisning i moderna språk

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen – inför fjärrundervisning i moderna språk.

Sammanfattning av ärendet

Ingela Wallace, Centerpartiet, har inkommit med en motion som föreslår att Katrineholms kommun ska använda sig av möjligheten att införa fjärrundervisning moderna språk i åk 6 för elever i skolorna i Björkvik, Forssjö, Sköldinge, Valla, Bie och Julita.

Detta skulle innebära att eleverna inte åker buss till centralorten, vilket sker idag, utan skulle kunna stanna kvar på sin skola och delta i undervisning i moderna språk digitalt i så kallad fjärrundervisning.

Enligt motionen skulle detta innebära flera vinster som exempelvis:

- Tidsbesparing för elever som slipper tidskrävande resor
- Minskad stress då elever stannar i bekant miljö
- Elever utvecklar sina digitala färdigheter vilket gynnar deras framtida studier och arbetsliv.
- Den personal som i vanliga fall åker med till centralorten kan stanna på skolan och vara en resurs där.
- Mindre miljöpåverkan då resorna minskas.
- Den skola som idag har språkvalslektionerna behöver inte upplåta lokaler.

Ärendets handlingar

- Motion - Inför fjärrundervisning i moderna språk

Förvaltningens bedömning

Bildningsförvaltningen anser motionärernas förslag om att införa fjärrundervisning i moderna språk för elever på nämnda landsbygdsskolor bör avslås.

Bildningsförvaltningen delar emellertid till fullo motionärernas mening i det att resorna för eleverna är tidskrävande och också belastar miljön till viss del då ordinarie

linjetrafiksbussar inte är möjliga att utnyttja då de inte passar ihop med schemat för eleverna.

Förvisso är det mindre stress för eleverna att stanna i sin bekanta miljö, men om man väljer att se dessa resor som en del i planen för övergång mellan åk 6 och åk 7 så framstår det i ett annat sken. Vi måste förbereda eleverna för den skolgång de ska möta och ett mycket bra sätt att göra det på är att kontinuerligt besöka den miljö man ska till så att man är förberedd när dagen för överflytt kommer.

Fjärrundervisning definieras i skollagen som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid.

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar. I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska det finnas en handledare närvarande där eleverna befinner sig. Även i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska en handledare vara närvarande, men i dessa skolformer är det inte alltid nödvändigt att handledaren befinner sig i samma lokal som eleverna under hela lektionen. En handledare i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan kan därför exempelvis stödja flera elevgrupper samtidigt, 1kap. 3 § och 21 kap. 12–13 §§ skollagen.

Den stora skillnaden mellan grundskolan och gymnasieskolan gällande fjärrundervisning är alltså att i grundskolan ska det finnas en handledare närvarande i klassrummet när eleven får undervisning, medan en handledare kan finnas cirkulerande i flera lokaler när det kommer till gymnasieskolan.

Detta skulle alltså innebära att var och en av nämnda skolor skulle vara tvungna att tillhandahålla så många klassrum som motsvarar antalet språk som läses på skolan för att det ska vara möjligt för eleverna att aktivt följa undervisningen. Det skulle till exempel innebära ett klassrum var för tyska, spanska, franska och även engelska/svenska om eleven valt det alternativet. Det betyder också att i vart och ett av dessa klassrum måste det finnas en handledare.

Som det ser ut idag är det i princip fysiskt omöjligt på nämnda skolor att organisera om för att få loss minst tre olika lokaler. Än mer omöjligt är det att bemanna varje klassrum med en handledare.

I ett summerande kan bildningsförvaltningen konstatera att motionen belyser en i grunden god idé, men då den både skulle leda till att vara kostnadsdrivande på grund av kravet på handledare i varje klassrum samt att det skulle medföra en lokalproblematik på skolorna skulle det inte vara genomförbart.

Johan Lindeberg
Förvaltningschef

Beslutet skickas till: Kommunstyrelsen, Akten

Motion till kommunfullmäktige i Katrineholm

Inför fjärrundervisning i moderna språk

Från och med årskurs 6 erbjuds alla elever undervisning i moderna språk, till vardags kallat språkval. I Katrineholms kommun erbjuds spanska, franska och tyska. För att kunna få ta del av undervisningen åker elever från Björkvik, Forssjö, Sköldinge, Valla, Bie och Julita in till Katrineholm en gång i veckan. Det orsakar en hel del extra arbete och kostnader för varje landsortsskola som måste ordna med transport och ofta också se till att det finns personal som följer med.

En möjlighet att undvika detta är att införa fjärrundervisning. Det ger många fördelar, exempelvis:

- Tidsbesparing, när eleverna slipper resan till centralorten, vilket ger dem mer tid för studier.
- Minskad stress för eleverna när de får studera i en välbekant miljö.
- Eleverna får möjlighet att utveckla sina digitala färdigheter och får vana att studera på distans, vilket kommer gynna dem vid framtida studier och arbetsliv.
- Personal är kvar på skolan i stället för att tillbringa en betydande del av skoldagen på annan plats.
- Mindre miljöpåverkan, då eleverna inte behöver bussas. (De flesta skolor har dessutom inte möjlighet att använda sig av den ordinarie linjetrafiken.)
- Den skola som tillhandahåller språkvalsundervisningen behöver inte upplåta lokaler.

I ett senare skede skulle fjärrundervisning kunna införas för eleverna i hela Katrineholm.

Mot bakgrund av detta yrkar Centerpartiet:

Att Katrineholms kommun ska använda sig av möjligheten att införa fjärrundervisning i moderna språk för landsbygdsskolornas elever.

Katrineholm 26 februari 2024

Ingela Wallace (C)

Centerpartiet
KATRINEHOLM

Katrineholm
Kommunledningsförvaltningen

Nämndadministration

Datum
2024-08-30

Vår beteckning
BIN/2024:88 - 1.2.7 - Återkoppla till förtroendevalda

Mottagare:

Vår handläggare
Rasmus Berglöv

Handläggare telefon
0150-570 71

Handläggare e-post
Rasmus.Berglov@katrineholm.se

Månadsrapport juli 2024

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden beslutar att godkänna månadsrapporten för juli år 2024 och lägga den till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Bildningsnämnden har tagit del av månadsrapporten för juli år 2024. Månadsrapporten innehåller verksamhets-, ekonomisk-, personalredovisning samt statistik över barn- och elevutveckling.

Ärendets handlingar

- Månadsrapport juli 2024

Rasmus Berglöv
Utredare

Beslutet skickas till:

Revisorerna

Akten

Katrineholm

Månadsrapport juli

Månadsrapport

Bildningsnämnden

Innehållsförteckning

Verksamhetsredovisning 3
Verksamhetsrapport 3
Barn- och elevutveckling 4
Förskola 4
Grundskola 5
Fritidshem 5
Gymnasieskola 6
Ekonomisk redovisning 7
Driftredovisning 7
Driftredovisning 7
Investeringsredovisning 8
Investeringsredovisning 8
Personalredovisning 10
Kompetensförsörjning 10
Arbetsmiljö 10
Sjukfrånvaro 10

Verksamhetsredovisning

Verksamhetsrapport

Samtidigt som skolornas elever och personal går på sommarlov så finns en hel del verksamhet som löper på precis som vanligt under sommaren. Sommaren för både förskola och fritidshem kan beskrivas som lugn och verksamheten har löpt på som planerat. Även KAA-verksamheten har varit igång hela sommaren.

Under sommaren har flera byggnationer pågått. Bland annat har det skett ombyggnationer på Bie skola för att skapa ytterligare ett klassrum och på Södra skolan har klassrum färdigställts för elever från Röda huset. På södra skolan har även ombyggnation påbörjats av de lokaler som till hösten ska inrymma ungdomsmottagningen.

I början på juli gjordes den slutgiltig antagning till gymnasieskolan. eleverna har sedan haft juli månad på sig att tacka ja eller nej till platsen. Därefter sker reservantagning.

Barn- och elevutveckling[1]

Förskola

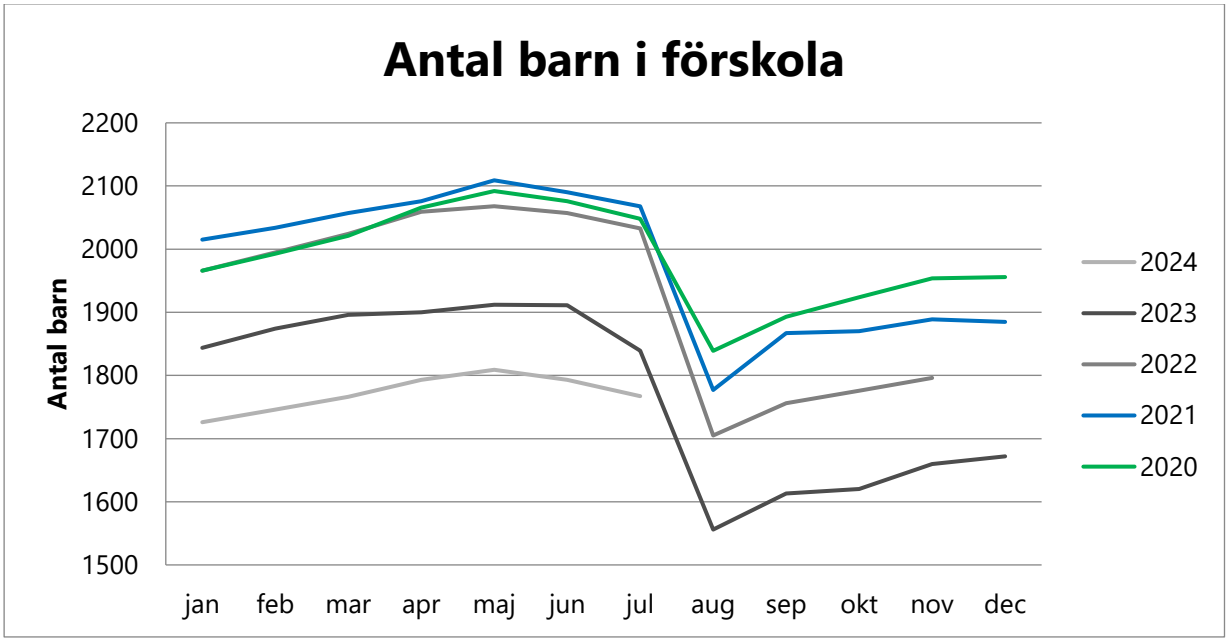

I juli var totala antalet barn i förskola (inkl. pedagogiska omsorg) 1 767, detta är 72 färre än samma månad förra året. Av dessa fanns 39 barn i förskola/pedagogisk omsorg i extern regi eller i förskola i annan kommun. Andelen barn som finns hos externa utförare var drygt 2%. I kommunens förskolor finns ytterligare 16 barn från andra kommuner och några barn som är asylsökande eller som omfattas av massflyktingdirektivet.

[1] Avser barn och elever folkbokförda i Katrineholm

Grundskola

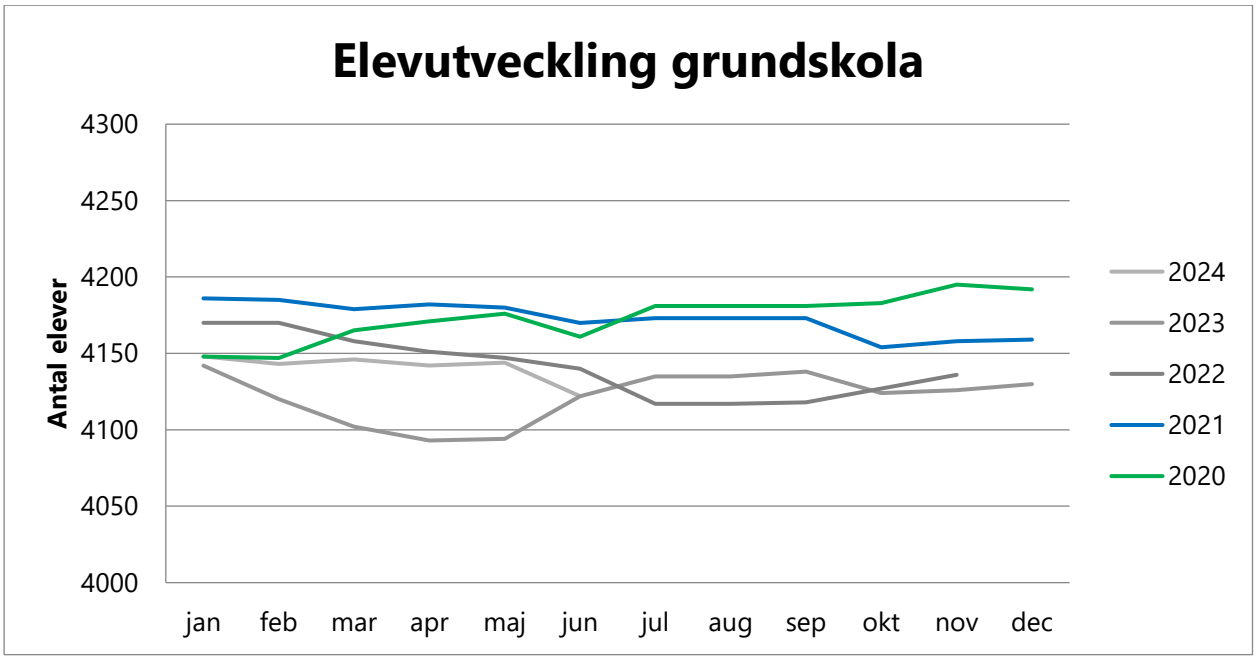

Antalet elever i grundskola inklusive förskoleklass och anpassad grundskola uppgick i juni (juli kan ännu ej mätas) till 4122 vilket är exakt samma antal som förra året. Av dessa elever fick 380 sin undervisning i extern regi eller i annan kommun. Detta motsvarar drygt 9%. I kommunens skolor finns ytterligare 150 elever från andra kommuner och några elever som är asylsökande eller som omfattas av massflyktingdirektivet.

Fritidshem

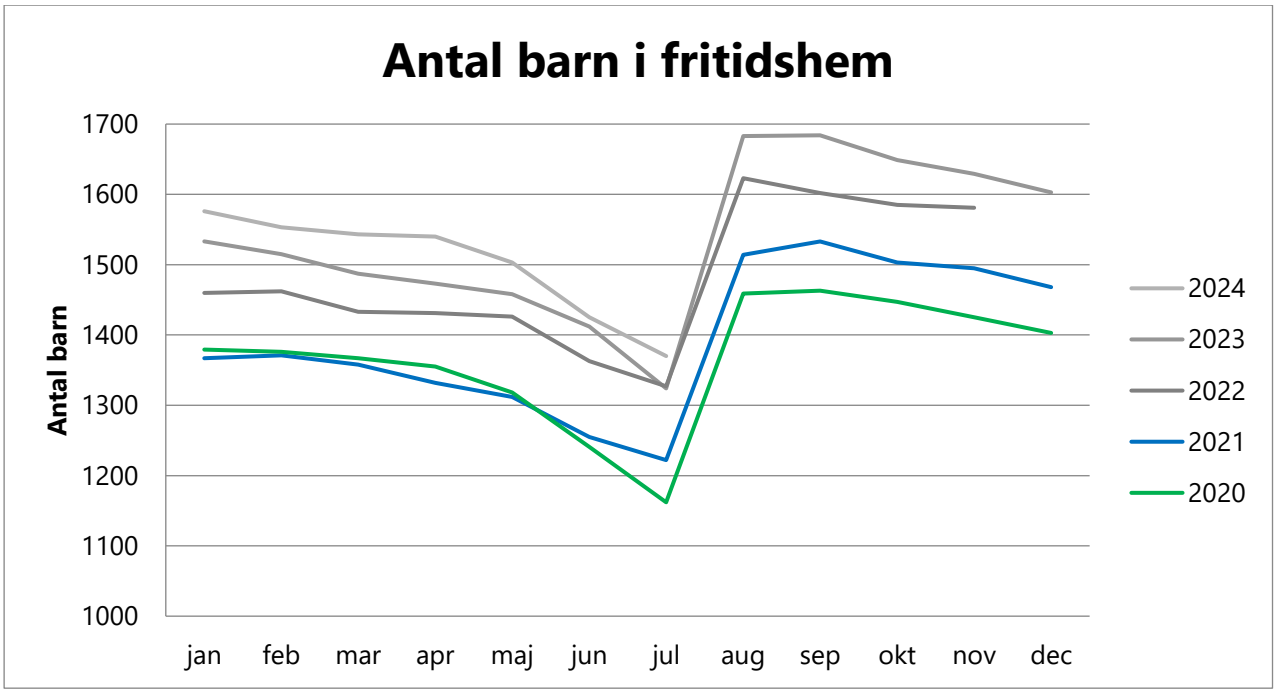

Antalet barn i fritidshem uppgick i juli till 1 370, detta är 46 fler än samma månad förra året. Av dessa fanns 17 barn i fritidshem i extern regi eller i annan kommun. Detta motsvarar drygt 1%. I kommunens fritidshem finns ytterligare 15 barn från andra kommuner.

Gymnasieskola

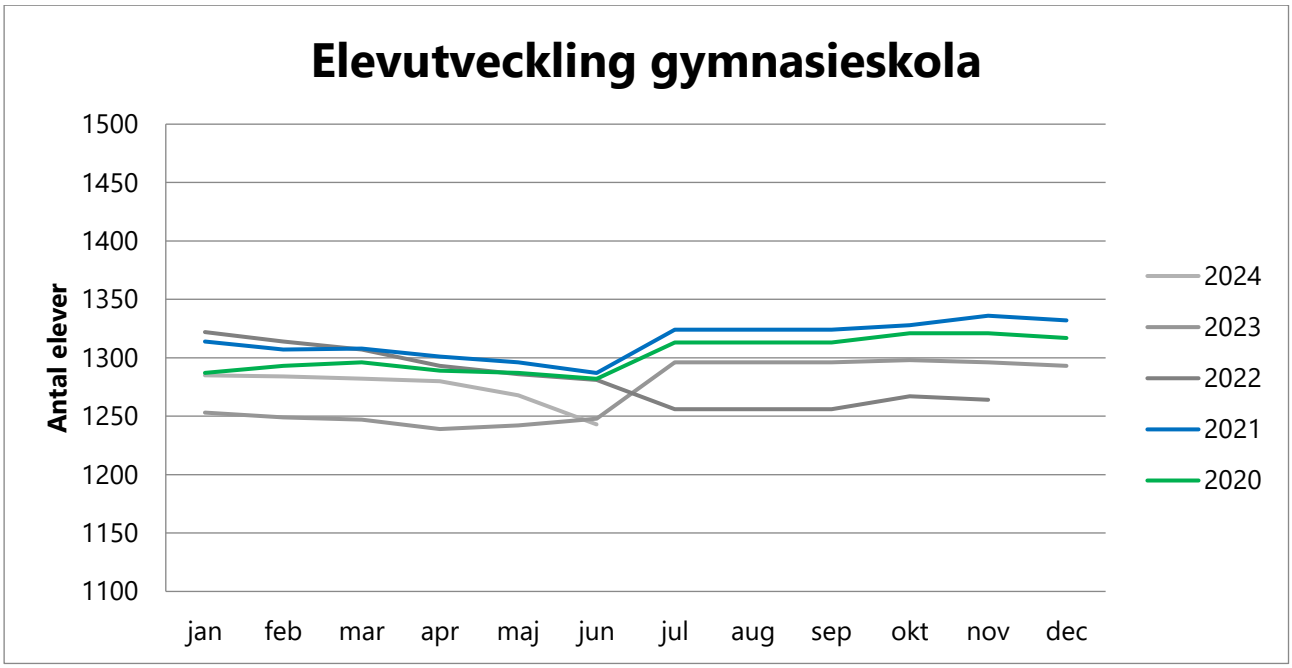

I juni (juli kan ännu ej mätas) fanns 1 243 elever folkbokförda i Katrineholm i gymnasieskola inkl. anpassad gymnasieskola. Detta är fem färre än samma månad förra året. Av dessa elever fick 219 sin undervisning i extern regi eller i annan kommun. Andelen elever som studerar på annan ort motsvarar knappt 18%.

I kommunens skolor finns ytterligare 316 elever från andra kommuner och några elever som är asylsökande eller som omfattas av massflyktingdirektivet.

Ekonomisk redovisning

Driftredovisning

Driftredovisning

Sammantagen prognos bildningsnämnden

Till och med juli redovisar bildningsnämnden en positiv avvikelse i förhållande till budget på + 7 347 tkr. Samtidigt är den sammantagna prognosen för året +/- 0 tkr.

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående månader och det kan fortfarande konstateras att det finns negativa avvikelser inom några enheter. Under sommarn har det inte uppstått några situationer som föranleder en förändrad prognos. Det finns dock flera osäkerhetsfaktorer som kan komma att påverka prognosen för året. Exempelvis är inte alla elevregistreringarna för hösten klara ännu. Prognosen för juli baseras också på att externa placeringar ser ut på samma sätt som vid föregående månadsrapport.

I prognosen beräknas cirka 7 mnkr av de tillfälliga medel som bildningsnämnden tilldelats för omställningskostnader nyttjats.

Bildningsnämnden

Nämndverksamhetens prognos för året är +/- 0.

Förvaltningsledning och administration inkl. resursfördelning och tilläggsbelopp

Verksamheten omfattar flera större områden och prognoserna för dessa ligger kvar på +2 150 tkr.

För resursfördelningen finns en positiv avvikelse för perioden då skolpeng till gymnasieskolan inte betalats ut för juli.

Stödverksamheter

Den sammantagna prognosen för stödverksamheterna ligger kvar på +650 tkr.

Till stödverksamheterna räknas Kulturskola, Barn- och elevhälsa, KomTek, Bryggan, Öppen förskola och Omsorg på udda tider.

Förskola

För perioden redovisar förskolan en avvikelse i förhållande till budget på +1687 tkr. Prognosen för året ligger kvar på +/-0 tkr.

Anledningen till periodens avvikelse är främst att personalkostnaderna och kostnaderna för hyrpersonal sammantaget är 1199 tkr lägre än budgeterat.

Grundskola inkl. anpassad grundskola

För perioden redovisar grundskolorna en avvikelse i förhållande till budget på 10 tkr. Prognosen för året ligger kvar på -1 000 tkr.

Personalkostnaderna ligger - 2 975 tkr högre än det budgeterade vilket i dagsläget balanseras av höga intäkter och låga övriga kostnader. De övriga kostnaderna kommer med stor sannolikhet balanseras över året. Det finns fortsatt en viss osäkerhet för enheterna gällande elevantalen som kan komma att påverka resultatet både positivt och negativt.

För perioden redovisar anpassad grundskola en negativ avvikelse i förhållande till budget på -270 tkr. Prognosen för året är +/-0.

Gymnasieskola inkl. anpassad gymnasieskola

För perioden redovisar gymnasieskolorna en ackumulerad negativ avvikelse jämfört med budget på -9 739 tkr. Avvikelsen beror främst på två faktorer. För det första har ferielönerna, som utgör en betydande kostnad i juni, påverkat resultatet. I budgeten är dessa lönekostnader fördelade över tre månader, men i verkligheten betalas de flesta ferielöner ut i juni. Detta skapar en temporär negativ avvikelse i budgeten. För det andra har skolpengen för juli ännu inte betalats ut, vilket bidrar till det negativa resultatet. Elevantalen inför hösten är fortfarande osäkra och skolpengen regleras först i september. Detta gör att prognosen för året ligger kvar på -300 tkr.

För perioden redovisar anpassad gymnasieskola en ackumulerad negativ avvikelse jämfört med budget på -2 395 tkr. Även här förklaras avvikelsen av de ovan nämnda faktorerna. Detta gör att prognosen för året ligger kvar på –1 500 tkr.

	Utfall ack	Utfall ack fg år	Budget ack	Avvikelse ack	Prognos avvikelse
60 Bildningsnämnden	-911	-992	-965	55	0
61 Förvaltningsledn o adm	-489 280	-466 359	-506 850	17 570	2 150
62 Förskola	3 457	-12 405	1 770	1 687	0
64 Grundskola & fritidshem	-3 469	-32 548	-3 208	-260	-1 000
66 Gymnasieskola	-13 019	-15 385	-885	-12 134	-1 800
68 Gemensam verksamhet BIF	-32 320	-35 647	-32 749	430	650
69 Ankomstregistrering BIF	0	-20	0	0	0
Totalt	**-535 541**	**-563 355**	**-542 888**	**7 347**	**0**

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Under årets första månader har ytterligare investeringar gjorts kopplat till förvaltningens nya verksamhetssystem.

Inköp av iPads till förskoleklass samt årskurs 4 och 7 i grundskolan kommer att ske till höstterminens start. Detsamma gäller datorer till gymnasieskolans år 1. Vid nämndens sammanträde i juni togs beslut om att omfördela 2 mnkr till detta ändamål, ärendet går upp till beslut i KS i augusti.

	Utfall ack	Budget helår	Kvar av årets budget	Prognos avvkelse mot budget helår
100001 Upph verks.system och lärplatt	-518	-1 500	982	0

100004 Investering gymnasieskola	-2	-560	558	0
100005 Grundskola - inv, tekn utr	-104	-500	396	0
100007 Nya förskolor	0	-320	320	0
100011 1:1 satsning 1-9	0	-7 363	7 363	0
100019 Upprustning förskolan	-65	-1 625	1 560	0
100020 Ny förskola Forssjö	-9	0	-9	0
100023 Inventarier nya Järvenskolan	-81	-2 000	1 919	0
100024 Inventarier Stensättersskolan	-34	0	-34	0
100026 Nya lokaler grundskolan Forssj	0	-300	300	0
100027 Upphandling elevjournalsystem	0	-73	73	0
	-813	**-14 241**	**13 428**	**0**

Personalredovisning

Kompetensförsörjning

Merparten av rekryteringarna som har skett inför höstterminen har gått som planerat. Dock har det varit svårt att rekrytera till vissa specifika tjänster på vissa enheter.

Arbetsmiljö

Sjukfrånvaro

Under juni var den totala sjukfrånvaron i % av arbetad tid för alla tillsvidareanställda 5,57% (kvinnor 6,10% och män 3,21%). Detta är en minskning jämfört med samma månad förra året då den totala sjukfrånvaron i % av arbetad tid för alla tillsvidareanställda var 6,33% (kvinnor 6,80% och män 4,16%).

Även jämfört med föregående månad (maj) har det skett en förbättring av den totala sjukfrånvaron då motsvarande siffror den månaden var 7,35% (kvinnor 7,98% och män 4,58 %). Värt att påpeka är att sjukfrånvaron alltid går ner under sommaren.

Det bör också påpekas att siffrorna för juni kan komma att ändras om eftersläpande registrering av sjukfrånvaro hos timanställda görs.

Katrineholm
BILDNINGSFÖRVALTNINGEN
Förvaltningskontoret

Datum
2024-09-16

Vår beteckning
BIN/2024:143 - 1.4.1 - Mål- och ekonomistyrning

Mottagare:

Vår handläggare
Johanna Siverskog

Handläggare telefon
0150-570 46

Handläggare e-post
Johanna.Siverskog@katrineholm.se

Bildningsnämndens delårsrapport 2024

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden godkänner upprättad delårsrapport 2024 och översänder den till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Bildningsförvaltningens arbete med de mål och prioriteringar som angavs i nämndens plan med budget för 2024 har i stor utsträckning gått enligt plan.

Prognosen för året är att förvaltningen helt eller delvis kommer att nå de resultatmål som berör bildningsnämnden. När det gäller flera av resultatmålen för nämndens huvudområde "skola och utbildning för alla" finns i dagsläget egna resultat att utgå ifrån. Nationell statistik presenteras dock inte förrän under hösten.

Ekonomiskt prognostiserar förvaltningen utfall i nivå med budget för året. I det prognostiserade resultatet finns dock både positiva och negativa avvikelser. Störst avvikelse återfinns inom gymnasieskolan. Flera av gymnasieskolorna har stora svårigheter att komma i ekonomisk balans. Arbetet med att komma till rätta med detta kommer att intensifieras under hösten för att verksamheten inte ska gå in med en obalans i budgetåret 2025.

Ärendets handlingar

- Delårsrapport 2024

Johanna Siverskog
Ekonom

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Akten

Katrineholm

Tertialrapport 2024

Uppföljningsrapport

Bildningsförvaltningen

Innehållsförteckning

Inledning **3**

Ansvarsområde och organisation **4**

Ansvarsområde 4
Väsentliga organisationsförändringar 4

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning **5**

Verksamhetsrapport 5
Volymutveckling 6

Ekonomisk ställning **8**

Driftredovisning 8
Investeringsredovisning 10

Väsentliga personalförhållanden **12**

Personalförhållanden i kommunen 12
Personalkostnader och personalstyrka 12
Kompetensförsörjning 12
Medarbetarskap och ledarskap 13
Hållbart arbetsliv och arbetsmiljö 13

Förväntad utveckling **14**

Åtgärdsplan 14

Inledning

Tertialrapporten innehåller en översiktlig och sammanfattande redogörelse för perioden 1 januari till och med 30 april. Det är vad som beslutats i kommunplanen och övergripande plan med budget som tertialrapporten svarar upp gentemot. Syftet med tertialrapporten är att stämma av hur verksamheterna ligger till i förhållande till plan, få bättre kontroll på det ekonomiska läget och investeringsprojekten samt ge ett första underlag inför den kommande budgetprocessen.

Tertialrapporten är en fördjupad månadsrapport till kommunstyrelsen och behöver därför inte nämndbehandlas. Förvaltningarna lämnar i tertialrapporten underlag för den kommunövergripande tertialrapport som behandlas av kommunstyrelsen i maj.

Ansvarsområde och organisation

Ansvarsområde

Bildningsnämnden ansvarar för och fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Det offentliga skolväsendet omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola samt anpassad gymnasieskola. Nämndens ansvar omfattar även pedagogisk omsorg. Nämnden har även tillsynsansvar för fristående förskoleverksamheter, samt rätt till insyn i fristående skolverksamheter inom kommunen. Bildningsnämnden ansvarar också för kommunens aktivitetsansvar (KAA)* i samverkan med socialförvaltningen och Viadidakt. Utöver dessa lagstadgade verksamheter ansvarar bildningsnämnden för den kommunala kulturskolan, den kommunala teknik- och entreprenörsskolan KomTek, den kommunala öppna förskolan samt fritidsgårdsverksamhet på landsbygden.

Bildningsnämndens verksamhet regleras av både stat och kommun. Det nationella uppdraget formuleras i skollag, förordningar och läroplaner. Det kommunala uppdraget och bildningsnämndens ekonomiska förutsättningar formuleras i övergripande plan med budget som fastställs av kommunfullmäktige.

**Kommunen har enligt skollagen ansvar för att följa upp vad ungdomar i åldern 16-20 år som inte går på gymnasieskolan gör. I första hand ska ungdomarna motiveras tillbaka till studier och i andra hand ska de erbjudas aktiviteter.*

Väsentliga organisationsförändringar

Under året har det tillträtt en ny verksamhetschef för gymnasieskola, vuxenutbildning och arbetsmarknad. Tjänsten delas med Viadidakt. Det har även tillträtt en ny chef för den centrala barn- och elevhälsan.

Det har under årets första månader skett en omorganisation av verksamheten för barnomsorg på obekväm tid. Verksamheten, som fått namnet Enhörningen, har sedan början av april sin placering på förskolan Näverstugan. Verksamheten finns till för vårdnadshavare som jobbar kvällar, nätter eller helger och behöver barnomsorg under dessa tider.

Estetiska programmet med inriktning Animation och visualisering har i år inte haft några behöriga förstahandssökande. Därför har bildningsnämndens enskilda utskott beslutat att pausa programinriktningen. Det innebär att programinriktningen plockas bort som alternativ i omvalsprocessen som startar den 15 april. Elever som går programmet i dag påverkas inte. Estetiska programmet med inriktning Estetik och media finns kvar.

Från och med januari 2024 ligger hela ansvaret för KAA (både det administrativa och utförandet) på bildningsförvaltningen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Verksamhetsrapport

Volymanpassningar

Under årets första månader har det skett ett fortsatt arbete med volymanpassningar i förskolan. Nya prognoser har tagits fram vilka bekräftar den utveckling som även kunnat ses i de tidigare prognoserna.

Bildningsförvaltningen närmar sig målet "Personalen i förskolan ska ha pedagogisk utbildning och minst hälften ska vara förskollärare". Andelen personal med förskollärarlegitimation hade nått 42% i den offentliga statistiken som presentades under våren (baserad på uppgifter inrapporterade till SCB 15:e oktober 2023).

Dimensioneringen och utbud av gymnasieprogram

Estetiska programmet med inriktning Animation och visualisering har i år inte haft några behöriga förstahandssökande. Därför har bildningsnämndens enskilda utskott beslutat att pausa programinriktningen. Det innebär att programinriktningen plockas bort som alternativ i omvalsprocessen som startar den 15 april. Elever som går programmet i dag påverkas inte. Estetiska programmet med inriktning Estetik och media finns kvar. Att pausa programmet innebär negativa ekonomiska effekter för Duveholm 1 då den prognostiserade programpengen för eleverna utgår.

Flens kommun tog under våren beslut om att lägga ner samhällsvetenskapsprogrammet och det naturvetenskapliga programmet på Prins Wilhelmgymnasiet till hösten 2024. Blir detta beslut verklighet kan det komma att påverka elevantalen på Katrineholms gymnasieskolor.

Lokaler

Under hösten 2023 drabbades flera av kommunens förskolor och skolor (Förskolan Påfågeln, Förskolan Backa, Forssjö skola f.d. Förskolan Fågelbo, Skogsborgsskolan Gläntan) av vattenskador eller problem med bland obehaglig lukt. Renoveringsarbete har pågått under våren vilket påverkat verksamheten på olika sätt. På förskolan Påfågel är den första avdelningen av fyra nu färdigrenoverad. Den förskjutna tidplanen påverkar den stängning av förskolan Mysak som planerades till hösten. Delar av verksamheten på förskolan Backa har evakuerats till Nävertorp, Rönneberga och på Forssjö skola f.d. Fågelbo och Skogsborgsskolan Gläntan har eleverna evakuerat elever till andra lokaler. För Skogsborgsskolan har evakueringen inneburit att verksamhet tillfälligt har behövt flytta till Södra skolan. Renoveringen av Gläntan beräknas vara klar till sommaren 2024.

Måluppfyllelse grundskola och gymnasieskola

Inom grundskolan pekar prognoserna på att andelen elever som kommer att nå behörighet till gymnasieskolan läsåret 2023/24 kommer att ligga på samma nivå som förra året, det vill säga runt 80%.

Inom grundskolan kan man se olika former av normbrytande beteenden. Det är en spegling av det som ses i samhället i stort. Ett gott samarbete med socialtjänst, polis och fritid inom SSPF har visat sig bli allt viktigare och flera skolor har fått i gång detta på ett bra sätt som en del i att fånga upp de elever som uppvisar det normbrytande beteendet. En säkerhetssamordnare finns idag på Järvenskolan och denne har fått utbildning för att i sin tur kunna utbilda övriga skolor i säkerhetsarbetet.

I syfte att öka elevernas måluppfyllelse i grundskolan genomförs en utbildningsinsats för att stärka alla lärares kunskaper när det gäller elevers rätt till särskilt stöd. Elever som befaras att inte nå kunskapsmålen ska utredas och i förekommande fall ska det fattas beslut om att utarbeta åtgärdsprogram. Utbildningsinsatsen syftar till att säkerställa att alla lärare har koll på myndighetsutövningen kopplat till arbetet med särskilt stöd. Denna utbildningssatsning har löpt över läsåret där alla lärare i grundskolan utbildats. Parallellt med utbildningen följs det upp på respektive skola där insatser görs beroende på hur långt skolan kommit i processen runt särskilt stöd.

Inom gymnasieskolan finns det en ökad medvetenhet kring resultat bland personal och vissa enheter har en positiv trend i prognoser gällande examensresultat. Dock kan det konstateras att prognoserna inte är lika bra över alla program och alla enheter. Där prognoserna tyder på att eleverna inte kommer att nå en examen görs analyser på individnivå. Gymnasieskolan är inne i ett viktigt utvecklingsarbete, UP2, kring frånvaro och fullföljd utbildning, vilket på längre sikt bör stärka och förhoppningsvis förbättra gymnasieskolans resultat än mer.

Arbete för att främja elevers närvaro och förbättra uppföljningen av elevers frånvaro har legat i fokus under det året. Arbetsgången har förtydligats och skolenheterna har fått fart på sitt arbete med frånvarorapportering. Arbetet ligger i fokus i internkontrollplanen och handlingsplanen vid frånvaro håller på att omarbetas.

Språk- och matematikutveckling

I huvudmannens kvalitetsarbete har språkutveckling identifierats som ett utvecklingsområde och i kommunplanen slås det fast att baskunskaper som svenska och matematik ska prioriteras så att alla barn tidigt lär sig läsa, skriva och räkna. För att förbättra det språkutvecklande arbetet genomförs flera olika satsningar i både förskola och fritidshem. För att förbättra elevers kunskaper i matematik har bland annat en kartläggning av elevernas kunskaper i matematik i år 7 har genomförts där man tittat på elevernas tidigare skolenhet. Denna kartläggning ger bättre förutsättningar för respektive F-6 skola att arbeta med att utveckla undervisningen i matematik.

Barns och elevers delaktighet och inflytande

När resultatet av årets elevenkät hade analyserats kunde det konstateras att det finns brister när det gäller elevers delaktighet och inflytande. Det kan konstateras att det finns skillnader i hur eleverna upplever sin delaktighet kontra hur personalen bedömer elevernas delaktighet. Något som flera skolor lyfter fram att de arbetar med är att elevrådets roll i det systematiska kvalitetsarbetet.

Kommunernas aktivitetsansvar – KAA

Januari 2024 fick bildningsförvaltningen ansvar för hela KAA-processen från att fram till dess endast haft ansvar för bevakning och viss administration. Förändringen innebar att bildningsförvaltningen även fick ansvar för utförandet. Arbetet med utförandet av aktiviteter riktade till ungdomar i målgruppen startade andra veckan i januari och gruppen omfattade 228 ungdomar. I april 2024 omfattade gruppen 138 ungdomar, varav 99 ungdomar hade någon form av sysselsättning i form av antigen studier på folkhögskola eller Komvux, praktik eller arbete. Resterande 39 ungdomar hade insatser i form av bland annat stöd i kontakt med myndigheter, samtal med studie- och yrkesvägledare, studiebesök med mera. Av ungdomar som har skrivits ut ur KAA hade 48 ungdomar fyllt 20 år, 17 ungdomar flyttade från kommunen, 38 ungdomar återgick till utbildning på gymnasieskola och 3 ungdomar hade fått examen.

Samtidigt som detta åtgärdande arbete pågick, startades också insatser för ungdomar på grund- och gymnasieskola i förebyggande syfte. I april arbetade KAA med 141 ungdomar i åldrar 13 – 20 med förebyggande och främjande insatser i syfte att motivera ungdomarna att fullfölja sina studier. Samtidigt pågår även en stor satsning på kompetensutveckling av samtlig personal på gymnasieskola med fokus på främjande och förebyggande arbete avseende elevers rätt till fullföljd utbildning. Samtliga aktiviteter i såväl åtgärdande och förebyggande syfte samt all kompetensutveckling inom området finansieras idag av projektmedel och genomförs av personal anställda inom projekten Ungas Framtid, UP2 och Samstart.

Volymutveckling

Antalet barn som föds fortsätter att sjunka och under perioden januari till april har det fötts i snitt 20 barn/månad. Fortsätter detta låga födande kommer födelsetalen att sjunka för femte året i rad. I budgeten för 2024 beräknas antalet barn i förskola att sjunka till hösten 2024 då en stor barngrupp lämnar förskolan för förskoleklass medan den mindre årskullarna av barn från 2023 respektive 2022 börjar förskolan.

Rektorerna i grundskolan har tillsammans med verksamhetschef för grundskola fortsatt att diskusskutera hur de ska möta de minskade barnkullarna som 2026 kommer att nå förskoleklass.

Volymmått	Tertial 2024	Progn 2024	Tertial 2023	Helår 2023
Barn i förskola inkl. pedagogisk omsorg	1 766	1 642	1 896	1 758
Elever i grundskola	4 096	4 154	4 041	4 056
Elever i anpassad grundskola	50	51	61	58
Barn i fritidshem	1 543	1 552	1 487	1 568
Elever i gymnasieskolan	1 235	1 229	1 247	1 225
Elever i anpassad gymnasieskola	47	48	48	48
Barn i kulturskolans verksamhet (ämneskurs)	620	620	634	626
Barn inskrivna i omsorg på obekväm tid	13	20	18	20
Elever som deltar i modersmålsundervisning	488	600	573	523

Ekonomisk ställning

Driftredovisning

	Utfall ack	Utfall ack fg år	Budget ack	Avvikelse ack	Prognos avvikelse
60 Bildningsnämnden	-517	-596	-551	35	0
61 Förvaltningsledn o adm	-280 854	-291 652	-289 368	8 514	2 850
62 Förskola	1 705	5 830	746	959	0
64 Grundskola & fritidshem	833	1 659	1 410	-577	-1 000
66 Gymnasieskola	-40	-2 379	-140	100	-1 800
68 Gemensam verksamhet BIF	-17 860	-19 903	-18 390	530	-50
69 Ankomstregistrering BIF	0	-20	0	0	0
	-296 733	-307 061	-306 294	9 561	0

Sammantagen prognos bildningsförvaltningen

Till och med april redovisar bildningsförvaltningen en positiv avvikelse i förhållande till budget på + 9 561 tkr. Samtidigt är den sammantagna prognosen för året +/- 0 tkr.

Flera verksamheter prognostiserar negativa avvikelser mot budget vid årets slut:

- Grundskolan -1 000 tkr
- Anpassade gymnasieskola -1 500 tkr
- Gymnasieskola -300 tkr
- Omsorg på obekväma tider -750 tkr

Arbete har påbörjats för att komma till rätta med de avvikelser som identifierades redan tidigare men arbetet har ännu inte gett full effekt varför prognoserna kvarstår. När det gäller prognosen för gymnasieskolan har visar den preliminära gymnasieantagningen att Estetprogrammet kommer att ha färre elever till hösten än vad som beräknades i budget. Respektive verksamhetschef håller i arbetet med att ta fram åtgärder för att komma till rätta med de negativa avvikelserna. För att väga upp för de negativa avvikelserna redovisas i dagsläget positiva avvikelser inom ledning förskola, lednings grundskola och ledning gymnasieskola.

I prognosen beräknas cirka 7 mnkr av de tillfälliga medel som bildningsnämnden tilldelats för omställningskostnader nyttjats.

Bildningsnämnden

Nämndverksamhetens prognos för året är +/- 0.

Förvaltningsledning och administration inkl. resursfördelning och tilläggsbelopp

Verksamheten omfattar flera större områden vilka redovisas var för sig här nedan.

Ledning och administration prognostiserar i dagsläget en positiv avvikelse mot budget på totalt 2 850 tkr. Detta behövs för att väga upp för de negativa prognoser som verksamheterna lämnar i dagsläget.

Området kommungemensamma kostnader och myndighetsutövning prognostiserar i dagsläget inte någon avvikelse i förhållande till budget vid årets slut. Avvikelsen för perioden är -1 028 tkr. Vilket förklaras av höga kostnader för reseersättning och inackordering samt höga kostnader för hyror.

För årets fyra första månader finns en positiv avvikelse på resursfördelning på 7 680 tkr. I april fick bildningsförvaltningen ett budgettillskott för höjt PO-pålägg, tillskottet avser hela året. Skolpengen har reviderats och kommer att betalas ut retraoktivt i maj, i utfallet för perioden påverkar detta resultatet positivt med 2 mnkr. Utöver detta förklaras den positiva avvikelsen av eftersläpande fakturering av interkommunala ersättningar avseende 2023 (1,5 mnkr) men även av högre barnomsorgsintäkter än budgeterat de första månaderna. Ytterligare en förklarande faktor är lägre utbetald skolpeng än budgeterat inom grundskolan och den anpassade gymnasieskolan. I dagsläget lämnas en positiv prognos för året på +3 700 tkr. Denna prognos är dock mycket osäker då det fortfarande återstår en stor del av året och det finns många osäkerhetsfaktorer avseende barn- och elevantal samt kostnader för placerade elever.

Kostnaderna för tilläggsbelopp beräknas bli högre än budgeterat för året. Avvikelsen för perioden är -1 144 tkr och prognosen för året är -3 700 tkr. Prognosen för året täcks i dagsläget upp av en positiv avvikelse på resursfördelning.

Stödverksamheter

Den sammantagna prognosen för stödverksamheterna är för året +50 tkr.

Till stödverksamheterna räknas Kulturskola, Barn- och elevhälsa, KomTek, Bryggan, Öppen förskola och Omsorg på udda tider.

Bryggan lämnar även fortsatt en positiv prognos för året på +200 tkr till följd av lägre personalkostnader jämfört med budget. Barn- och elevhälsan lämnar även fortsatt en positiv prognos på +500 tkr på grund av vakanta tjänster. Kulturskolan och KomTek lämnar en nollprognos för året.

Omsorg på udda tider prognostiserar en negativ avvikelse på -750 tkr. 650 tkr beror på högre personalkostnader än budgeterat och 100 tkr beror på inköp av inventarier och utrustning för att iordningställa verksamhetens nya lokaler.

Förskola

Förskolan redovisar en avvikelse på +959 tkr i förhållande till budget för perioden. Prognosen för året är +/- 0 tkr.

Utfallet för förskolans intäkter ligger på - 45 tkr. Förskolan prognostiserar att intäkterna kommer att vara -950 tkr jämfört med budget vid årets slut. Det beror bland annat på att vissa förskolor prognostiserar med färre barn under hösten än vad som var budgeterat.

På grund av sjukskrivningar redovisar förskolan ett utfall för personalkostnader och hyrpersonalkostnader på +888 tkr. Förskolan prognostiserar att personalkostnader och hyrpersonalkostnader kommer att ligga + 950 tkr vid årets slut jämfört med budget. Det beror på att de lägre intäkterna gör att det inte finns lika mycket utrymme som planerat till personal inom förskolan och det är flera förskolor som planerar för en förändrad bemanning till hösten jämfört med under våren.

Utfallet för övriga kostnader har under januari-mars varit + 116 tkr jämfört med budget, men förskolan prognostiserar att kostnaderna vid årets slut ska vara i nivå med budget.

Knappt hälften av förskolorna prognostiserar negativa resultat vid årets slut, som mest -500 tkr, och drygt hälften av förskolorna prognostiserar positiva resultat vid årets slut, som mest +500 tkr.

Grundskola inkl. anpassad grundskola

För perioden redovisar grundskolorna en avvikelse i förhållande till budget på -384 tkr. Prognosen för året är -1 000 tkr.

Grundskolan har en ackumulerad avvikelse på -685 tkr för personalkostnader men positiva avvikelser på övriga kostnader och köp av verksamhet som med stor sannolikhet kommer balanseras över året. Grundskolan har en ackumulerad avvikelse på intäkter på -847 tkr vilket beror på ett lägre elevantal i grundskolan och färre elever på fritidshem under våren än budgeterat.

Sköldinge skola och Forssjö skola lämnar även fortsatt negativa prognoser på -500 tkr vardera. Detta beror på att enheterna har haft svårigheter att möta upp lägre intäkter med lägre personalkostnader. Arbete för att få ekonomin i balans pågår och kommer fortgå under året.

För perioden redovisar anpassad grundskola en negativ avvikelse i förhållande till budget på -191 tkr. Prognosen för året är +/-0.

Anpassad grundskolan har en ackumulerad avvikelse på -564 tkr för personalkostnader som vägs upp av en positiv avvikelse för intäkter på 226 tkr. Järven och Stensätter anpassade grundskolor prognostiserar att gå från 26 till 17 elever i deras verksamheter under hösten och arbetar nu med att skapa en hållbar organisation utefter elevantalet.

Gymnasieskola inkl. anpassad gymnasieskola

För perioden redovisar gymnasieskolorna en positiv avvikelse i förhållande till budget på 386 tkr. Prognosen för året är -300 tkr.

De stora avvikelserna mot budget för perioden är övriga kostnader samt köp av verksamhet som jämnar ut sig över året. Den försämrade prognosen är på grund av att Estetprogrammet förväntas ha 1 elev färre från maj och året ut. Samt att KTC1 prognostiserar ha ökade personalkostnader till hösten jämfört med budget.

Prognosen för den anpassade gymnasieskolan är i dagsläget -1 500 tkr för året. Försämringen på -600 tkr sedan föregående månad beror på att de prognostiserar ett elevtapp till hösten jämfört mot budget med 4 elever. De har utefter det valt att skära ner på personalkostnader till hösten men inte i lika stor utsträckning som elevpengen prognostiseras att bli. Den ackumulerade avvikelsen är -286 tkr och den förväntas fortsätta öka till nästa prognos då personalkostnader överstiger den ursprungliga budgeten. Ett fortsatt arbete kommer att utföras för att bevaka personalkostnaderna under året särskilt i förhållande till elevantalet.

Investeringsredovisning

	Utfall ack	Budget helår	Kvar av årets budget	Prognos avvikelse mot budget helår
100001 Upph verks.system och lärplatt	-518	-1 500	982	0
100004 Investering gymnasieskola	0	-560	560	0
100005 Grundskola - inv, tekn utr	0	-500	500	0
100007 Nya förskolor	0	-320	320	0
100011 1:1 satsning 1-9	0	-7 363	7 363	0

100019 Upprustning förskolan	-65	-1 625	1 560	0
100020 Ny förskola Forssjö	-9	0	-9	0
100023 Inventarier nya Järvenskolan	-81	-2 000	1 919	0
100024 Inventarier Stensättersskolan	-34	0	-34	0
100026 Nya lokaler grundskolan Forssj	0	-300	300	0
100027 Upphandling elevjournalsystem	0	-73	73	0
	-707	**-14 241**	**13 534**	**0**

Under årets första månader har ytterligare investeringar gjorts kopplat till förvaltningens nya verksamhetssystem.

Under hösten kommer bildningsförvaltningen köpa in datorer till gymnasieskolans årskurs 1. Denna investering är inte budgeterad då datorer tidigare leasats. Bedömningen är nu att det är mer fördelaktigt ekonomiskt för kommunen att köpa in datorer istället för att leasa. Detta gör att bildningsförvaltningen kommer att redovisa en negativ avvikelse mot budget vid årets slut.

Väsentliga personalförhållanden

Personalförhållanden i kommunen

Personalkostnader och personalstyrka

Nyckeltal	Mätdatum	Totalt 2024	Kvinnor 2024	Män 2024	Totalt 2023	Kvinnor 2023	Män 2023
Lönekostnader totalt, tkr	1/1-30/4	255 913			244 306		
Årsarbetare, antal omräknade heltider	1/1-31/3	1 293,2	1 060	233,2	1 356,3	1 115	241,3
Timanställda, andel av totalt antal årsarbetare (%)	1/1-31/3	3,7%	3,7%	4,1%	3,5%	3,4%	4,1%
Månadsanställda, antal	30/4	1 397	1 132	265	1 447	1 174	273

Det volymanpassningsarbete som skett i förskolan återspeglas i den minskning som kan ses i siffrorna när det gäller antal årsarbetare och antal månadanställda. I jämförelse med föregående år har antalet årsarbetare minskat med 63 årsarbetare och antalet månadsanställda minskat med 50 personer.

I jämförelse av den totala lönekostnaden för januari till april 2023 respektive januari till april 2024 behöver hänsyn tas till höjda löner, höjt PO och den särskild lönesatsning på förskollärare som genomfördes 2023. Om hänsyn tas till dessa delar kan det konstateras att lönekostnaderna egentligen minskat i jämförelse med föregående år.

Det kan också konstateras att den kompetensväxling som sker i förskolan då andelen förskollärare ökar gör att lönekostnaderna i förskolan ökar något vilket lyftes redan 2023. Detta då lönen för en förskollärare är högre än lönen för en barnskötare.

Kompetensförsörjning

Nyckeltal	Mätdatum	Totalt 2024	Kvinnor 2024	Män 2024	Totalt 2023	Kvinnor 2023	Män 2023
Månadsanställda som arbetar heltid, andel (%)	30/4	83,5%	83%	85,3%	82,7%	82,8%	82,4%
Genomsnittlig sysselsättningsgrad månadsanställda som arbetar deltid (%)	30/4	71,1%	73,1%	61,2%	71,2%	73,4%	62,2%

Andelen månadsanställda som väljer att arbeta heltid har ökat marginellt jämfört med samma tidpunkt förra året och ligger i år på 83,5%. När de gäller de medarbetare som väljer att arbeta deltid så väljer männen även i år en lägre sysselsättningsgrad än kvinnorna.

Medarbetarskap och ledarskap

Ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) förebygger arbetsskador, ohälsa och olycksfall i arbetet och lägger grunden för en bra arbetsmiljö framåt. Eventuella avvikelser i arbetsmiljöarbetet fångas bland annat upp medarbetarenkäten den årliga uppföljningen av SAM. Under april och maj sker årets medarbetarenkät. Resultatet i enkäten kommer sedan att analyseras och handlingsplaner kommer att tas fram på varje enhet.

Den årlig uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) genomfördes vid årsskiftet och visade inte på några avvikelser på övergripande nivå. Varje enhet arbetar vidare med de delar där de identifierat brister.

Hållbart arbetsliv och arbetsmiljö

Samarbetet med HR-konsulterna från kommunledningsförvaltningen har fortsatt att utvecklas och fungerar mycket bra. HR-konsult träffar regelbundet rektorer för att gå igenom sjukfrånvaro och ärenden i Adato med mera på ett systematiskt sätt.

Arbetet för att komma till rätta med de höga sjuktalen i förskolan har intensifierats. Verksamhetschef förskola, rektorer, lokala samverkansgrupper, centrala fackliga representanter och representanter från HR-enheten samlades i april för en analysförmiddag. Olika data kring sjuktal presenterades och analyserades och mål togs fram på varje enhet i syfte att öka frisknärvaron. Insatser på både organisations och enhetsnivå identifierades utifrån de mål som sattes upp.

Förskolans rektorer och verksamhetschef för förskolan har påbörjat utbildningen Psyk E-bas. Utbildningen syftar till att stärka chefers kompetens inom området psykisk ohälsa.

Nyckeltal	Mätdatum	Totalt 2024	Kvinnor 2024	Män 2024	Totalt 2023	Kvinnor 2023	Män 2023
Sjuklönekostnader, andel av lönekostnader totalt (%)	1/1-30/4	2,3%			2,5%		
Sjukfrånvaro totalt (%)	1/12-29/2	8,9%	9,5%	6%	9,6%	10,4%	6,1%
Sjukfrånvaro tillsvidareanställda (%)	1/12-29/2	9,1%	9,8%	6,2%	9,9%	10,6%	6,5%
Tillsvidareanställda med upprepad sjukfrånvaro (mer än 5 tillfällen under de senaste 12 månaderna), antal	1/3-29/2	207	180	27	242	203	39

Förväntad utveckling

Arbetet med volymanpassningar i förskola behöver fortsätta. Det tiotal personal inom förskolan som varslades om uppsägning redan i december 2023 kommer att avslutas i juni. I september kommer antalet barn i förskolan att vara cirka 100 färre än i september 2023 och till hösten 2025 kommer antalet barn minska med ytterligare 100-150 barn.

Höstterminen 2024 genomförs de första nationella proven digitalt. Det är proven i engelska 5, engelska 6, svenska 3 samt svenska som andraspråk 3 för gymnasieskolan. Proven ska genomföras i slutet av ämnen/kurser där proven är obligatoriska. Inom gymnasieskolan kan detta antingen vara på hösten eller på våren beroende på elevernas timplaner. Det betyder att de flesta gymnasieskolor kommer att genomföra digitala prov för första gången under våren 2025.

Stort fokus kommer även kommande år att behöva ligga på uppdraget kring regional planering och dimensionering av gymnasieutbildning men även på ämnesbetygsreformen i gymnasieskolan. Ämnesbetygsreformen (Gy25) innebär att dagens kursbetyg i gymnasieskolan kommer att ersättas med ämnesbetyg. Gy25 ska börja tillämpas den 1 juli 2025.

Den första januari 2025 kommer bildningsförvaltningen och Viadidakt slås ihop till en förvaltning. Under hösten 2024 kommer arbetet inför sammanslagningen att behöva intensifieras.

Åtgärdsplan

Avvikelse	Åtgärd	Förväntade ekonomiska effekter av åtgärden	Förväntade verksamhetseffekter av åtgärden
Volymminskningar	Anpassa personalstyrka och lokaler till nya barnantal i förskolan. Planera för minskade barnantal i förskoleklass höstterminen 2026.	Ekonomi i balans	
Brister i barns språkliga utveckling	Deltagande i kommunövergripande samarbete som leds av IFOUS (Innovation Forskning Och Utveckling i Skola och förskola). Fler barn i förskolan - söka upp och erbjuda alla barn 3-5 år som inte är inskrivna i förskolan en plats i förskolan.		Barns och elevers kunskaper i svenska språket utvecklas och en större andel elever lär sig läsa och skriva tidigt.

	Utveckla undervisningen i förskola, förskoleklass och fritidshem genom att arbeta med kvalitetsindikatorer för områdena läsa/skriva, matematik och lärandeidentitet.	
Enheter som prognostiserar negativ avvikelse för året	Fördjupad analysen för att förstå orsaken till avvikelsen. Utifrån analysen ta fram åtgärder för att komma tillrätta med avvikelsen.	Ekonomi i balans

Katrineholm
Bildningsförvaltningen

Förvaltningskontoret

Datum
2024-09-10

Vår beteckning
BIN/2024:100 - 1.12.5 - Visa efterlevnad och ansvar för dataskydd

Mottagare:

Vår handläggare
Cecilia Henriksson

Handläggare telefon
0150-572 39

Handläggare e-post
Cecilia.Henriksson@katrineholm.se

Kontroll av dataskyddsefterlevnad för bildningsnämnden 2024

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden lägger Sydarkiveras rapport om dataskyddsefterlevnad till handlingarna och uppdrar åt bildningsförvaltningen att beakta rapportens sammanvägda bedömning i det fortsatta arbetet med nämndens dataskyddsefterlevnad.

Sammanfattning av ärendet

Dataskyddsförordningen (GDPR) gäller som lag i Sverige och innehåller regler om hur man får behandla personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige (varje nämnd/styrelse) är ansvarig för att personuppgifter behandlas i enlighet med gällande lagstiftning. Enligt art 37 GDPR måste personuppgiftsansvariga myndigheter ha utsett ett dataskyddsombud för sin verksamhet.

Sydarkiveras tjänst som dataskyddsombud utförs av ett team som består av jurist, informationssäkerhetsspecialist och arkivarie. Dataskyddsombudets viktigaste uppgifter är att ge råd och stöd i dataskyddsfrågor och kontrollera den personuppgiftsansvariges efterlevnad av GDPR och annan dataskyddslagstiftning.

För att kontrollera den personuppgiftsansvariges dataskyddsefterlevnad skickar Sydarkivera årligen ut en enkät till personuppgiftsansvarig. Enkätsvaren, kommentarer från dataskyddsteamet samt en sammanvägd bedömning med förslag till åtgärder återkopplas till personuppgiftsansvarig i form av en tillsynsrapport.

Sydarkiveras sammanvägda bedömning är att det viktigaste som bildningsnämnden behöver arbeta vidare med är att:

- Se över styrdokument kopplade till dataskydd för att eventuellt ta fram ytterligare relevanta styrdokument för dataskyddsfrågorna inom myndigheten.
- Göra en beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för personuppgiftsbehandlingar i registerförteckningen

Ärendets handlingar

- Rapport – Kontroll av dataskyddsefterlevnad för bildningsnämnden i Katrineholms kommun 2024

Cecilia Henriksson
Dataskydds- och upphandlingssamordnare

Beslutet skickas till:

Akten

Rapport från kontroll av dataskyddsefterlevnad 2024 för bildningsnämnden i Katrineholms kommun

2024-06-25

SARK/2024:161

Bakgrund

Dataskyddsförordningen (GDPR) gäller som lag i Sverige och innehåller regler om hur man får behandla personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige (nämnd/styrelse) är ansvarig för att personuppgifter behandlas i enlighet med gällande lagstiftning. Enligt art 37 GDPR måste personuppgiftsansvariga myndigheter ha utsett ett dataskyddsombud.

Sydarkiveras tjänst som dataskyddsombud utförs av ett team med kompetens inom juridik, informationssäkerhet, IT och arkiv. Dataskyddsombudets viktigaste uppgifter är att ge råd och stöd i dataskyddsfrågor och kontrollera den personuppgiftsansvariges efterlevnad av GDPR och annan dataskyddslagstiftning. Tillsyn görs av den nationella myndigheten Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

Kontrollen av efterlevnaden hos de som är anslutna till tjänsten gemensamt dataskyddsombud görs i olika moment. Ett årligt moment är att dataskyddsombudet tar fram ett frågeformulär för kontroll av dataskyddsefterlevnad som varje personuppgiftsansvarig ska besvara. Personuppgiftsansvarig får en återkoppling i form av denna rapport från kontroll av dataskyddsefterlevnad. Rapporten innehåller en sammanvägd bedömning med förslag till åtgärder, frågorna och svaren samt kommentarer från dataskyddsteamet.

Rapporten lämnas till personuppgiftsansvarig för kännedom och vid behov för åtgärd.

Vill dataskyddssamordnaren, någon annan från förvaltningen eller nämnden/styrelsen ha en muntlig uppföljning utifrån denna rapport kan man kontakta dataskyddsteamet för att boka en tid för möte, företrädesvis digitalt. Vid behov eller önskemål från ansluten part kan också en extra kontroll av något område inom dataskydd genomföras.

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) kan göra utredningar utifrån t ex klagomål, anmälda personuppgiftsincidenter, förhandssamråd eller enligt sin egen tillsynsplan. IMY har ett antal s k korrigerande befogenheter att ta till, t ex skriftlig varning, reprimand, föreläggande eller förbud. Utöver eller i stället för korrigerande åtgärder kan IMY besluta om att ta ut en sanktionsavgift. Nästan alla överträdelser av dataskyddsförordningen kan leda till administrativa sanktionsavgifter.

Sanktionsavgiftens syfte är att vara effektiv, proportionell och avskräckande. För en myndighet är det högsta maxbeloppet 10 miljoner kronor. De högsta beloppen är tänkta för de allra allvarligaste överträdelserna och för de största organisationerna.

Sammanfattning

Ett dataskyddsombuds viktigaste uppgifter är att ge råd och stöd samt att ha en kontrollerande funktion så att dataskyddslagstiftningen efterlevs. Det operativa arbetet i den personuppgiftsansvariges förvaltning behöver utföras av personer som är anställda hos personuppgiftsansvarig.

Organisation och struktur för dataskyddsarbetet

Vid genomgång av era svar kan vi se att det finns en organisation med utsedda roller för nämndens dataskyddsarbete. Personerna deltar i utbildning inom dataskyddsområdet. Detta är grundförutsättningar för att dataskyddsarbetet ska kunna fungera.

Det finns rutiner för att informera personuppgiftsansvarig myndighet om sitt ansvar.

Dataskyddsförordningen och annan dataskyddslagstiftning gäller, men organisationen behöver bestämma hur det ska genomföras lokalt genom egna styrdokument. Ni har antagit informationssäkerhetspolicy. Vi rekommenderar att arbetet med styrdokument samordnas mellan nämnder och styrelser i Katrineholms kommun så att det finns övergripande policydokument för hela kommunen och sedan riktlinjer som gäller på nämndnivå eller enligt den struktur kommunen valt för styrdokument.

Registerförteckningar

Att ha kontroll över sina registerförteckningar är också grundläggande för dataskyddsarbetet och det är bra att ni har upprättade förteckningar, rutiner för arbetet och att personuppgiftsansvarig planeras att få regelbunden information om aktuella registerförteckningar. Det är också bra att ni går igenom registerförteckningen och uppdaterar den.

Kartläggningen av era tredjelandsöverföringar är genomförd och kommer inom kort att finnas tillgänglig i er registerförteckning.

Det finns delvis med beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för era personuppgiftshandlingar i registerförteckningen.

De registrerades rättigheter

Av era svar framgår att ni har rutiner för att hantera de registrerades rättigheter och ni informerar även om rättigheterna på ett bra sätt.

Personuppgiftsbiträden och PUB-avtal
Ert arbete med personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) verkar fungera tillfredsställande och det är mycket bra att det finns biträdesavtal med instruktioner med samtliga personuppgiftsbiträden och ni har även rutiner för arbetet.

Ni har rutiner för arbetet med att ta fram PUB-avtal.

Ni tar fram förslag till PUB-avtal med instruktioner som en del av upphandlingsunderlaget i samband med upphandling.

Konsekvensbedömningar
Ni gör konsekvensbedömningar och har rutiner samt utsedda personer för detta arbete. Vi vill här påminna om att dataskyddsombudet ska rådfrågas i samband med konsekvensbedömningar. Det är bra att ni har utsedda personer som deltar i arbetet med konsekvensbedömningar.

Personuppgiftsincidenter
När det gäller hantering av personuppgiftsincidenter har ni rutiner för hantering av personuppgiftsincidenter och er personal informeras om rutinerna. Nämndens ordförande får regelbunden information om inträffade incidenter. Hela nämnden planeras få regelbunden information framöver.

Sammanvägd bedömning

Vår bedömning är att det viktigaste som bildningsnämnden i Katrineholms kommun behöver arbeta vidare med är:

1. Vi rekommenderar att ni ser över era styrdokument kopplade till dataskydd för att eventuellt ta fram ytterligare relevanta styrdokument för dataskyddsfrågorna inom er myndighet.

2. Gör en beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för era personuppgiftsbehandlingar i registerförteckningen

Dataskyddsteamet

Therese Jigsved	Jennie Granath	Emilia Bergvall Odhner
Förbundsjurist/DSO	Dataskyddsspecialist	Arkivarie

Organisation och struktur för dataskyddsarbetet

En personuppgiftsansvarig (PUA) är en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamål och medel för behandlingen av personuppgifter.

Normalt sett är varje myndighet (nämnd, styrelse eller annan myndighet) PUA för sin verksamhet. Det ska framgå i reglementet vilket ansvar myndigheten har.

PUA ansvarar bl a för att utse dataskyddsombud, för att föra register över behandlingar, fastställa laglig grund för behandling, fastställa ändamål och syfte med behandling, anmäla personuppgiftsincidenter, vidta åtgärder så att behandlingen är säker, samt vidta åtgärder för att säkerställa att dataskyddsförordningen följs.

För att uppgifterna ska utföras behöver det finnas en organisation och struktur för dataskyddsarbetet.

1. Finns en beslutad lokal organisation för dataskyddsarbete inom er myndighet?
Ja
Bildningsnämnden utsåg den 22 maj 2019, Cecilia Henriksson till förvaltningens dataskyddssamordnare. Dataskyddssamordnaren har mandat att leda dataskyddsarbetet inom bildningsförvaltningens verksamhet.
Bildningsförvaltningens verksamhet innefattar förvaltningsledning, förvaltningskontor, förskola, grundskola F-9, gymnasieskola, anpassad grund- och gymnasieskola, Kulturskola, KomTek, Barn- och Elevhälsa och Mottagningsenheten Bryggan.
För att nå ut i förvaltningen och få ett aktivt dataskyddsarbete i hela verksamheten har bildningsförvaltningen valt att bilda ett dataskyddsnätverk bestående av representanter (dataskyddsredogörare) från alla verksamheter.
Förvaltningens nätverksgrupp träffas två gånger per termin. Syftet med nätverket är att sprida information och öka kunskapen inom dataskyddsfrågor, samt vara ett stöd i verksamheternas praktiska dataskyddsarbete.
Dataskyddssamordnaren deltar även i ett förvaltningsövergripande nätverk tillsammans med andra förvaltningars dataskyddssamordnare. Nätverket leds av kommunens kommunjurist, men för närvarande är den tjänsten vakant så nätverket har inte träffats sedan hösten 2023.

Kommentarer:
Det är viktigt att det finns en lokal organisation för dataskyddsarbetet och att den är beslutad och känd inom verksamheten. Dataskyddsarbetet ska vara en naturlig del av det administrativa arbetet. Det bör vara dataskyddssamordnaren som leder och samordnar det lokala dataskyddsarbetet.

Det är bra att det finns en beslutad lokal organisation inom er organisation då det är en förutsättning för att dataskyddsarbetet ska fungera.

2. Är arbetsuppgifterna inom dataskydd fördelade på utsedda tjänstepersoner inom er myndighet?

Ja
Förvaltningens dataskyddssamordnare har det övergripande ansvaret för dataskyddsarbetet inom förvaltningen. Dataskyddsredogörare (representanter) för dataskyddsnätverket hjälper till med vissa arbetsuppgifter ute på enheterna så som att se till att lokala blanketter är korrekt uppdaterade med information om personuppgiftbehandlingen, att vara behjälpliga i arbetet med registerförteckningar och i händelse av personuppgiftsincidenter, svara på enklare dataskyddsfrågor från verksamheten samt vara en länk mellan förvaltningens dataskyddssamordnare och verksamheten.

Kommentarer:
Roller för dataskyddsarbete behöver utses då det är en förutsättning för att organisationen ska arbeta systematiskt med dataskyddsfrågor. Dataskyddsteamet föreslår att man kallar rollerna dataskyddssamordnare och dataskyddsredogörare, men man kan naturligtvis välja andra benämningar. Rollen som övergripande kontaktperson till oss inom dataskyddsteamet vill vi gärna att ni kallar dataskyddssamordnare.

Det är bra att roller för dataskyddsarbetet har utsetts och förutsättningar finns för ett systematiskt dataskyddsarbete.

3. Deltar de som utsetts att arbeta med dataskyddsfrågorna inom er myndighet på den utbildning som dataskyddsteamet erbjuder?

Ja

Kommentarer:
Att få regelbunden utbildning är en grundförutsättning för att medarbetare ska kunna göra ett bra jobb och utvecklas i sina kunskaper och färdigheter. Sydarkivera erbjuder e-utbildning inom allmän dataskyddsjuridik och informationssäkerhet med fokus på dataskyddsfrågorna som ingår i tjänsten. Vidare erbjuds nätverksträffar för dataskydd, främst till övergripande

kontaktperson, med fördjupande utbildningsmoment och erfarenhetsutbyten vid fyra tillfällen per år som också ingår i tjänsten. I mån av plats är även andra välkomna till nätverksträffarna. Två gånger per år har vi digitala arbetsmöten då vi fokuserar på att gå igenom, diskutera och uppdatera mallar och dokument.

Det är bra att de som utsetts att arbeta med dataskyddsfrågor får utbildning i dataskyddslagstiftningen och vi rekommenderar att ni fortsätter uppmuntra medarbetare till att delta i våra dataskyddsutbildningar.

4. Finns det en rutin för att informera personuppgiftsansvarig myndighet om sitt ansvar enligt dataskyddslagsstiftningen?

Ja

Vi har under året arbetat med att förbättra och systematisera information till nämnden. Man har bestämt att i samband med ny mandatperiod så ska nämnden informeras om sitt ansvar och sin roll. Man har också lagt in en punkt om information om förvaltningens dataskyddsarbete i nämndens årshjul. Vid detta tillfälle ska nämnden informeras om personuppgiftsincidenter och vidtagna åtgärder, resultatet av Sydarkiveras enkät, hur förvaltningens dataskyddsarbete sett ut under året och vad som kommer att arbetas med kommande år.

Kommentarer:

Personuppgiftsansvarig myndighet behöver få information om sitt ansvar enligt dataskyddslagstiftningen och det behöver finnas en rutin för detta. Normalt sett är det ju inte personuppgiftsansvarig själv som utför dataskyddsarbetet, men personuppgiftsansvarig behöver känna till sin roll och sitt ansvar. Det är lämpligt att t ex lägga in det som ett informationsärende i årsplaneringen. Vi rekommenderar att information till personuppgiftsansvarig om sin roll och ansvar bör lämnas minst en gång per mandatperiod. Är det flera förtroendevalda som byts under mandatperioden bör information lämnas till nya förtroendevalda. En fördel med att informationen lämnas vid ett sammanträde är att det dokumenteras i protokoll och kan följas upp.

Det är bra att personuppgiftsansvarig regelbundet får information om sin roll och sitt ansvar och att ni har en rutin för att fånga upp denna fråga.

5. Vilka styrdokument gäller för er myndighet vad gäller dataskyddsfrågor?
Informationssäkerhetspolicy

Kommentarer:
Dataskyddsförordningen och annan dataskyddslagstiftning gäller, men organisationen behöver bestämma hur det ska genomföras lokalt genom egna styrdokument.

Det är bra att ni har tagit fram och beslutat om styrdokument för er verksamhet. Vi rekommenderar dock att ni ser över arbetet med styrdokument för dataskydd och att ni eventuellt tar fram och beslutar om ytterligare styrdokument för dataskydd anpassade för er verksamhet.

Registerförteckning

Varje personuppgiftsansvarig (PUA) ska föra ett register över behandlingar som utförs under dess ansvar. Registret ska bland annat innehålla kontaktuppgifter till PUA och dataskyddsombud, ändamålen med behandlingen, typer av registrerade och kategorier av personuppgifter, gallringsfrister och säkerhetsåtgärder.

6. Har ni upprättat registerförteckning enligt art. 30 GDPR?

Ja

Vi har en registerförteckning, men den uppdateras för närvarande. Arbetet beräknas vara klart under hösten 2024. Arbete med att uppdatera informationshanteringsplanen pågår parallellt och ambitionen är att tydligare få ett samband och koppling mellan informationshanteringsplanen och registerförteckningen.

Kommentarer:

Att upprätta registerförteckning över behandling av personuppgifter är ett grundläggande krav på personuppgiftsansvarig. Det är normalt sett inte personuppgiftsansvarig själv som gör förteckningen, men det är personuppgiftsansvarig som ansvarar för att det blir gjort och för att det finns resurser som gör arbetet.

Det är bra att ni går igenom era personuppgiftsbehandlingar och att arbetet med att uppdatera registerförteckningen pågår.

7. Har ni rutiner för arbetet med registerförteckningen?

Ja

Vi gör nu ett större omtag kring vår registerförteckning då den varit bristfällig. I samband med det har vi också sett över rutinerna kring uppdateringen av förteckningen. När vi är klara med uppdateringen i höst kommer den årligen att uppdateras på ett mer systematiskt och strukturerat sätt. Varje läsårsstart uppmanas verksamheten att uppdatera sina register.

Kommentarer:

Det är viktigt att organisationen har bestämt hur arbetet med registerförteckningen ska gå till genom att anta egna rutiner. Det kan gälla t ex vilken mall eller systemstöd som ska användas för registerförteckning, men även för att hålla registerförteckningen aktuell.

Det är bra att ni har rutiner för ert arbete med registerförteckningarna.

8. Får er myndighet information om aktuell registerförteckning?

Nej

Vi har saknat rutiner för att informera nämnden men under året har information om förvaltningens arbete med dataskydd lagts in i nämndens årshjul. När arbetet med uppdateringen av registerförteckningen är klar kommer information om registerförteckningen att ges vid detta tillfälle.

Kommentarer:

Personuppgiftsansvarig ansvarar för att registerförteckningen hålls aktuella och behöver därför få regelbunden information om statusen. Informationen bör lämnas vid sammanträde så att informationen dokumenteras i protokoll och kan följas upp. Det är lämpligt med information ungefär en gång per år.

Det är bra att ni planerar att ge information om aktuell registerförteckning till personuppgiftsansvarig och att ni har skapat en rutin så att det blir regelbunden information i samband med sammanträde.

9. Finns det fastställt i er registerförteckning vilka behandlingar hos er som innebär tredjelandsöverföring?

Nej

I nuvarande version finns inte det, men det kommer att finnas i den nya versionen. Idag har vi den informationen samlat i ett annat register.

Kommentarer:

Det finns en allmän princip i art. 44 GDPR om att överföring av personuppgifter till tredje land (utanför EU/EES) eller en internationell organisation bara få ske om PUA /PUB uppfyller villkoren i GDPR. Annars är det förbjudet att föra personuppgifter utanför EU/EES.

Personuppgifter får överföras till tredjeland eller internationell organisation om EU-kommissionen har beslutat att mottagaren kan säkerställa en adekvat skyddsnivå (art. 45). Vidare finns det användande av EU-kommissionens standardavtalsklausuler enligt art. 46, bindande företagsbestämmelser enligt art. 47 eller undantag i särskilda situationer enligt art. 49. Vid genomgång av tredjelandsöverföringarna behöver man dokumentera i register-förteckningen vilket rättsligt stöd (överföringsmekanism) som används.

Den 16 juli 2020 meddelade EU-domstolen en dom i det så kallade Schrems II-målet. EU-domstolen slog fast att Privacy Shield-avtalet mellan EU och USA inte ger ett tillräckligt skydd för personuppgifter när dessa förs över till USA och ogiltigförklarades därför.

Dataskyddsteamet tog fram en vägledning med anledning av Schrems II-domen och även den europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) tog fram vägledning.

Den 10 juli 2023 tog EU-kommissionen ett beslut som innebär att USA har adekvat skyddsnivå. Beslutet innebär att det är lagligt att föra över personuppgifter till USA under förutsättning att mottagaren är ansluten till Data Privacy Framework List. Amerikanska företag kan ansluta sig till Data Privacy Framework List och åtar sig då att följa ett antal krav vad gäller dataskydd. En överföring av personuppgifter till ett område som har adekvat skyddsnivå är laglig och kräver inget särskilt tillstånd eller särskilda skyddsåtgärder.

Vad behöver man som organisation göra med anledning av beslutet om adekvat skyddsnivå för USA?

Vi rekommenderar att man fortsätter kartlägga tredjelandsöverföringar.

Gå igenom avtal med leverantörer, PUB-avtal mm för att se om personuppgifts-behandlingen innebär tredjelandsöverföring.

Kontrollera om mottagaren av personuppgifter finns med på listan över områden som har adekvat skyddsnivå.

Gäller det USA, kontrollera om mottagaren finns med på Data Privacy Framework List.
Finns mottagaren med på Data Privacy Framework List är tredjelandsöverföringen laglig.

Dokumentera resultatet av kartläggningen i registerförteckningen.

För det fall ni har tredjelandsöverföringar till länder eller områden som ej har adekvat skyddsnivå eller amerikanska företag som inte har anslutit sig till Data Privacy Framework List gäller att fortsättningsvis använda sig av EU-kommissionens standardavtalsklausuler och följa framtagen vägledning.

Det är bra att ni har gått igenom och kartlagt vilka tredjelandsöverföringar som görs inom er verksamhet, även om informationen ännu inte finns inkluderad i registerförteckningen.

10. Har ni med beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för era personuppgiftshandlingar i registerförteckningen?

Delvis

Idag har vi det för vissa behandlingar, men det kommer att finnas med för alla behandlingar i den nya versionen.

Kommentarer:

Art. 32 GDPR innehåller regler för säkerhet i samband med personuppgiftsbehandlingen. En personuppgiftsansvarig ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder vid behandling av personuppgifter för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken. Detta innebär att den personuppgiftsansvarige behöver göra riskbedömningar, identifiera åtgärder för att minimera riskerna och genomföra åtgärder för att minska riskerna.

Det är bra att ni har påbörjat arbetet med beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för era personuppgiftsbehandlingar i registerförteckningen. Vi rekommenderar att ni slutför detta arbete.

De registrerades rättigheter

Enligt art 12 GDPR ska den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga åtgärder för att till de registrerade tillhandahålla all information som avses i art 13 och 14 samt all kommunikation enligt art 15-22 och 34.

Informationen ska bland annat vara begriplig, klar och tydlig, särskilt den informationen som är riktad mot barn.

De viktigaste rättigheterna är:
-Få information om sina rättigheter – art 12
-Få tillgång till sina personuppgifter – art 15
-Få felaktiga personuppgifter rättade – art 16
-Få sina personuppgifter raderade (sällan hos myndigheter) – art 17
-Invända mot att personuppgifter används för t ex direktmarknadsföring – art 18
-Få information om vidtagen rättelse eller radering – art 19
-Rätt att flytta personuppgifterna (dataportabilitet) – art 20

11. Har ni rutiner för att hantera de registrerades rättigheter?
Ja
Det finns gemensamma riktlinjer framtagna för kommunen.

Kommentarer:
Den registrerade, det vill säga den vars personuppgifter behandlas, har ett antal rättigheter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Personuppgiftsansvariga (PUA) har ett ansvar för att ha rutiner på plats för att kunna lämna information och kunna handlägga dessa rättigheter när någon begär det.

Under våren 2022 tog dataskyddsteamet fram riktlinjer för hantering av registrerades rättigheter där det finns mallar för beslut och rutiner för samtliga rättigheter.

Det är bra att ni har rutiner för att handlägga de registrerades rättigheter enligt GDPR.

12. Var informerar ni någonstans om de registrerades rättigheter?

Webbplats
Intranät
Blanketter
E-tjänster
På skyltar i samband med kamerabevakning. Vi har på dessa valt att använda oss av olika lager av information. Vi använder QR-koder på informationen vid skyltarna som leder till mer information på vår webb.

Kommentarer:

Det är bra att ha information om de registrerades rättigheter på många ställen så att informationen har bra förutsättningar för att nå fram.

Man kan välja att informera i olika skikt beroende på vilket sätt man informerar på. Ibland kan det vara lämpligt att informera mycket kort och hänvisa till exempelvis hemsida för mer information. När det gäller information behöver man också tänka på att annan lagstiftning också ställer krav på informationen, t ex service och tillgänglighet för alla.

Personuppgiftsbiträden

Ett personuppgiftsbiträde kan vara en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. Personuppgiftsbiträde förkortas ofta PUB.

Personuppgiftsansvarig ska endast anlita biträden som ger tillräckliga garantier om att behandlingen av personuppgifter sker på ett sådant sätt att de uppfyller kraven i GDPR. När uppgifter behandlas av ett personuppgiftsbiträde ska hanteringen regleras genom ett s k PUB-avtal.

13. Har ni ingått PUB- avtal med instruktioner enligt art. 28 GDPR?

Ja, vi har avtal med samtliga biträden.

Kommentarer:

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram mallar för PUB-avtal och instruktioner. Vi rekommenderar att alla använder sig av dessa mallar och tar fram förslag till PUB-avtal och instruktioner utifrån dessa mallar. Äldre PUB-avtal kan behöva en genomgång, men de är inte ogiltiga pga att de hänvisar till PuL i stället för GDPR. Men vi rekommenderar att gärna gå igenom äldre PUB-avtal och ta fram förnyade avtal.

Det är mycket viktigt att ha PUB-avtal med relevanta, tydliga och korrekta instruktioner. Om ett biträde inte får tillräckligt tydliga instruktioner om hur behandling får ske eller inte alls tar fram instruktioner faller ansvaret för dessa fel tillbaka på personuppgiftsansvarig.

En del systemleverantörer använder sig i stället av standardvillkor som vid behov ensidigt kan ändras av leverantören. Det är svårt att praktiskt få till regelrätta PUB-avtal med instruktioner med sådana leverantörer. Det kan också vara svårt att få till PUB-avtal med leverantörer av appar och sociala medier. Ett sätt att hantera det är att i möjligast mån undvika sådana leverantörer. Anser ni att ni ändå måste anlita en sådan leverantör rekommenderar vi att ni ställer frågor om personuppgiftsbehandlingen, framför era synpunkter och krav och dokumenterar leverantörens svar. Men det är ni som personuppgiftsansvarig som står risken om man står utan PUB-avtal.

Det är mycket bra att ni har PUB-avtal med samtliga biträden, men gör gärna regelbunden kontroll av aktualiteten av PUB-avtal och dess instruktioner.

14. Har ni rutiner för framtagande av PUB-avtal med instruktioner?

Ja

Kommentarer:

Att ha bra PUB-avtal med instruktioner är viktigt för att kunna styra hur biträdet får behandla era personuppgifter. Det är viktigt att man inom organisationen har bestämt hur arbetet med PUB-avtal ska gå till i form av rutiner.

Det är bra att ni har rutiner för framtagande av PUB-avtal.

15. Tar ni fram förslag till PUB-avtal med instruktioner som en del av upphandlingsunderlaget i samband med upphandling?

Ja

Kommentarer:

Det är bra att ha förslag till personuppgiftsbiträdesavtal med instruktioner som en del av upphandlingsunderlaget för då vet leverantören vad det är som ni förväntar er. Om man inte har med förslag till PUB-avtal och instruktioner kan det lätt bli så att man hamnar i underläge gentemot leverantören och har svårt att med framgång hävda sina krav.

Det är bra att ni har med förslag till PUB-avtal med instruktioner som en del av upphandlingsunderlaget. Vi rekommenderar att ni fortsätter med denna rutin i samverkan med ert upphandlingsteam.

Konsekvensbedömning enligt art. 35 GDPR

Om en typ av behandling sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter ska PUA före behandlingen göra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av personuppgifter.

Nya system innebär ofta nya tekniska möjligheter och införskaffande av nya system i verksamheten är ofta ett tillfälle då konsekvensbedömning behöver göras. För att få fram olika perspektiv och ta vara på kunskap som finns i organisationen är det bra att det finns en utsedd grupp med olika kompetenser som utför konsekvensbedömningen.

16. Gör ni konsekvensbedömningar om behandlingen sannolikt leder till hög risk för fysiska personers rättigheter innan en ny behandling påbörjas?

Ja

Kommentarer:

Det är viktigt att konsekvent göra konsekvensbedömning när en ny behandling sannolikt leder till hög risk. Dels är på grund av att det är ett krav enligt art. 35 GDPR, men också för att det leder till högre kvalitet i verksamheten när man konstaterar risker, konsekvenser och åtgärder för att minimera riskerna.

IMY har tagit fram en förteckning över när en konsekvensbedömning ska göras och vi rekommenderar att man tar del av den och följer IMY:s rekommendationer.

Det är bra att ni gör konsekvensbedömning när en ny behandling sannolikt leder till hög risk. Vi rekommenderar att ni fortsätter med detta arbete.

17. Har ni rutiner för genomförande av konsekvensbedömningar?

Ja

Kommentarer:

Om man inte har en rutin för konsekvensbedömning kan det bli osäkert vem som ska göra vad innan man påbörjar en ny behandling. Eller man kanske helt missar att göra en konsekvensbedömning om man inte har en känd rutin. Med hjälp av denna rutin kan den personuppgiftsansvarige enklare bedöma vilka behandlingar som innebär en särskilt stor risk för personers fri- och rättigheter.

Det är bra att ni har en rutin för konsekvensbedömning.

18. Vilka tjänstepersoner är utsedda att utföra era konsekvensbedömningar?

Dataskyddssamordnaren

Dataskyddssamordnaren är huvudansvarig för att konsekvensbedömningar blir gjorda. I arbetet med att ta fram konsekvensbedömningar deltar systemförvaltare och upphandlingsansvariga samt vid behov även IT-personal och informationssäkerhetsansvarig i kommunen.

Kommentarer:

När man jobbar med dataskyddsfrågor och riskarbete är det en fördel att ha med personer med olika kompetenser och erfarenheter för att få fram så många bra perspektiv och bedömningar som möjligt.

Personuppgiftsincidenter

En personuppgiftsincident är en säkerhetsincident som kan innebära risker för människors friheter och rättigheter. Riskerna kan innebära att någon förlorar kontrollen över sina uppgifter eller att rättigheterna inskränks. En personuppgiftsincident kan få allvarliga konsekvenser för enskilda.

En personuppgiftsincident som inte hanteras på rätt sätt kan också påverka tilltron till den organisation som behandlar personuppgifter. Allvarliga incidenter kan också leda till att Integritetsskyddsmyndigheten inleder granskning med sanktionsavgift som följd.

19. Har ni rutiner för hantering av personuppgiftsincidenter med fastställd ansvarsfördelning?

Ja
Vi rapporterar personuppgiftsincidenter internt i en e-tjänst. Dataskyddssamordnaren gör en utredning och i samråd med bildningsförvaltningens jurist och dataskyddsombud görs en bedömning om incidenten bör anmälas till IMY.
Rapporterna och eventuella anmälningar till IMY registreras i Lex.

Kommentarer:
När en personuppgiftsincident inträffar blir det ofta en allmän oro på en arbetsplats. Finns inte rutiner med fastställd ansvarsfördelning kan det bli svårt att agera på ett snabbt och effektivt sätt. Risken ökar för att personers fri- och rättigheter påverkas. Uppgift om vem som har befogenhet att anmäla personuppgiftsincident och vem som har uppdrag att dokumentera personuppgiftsincidenter bör finnas med i rutinerna. Dataskyddsteamet har tagit fram mallar för hantering av personuppgiftsincidenter som man kan utgå ifrån.

Det är bra att ni har rutin för hantering av personuppgiftsincidenter med fastställd ansvarsfördelning för att få en snabb och effektiv hantering av personuppgiftsincidenter.

20. Hur informeras personal om rutiner för personuppgiftsincidenthantering?

Webbplats
Intranät
Arbetsplatsträff
Internutbildning

Kommentarer:

När en personuppgiftsincident inträffar blir det ofta en allmän oro och osäkerhet på arbetsplatsen. Det är bra och nödvändigt att se till att alla anställda känner till vad som ska göras om en personuppgiftsincident inträffar. Därför är det viktigt att alla i personalen känner till att det finns rutiner som ska användas. Det är bra att ni informerar all personal om rutiner för hantering av personuppgiftsincidenter på arbetsplatsträffar, intranät och liknande.

21. Får personuppgiftsansvarig information om inträffade personuppgiftsincidenter?

Delvis
Idag informeras nämndordförande vid allvarliga incidenter. Vi har saknat rutiner för att informera nämnden på ett systematiskt sätt, men under året har information om förvaltningens arbete med dataskydd lagts in i nämndens årshjul. Vid detta tillfälle kommer information om personuppgiftsincidenter och vidtagna åtgärder att ges.

Kommentarer:

Det är viktigt att den som är personuppgiftsansvarig får information om inträffade och dokumenterade personuppgiftsincidenter som har förekommit inom dennes ansvarsområde. Särskilt viktigt är det att personuppgiftsansvarig får information om anmälda personuppgiftsincidenter, men de behöver också få samlad information om dokumenterade incidenter oavsett om de är anmälda eller ej. Detta för att bedöma åtgärder som behöver göras. Det är den som är personuppgiftsansvarig som har hela ansvaret för de personuppgiftsbehandlingar som görs inom verksamheten.

Det är en nödvändighet för den som är personuppgiftsansvarig att känna till de inträffade och dokumenterade personuppgiftsincidenter som inträffar och det är bra att ni tänker planera in information om detta på ett mer systematiskt sätt.

22. Har ni något mer ni vill tillägga?

Utifrån Sydarkiveras rapport från föregående år har vi prioriterat arbete med registerförteckningar och rutiner för information till personuppgiftsansvarig. Vi har också arbetat med att ta fram en systemförvaltarorganisation. Det arbetet pågår men rollerna för systemförvaltare och systemägare har börjat tydliggöras.

Katrineholm
Bildningsförvaltningen

Förvaltningskontoret

Datum
2024-09-06

Vår beteckning
BIN/2024:141 - 1.3.1 - Styrande dokument

Mottagare:

Vår handläggare
Lisa Jonsson

Handläggare telefon
0150-572 22

Handläggare e-post
Lisa.Jonsson@katrineholm.se

Revidering av riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden beslutar om revidering av riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris i enlighet med framtaget förslag.

Sammanfattning av ärendet

Bildningsnämnden har sett ett behov av att revidera riktlinjerna för nämndens kvalitetspris som delas ut årligen. Kvalitetspriset inrättades av bildningsnämnden 2013-01-29, §5 och riktlinjerna har inte reviderats sedan dess. Revideringarna i framtaget förslag avser bland annat ändrat beslutsdatum för nämnden, ändrat datum för utdelning av priset, justering av prisbelopp samt borttag avseende återrapporteringen till nämnden.

Ärendets handlingar

- Riktlinjer – Bildningsnämndens kvalitetspris

Lisa Jonsson
Handläggare

Beslutet skickas till:

Akten

Katrineholm

Riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris

FÖRSLAG

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av bildningsnämnden 2013-01-29 §5

Reviderad av bildningsnämnden 2024-09-17, §X

Giltighet

Gäller från och med 2024-09-XX

Förvaltarskap[1]

Inom bildningsnämndens ansvarsområde

Kategori

- Anvisningsdokument

Uppföljning

Hur: Dialog mellan förvaltning och huvudman

När: Vid behov

[1] Förvaltarskapet innebär ansvar för att:
- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Innehåll

Riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris 4

Kriterium 4
Vem kan få och hur många? 4
Vem kan ansöka/nominera? 4
Vem beslutar? 4
Vilken tidsperiod? 5
Priset 5
Vad får pengarna användas till? 5
Återrapportering 5

Riktlinjer för bildningsnämndens kvalitetspris

Kriterium

Kvalitetsförbättrande åtgärder som inom bildningsnämndens samtliga pedagogiska verksamheter bidragit till barns utveckling och/eller elevers ökade måluppfyllelse.

Vem kan få och hur många?

Grupp eller arbetslag kan ansöka/nomineras.

Vem kan ansöka/nominera?

Ansökan/nominering skall vara skriftlig och ange vilka åtgärder som genomförts eller vilka arbetssätt som förbättrats. Ansökan ska också innehålla information om på vilket sätt förbättringsarbetet har eller ska utvärderas och när, samt eventuella resultat. Ansökan ska också innehålla en beskrivning om hur arbetssätt och resultat sprids till övriga verksamheter.

Även andra utanför arbetslaget/gruppen kan nominera arbetslag eller grupper som lever upp till kriteriet.

~~Ansökan ställs till~~ **~~Bildningsförvaltningen och märks bildningsnämndens kvalitetspris senast den 1 juli.~~**

Vem beslutar?

Förvaltningsledningen tar emot ansökningar/nominerade och lämnar förslag på pristagare till bildningsnämnden. De nominerade meddelas. De utvalda ansökningarna med skriftliga motiveringar lämnas till bildningsnämnden för beslut i november ~~september.~~

Vilken tidsperiod?

Arbetet kopplat till ansökan ska vara genomfört innan beslut om fördelning av priset.

Priset delas ut senare under hösten i samband med Bildningsnämndens sammanträde i december.

Priset

Priset ska utgöra ett bevis/uppmuntran för ett framgångsrikt arbete som pågår och att pristagare blir ett gott exempel och inspiration till övriga verksamheten. Prissumman är ~~10 000~~ 25 000 kr.

Vad får pengarna användas till?

Pengarna får användas till ändamål som främjar arbetslagets/gruppens arbete i syfte att fortsätta arbetet med att förbättra barns utveckling och / eller elevernas resultat.

I ansökan ska anges vad det krävs pengar till och hur pengarna ska användas och varför.

- Studiebesök
- Förbättringsinsatser
- Reflektionstid
- Andra aktiviteter

Vid genomförande av aktiviteter skall kommunens och förvaltningens värdegrund gälla.

~~Återrapportering~~

~~Arbetslaget bjuds in till bildningsnämndens sammanträde för att berätta hur priset används eller ska användas och på vilket sätt det har främjat arbetslagets/gruppens arbete i den fortsatta utvecklingen för att öka barns och elevers måluppfyllelse.~~

Datum
2024-09-02

Vår beteckning
BIN/2024:17 - 1.2.3 - Redovisa delegation

Mottagare:

Vår handläggare
Rasmus Berglöv

Handläggare telefon
0150-570 71

Handläggare e-post
Rasmus.Berglov@katrineholm.se

Redovisning av delegationsbeslut

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden godkänner redovisningen av de delegationsbeslut som förtecknats i sammanträdesprotokollet från 2024-09-17 och lägger dessa till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Redovisning av delegationsbeslut som fattats på bildningsnämndens vägnar med stöd av gällande delegationsordning:

Verksamhetschef

- Mottagande i anpassad grundskola 2024-08-01 – 2024-08-31 (10 beslut)

Enhetschef

- Uppsägning av plats i förskola eller fritidshem 2024-04-29 – 2024-06-01 (10 beslut)

Rasmus Berglöv
Utredare

Beslutet skickas till:

Katrineholm
Kommunledningsförvaltningen

Nämndadministration

Datum
2024-09-02

Vår beteckning
BIN/2024:18 - 1.2.7 - Återkoppla till förtroendevalda

Mottagare:

Vår handläggare
Rasmus Berglöv

Handläggare telefon
0150-570 71

Handläggare e-post
Rasmus.Berglov@katrineholm.se

Meddelande

Förvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden lägger meddelande till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Redovisning av inkomna skrivelser och protokoll under perioden 2024-05-08 – 2024-09-02 enligt nedan:

Bildningsförvaltningen

- Frånvarostatistik grundskola

Bildningsnämndens enskilda utskott

- Sammanträdesprotokoll 2024-06-26, §§ 14–15
- Sammanträdesprotokoll 2024-09-03, §§ 16-17

Rasmus Berglöv
Utredare

Beslutet skickas till:

Namn på skola	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa skola/år
Bie skola		3	1	1									**5**
Björkviks skola					4								**4**
Forssjö skola		1		5				1					**7**
Julita skola				1									**1**
Järvenskolan	5	12	2	8	17	16							**60**
Nyhemsskolan	8		1	6	2	2							**19**
Sandbäcksskolan	2	1	5										**8**
Skogsborgsskolan			1	1	3	1							**6**
Stensättersskolan	2	16		2									**20**
Sköldinge skola													**0**
Strångsjö skola													**0**
Valla skola			1			1							**2**
Stenhammar (Flen)													**0**
Kunskapsskolan	12	4		1									**17**
Nävertorp anpassad skola		8											**8**
													0
Månadsvis	**29**	**45**	**11**	**25**	**26**	**20**	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	

Förklaring: Siffrorna ovan anger antal elever per skola och månad som har en frånvaro på mer än 25 procent från läsårsstart.

Ur skollagen kap 7, 19 a §: "Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.
Lag (2018:1098)."

Namn på skola	Januari (2023)	Februari (2023)	Mars (2023)	April (2023)	Maj (2023)	Juni (2023)	Juli (2023)	Augusti (2023)	September (2023)	Oktober (2023)	November (2023)	December (2023)	Summa skola/år
Bie skola			1										**1**
Björkviks skola												2	**2**
Forssjö skola											1	4	**5**
Julita skola													**0**
Järvenskolan	35	19	18	21	14	6				2	50	60	**225**
Nyhemsskolan				2	1								**3**
Sandbäcksskolan					4							11	**15**
Skogsborgsskolan										2		2	**4**
Stensättersskolan				1	2	2							**5**
Sköldinge skola												3	**3**
Strångsjö skola		2											**2**
Valla skola												1	**1**
Stenhammar (Flen)					1								**1**
Kunskapsskolan	6			10							6	1	**23**
Månadsvis	**41**	**21**	**19**	**34**	**22**	**8**	**0**	**0**	**3**	**4**	**57**	**84**	

Katrineholm

Kvalitetsrapport läsår 2023 - 2024

Kommunövergripande analysrapport av måluppfyllelse och resultat för de kommunala verksamheterna: förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunernas aktivitetsansvar

Förvaltning: Bildningsförvaltningen

Datum: 12 september 2024

Johan Lindeberg

Arijana Bajric Gredelj

Innehållsförteckning

Inledning 6

Syfte 6
Statliga författningar 6
Dataunderlag 7
Kategorisering av data 7
Metod och genomförande 8
Struktur för processer 8
Huvudtema Kvalitet och resultat 8

Likvärdig utbildning av hög kvalitet 9

Barnkonventionen 9
Skollagen 9
Diskrimineringslagen 10
Bildningsförvaltningens verksamhetsplan 11

Förskola 12

Barngruppernas storlek och sammansättning 12
Demografiska förändringar och volymanpassningar 15
Uppsökande verksamhet 16
Läroplansuppdraget 17
Lärmiljöer 18
Språkutvecklande arbete 19
Kartläggningsmaterial 21
Måluppfyllelse i förskolan 22
Identifierade framtida behov 24

Förskoleklass 25

Identifierade framtida behov 29

Fritidshem 30

Identifierade framtida behov 35

Årskurs 1 – 5 36

Omdömen i årskurs 1 – 5 36
Årskurs 1 – 3 37
Årskurs 4 – 5 39
Identifierade framtida behov 40

Årskurs 6 42

Alla elever ... 42
Betygssättning ... 45
Behörighet till nationella program på gymnasieskola ... 48
Engelska ... 48
Matematik ... 48
Svenska ... 48
Svenska som andraspråk ... 48
Resultatdiskussion ... 49

Årskurs 7 ... 50

Alla elever ... 50
Betygssättning ... 52
Behörighet till nationella program på gymnasieskola ... 55
Engelska ... 55
Matematik ... 55
Svenska ... 55
Svenska som andraspråk ... 55
Resultatdiskussion ... 56

Årskurs 8 ... 57

Alla elever ... 57
Betygssättning ... 60
Behörighet till nationella program på gymnasieskola ... 62
Engelska ... 62
Matematik ... 62
Svenska ... 62
Svenska som andraspråk ... 62
Resultatdiskussion ... 63

Årskurs 9 ... 64

Alla elever ... 64
Betygssättning ... 68
Behörighet till nationella program på gymnasieskola ... 71
Engelska ... 71
Matematik ... 71
Svenska ... 71
Svenska som andraspråk ... 71
Engelska ... 72
Matematik ... 72
Svenska ... 72
Svenska som andraspråk ... 72
Resultatdiskussion ... 72
Betygssättning i samtliga årskurser ... 74
Identifierade framtida behov ... 78

Anpassad grundskola ... 80

Integrerade elever i grundskolan ... 81
Identifierade framtida behov ... 82

Gymnasieskola ... 83

Högskoleförberedande program ... 84
Yrkesprogram ... 86
Introduktionsprogram ... 89
Identifierade framtida behov ... 94

Anpassad gymnasieskola ... 95

Identifierade framtida behov ... 97

Kommunalt aktivitetsansvar ... 98

Identifierade framtida behov ... 103

Studie- och yrkesvägledning ... 104

Identifierade framtida behov ... 106

Rekommendationer för fortsatt arbete i grund- och gymnasieskola ... 108

Tematisk analys och slutsats 1 – 19 år ... 113

Likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet ... 114
Kunskap om enheternas förutsättningar ... 114
Ledning och styrning ... 116
Målstyrning ... 119
Strategier för kompetensutveckling ... 121
Kunskap om barns och elevers förutsättningar och upplevelser ... 125
Bedömning av barns och elevers förutsättningar ... 130
Övergång och samverkan ... 136
Rätt stöd för varje barns och elevs progression ... 138
Särskilt stöd ... 138
Nationella trender avseende behov av särskilt stöd ... 142
Barn och elever att särskilt beakta ... 143
Betygssättande lärare i grund- och gymnasieskola ... 145
Värdegrundsarbete för kunskapsutveckling ... 147
Delaktighet, inflytande och samråd ... 151
Likvärdighet och kvalitet utifrån ovanstående aspekter ... 158
Ansvar för likvärdighet och kvalitet på olika nivåer ... 160
Förvaltningsövergripande utvecklingsprocesser ... 161
Fokus på likvärdighet ... 164

Avslutning ... 167

Identifierade styrkor och kvaliteter att värna ... 168
Utvecklings- och förbättringsområden ... 168

Samtliga kommentarer och resultat avser läsåret 2023 – 2024 och baseras på förvaltningens internt framtagna samt nationellt insamlade statistiska underlag. Samtliga tidsmässiga jämförelser görs mot barn i barngrupper eller elever i motsvarande årskurs vårterminen 2023, om inte annat anges.

Resultaten avser alla de barn och elever som undervisas i Katrineholms kommunala förskolor och skolor, även om de inte är folkbokförda i kommunen. Friskolornas elever är inte inkluderade.

Data som omfattar grupper med tio eller färre barn eller elever kommenteras inte om inte särskild anledning finns. I dessa fall understryks det att kommentaren avser en liten grupp barn eller elever.

Inledning

Enligt skollagen är varje huvudman inom skolväsendet skyldig att på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen. Detta innefattar att analysera orsakerna till de resultat som framkommer vid uppföljningen och att, baserat på denna analys, genomföra insatser för att utveckla utbildningen.

Såväl huvudmannens som enheternas kvalitetsarbete ska genomföras i enlighet med skollagen, läroplanerna och andra författningar. Kvalitetsrapporten, tillsammans med andra kompletterande uppföljningar som bildningsförvaltningen genomför, utgör en central del av detta arbete på huvudmannanivå.

Det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att analysera måluppfyllelse av såväl nämndens mål som nationella mål. Då processerna i det systematiska kvalitetsarbetet berör flera mål samtidigt, utgår analysen från flera olika områden, med särskild fokus på de områden som behandlas i den följande texten.

Syfte

Syftet med denna kvalitetsrapport är att ge en övergripande översikt av kvaliteten, med avseende på måluppfyllelse utifrån läroplaner och skollag, i Katrineholms kommunala förskolor och skolor. Rapporten ska presentera en grundläggande analys av årets resultat och utifrån detta peka på utvecklingsbehoven. Målet att skapa ett gediget underlag för fortsatt planering och utveckling av verksamheten.

Kvalitetsarbetet på huvudmannanivå baseras på de uppgifter som framkommer genom verksamheternas kvalitetsarbete samt andra relevanta uppgifter och data väsentliga för uppföljning och utveckling. Denna kvalitetsrapport ger beslutsfattare ett underlag för att driva vidare utveckling av förskolor och skolor i Katrineholms kommun.

Statliga författningar

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen). Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå 4 kap. 4 §skollagen.

Enligt skollagen (2010:800) ansvarar huvudmannen, Katrineholms kommun, för att utbildningen genomförs på ett sådant sätt att de nationella mål som riksdag och regering fastställt för verksamheten kan nås. Verksamheterna ska, förutom de statliga styrdokumenten, utformas utifrån lokala förutsättningar och behov. Skolans styrning brukar ses som en styr- och stödkedja.

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet enligt 1 kap. 9 § skollagen (2010:880). Det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen är likvärdig inom de verksamheter som bildningsförvaltningen ansvarar för. Likvärdig är inte lika utan hänsyn ska tas till barn och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som mjöligt och en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § skollagen).

Dataunderlag

I kvalitetsrapporten presenteras huvudmannens samlade resultat och analys av det gångna läsåret, baserat på en mängd olika underlag. Ett centralt underlag till kvalitetsrapporten är förvaltningens kunskapsresultat i de olika verksamhetsformerna. Vidare inkluderas resultat från den årliga enkätundersökning som genomförs bland samtliga barn (barn under tre år är undantagna), elever, pedagoger och vårdnadshavare i samtliga verksamhetsformer.
Rapporten baseras även på omfattande statistik rörande barn, elev och personal, såsom uppgifter om elevernas socioekonomiska bakgrund, frånvarostatistik, behörighetsgrad bland lärare och arbetsmiljödata. Även statistik över antal inkomna anmälningar om kränkande behandling och andra slags myndighetsärenden används som analysunderlag i rapporten.

Kategorisering av data

Dataunderlag som använts i rapporten kategoriseras utifrån de fyra olika datatyperna som används i analyser på olika organisatoriska nivåer inom bildningsförvaltningen. Tre av datatyperna klassas som förklaringsdata som används för att förklara utfallet i datatypen resultatdata.

- **Demografiska data** beskriver förvaltningens demografiska förutsättningar utifrån bland annat barn-, elev- och personalgruppens sammansättning, i regel i form av olika typer statistik. Demografiska data klassas som förklaringsdata.
- **Perceptuella data** beskriver barns, elevers, personals eller vårdnadshavares uppfattning om verksamheten som exempelvis fångas upp genom enkätundersökningar och intervjuer. Perceptuella data klassas som förklaringsdata.
- **Processdata** beskriver hur förvaltningen arbetar för att nå sina mål och täcker exempelvis in förvaltningens kvalitetsarbete, genomförda kvalitetsdialoger, aggregering av enheternas kvalitetsrapporter och kvalitetsplaner samt övriga utredningar, granskningar och rapporter som genomförts av förvaltningen och andra myndigheter under läsåret. Processdata klassas som förklaringsdata.
- **Resultatdata** beskriver elevernas kunskaps- och värdegrundsresultat och är de centrala data i förvaltningens analys.

Metod och genomförande

I rapporten används aggregerad dokumentation från de kvalitetsdialoger som genomförs på samtliga nivåer i förvaltningens styrkedja. Denna dokumentation omfattar även aggregeringen av enheternas systematiska kvalitetsarbete, bildningsnämndens delårsrapport som följer upp kommunfullmäktiges mål samt nämndens indikatorer inom ramen för den kommunala styrningen av förvaltningen. Vidare ingår uppföljningar inom nämndens internkontrollarbete, förvaltningens genomförda utredningar och utvärderingar under året samt kompletterande intervjuer med representanter från förvaltningens olika stödfunktioner.

Utifrån de samlade resultaten har kontinuerliga diskussioner förts i förvaltningens ledningsgrupp. Dessa resultat har även kontinuerligt presenterats och diskuterats på nämndsammanträden där dialog med nämndledamöter förts enligt strukturerade processer. Slutsatserna från dessa diskussioner har i sin tur utgjort ett viktigt underlag till rapporten. Rapportförfattarna har även erhållit insikter för analysen genom ett antal seminarier med grupper av rektorer, förvaltningsledning och sakkunniga, baserat på de samlade underlagen.

Struktur för processer

Varje huvudman är skyldig att på övergripande nivå följa upp utbildningen genom ett systematiskt kvalitetsarbete. I Katrineholms kommunala förskolor och skolor genomförs detta arbete i enlighet med årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet. Årshjulet besår av fyra delmoment indelade i följande huvudteman: Kunskaper och lärande, Mål och kvalitet, Normer och värden och Kvalitet och resultat.

Kunskaper och lärande syftar till att följa och analysera arbetet med att främja barns och elevers lärande.

Mål och kvalitet följer betyg och andra resultat i relation till olika förutsättningar för enheterna.

Normer och värden sätter fokus på barns och elevers lika möjligheter, trygghet och säkerhet i förskola och skola.

Kvalitet och resultat innebär uppföljning och analys av riktade insatser eller andra prioriterade fokusområden, uppföljning av resultat och prioritering av nya utvecklingsområden.

Huvudtema Kvalitet och resultat

Kvalitet och resultat utgör en utvecklingsprocess i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Detta innebär att uppföljningen kombineras med en analys som syftar till reflektion och utveckling av förskolorna och skolorna. Områden som följs upp är bland annat måluppfyllelse och det kompensatoriska uppdraget för utveckling och lärande.

Likvärdig utbildning av hög kvalitet

Barnkonventionen

Barnkonventionen
FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 29:

Barnets utbildning ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga.

Den 1 januari 2020 blev Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter, också kallad Barnkonventionen, lag i Sverige vilket innebär att i alla beslut som berör barn och unga måste ett barnrättsperspektiv finnas med.

Enligt barnkonventionen är en likvärdig utbildning en demokratisk rättighet. Alla barns lika värde och alla barns rätt till en tillgänglig utbildning är grundfundament i barnkonventionen. Barn och elever ska ha lika möjligheter till att utveckla kunskap och till personlig utveckling. Rätten till utbildning görs till verklighet i undervisningsmetoder och undervisningsmiljöer. Det viktigaste syftet med utbildningen är att utveckla barnens personlighet, anlag och förmågor. Det innebär ett erkännande av att varje enskild individ har unika egenskaper, intressen, förmågor och behov av lärande.

Barnkonventionen innehåller inte bara rätten till utbildning utan också rätten till kunskap. Det innebär att verksamheten ska ge varje barn möjlighet till optimal utveckling och att varje barns kapacitet och särskilda gåvor ska tas tillvara.

Skollagen

Skollagen
Skollag (2010:88) 1 kap 4 §:

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Utbildningen inom förskola och skola syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Skollagen säger att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden, och att de ska göra det i lokaler och med den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska uppfyllas. Därför ska utbildningen ta hänsyn till barns och elevers olika behov.

Förskolan och skolan ska ge alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Barn och elever ska utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Alla som arbetar i förskolan och skolan har, enligt läroplanerna, ansvar för att skapa goda miljöer för lärande och utveckling.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen
Diskrimineringslag (2008:567), diskrimineringsförbud, 5 §:

Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget.

Enligt diskrimineringslagen får utbildningsverksamhet inte diskriminera något barn eller någon elev. Rätten till likabehandling hör till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Diskrimineringsgrunderna som regleras i lag är

- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- kön
- könsidentitet och könsuttryck
- sexuell läggning
- ålder

Den 1 januari 2015 blev bristande tillgänglighet en ny form av diskriminering. Det betyder att barn och elever med funktionsnedsättning missgynnas om förskolan, skolan eller fritidshemmet inte vidtar skäliga åtgärder för att barnet ska komma i en jämförbar situation som kamraterna utan funktionsnedsättning. Den vidgade diskrimineringslagen ska bidra till att öka tillgängligheten – och öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att delta på likvärdiga villkor. På utbildningsområdet gäller lagen såväl undervisning som lokaler.

Bildningsförvaltningens verksamhetsplan

Bildningsförvaltningens målbild

Undervisningskvalitet är avgörande för barns och elevers lärande

Alla barn och elever i Katrineholms kommunala förskolor och skolor har samma möjlighet till en trygg och utvecklande förskole- och skoltid som samtidigt förbereder dem inför framtiden.

Vi har en likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet som lägger grunden för att ge varje barn och elev de bästa förutsättningarna för lärande.

Vi synliggör kontinuerligt hur likvärdigheten i vår verksamhet påverkas av kvaliteten på undervisningen och identifierar hur den ska öka; vi sätter elevernas prestationer i relation till den undervisning de får.

Vi prioriterar utveckling av undervisningens kvalitet för att garantera att alla barn och elever ges förutsättningar för hög måluppfyllelse.

Vår verksamhet präglas av professionalitet och yrkesstolthet där medarbetare är medvetna om att bildning gör skillnad på riktigt.

Våren 2023 tog bildningsförvaltningen fram en strategisk verksamhetsplan för utveckling av samtliga verksamheter inom förvaltningens ansvarsområden. Verksamhetsplanen har sin grund i nationella och lokala styrdokument och den målbild som förvaltningsledning och rektorer tillsammans tagit fram i det systematiska arbetet med skolutveckling.

Verksamhetsplanen innehåller tre övergripande mål med tillhörande strategier för mandatperioden 2023 – 2026.

Mål 1: Alla delar av undervisningen präglas av hög kvalitet

Mål 2: Utbildningen präglas av trygghet och studiero

Mål 3: Varje barn och elev ges bästa möjliga förutsättningar för fortsatt utbildning och yrkesverksamhet

I denna rapport har särskilt arbetet med mål 3 accentuerats, dock med fokus på mål 1:s bidrag till uppfyllelse av mål 2. Mål 2 har analyserats i särskild ordning under huvudområdet Normer och värden. Resultat av måluppfyllelse med fokus på mål 2 återfinns i den förvaltningsövergripande rapporten Normer och värden som skrevs fram i mars 2023.

Förskola

Den reviderade läroplanen Lpfö 18 trädde i kraft 1 juli 2019. Sedan 2018 har bildningsförvaltningen på ledningsnivå arbetat med att identifiera och utveckla områden som är nya eller förstärks i den reviderade läroplanen. Under de senaste åren har detta utvecklingsarbete intensifierats på förskolorna och fördjupats på olika sätt, med målsättningen att integrera omsorg, utveckling och lärande till en sammanhängande helhet.

Enligt Skolinspektionens rapport från 2018 om förskolans kvalitet i Sverige, ska läroplanen fungera som ett levande dokument. Dess innehåll och intentioner ska genomsyra arbetet hos alla som är verksamma inom förskolan, och det är nödvändigt att hela styrkedjan arbetar för att implementera läroplansuppdraget.

Rektorernas redogörelser av det pågående utvecklingsarbetet visar att implementering och efterlevnad av läroplanen tydligt är i fokus för förskolan på samtliga enheter i Katrineholms kommun.

Såväl på enhetsnivå som på kommunövergripande nivå kan utvecklingen av utbildningen och undervisningen följas genom det systematiska kvalitetsarbetet. Indikationer på en positiv utveckling i detta arbete framgår av såväl rektorernas rapporter, pedagogernas bedömningar samt vårdnadshavarnas och barnens nöjdhet, även om det fortfarande finns utvecklingsområden som kräver uppmärksamhet.

Barngruppernas storlek och sammansättning

Läsåret 2023/2024 var 1866 barn i åldrar 1 – 5 år folkbokförda i Katrineholms kommun, vilket är det lägsta registrerade antalet de senaste tio åren.

Nationellt framtagna statistiska underlag visar att antalet barn folkbokförda i kommunen i åldrar 1 – 5 år, låg på dagens nivå senast år 2014. Sedan 2011 har antal folkbokförda barn ständigt vuxit för att kulminera år 2020 med totalt 2216 folkbokförda barn. Under åren 2021 och 2022 sjönk barnantalet för att i årets mätning hamna under 2000 barn för första gången på åtta år.

I årets mätning var 1612 barn, 86,1 procent, av samtliga folkbokförda barn i kommunen inskrivna i någon av 24 kommunens förskolor. Motsvarande inskrivningsgrad för riket är 86,6 procent.

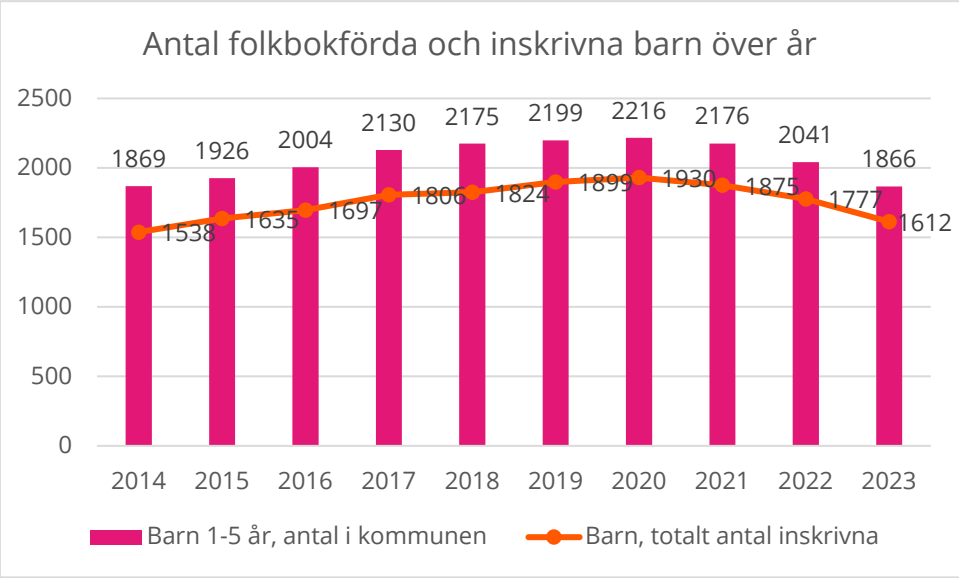

Diagram 1. *Antal folkbokförda och inskrivna barn per år i Katrineholms kommun, i perioden 2014 – 2023*

Barnen var fördelade på 96 barngrupper och 320 heltidstjänster fanns att tillgå. Av dessa var 42 procent med förskollärarexamen, 15 procent med gymnasial utbildning för arbete med barn och 25 procent med viss pedagogisk utbildning. Även om dessa resultat kan upplevas som låga är det viktigt att understryka att andel heltidstjänster med förskollärarexamen ökade med elva procentenheter på två år, då den läsår 2021/2022 låg på 31 procent. I årets mätning ligger Katrineholms kommun en procentenhet över rikssnittet, vilket är inte har varit fallet sedan 2016. Även andel heltidstjänster med viss pedagogisk utbildning ökade kraftigt i årets mätning från 16 till 25 procent, från att ha legat på sex till åtta procent åren innan.

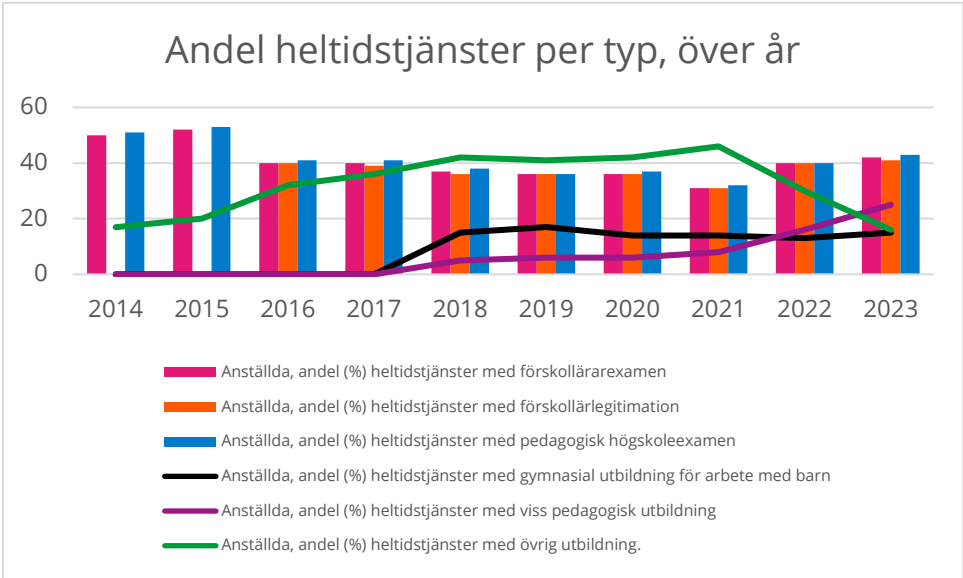

Diagram 2. *Andel heltidstjänster per typ av anställning i perioden 2014 – 2023*

Dessa resultat innebär vidare att personaltätheten låg på fem barn per heltidstjänst, vilket är i nivå med de senaste sju års mätningar. Antal barn per heltidstjänst med förskollärarexamen var i år 12, vilket är det lägst uppmätta antalet de senaste nio åren. Senast antal barn per heltidstjänst med förskollärarexamen låg under 12 var år 2014 då det fanns 11,7 barn per sådan tjänst. Dessa resultat är att jämföra med rikssnittet för förskolor i kommunal regi där motsvarande resultat är 5,1 respektive 11,6 barn per typ av anställning.

Antal barn per heltidstjänst med förskollärarlegitimation var i Katrineholms kommun i år 12,3, vilket är det lägst uppmätta antalet sedan mätningarna startade år 2016. I riket är resultatet i årets mätning 11,5 barn inom samma målgrupp.

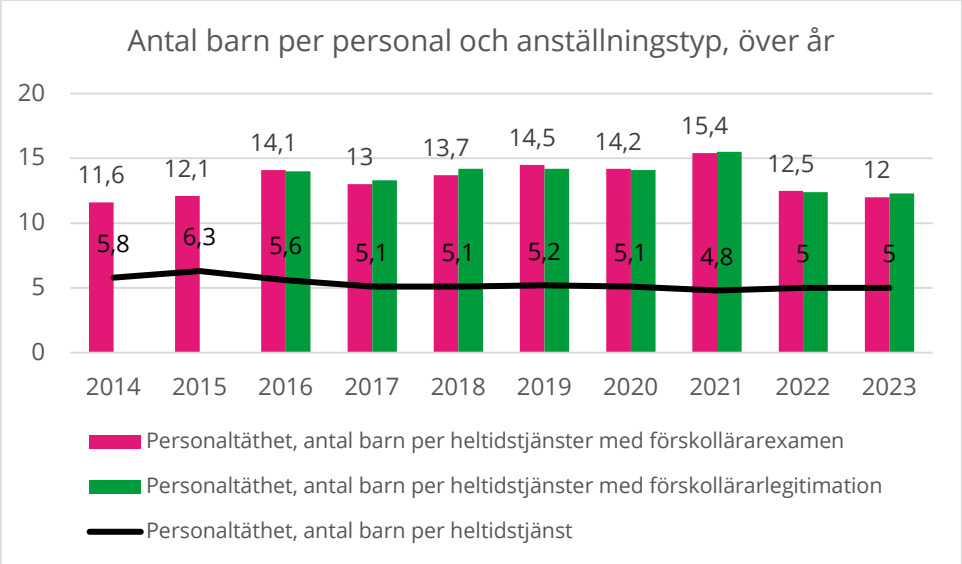

Diagram 3. *Antal barn per typ av heltidstjänst i perioden 2014 – 2023*

Personaltäthet och barngruppernas storlek utgör centrala organisatoriska förutsättningar inom förskolan. Möjligheterna att organisera barngrupperna på ett ändamålsenligt sätt under dagen är avgörande för barns lärande och utveckling. Vad som kan anses vara en lämplig storlek på barngrupperna måste bedömas utifrån en rad faktorer inklusive personalens kompetens, pedagogiska strategier, personaltäthet, inne- och utemiljöer samt barngruppens sammansättning där barnens individuella behov och förutsättningar beaktas och tas hänsyn till.

Förskolornas analyser har under flera år inkluderat faktorer som personaltäthet, barngruppernas storlek och möjlighet att dela upp barngrupperna under dagen samt hur dessa faktorer påverkar utbildningens kvalitet och utrymme till individuell anpassning. Analyserna har visat att barnens ålder, närvarotider, behov av särskilt stöd, modersmål och socioekonomiska förhållanden har betydelse för och inverkan på utbildningen i förskolan.

Vidare har det framkommit att mindre förskolor är särskilt känsliga för förändringar, då barnens närvarotider utgör en stor påverkansfaktor på utbildningen. På mindre enheter används en större del av pedagogernas arbetstimmar på morgonen och sena eftermiddagen, vilket påverkar personaltätheten mitt på dagen när flest barn är närvarande.

Alla försvårande faktorer till trots och oavsett barngruppens sammansättning kvarstår förskolans uppdrag – att erbjuda en likvärdig utbildning som kompenserar för skillnader i barnens förutsättningar. Alla barn har olika förutsättningar och förskolan anpassar sin utbildning för att varje barn ska kunna utvecklas så långt det är möjligt.

Demografiska förändringar och volymanpassningar

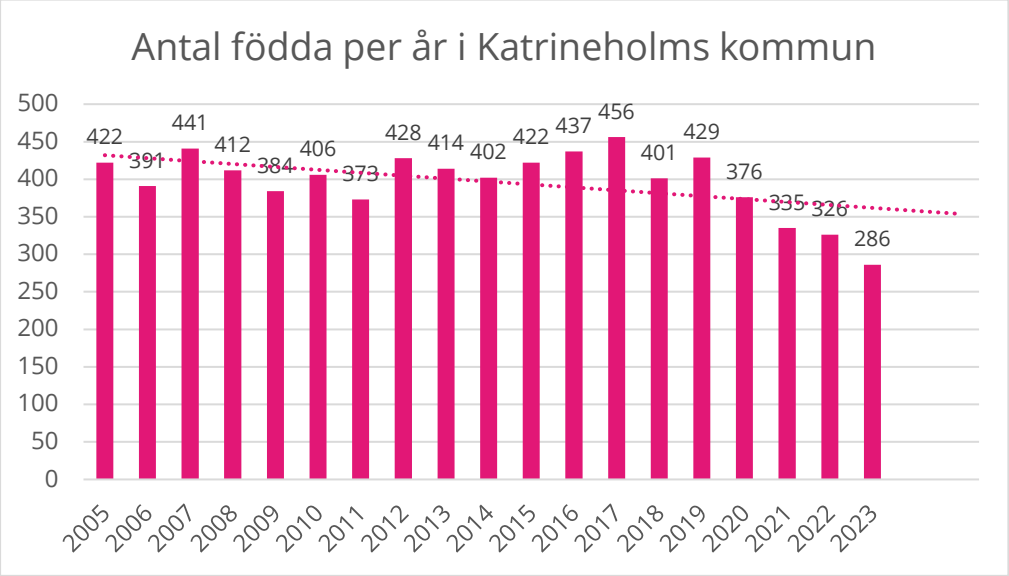

Diagram 4. *Antal födda per år i Katrineholms kommun i perioden 2005 – 2023*

Hösten 2020 noterade bildningsförvaltningen för första gången på flera år ett lägre födelsetal än förväntat enligt prognoserna. De efterföljande fyra mätningarna bekräftade att antalet barn födda i Katrineholms kommun stadigt minskade och i slutet av 2023 kunde förvaltningen konstatera att trenden håller i sig åtta mätningar i rad.

Inför hösten 2024 bedömde bildningsförvaltningen att cirka 110 färre barn skulle vara inskrivna i Katrineholms kommunala förskolor jämfört med hösten 2023, och cirka 240 färre än hösten 2022. Denna minskning hade varit pågående sedan hösten 2021.

Den minskade inflyttningen av barnfamiljer till Katrineholms kommun, kombinerad med minskningen av barn födda inom kommunens gränser, präglade läsåret 2023 – 2024 i hög grad. Under hösten 2022 initierades ett omfattande analys- och kartläggningsarbete för att förstå framtidens utmaningar. Planering för adekvata åtgärder genomfördes i samråd med både rektorer och bildningsnämnden.

Hösten 2022 fick bildningsförvaltningen också i uppdrag att utreda frågan om dåvarande användning av lokal- och personalresurser samt att identifiera framtida insatser vilka svarar på uppdragets förväntningar gällande möjligheter att optimera användning av lokal- och personalresurser i syfte att säkra god kvalitet på utbildningen.

Syfte med denna utredning var att identifiera möjliga tillvägagångssätt att möta de volymförändringar som identifierats i gruppen barn i förskoleåldern för att på bästa möjliga sätt säkra god kvalitet på omsorg, utveckling och lärande för varje barn i Katrineholms kommunala förskolor. Syftet var i förlängningen att säkra långsiktig, hållbar och likvärdig undervisning av hög kvalitet.

Utredningen resulterade i förslag på flytt av verksamhet från vissa förskolor till andra från höstterminen 2023. Förslaget antogs i bildningsnämnden, plan för åtgärder skapades och därpå gick åtgärderna till verkställighet.

Konkret innebar detta att inskolning av barn från och till de berörda förskolorna påbörjades och genomfördes kontinuerligt och återkommande under hela vårterminen 2023, att systematiskt arbete med samtliga berörda personalgrupper startades för smidig övergång, att strategiskt och operativt stöd från centrala stödresurser till personalgrupperna och rektorerna under hela processen fanns att tillgå samt att information och kontakt med berörda förvaltningar om planerade förändringar för att skapa förutsättningar för långsiktig planering av samtliga processer upprätthölls.

Rektorsgruppen inom förskolan arbetade under aktuellt läsår intensivt med att hålla kontakt med vårdnadshavarna, göra nämnda anpassningar och hålla verksamheterna inom budgetram.

Detta anpassningsarbete fortsatte under hela läsåret 2023 – 2024 och inför höstterminsstart 2024 kan det konstateras att samtliga insatser genomfördes enligt plan och förväntningar. Även barn vars vårdnadshavare önskade flytt till andra förskolor än de angivna, kunde erbjudas önskade platser och skolas in på dessa förskolor.

Uppsökande verksamhet

Från den 1 juli 2023 måste alla kommuner arbeta för att fler barn ska gå i förskolan. Inför hösten det år ett barn fyller tre år ska kontakt tas med vårdnadshavarna till de barn som inte har plats i förskolan.

Ansvaret består av två delar:

- uppsökande verksamhet och
- erbjudande av förskoleplats till vissa grupper av barn

De nya bestämmelserna syftar till att fler barn ska gå i förskolan och få möjlighet till en bättre språkutveckling i svenska.

I Katrineholms kommun startade arbetet med uppsökande verksamhet och erbjudande av förskoleplatser redan under april 2023. Vårdnadshavare till totalt 68 barn folkbokförda i kommunen och utan placering i förskolan kontaktades och erbjöds plats. Vårdnadshavare till 25 barn tackade ja till erbjudandet i denna första omgång av uppsökande verksamhet som startade innan lagen trädde i kraft.

Den andra omgången av uppsökande verksamhet beträffande barn i åldrarna 3 – 5 år genomfördes under november 2023. Vårdnadshavare till 40 barn utan placering kontaktades brevledes, varav ett flertal kontaktades för andra gången då förvaltningen varit i kontakt med dem redan under första tillfälle för uppsökande verksamhet. Inga vårdnadshavare tackade ja till plats under denna omgång.

Den tredje och sista omgången av uppsökande verksamhet för läsåret 23/24 genomfördes i slutet av mars 2024. Vid detta tillfälle identifierades 74 barn i åldrarna 3 – 5 år utan placering i förskolan, varav 17 barn var i 3-års åldern och fick därmed för första gången kontakt med bildningsförvaltningen uppsökande verksamhet. Vid detta tillfälle tackade vårdnadshavare till endast sju barn ja till en plats i förskolan.

Bildningsförvaltningen planerar att genomföra fler kontakttillfällen under det kommande läsåret och fortsätter att erbjuda platser till de familjer som har valt att tacka nej till eller inte svarat på erbjudandet under vårterminen 2024.

Samtidigt vittnar rektorernas summerande analyser om att det finns ett antal barn i Katrineholms förskolor som är inskrivna i förskolan, men som inte har kontinuerlig närvaro. Antal barn med betydande frånvaro skiftar även mellan förskolorna och då särskilt inom centralorten.

Även om anledningar till frånvaro behöver kartläggas tydligare under det kommande året än det har gjorts hittills, bedöms de vanligaste anledningarna till frånvaro i förskolan vara dåliga väderförhållanden, föräldraledighet för yngre syskon samt avstånd från hemmet till förskolan.

Rektorerna uttrycker tydligare i år än föregående läsår, ett behov av att identifiera former för uppsökande verksamhet även för dessa grupper av barn. Även om barns frånvaro från förskolan inte är en ny företeelse, har behov av åtgärder aktualiserats utifrån förskolans uppdrag att söka upp barn som riskerar att inte erbjudas utbildning och undervisning inom förskolans ramar.

Läroplansuppdraget

Professionsbegrepp såsom utbildning, lärande, spontan och planerad undervisning, läroplansmål, formativt lärande, tillgängliga lärmiljöer, systematiskt kvalitetsarbete, pedagogisk dokumentation med mera är centrala i förskolornas utvecklingsarbete. Genom att fördjupa sig i begrepp i relation till förskolans uppdrag ökar medvetenheten om hur undervisningen kan bidra till barns utveckling och lärande. Förskolans

läroplan (Lpfö 18) betonar att verksamheten ska främja barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Det är därför av yttersta vikt att pedagogerna kontinuerligt fördjupar sin förståelse av dessa begrepp och hur de tillämpas i praktiken.

Rektorerna vittnar om hur medarbetarna fördjupar sin förståelse, förbättrar sin dokumentation och berikar kollegiala samtal när de är teoretiskt grundade. Detta bidrar också till en samsyn kring förskolans roll och uppdrag, särskilt vad gäller undervisningen. Denna fördjupning är en del av professionsutvecklingen, där undervisning och lärande får ett allt tydligare fokus, dock med fortsatt tonvikt på omsorg, utveckling och lärande som en helhet där leken genomsyrar utbildningen. Förskolans styrdokument betonar att verksamheten ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Rektorerna beskriver hur pedagogerna går från att förankra det de gör till att använda olika teorier för att kritiskt granska sin undervisning. Att ha tillräcklig kompetens och tid för detta arbetssätt utgör dock en utmaning. Enligt läroplanen ska förskolan utmana barnens nyfikenhet och lust att leka och lära, vilket kräver en medveten och reflekterande pedagogik.

Analys av insamlade data indikerar att det finns tecken på att fördjupning i teori och undervisningsuppdraget synliggör kvalitetsskillnader mellan förskolor, arbetslag och medarbetare. Därmed pekar analysen även på att också likvärdigheten i Katrineholms kommunala förskolor kan påverkas utifrån den varierande kompetensen att utföra undervisningsuppdraget.

Utifrån presentationerna på kvalitetsdialoger samt enheternas kvalitetsrapporter kan det konstateras att likvärdigheten i kvalitetsanalyserna av utbildningen har minskat något mellan förskolorna. Det är dock viktigt att påpeka att denna observerade diskrepans i analyskompetens inte nödvändigtvis innebär skillnader i den faktiska undervisningskvaliteten som bedrivs inom Katrineholms förskolor.

Detta område kräver dock en djupare analys för att fastställa vilka insatser som behöver riktas till vilka förskolor. Syftet är att avgöra om fokus ska ligga på att enbart höja analyskompentensen i personalgruppen eller om det även finns behov av att förbättra undervisningskvaliteten på de aktuella förskolorna. Enligt Lpfö 18 ska alla förskolor arbeta för att säkerställa att alla barn får likvärdiga förutsättningar att utvecklas och lära, oavsett vilken förskola de går på.

Lärmiljöer

Under flera år har förskolorna fokuserat särskilt på utvecklingen av lärmiljöer. Årets analyser, liksom tidigare år, indikerar en långsiktig och stabil kvalitetsutveckling inom Katrineholms kommunala förskolor. I såväl kvalitetsrapporter som kvalitetsdialoger framhäver förskolorna pedagogiska miljöer som ett utvecklingsområde med överlag god

måluppfyllelse. Förskolorna har konsekvent arbetat med att utveckla och anpassa lärmiljöerna utifrån barnens behov och förutsättningar. Enligt läroplanen ska lärmiljöerna vara utformade på ett sätt som inspirerar till lek och lärande, och som samtidigt är trygga och tillgängliga för alla barn.

Analyser från förskolorna visar att en ökad medvetenhet och samsyn inom arbetslagen börjar ge positiva effekter på barnens lärande och utveckling. Tillgängliga, inkluderande och dynamiska lärmiljöer stimulerar barnens utveckling och lärande. Förskolans läroplan betonar vikten av att barn ska ha tillgång till en lärmiljö som utmanar och inspirerar dem till nya upptäckter och kunskaper.

Samtidigt är den fysiska miljön inom förskolan varierande och komplex. Medan några förskolor är nybyggda eller nyrenoverade med grund i aktuell forskning om fysiska lärmiljöer, kan äldre förskolors lokaler medföra begränsningar för pedagogerna i skapandet av inkluderande lärmiljöer där barnen känner sig delaktiga. Analyser från enheterna visar dock att inte alla nybyggda och nyrenoverade förskolors lokaler utnyttjas på samma sätt. Det framgår tydligt att förskolläraren har en central roll i att skapa en god lärmiljö, oavsett de fysiska förutsättningarna som lokalerna erbjuder.

Många förskolor har gjort betydande framsteg i att etablera en grundläggande förståelse för de pedagogiska miljöernas betydelse för barns lärande och ett gemensamt ansvarstagande inom arbetslagen för att främja barnens lärmiljöer. Förskolan ska enligt Lpfö 18 erbjuda barnen en stimulerande och lärorik miljö där de kan utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar.

Språkutvecklande arbete

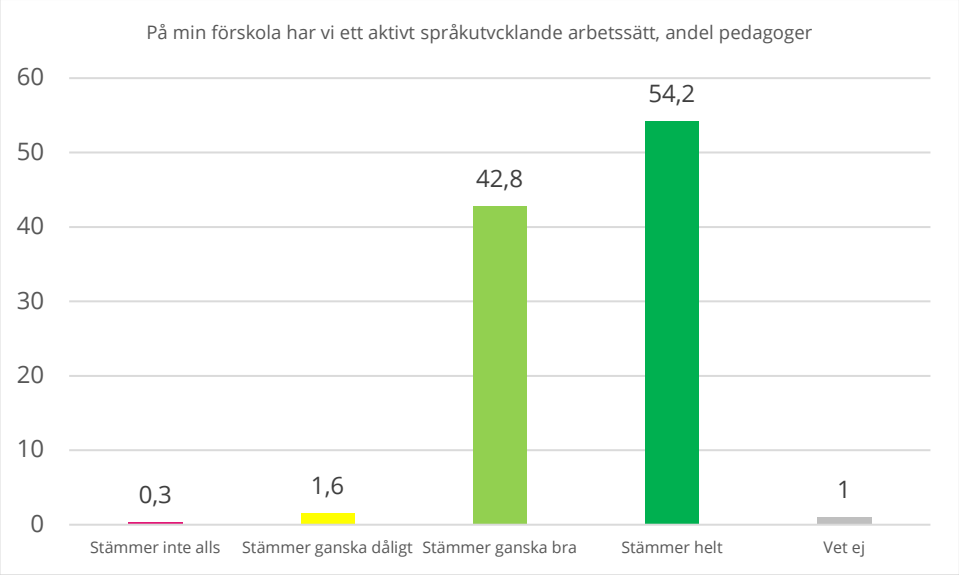

Diagram 5. *Pedagogernas bedömning avseende aktivt arbete med språkutvecklande arbetssätt, vårterminen 2024*

Ett av förskolans uppdrag är att ge barnen förutsättningar att utveckla språket. Det gäller både det svenska språket och andra modersmål i de fall ett barn har ett annat modersmål än svenska. Utbildningen i förskolan ska också lägga grunden för barnens förståelse för olika språk och kulturer. Tidigare analyser har pekat på ett behov av utveckling av det språkutvecklande arbetet i Katrineholms förskolor.

I föregående läsårs kvalitetsrapport konstaterades bland annat följande:

> *Personalens kompetenser och förmåga att arbeta språkutvecklande är avgörande för barnens språkutveckling. Kompetenskraven på medarbetarna handlar om kunskaper om barns språkutveckling, ämnesdidaktiska förmågor men också om språkkunskaper. Förskolorna rapporterar att förståelsen för förskolans uppdrag generellt, och det språkutvecklande arbetet specifikt, brister bland flera medarbetare. Svårigheterna att rekrytera medarbetare med den kompetens som behövs påverkar förskolornas arbete med språkutveckling.*
>
> *//...//*
>
> *Flera av utmaningarna avseende det språkutvecklande arbetet behöver hanteras på övergripande nivå då analysen pekat på behov av insatser kopplade till kompetensförsörjning, rekrytering, kompetensutveckling och fördelning av personella resurser. Bildningsförvaltningen verkar som ett stöd i det språkutvecklande arbetet i relation till förskolorna. De förändringar som nu genomförs i förvaltningens arbetsprocesser har som avsikt att förbättra ändamålsenligheten hos stödet ytterligare.*

Årets analys av resultat visar att framsteg har gjorts i arbetet med språkutveckling. Det finns nu etablerade strukturer för utvecklingsarbetet både inom och mellan organisationens olika nivåer och verksamhetsformer, med en gemensam förståelse av problematiken och långtgående planer för fortsatta insatser. Dessa framsteg har skapat bättre förutsättningar för förskolan att främja barnens språkutveckling.

För att främja en mer likvärdig utbildning på samtliga förskolor i Katrineholms kommun, riktas nu olika insatser till förskolorna i avsevärt högre utsträckning än tidigare. Exempelvis deltar samtliga förskolor i Katrineholms kommun i ett Ifous-program med tema Språkutvecklande förskola.

Ett stort antal barn som vistas i förskolan idag har inte svenska som sitt modersmål eller förstaspråk i förskolan. En tredjedel av barnen i förskolan har utländsk bakgrund, vilket innebär att många av dem har en annan språklig bakgrund än svensk. Detta ställer stora krav på förskolans personal, som har uppdraget att erbjuda en likvärdig språkundervisning till alla barn.

Satsningen på Ifous-programmet Språkutvecklande förskola syftar till att höja pedagogernas kompetens avseende arbetssätt och metoder som främjar barnens språkutveckling. Denna satsning bedöms höja kvalitet på undervisningen, vilket i sin tur gynnar samtliga barn inskrivna i Katrineholms förskolor, oaktat deras språklig bakgrund.

Kartläggningsmaterial

Enligt förskolans läroplan ska förskolan bland annat ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,
- intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner,
- intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa,
- förståelse för rum, tid och form, och grundläggande egenskaper hos mängder, mönster, antal, ordning, tal, mätning och förändring, samt att resonera matematiskt om detta,
- förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp.

Måluppfyllelsen i förskolan mäts inte på individnivå utan graden av måluppfyllelse i denna verksamhetsform avgörs genom en bedömning i förhållande till hur väl förskolan arbetar i riktning mot de nationella målen i skollagen och förskolans läroplan.

Första mätningen på individnivå äger därför rum på höstterminen i förskoleklass där ett kartläggningsmaterial inom svenska och matematik används; materialet heter ”Hitta språket” och ”Hitta matematiken” och beskrivs närmare under kapitel ”Förskoleklass”.

Bildningsförvaltningen startade under höstterminen 2023 ett analysarbete i syfte att identifiera varje barns historiska förskoleplacering och aggregera data på förskolenivå. Detta för att tillföra en dimension till i förskolornas planering av undervisningen. Förskolorna har under vårterminen 2024 fått återkoppling gällande kartläggningsmaterialet i förskoleklass på gruppnivå, som en del av resultaten som ingår i den enhetsanalys som sker på enhetsnivå.

En analys av resultatet från kartläggningen i förskoleklass relaterat till förskolans uppdrag, annan dokumentation samt strukturella faktorer bedöms kunna ge en indikation på vilka områden som förskolan arbetar framgångsrikt med samt vilka områden förskolans ledning behöver prioritera för att ge förutsättningar för utbildningen att nå hög måluppfyllelse inom språk och matematik.

Resultat för läsåret 2023 – 2024 för elever i förskoleklass, fördelat per förskola barnet var placerat på, ser ut enligt diagrammet nedan.

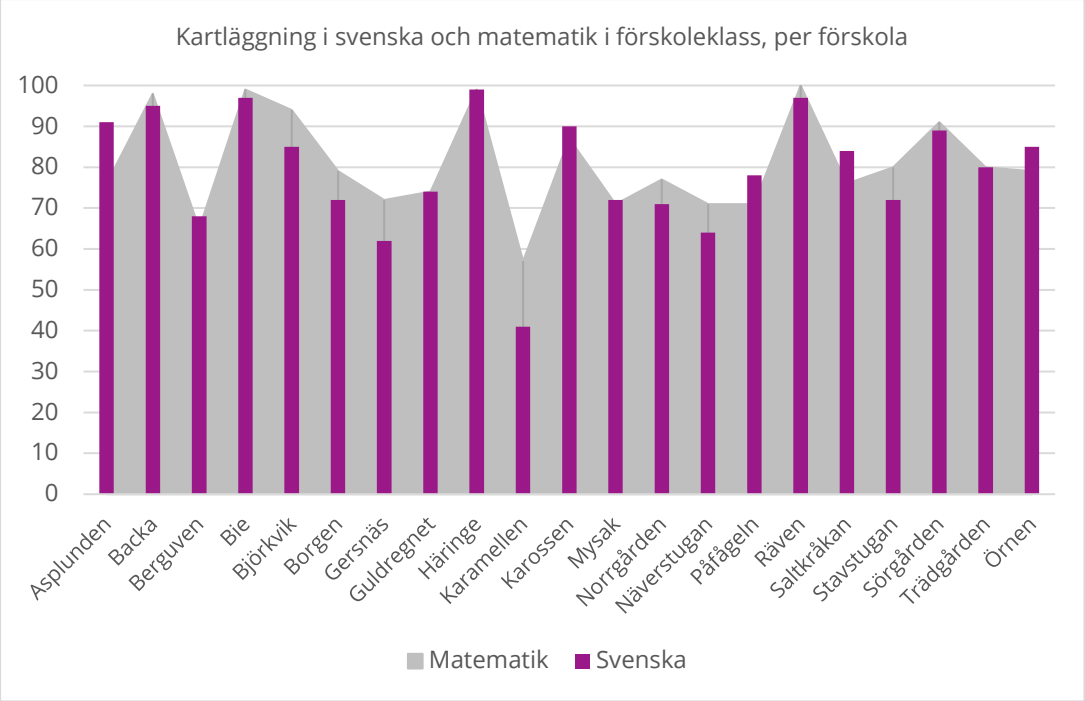

Diagram 6. *Resultat från kartläggningar i ”Hitta språket” och ”Hitta matematiken” i förskoleklass, fördelat per placering i förskola, höstterminen 2023*

Det bör understrykas att ovan presenterade resultat är framtagna för första gången under det gångna läsåret och att modellen fortfarande testas och justeras. Det finns vidare inte heller några jämförelsevärden över tid, varför presenterade resultat ska tolkas med stor försiktighet.

Resultaten uppskattas bli mer tillförlitliga över tid då eventuella trender i resultat kan komma att synliggöras. Det bör också tas hänsyn till att kartläggningstillfällena kan utformas olika av olika lärare vilket kan påverka utfallet. Resultaten på gruppnivå bedöms tillsammans med andra indikatorer på sikt kunna ge en grund för analys av vilka delar av undervisningen inom förskolan som möjligen behöver utvecklas utifrån förskolans uppdrag för att lägga en bra grund för barns fortsatta utbildning.

Måluppfyllelse i förskolan

Utbildningen i förskolan ska utvecklas för att möta de nationella målen, och huvudmannen har ansvaret för att säkerställa att detta sker

Rektorns ledarskap och förskollärarnas ansvar för att bedriva undervisning enligt läroplanens mål, samt arbetslagets uppdrag att främja barns utveckling och lärande, är grundläggande för att utbildningen ska kunna utvecklas och upprätthålla hög kvalitet. En sådan utveckling kräver att rektorn och samtliga medlemmar i arbetslaget systematiskt och kontinuerligt dokumenterar, följer upp, utvärderar och analyserar utbildningens resultat.

Enligt Skolverket innebär måluppfyllelse i förskolan att resultaten uppnås i relation till de nationella målen i skollagen och förskolans läroplan. Målen i läroplanen anger riktningen för förskolans arbete och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen, och fungerar som vägledning snarare än specifika mål att uppnå eller som grund för att jämföra enskilda barn. Målen kan dock uppfyllas genom att förskolan ger varje barn förutsättningar att utvecklas inom samtliga angivna mål.

Målet med det pågående utvecklingsarbetet är att förbättra undervisningens kvalitet och därigenom främja barns utveckling och lärande. Denna rapport har två huvudsakliga syften: att bidra till den fortsatta utvecklingen av undervisningen under kommande åren samt att tydliggöra förskolans måluppfyllelse och hur väl förskolan och dess undervisning har bidragit till barns utveckling och lärande.

Av läroplanen framgår att förskollärare ska ansvara för att "*varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följs, dokumenteras och analyseras för att det ska vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål*."

Läroplanen understryker alltså att det är analys och individuell dokumentation som är bärande delar för undervisningsuppdraget i förskolan. Den individuella dokumentationen över barns lärande stödjer arbetet med att synliggöra barnets måluppfyllelse.

Samtidigt finns det svårigheter avseende aggregering av analys av måluppfyllelsen till grupp-, förskole- och kommunnivå, vilket leder till avsaknad av komparativa data på dessa nivåer.

Arbetet med att dokumentera och analysera barns utveckling och lärande har blivit mer konkret och fokuserat jämfört med tidigare år. Förskolorna har börjat formulera utvecklingsområden baserat på analyser av olika läroplansmål, även om denna praxis ännu inte är helt genomgående. Till stöd för detta arbete använder enheterna det nya verktyget Unikum. Införandet av Unikum har tydliggjort att individuell dokumentation för barn med hög närvaro i förskolan genomförs kontinuerligt, medan dokumentationen för barn med frånvaro inte alltid är fullständig.

Rektorer beskriver att barnen i vissa undervisningssituationer riskerar att förlora en rad tillfällen där de skulle kunna få möjlighet att använda sin potential och där de skulle kunna utmanas och lära i riktning mot målen i läroplansuppdraget. Vissa av målen i olika läroplansområden blir inte alltid synliga i den planerade undervisningen då förskolepersonalen arbetar ibland med delar av målen inom ett område men inte inom andra.

Årets analyser har också visat att planeringen av undervisningen utifrån målen inte alltid överensstämmer med barnens behov eller mognadsgrad. Såväl rektorer som förste förskollärare vittnar om att barnen inte alltid har processat färdigt de nyförvärvade kunskaperna innan nya moment introduceras. Detta har lett till att pedagogerna i

förekommande fall har fått frångå sina planer och uppehålla sig längre stund i de introducerade momenten för att säkra möjligheten för barnen att befästa sina kunskaper inom det aktuella området.

Dokumentation och analys av utbildningens och undervisningens måluppfyllelse, det vill säga hur förskolan ger varje barn förutsättningar att utvecklas inom de olika läroplansmålen, är ett fortsatt utvecklingsområde. Det är dock positivt att tecken på utveckling börjar synas på de olika enheterna.

Identifierade framtida behov

Identifierade framtida behov nedan nämns utan inbördes ordning.

För att nå högre måluppfyllelse i förskolan behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- systematiskt utveckla och fördjupa processerna för uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens och undervisningens måluppfyllelse.
- utveckla metoder för att bedöma och synliggöra varje barns individuella utveckling och progression
- bedöma undervisningens kvalitet med grund i kartläggningar inom svenska och matematik som genomförs tidigt på höstterminen i förskoleklass
- Höja kvaliteten i analys och dokumentation av barns utveckling och lärande
- arbeta målmedvetet för att säkerställa likvärdig kvalitet i pedagogernas utvecklingsarbete samt barnens utveckling och lärande på samtliga förskolor
- systematiskt arbeta med kompetensförsörjning på aggregerad nivå, inklusive rekrytering, kompetensutveckling och fördelning av personella resurser
- säkerställa att centrala stödresurser ger adekvat stöd i det språkutvecklande arbetet på förskolorna
- säkerställa att centrala stödresurser ger adekvat stöd i arbetet med matematik på förskolorna
- utveckla uppsökande verksamhet för att erbjuda samtliga barn över tre år plats i förskolan
- intensifiera arbetet med uppsökande verksamhet avseende inskrivna barn som har betydande frånvaro från förskolan

Dessa fokusområden är viktiga för att säkerställa en långsiktig, hållbar och högkvalitativ undervisning i förskolan som främjar alla barns utveckling och lärande.

Förskoleklass

Förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska enligt läroplanerna samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra för att stödja elevernas utveckling och lärande. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barns och elevers utveckling och lärande.

Progression handlar om utveckling av barns och elevers påbörjade och förvärvade kunskaper och erfarenheter mellan två mätpunkter. En viktig förutsättning för att skapa progression är därför fördjupad kunskap om barns och elevers kunskaper och erfarenheter vid exempelvis övergångar. Även kunskap om barns och elevers erfarenheter och förväntningar på framtiden är en viktig del i övergångsarbetet. En grundförutsättning för att skapa progression i lärandet är tydliga rutiner och information mellan skolformerna samt en lyhördhet för barns och elevers upplevelser och tidigare erfarenheter.

Från den 1 juli 2019 gäller nya bestämmelser i skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser. Syftet med garantin är att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd ska få det så tidigt som möjligt och att stödet utformas efter varje elevs behov. För att identifiera elever i behov av extra anpassningar har ett nationellt kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och matematiskt tänkande tagits fram av Skolverket. Materialet är obligatoriskt att använda i förskoleklass. Det är skolans huvudman som ansvarar för att materialet används för att kartlägga elevernas kunskaper på höstterminen. I Katrineholms kommun är ambitionen att samtliga enheter ska vara klara med kartläggningen innan vecka 44.

Kartläggningsmaterialet heter ”Hitta språket” och ”Hitta matematiken”. ”Hitta språket” och ”Hitta matematiken” består av fyra aktiviteter per område. Dessa är följande:

Svenska	Matematik
Vi berättar och beskriver	Mönster
Vi lyssnar och samtalar	Tärningsspel
Vi kommunicerar med bokstäver och symboler	Sanden/riset
Vi urskiljer ord och språkljud	Lekparken

Tabell 1. *Aktiviteter enligt det obligatoriska kartläggningsmaterialet ”Hitta språket” och ”Hitta matematiken”.*

Katrineholms kommun har sedan några år tillbaka valt att vidareutveckla detta arbete till att, förutom den obligatoriska kartläggningen, även omfatta fyra prognos-och bedömningsmoment under respektive läsår.

De summerande analyserna för läsåret 2023/2024 visar att rektorerna ser stora fördelar med kartläggningsmaterialet och det utökade arbetet med prognostisering och bedömning. De betonar att detta tillvägagångssätt gör det möjligt att tidigt identifiera och adressera behov, vilket i sin tur bidrar till en mer individanpassad och effektiv undervisning.

Genom kontinuerlig uppföljning och bedömning kan förskolor och skolor i Katrineholm bättre stödja varje barns utveckling och lärande, och därmed förbättra måluppfyllelsen i enlighet med läroplanens mål.

Vid uppföljning av den årliga måluppfyllelseundersökningen, som en del av arbetet med den språkliga och matematiska utvecklingen för eleverna i förskoleklass, framträdde det en markant anomali vid första sammanställningen som gjordes höstterminen 2021. Denna bestod i att elever i förskoleklass i högre grad nådde målen i matematik än i svenska. Avvikelsen återfanns såväl på höst- som på vårterminen och skilde sig både från nationella som interna jämförelser av dessa två ämnen över år och årskurser. Bildningsförvaltningen beslutade att nogsamt följa och analysera relationen mellan måluppfyllelsen i de aktuella ämnena under de efterföljande läsåren.

Såväl i oktober 2022 som i oktober 2023 kunde förvaltningen, utifrån kartläggningsmaterialet, identifiera att abnormiteten återkom även i de för året aktuella förskoleklasserna. Även om den faktiska måluppfyllelsen var något högre i båda ämnen än jämförelsegruppen uppvisade, var tendensen detsamma. Eleverna nådde mål i matematik i högre utsträckning än i svenska. Detta trots den medvetna satsningen på språk i förskolan.

Denna fortsatta diskrepans, som indikerar ett behov av att ytterligare analysera och eventuellt ompröva de strategier som används för att stärka språkutvecklingen i förskolan, förmedlades till förskolans ledning för att säkerställa att eleverna i framtiden får likvärdiga möjligheter att nå målen i båda ämnena.

I förskoleklassen sattes riktade insatser med fokus på språk in och kontinuerliga mätningar genomfördes i den aktuella elevgruppen. Vid vårterminens slut kan det konstateras att utvecklingen har varit positiv och att eleverna i Katrineholms kommunala förskoleklasser når vid vårterminens slut lika god måluppfyllelse i de båda ämnen men att progressionen i ämnet matematik har varit något högre än i svenska.

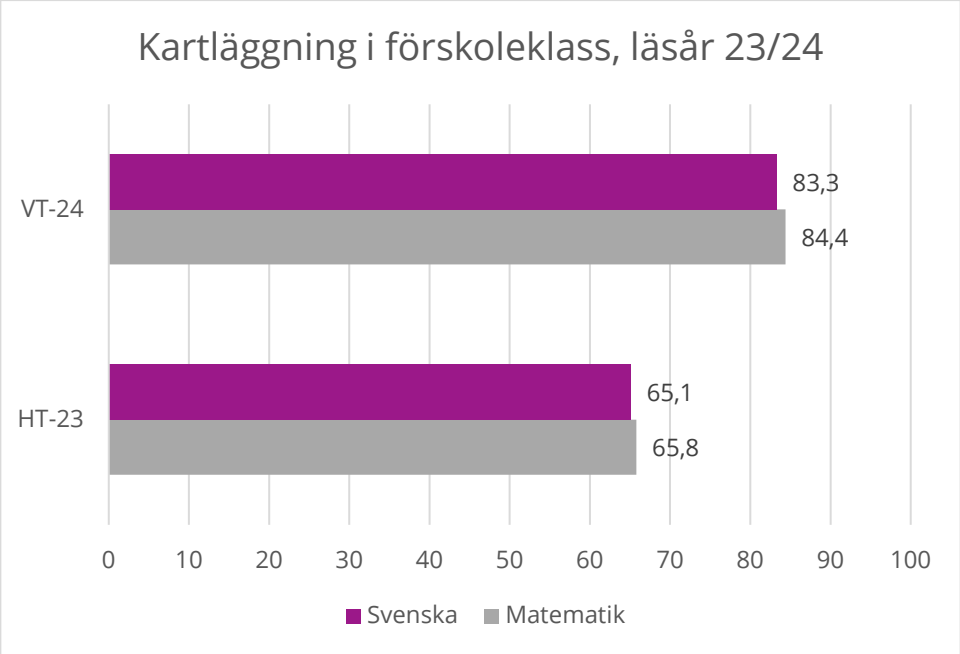

Diagram 7. *Progression i matematik och svenska i förskoleklass, läsår 2023 – 2024*

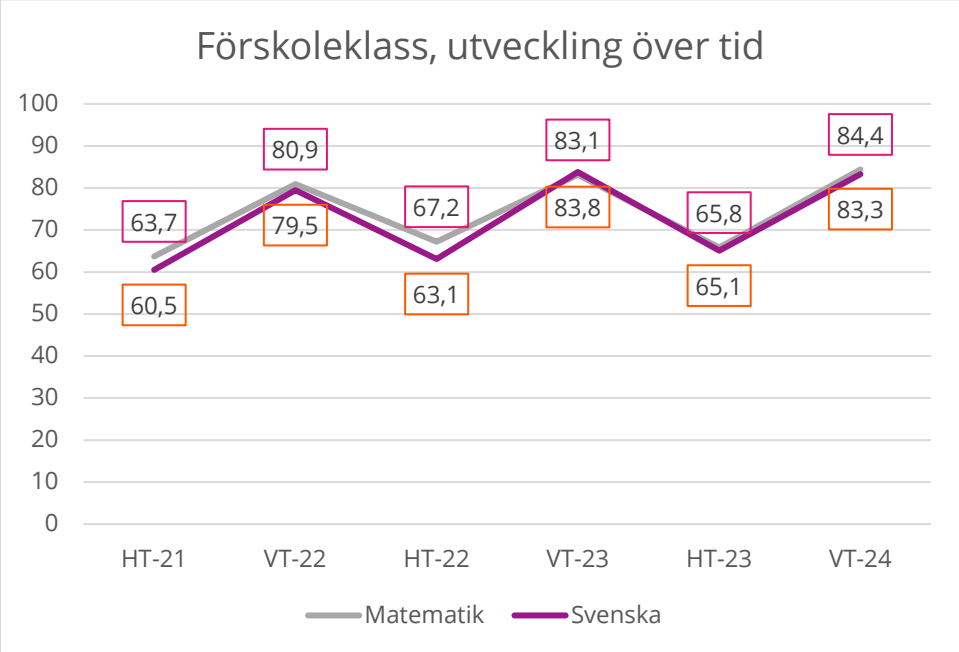

Diagram 8. *Progression i matematik och svenska i förskoleklass över år*

På höstterminen nådde 65,8 procent av eleverna mål i matematik medan 65,1 procent nådde målen i svenska. Detta innebär att ingångsvärden för årets elevgrupp var högre i svenska men lägre i matematik än för föregående läsårs elevgrupp. Progressionen mellan höst- och vårterminen för elever på samtliga skolor totalt visade sig vara god i både svenska och matematik. Vårterminen 2024 bedömdes 83,3 procent av eleverna i förskoleklassen nå målen i svenska och 84,4 procent nå målen i matematiken. Resultaten i matematiken är därmed de högst

uppnådda sedan mätningarna startade hösten 2021 medan resultaten i svenska är jämförbara med resultat från föregående läsår.

Trots de goda resultaten på aggregerad nivå är det viktigt att påpeka att progressionen har uteblivit på några av skolorna. Fördjupade analyser behöver därför göras på respektive enhet. Förvaltningen har i analysarbetet identifierat en hypotes att utgå ifrån i de kommande fördjupade analyserna. Hypotesen är att resultaten på skolor där progressionen har uteblivit kan ha koppling till elever som i framtiden kommer att läsa svenska som andraspråk. Detta stöds delvis av resultat från bland annat bedömningar som genomförs i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1.

Samtidigt är hypotesen motsägelsefull när den jämförs med andra kommuners resultat i förskoleklasser respektive högre årskurser, samt med det faktum att språkutvecklande arbetssätt har varit i fokus i förskolan under ett antal år. För att identifiera de mest centrala orsakerna till avvikelsen kommer förvaltningen under det kommande läsåret att genomföra fördjupade analyser på individnivå tillsammans med förskollärare på de förskolor där eleverna gick innan de började förskoleklass. Vidare kommer analyser på individnivå genomföras tillsammans med lärare i årskurs 1 där elevernas kunskaper kommer att kartläggas med hjälp av bedömningsstöd.

Under läsår 2021 - 2022 gjordes följande analys:

> *I samtal med centrala stödfunktioner och genom kvalitetsdialoger med rektorer framträder en bild av att digitala lärverktyg inte används eller används bristfälligt i förskoleklassen. Rektorer vittnar om att barn som lämnar förskolan och börjar i förskoleklassen har hög digital kompetens som i sin tur inte utnyttjas optimalt under året i förskoleklassen. En risk för stagnation och även regression föreligger inom området då eleverna inte använder sin förvärvade kompetens optimalt och därmed inte får del av utbildningens alla dimensioner.*

I syfte att sätta in adekvata insatser inom det identifierade problemområdet beslutade bildningsförvaltningen att göra en särskild satsning på förskoleklass under läsåret 2022 - 2023. Satsningen bestod av tre steg. I steg ett implementerades 1 – 1, en iPad per elever, i förskoleklass. I och med denna satsning hade samtliga elever från förskoleklass till och med årskurs tre på gymnasieskolan utrustats med ett eget digitalt verktyg.

I steg två startades samarbete med en pedagog i en förskoleklass och central verksamhetsutvecklare. Observationer, punktinsatser och utbildningstillfällen genomfördes tillsammans med elever och pedagogen. Erfarenheter och kunskaper som införskaffades under denna tid låg till grund för nästa steg i att utveckla undervisningen med stöd av digitala läromedel i samtliga förskoleklasser i Katrineholms kommun under läsår 2023 - 2024. Samtliga insatser har, förutom utveckling av digital kompetens, kopplats till fokusområdet språkutveckling i tidiga åldrar samt undervisning i matematik.

Det praktiska arbetet, som är steg tre, innebar såväl strategiskt som operativt arbete och startade höstterminen 2023. Två centralt anställda sakkunniga, en verksamhetsutvecklare och en utvecklingscoach, hade ansvar för planering och genomförande av samtliga insatser. Under detta steg har exempelvis nätverksträffar med föreläsningar och praktiska inslag genomförts för samtliga lärare i förskoleklass, besök i klassrum och självskattningar på olika nivåer har gjorts och undervisningsmaterial har skapats och testats.

Detta utvecklingsarbete att gett ett mycket gott utfall och har lett till att bildningsförvaltningen har valt att implementera framgångar från projektet i ordinarie verksamhet, vilket innebär att en centralt anställd verksamhetsutvecklare kommer att leda utvecklingsarbetet i förskoleklasserna under de kommande åren. Insatserna kommer att följas och justeras under ett par års tid och i möjligaste mån anpassas till respektive skolas förutsättningar och behov.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse i förskoleklass behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- systematisera och utveckla arbetet med planering, uppföljning, utvärdering och analys av undervisningen och utbildningens kvalitet och måluppfyllelse
- vidareutveckla arbetet med kartläggningsmaterialet för att kunna tidigarelägga genomförandet
- vidareutveckla arbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys av resultat i förskoleklass
- skapa former för tillvaratagande och vidareutveckling av kompetenser som barnen har med sig vid övergång mellan förskola och förskoleklass
- kompetensutveckla elever och pedagoger med grund i 1 – 1 satsningen
- tydligare knyta adekvata centrala stödresurser till förskoleklass
- centrala stödresurser verkar som stöd i digitaliseringsarbetet i relation till förskoleklasserna
- centrala stödresurser verkar som stöd i utvecklingen av undervisningskvalitet och likvärdighet med fokus på ämnen svenska och matematik

Dessa fokusområden är viktiga för att säkerställa en långsiktig, hållbar och högkvalitativ undervisning i förskoleklassen som främjar alla barns utveckling och lärande.

Fritidshem

Sedan läsåret 2017/18 har fritidshemmen en egen del i läroplanen och från och med den 1 juli 2019 ställs det även krav på legitimation för fritidshemmens personal. Redan 2010 fick fritidshemmen ett tydligt uppdrag att stimulera elevernas utveckling och lärande.

Arbetet med att implementera fritidshemmets del i läroplanen och att anpassa undervisningen i enlighet med detta uppdrag har varit ett centralt fokus under de senaste åren för både lärare i fritidshem och fritidspedagoger. Kompetensen inom läroplanstillämpning och undervisning har kontinuerligt utvecklats genom åren och då särskilt bland de pedagoger som har deltagit i utbildningar anordnade av förvaltningens fritidshemsutvecklare. Den höga utvecklingsviljan hos personalen har resulterat i att det förstärkta läroplansuppdraget och de tillhörande utbildningarna har mottagits mycket positivt.

Under föregående läsår kunde bildningsförvaltningen konstatera att de senaste årens kompetensutvecklingsinsatser främst hade gynnat de pedagoger som aktivt deltagit i dessa utbildningar. Detta resulterade i att kompetensen inom personalgruppen blev mer varierad. Pedagoger som deltagit i fortbildningar hade tillägnat sig ett mer professionellt språk samt ökat sin förståelse för läroplans- och undervisningskompetens, något som inte utvecklats lika mycket hos de pedagoger som inte genomgått samma utbildningar. Detta medförde att det har blivit större diskrepans inom personalgruppen avseende grundkunskaperna i läroplansuppdraget.

De pedagoger som genomgått utbildningarna hade fått en fördjupad kompetens i kvalitativ pedagogisk planering. Detta arbete med fritidshemmets pedagogiska planering utvecklades i samarbete med fritidshemsutvecklare, vilket också framhölls positivt i dialoger med rektorer och pedagoger.

För att ytterligare höja den totala kompetensnivån initierade bildningsförvaltningen ett nytt professionsprogram för den aktuella personalgruppen. Detta program, kallat "Lärledare i fritidshem", leds av bildningsförvaltningens fyra fritidshemsutvecklare, som avsätter 20 procent av sin ordinarie tjänst för att arbeta med detta övergripande uppdrag.

Professionsprogrammet syftar till att utrusta pedagoger, som fungerar som lärledare för kollegiala lärandegrupper, med den grundläggande utbildning som krävs för att leda kollegiala samtal och främja kollegialt lärande.

Uppdragsbeskrivning för lärledare är enligt nedan:

- Leda kollegor i kollegiala samtal.

- Bibehålla kunskap från nätverksträffar och få det att leva vidare på arbetsplatsen.
- Dialog med utvecklingsledarna.
- Driva utvecklingsarbeten i verksamheten. I viss mån kan lärledaren behöva stötta mindre skolor.
- Hålla sig uppdaterad i Katrineholms fritidshems årshjul.

Programmet omfattar följande moment:

- Grundutbildning i kollegialt lärande: Pedagogerna får en omfattande utbildning i hur man effektivt leder och engagerar kollegor i kollegiala samtal och lärandeprocesser.
- Praktiska tillämpningar: Lärledarna tillämpar sina kunskaper i praktiken genom att leda kollegiala samtal och driva pedagogiska utvecklingsprojekt.
- Kontinuerlig uppföljning och stöd: Regelbundna möten med fritidshemsutvecklare och andra lärledare för att utbyta erfarenheter och få stöd i sitt ledarskap.
- Utveckling av kvalitativa pedagogiska planer: Fokus på att utveckla och implementera pedagogiska planer som är i linje med läroplanens mål och riktlinjer.

Genom att integrera dessa moment och strukturer säkerställer professionsprogrammet att kompetensnivån hos personalen kontinuerligt höjs, vilket i sin tur leder till en mer enhetlig och högkvalitativ pedagogisk verksamhet inom fritidshemmen. Detta program bidrar även till att skapa en starkare gemenskap och ökad samarbetsvilja inom personalgruppen, vilket främjar en positiv och dynamisk lärandemiljö för eleverna.

Samtidigt som professionsprogrammet startade, intensifierades det sedan en tid pågående arbetet med implementering av metoder och matriser för mätning och synliggörande av utveckling av de icke-kognitiva förmågorna hos eleverna. Läroplanen anger att det finns sju förmågor vilka är kreativitet, empati, karaktär, social förmåga, självuppfattning, problemlösning och lärande.

I läroplanen anges det att elever ska ges förutsättningar att utveckla olika förmågor genom undervisning i fritidshemmet.

Tre exempel från läroplanen är förmågan att:

- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer
- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling.

För att ytterligare förstärka kvaliteten på fritidshemmens arbete har flera initiativ tagits för att förstärka pedagogernas kompetens. Bland dessa

initiativ finns fortlöpande fortbildningskurser och workshops som syftar till att fördjupa personalens förståelse för läroplanens mål och hur dessa bäst kan uppnås i praktiken.

Detta arbete har också lett till en ökad samverkan mellan fritidshem och skola, vilket har skapat en mer sammanhängande och integrerad utbildningsmiljö för eleverna. Genom att stärka samarbetet mellan olika verksamhetsformer och funktioner utökas möjlighet till att skapa en helhetsbild av varje elevs behov och utveckling, vilket i sin tur kan främja en mer individanpassad och effektiv lärandeupplevelse.

I årets måluppfyllelseundersökning framgår att nästan alla elever i någon mån har getts förutsättningar att utveckla alla de sju förmågor som anges i läroplanen. Då de olika skolorna fokuserar på olika förmågor under och mellan läsåren baserat på elevernas behov och intressen, är det inte möjligt att göra någon analys av måluppfyllelsen på huvudmannanivån.

De summerande analyserna på enhetsnivå för läsåret 2023–2024 visar dock att det intensiva arbetet med lärledare och implementeringen av arbetet med förmågorna har börjat ge synliga effekter i verksamheten. Exempelvis planeras rastaktiviteterna under skoldagen nu utifrån läroplansmålen i mycket högre utsträckning än tidigare. Dessutom kopplas temaarbeten på fritidshemmet ihop med de fokusområden som eleverna arbetar med i skolan och veckoplaneringar görs konsekvent utifrån läroplansmålen.

Tecken på synliga effekter och framsteg som har identifierats med utgångspunkt i ovan nämnda aktiviteter är följande:

Planerade rastaktiviteter: Genom att integrera läroplansmålen i rastaktiviteterna har skolorna skapat en mer strukturerad och lärandeorienterad miljö även under elevernas raster. Detta har lett till ökat engagemang och deltagande bland eleverna, vilket i sin tur främjar deras sociala och kognitiva utveckling.

Temaarbeten: Att koppla temaarbeten på fritidshemmet till skolans fokusområden har resulterat i en mer sammanhållen lärandeupplevelse för eleverna. Detta har bidragit till att eleverna kan se samband mellan olika ämnesområden och utveckla en djupare förståelse för de kunskapsområden de studerar.

Veckoplaneringar: Veckoplaneringar som är utformade utifrån läroplansmålen säkerställer att undervisningen är målstyrd och systematisk. Detta har underlättat för pedagogerna att hålla en konsekvent hög kvalitet i undervisningen och att kontinuerligt utvärdera och justera sina metoder för att bättre möta elevernas behov.

Även om den positiva utvecklingen av verksamheten i fritidshemmen är i linje med förväntningarna utifrån målen i förvaltningens satsningar, är det viktigt att belysa att det i analyserna på enhetsnivå ändå framkommer att utvecklingsarbetet begränsas på grund av brist på utbildad personal. En mycket hög andel obehörig personal arbetar i

kommunens fritidshem idag. Kvalitetssäkrande och utveckling av fritidshemmets uppdrag försvåras i och med detta avsevärt.

Den höga andelen obehörig personal innebär att det saknas tillräcklig expertis och kunskap om läroplanens krav och pedagogiska metoder hos en del personal. Detta kan leda till inkonsekvenser i undervisningens kvalitet och kan därmed påverka elevernas utveckling negativt.

Utan tillräckligt med utbildad personal blir det svårt att säkerställa att alla läroplansmål uppfylls, vilket i sin tur kan leda till att vissa aspekter av läroplanen inte implementeras fullt ut.

Obalansen i kompetensen inom personalgruppen försvårar även kollegialt lärande och utveckling, vilket i sin tur hämmar hela verksamhetens förmåga att förbättra och anpassa sig till nya pedagogiska utmaningar och krav.

För att öka andel behörig personal i fritidshem startade bildningsförvaltningens ett mentorprogram i samarbete med Campus Viadidakt och det med mycket goda resultat. Mentorsprogrammets syfte var att attrahera fler anställda till att utbilda sig till lärare i fritidshem och 19 anställda deltog. Av dessa 19 anställda valde elva personer att läsa utbildningen grundlärare i fritidshem. Utbildningen startade hösten 2023 och ges på Campus Viadidakt i samarbete med Linköpings universitet.

Under läsåret 2023 – 2024 hade endast 20 procent av samtliga anställda heltidstjänster någon form av pedagogisk högskoleexamen, vilket är i nivå med förra årets resultat, som i sin tur innebar en höjning i jämförelse med föregående år. samtidigt har antal anställda ökat från 177 till 182 personer fördelat på sammanlagt 81 heltidstjänster utan försämring gällande andel anställda med pedagogisk högskoleexamen.

Under det aktuella läsåret fanns 2954 barn i åldrar 6 – 12 folkbokförda i Katrineholms kommun. 1669 (56,5 procent) av dessa barn var skrivna i något av kommunens fritidshem, vilket är det högst uppmätta värdet i Katrineholms kommun någonsin. Dock ligger kommunens snitt fortfarande under rikssnittet som ligger på 57,6 procent elever inskrivna i fritidshem. I och med årets resultat kan det konstateras att andel barn inskrivna på fritidshem börjar närma sig snittet för riket.

Diagrammet nedan visar att samtliga värden, så som antal barn folkbokförda i Katrineholm i åldrar 6 – 12 år, antal elever inskrivna i fritidshem samt andel anställda med pedagogisk högskoleexamen ökar eller håller samma nivå under läsåret 2023/2024 i jämförelse med föregående år. Medan antal folkbokförda och inskrivna barn i de aktuella åldrarna stadigt ökat under mätperioden 2017 – 2023, har andel heltidstjänster med pedagogisk högskoleexamen sjunkit under perioden 2019 – 2021 för att öka under det under föregående läsår och ännu en gång i år.

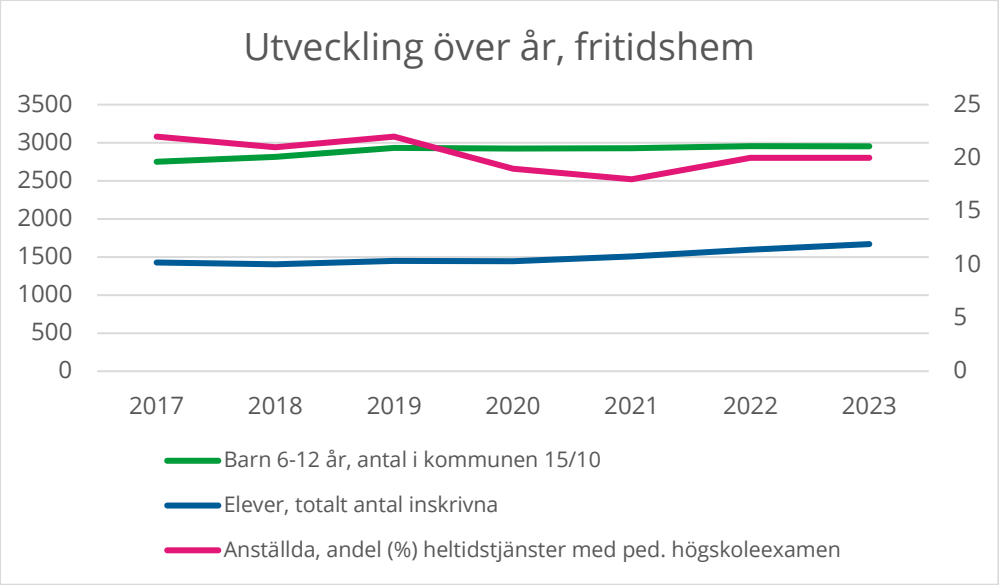

Diagram 9. *Antal folkbokförda barn, antal barn inskrivna i fritidshem, andel heltidstjänster med pedagogisk högskoleexamen, 2017 – 2023*

I de summerande kvalitetsdialogerna av läsåret konstaterar ett antal rektorer att fler elever är inskrivna på fritidshem högre upp i åldrarna än tidigare år. En del av förklaringen finner rektorerna bakom det faktum att den verksamhet som idag bedrivs på fritidshem håller högre kvalitet än tidigare varför elever väljer att vara kvar.

En jämförelseanalys med föregående läsår visar på att rektorernas iakttagelser stämmer väl överens med de uttagna data. Diagrammet nedan visar jämförelse per årskurs, andel elever inskrivna på fritidshem under läsår 2021/2022 , 2022/2023 respektive 2023/2024.

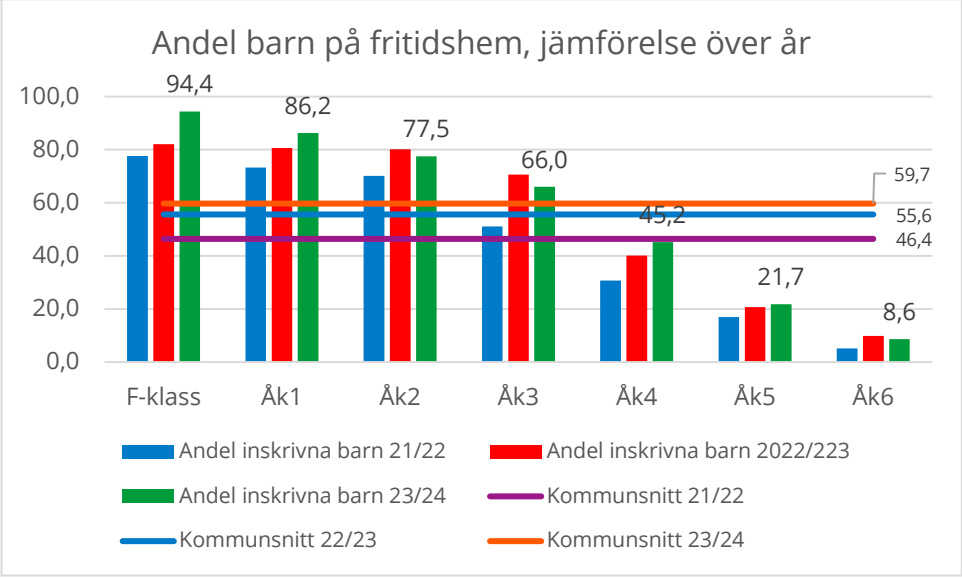

Diagram 10. *Andel inskrivna i fritidshem, över år*

Diagrammet ovan visar att andel elever inskrivna på fritidshem har ökat markant mellan läsår 2021/2022 och 2023/2024 inom samtliga åldersgrupper. Hela 8,6 procent av alla elever inskrivna i årskurs 6 väljer att ha kvar sin plats på fritidshemmet, vilket är nästintill en dubblering i jämförelse med läsåret 2021/2022. En markant ökning identifieras även i förskoleklass där 94,4 procent av eleverna väljer att ta del av verksamheten på fritidshemmet.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse i fritidshemmet behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- systematisera och utveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens kvalitet
- systematisera och utveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av kartläggningsmaterialet för fritidshem
- utveckling av mer sofistikerade verktyg för utvärdering av måluppfyllelse på enhetsnivå
- centrala stödresurser verkar som ett stöd i kartläggning av utvecklingsbehov utifrån förmågorna i relation till fritidshemmen
- intensifiera de framgångsrika insatserna som har genomförts under läsåret
- nogsamt följa utveckling av arbetet med förmågor för att på bästa sätt anpassa fortsatta insatser inom detta område
- på aggregerad nivå systematiskt arbeta med kompetensförsörjning, rekrytering och kompetensutveckling
- ökat fokus på att samla in och analysera elevernas feedback

Genom att kontinuerligt arbeta med dessa utvecklingsområden strävar bildningsförvaltningen efter att skapa en ännu mer inkluderande och effektiv lärandemiljö som stödjer alla elevers utveckling och lärande.

Årskurs 1 – 5

I Katrineholm fanns det läsåret 2023 - 2024 tio kommunala grundskolor för elever från förskoleklass till årskurs 6, varav fyra skolor i tätorten och sex skolor på landsbygden.

Resultaten som presenteras i det statistiska underlaget avser alla de elever som undervisas i Katrineholms kommunala F – 6 skolor, oavsett folkbokföringskommun. Därför kan resultaten och analysen nedan komma att skilja sig åt i jämförelse med den nationellt presenterade statistiken.

Omdömen i årskurs 1 – 5

Under läsåret 2022–2023 implementerades en ny plattform för dokumentation av elevernas kunskapsutveckling och progression samt för kommunikation med vårdnadshavare. Fördelarna med denna plattform förväntades omfatta förbättrad informationsdelning och kommunikation med vårdnadshavare, ökad tillgänglighet för alla involverade parter – från elever och pedagoger till rektorer och centrala stödfunktioner. Plattformens vinster väntades bli särskilt betydelsefulla vid övergångar mellan skolformer och stadier.

Vidare bedömdes plattformen kunna tillföra mer detaljerad information som skulle användas i det systematiska kvalitetsarbetet, både på enhets- och huvudmannanivå.

Efter ett års användning av verktyget kan förvaltningen konstatera att det har skett betydande förbättringar i hur omdömen analyseras och används som grund för fördelning av insatser och stödresurser. Skolorna använder nu omdömen i högre grad som utgångspunkt för att identifiera och fördela nödvändiga resurser och insatser.

Omdömen skrivs på individnivå för årskurserna 1–5, vilket underlättar för lärare och rektorer att följa elevernas utveckling och progression över tid. Detta system möjliggör tidig identifiering av behov av anpassningar och stöd. Omdömena baseras på lärarens kontinuerliga dokumentation och bedömning av elevens kunskapsutveckling utifrån läroplanen.

När rektorer och lärare analyserar omdömena används analysen som ett diskussionsunderlag för att fördela stödresurser och insatser som kan behövas sättas in. Detta har lett till en mer strukturerad och effektiv fördelning av resurserna, vilket i sin tur har en positiv inverkan på elevernas lärande och välmående.

Plattformen har förbättrat kommunikationen mellan skolan och vårdnadshavarna genom att tillhandahålla lättillgänglig information om elevernas utveckling. Detta har lett till ökad transparens och en bättre förståelse för elevernas behov och framsteg.

Den nya plattformen gör det enklare för pedagoger att dokumentera och följa elevernas kunskapsutveckling. Detta bidrar till en mer konsekvent och noggrann uppföljning av varje elevs progression.

På huvudmannanivå möjliggör plattformen att följa prognoser och bedömningar, vilket ger en mer detaljerad och nyanserad bild av skolornas resultat och behov. Denna information används i kvalitetsdialoger och andra utvärderingar för att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet.

Verktyget möjliggör att även följa prognoser och bedömningar på huvudmannanivå. Analys som följer nedan baseras, förutom på enheternas analyser och presentationer på kvalitetsdialoger, även på informationen som återfinns i detta system.

Omdömenas utveckling kan generellt beskrivas som stabil eller försiktigt positiv då en progression i jämförelse med föregående år kunde identifieras under samtliga fyra kvalitetsdialoger på vilka prognoser och bedömningar avseende elevernas måluppfyllelse kontinuerligt har lyfts. Samtidigt finns endast tre års jämförelsedata och ingen statistik på riksnivå att jämföra med, vilket försvårar utvärdering av resultaten. Vidare varierar omdömen mellan skolorna i både trend och spridningsgrad mellan nivåerna ”ännu inte uppnått godtagbara kunskaper”, ”godtagbara kunskaper” och ”mer än godtagbara kunskaper”.

Årskurs 1 – 3

Utifrån grundskolans timplan har eleverna i årskurserna 1–3 flest undervisningstimmar i ämnena matematik och svenska/svenska som andraspråk.

Spridning i omdömen är därför mer vanligt i dessa ämnen då lärare haft mer tid att undervisa och tid att få information om elevernas förmågor och kunskaper. I uppföljningen av måluppfyllelsen i årskurs 1–3 är därför matematik och svenska främst i fokus. Bedömningar och prognoser sätts dock i samtliga ämnen för alla elever fyra gånger per läsår.

Fokus på matematik och svenska är särskilt tydligt i dessa tidiga årskurser, där elevernas grundläggande färdigheter byggs upp. Lärarna har möjlighet att noggrant följa varje elevs framsteg och anpassa undervisningen därefter. Bedömningar i dessa ämnen är mer detaljerade och frekventa, vilket ger en tydlig bild av elevernas utveckling och behov.

Till skillnad från de högre årskurserna, årskurs 6 – 9, där resultat analyseras baserat på ett antal olika variabler, samlas och bedöms elevernas kunskaper i de aktuella årskurserna endast för gruppen samtliga elever. Enda gången avsteg från detta arbetssätt görs är i bedömningen av måluppfyllelsen i ämnet svenska respektive svenska som andraspråk.

Generellt är bedömningen att måluppfyllelsen i dessa årskurser är god inom ett flertal ämnen och på samtliga skolor. Dock märktes läsåret 2021 – 2022 en kraftig nedgång avseende elevernas måluppfyllelse inom området skriva i måluppfyllelseundersökning avseende skriv- och läsbedömningen i årskurs 1.

Vid denna analys bedömdes försämringen som naturlig avvikelse, men bildningsförvaltningen valde att trots detta agera i frågan och följa utvecklingen noga samt sätta in adekvata insatser, särskilt då även eleverna i dåvarande förskoleklass uppvisade måluppfyllelse till endast 79,5 procent inom ämnet svenska. En särskild satsning på förskoleklass, som beskrivs närmare under kapitlet ”Förskoleklass” startades därför samtidigt. Dessa elever skulle läsåret 2022 – 2023 börja i årskurs 1 och utrymme för att invänta resultat av bedömningsstöd som görs på vårterminen respektive läsår bedömdes inte finnas.

Fokus på samtliga fyra kvalitetsdialoger sattes på måluppfyllelse i de lägre åldrarna och rektorerna justerade undervisningen tillsammans med pedagogerna under hela läsåret med grund i analyser av prognoser och bedömningar. Detta arbetssätt, som implementerades under läsåret 2022 – 2023, fortsatte att användas, justeras och förfinas även under läsåret 2023 – 2024.

Vid läsårets slut kan det konstateras att 88,3 procent av samtliga elever i årskurs 1 bedöms ha nått ”Skriva-målen”. Av dessa läser 92,8 procent av eleverna svenska och 74,1 procent svenska som andraspråk. Liknande fördelning återfinns inom läsdelen där 86,1 procent av samtliga elever når ”Läsa-målen”, varav 91,9 procent av eleverna läser svenska och 72,7 procent läser svenska som andraspråk.

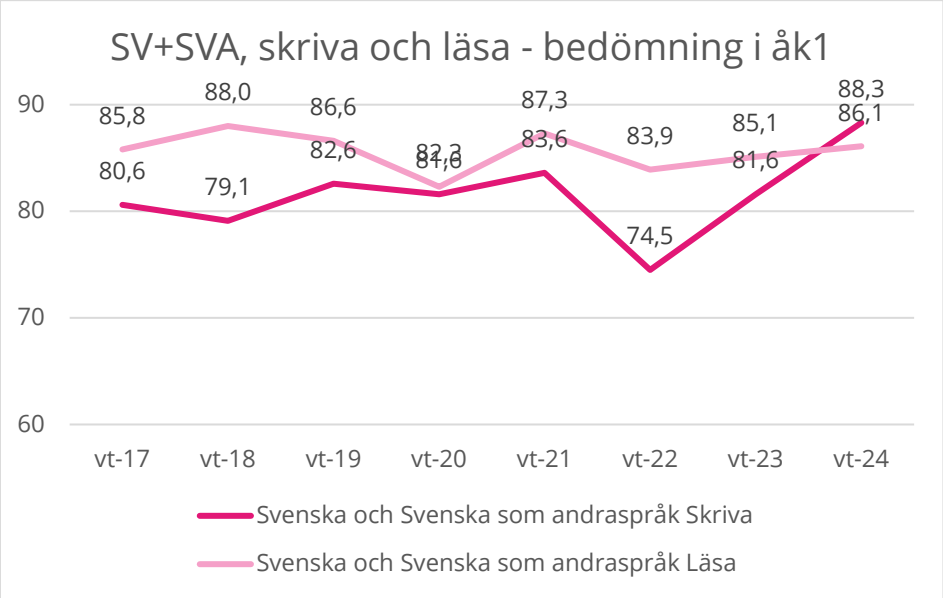

Diagram 11. *Resultatutveckling över tid i årskurs 1*

I och med dessa resultat kan det konstateras att måluppfyllelsen har återgått till för bildningsförvaltningen normala nivåer och även överträffat dessa på några mätpunkter. Detta leder till slutsatsen att insatserna som

har genomförts har fungerat och gett god effekt två år i rad. Arbetet under kommande läsår behöver därför fortsätta och intensifieras inom området.

Årskurs 4 – 5

En central del av läroplanen för grundskolan (Lgr 22) är att främja varje elevs utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Den betonar vikten av en tillgänglig och likvärdig utbildning för alla elever, oavsett deras individuella förutsättningar. Läroplanen anger också att undervisningen ska utformas så att den bidrar till att eleverna utvecklar de kunskaper och värden som de behöver i livet och samhället. Denna grundprincip bör genomsyra alla insatser och strategier som implementeras för att stödja övergången mellan låg- och mellanstadiet.

Rektorernas analyser av måluppfyllelsen för årskurserna 4–5 visar att det, som tidigare år, vid övergången mellan årskurs 3 och årskurs 4 märks en generell, om än inte markant, försämring i kunskapsresultaten. Denna försämring är särskilt tydlig i kärnämnena matematik och svenska. Analyser av resultaten på enhetsnivå visar att spridningen i omdömen varierar både mellan skolor och ämnen. Det är dock noterbart att spridningen inte är lika stor i år jämfört med föregående år, vilket indikerar att de medvetna satsningarna på likvärdig undervisning börjar ge positiva resultat. Någon strukturell försämring på organisationsnivå har inte kunnat påvisas, med undantag för matematik som är det ämne som avviker negativt såväl på regional som på nationell nivå.

Övergången från årskurs 3 till årskurs 4 har av rektorer och professionen identifierats som en betydande orsak till skillnaden i resultat mellan låg- och mellanstadiet. Vid denna övergång ställs elever inför fler ämnen, fler lärare, högre krav och en förväntan att arbeta mer självständigt. I lågstadiet finns dessutom inbyggda stödstrukturer såsom stöd från fritidspersonal under skoltid, kartläggnings- och bedömningsstöd från Skolverket samt ofta en högre personaltäthet per elev än i övriga stadier. Kontrasten mellan lågstadiets och mellanstadiets stödstrukturer är tydlig, även om lokala variationer förekommer på de olika enheterna.

Även riktade insatser så som exempelvis insatser mot enstaka ämnen eller lovskola sätts oftare in på högstadiet än mellanstadiet, vilket kan påverka resultaten. Samtidigt beskrivs andra välfungerande stödinsatser och undervisning i mellanstadiet; exempelvis kollegialt lärande med fokus på analys och utveckling av undervisning tenderar att fungera särskilt väl och där tecken på förbättringar har börjat synas även på aggregerad nivå.

För att minimera riskerna för kunskapstapp i övergångar behöver förvaltningen utveckla och implementera arbetssätt som fokuserar på övergången mellan låg- och mellanstadiet för att hjälpa eleverna att anpassa sig till de nya kraven och förväntningarna.

Detta kan exempelvis vara vidareutveckling av rutiner för övergångar som inkluderar mentorskap, tydligare informationsöverföring mellan lärare och mer frekventa avstämningar med eleverna. Vidare behöver förvaltningen fortsätta främja och utveckla kollegialt lärande med fokus på undervisningsutveckling, då det redan har visat sig vara effektivt.

Genom att implementera och vidareutveckla dessa insatser och fokusera på övergångar mellan låg- och mellanstadiet samt att förstärka stödstrukturer, ökar möjligheterna att förbättra elevernas upplevelse och framgång i skolan. Detta bedöms bidra till minskning av skillnaderna i kunskapsresultat och skapa en mer likvärdig utbildning för alla elever, vilket är i enlighet med de övergripande målen i läroplanen för grundskolan.

Utöver dessa insatser bör särskild uppmärksamhet ges åt elever i behov av särskilt stöd. Läroplanen understryker att skolan ska anpassa undervisningen för att möta alla elevers behov och förutsättningar. Detta inkluderar att tidigt identifiera elever som riskerar att inte nå målen och sätta in stödåtgärder i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Det är också viktigt att främja en inkluderande undervisning där alla elever känner sig delaktiga och motiverade. Läroplanen betonar vikten av att utveckla elevernas sociala och kommunikativa färdigheter samt deras förmåga att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Genom att skapa en lärandemiljö som är både stödjande och utmanande, kan skolorna bidra till att eleverna utvecklar en starkare självkänsla och en positiv inställning till lärande.

Slutligen, för att säkerställa en långsiktig förbättring av resultaten, bör skolorna kontinuerligt utvärdera och justera sina strategier och insatser baserat på noggranna analyser av elevernas framsteg och utmaningar. Detta systematiska kvalitetsarbete, som betonas i läroplanen, är avgörande för att skapa en skola där alla elever får möjlighet att nå sin fulla potential.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse i årskurserna 1 – 5 behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- vidareutveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens och undervisningens måluppfyllelse för att identifiera adekvata utvecklingsinsatser
- systematiskt och kontinuerligt analysera, utvärdera och förbättra undervisningskvalitet för att garantera kontinuitet och likvärdighet
- ta fram strategier för språk- och matematikutveckling
- påbörja insatser utifrån handlingsplanerna för språk- och matematikutveckling
- påbörja riktade insatser för att höja professionens kompetens inom språkutvecklande arbetssätt
- fortsätta med riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området tidiga insatser
- fortsätta med riktade insatser inom området studie- och yrkesvägledning i tidiga åldrar
- påbörja riktade insatser för att höja professionens kompetens för främjande av skolnärvaro

- fortsätta med riktade insatser för att höja professionens bedömarkompetens
- systematisera och utveckla arbetet med särskilt stöd för att garantera varje elevs rätt till stöd
- systematisera och utveckla arbetet med övergångar för att stödja elevers väg genom utbildningssystemet

Genom att fokusera på dessa områden och fortsätta utveckla metoder för bedömning och uppföljning kan vi säkerställa att alla elever får den undervisning och det stöd de behöver för att nå sina fulla potential.

Årskurs 6

I Katrineholm finns det tio kommunala grundskolor för elever från förskoleklass till årskurs 6, varav fyra skolor i tätorten och sex skolor på landsbygden.

Resultaten som presenteras i det statistiska underlaget avser alla de elever som undervisas i Katrineholms kommunala F – 6 skolor, oavsett folkbokföringskommun. Därför kan resultaten och analysen nedan komma att skilja sig åt i jämförelse med den nationellt presenterade statistiken.

Alla elever

Elever i årskurs 6 uppnår högre måluppfyllelse än förra läsårets elever i årskurs 6 gjorde vårterminen 2023 beträffande två mätpunkter, meritvärde och behörighet till nationella program på gymnasieskola. Däremot uppnår denna elevgrupp lägre måluppfyllelse beträffande mätpunkter mål i alla ämnen och höga betyg i jämförelse med föregående års elevgrupp.

Det är värt att understryka att även om denna elevgrupp når något högre respektive lägre resultat än föregående årskull på ovan nämnda punkter, är den aktuella elevgruppens resultat i paritet med historiska resultat för elever i årskurs 6.

Progressionen hos den aktuella elevgruppen från höstterminen 2023 till vårterminen 2024 avseende meritvärde och höga betyg har skett enligt prognos, medan progressionen avseende mätvärden gymnasiebehörighet och mål i alla ämnen har uteblivit. Beträffande mål i alla ämnen sker dessutom en tillbakagång och eleverna uppvisar lägre resultat än vid höstterminen 2023. Därmed kan det konstateras att denna elevgrupps progression inte är att jämställa med progressionen som elevgrupper i årskurs 6 uppvisat tidigare år och att fördjupade orsaksanalyser behöver genomföras i syfte att identifiera anledningarna till de uppnådda resultaten.

Elever i den aktuella elevgruppen nådde vid höstterminens slut högre resultat än förra läsårets elever i årskurs 6 gjorde beträffande samtliga parametrar så som mål i alla ämnen, meritvärde, behörighet till nationella program och höga betyg, vilket medförde att resultatprognosen för vårterminen var att denna elevgrupp förväntas nå högre måluppfyllelse på samtliga mätpunkter än föregående års elevgrupp presterade även under vårterminen.

Det är oroande att progressionen mellan höst- och vårterminen avseende behörighet till nationella program hamnar på endast 1,9 procentenheter vid läsårets slut. Särskilt oroande är det att detta fenomen nu uppmärksammas för andra året i rad då även föregående läsårs elevgrupp uppvisade mycket låg progression mellan höst- och vårterminen. Detta är en ny företeelse som inte visats tidigare och som inte längre kan räknas som en enskild avvikelse.

Andel elever som uppnår grundläggande gymnasiebehörighet är idag 70,0 procent, varav 67,3 procent flickor och 72,7 procent pojkar. Vid höstterminens slut nådde 68,1 procent av eleverna behörighet till nationella program på gymnasieskola, varav 66,2 procent flickor och 69,7 procent pojkar, vilket innebär att pojkar både nått högre måluppfyllelse och haft något högre progression än flickor. Förklaring till denna avvikelse återfinns delvis i data på enhetsnivå, men behöver undersökas djupare på både enhets- och gruppnivå och kräver detaljkunskap för att säkerställa att rättvisande slutsatser dras.

Vidare visar det bifogade statistiska underlaget att elever i årskurs 6 når vårterminen 2024 ett meritvärde på 207,1 poäng, vilket är en normal höjning från meritvärdet på 182,6 poäng som gruppen uppnådde höstterminen 2023. Vid höstterminens slut skrev undertecknad följande:

> *Meritvärdet för den aktuella elevgruppen ligger på 182,6 poäng totalt, varav 190,3 för flickor och 176,1 för pojkar. Detta är det högst uppmätta totala meritvärdet i årskurs 6 sedan mätningarna startade för tio år sedan. Värt att notera är även att flickorna inom den aktuella elevgruppen når det högst uppmätta meritvärdet sedan mätningarna startade höstterminen 2014.*

Vid vårterminens slut når flickorna i den aktuella elevgruppen ett meritvärde på 215,2 medan pojkarna stannar på 201,5 poäng. Detta innebär både det totala och de könsuppdelade resultaten är i paritet med föregående års jämförelsegrupper och att gruppens resultat inte längre avviker positivt.

Totalt når 61,2 procent av samtliga elever mål i alla ämnen, vilket är en sänkning sedan höstterminen 2023, då 61,7 procent av eleverna i den aktuella gruppen nådde mål i alla ämnen. Höstterminens resultat inom detta mätområde var rekordhöga och undertecknad skrev bland annat att ingen tidigare elevgrupp hade nått lika höga resultat i årskurs 6.

Vid vårterminens slut är situationen helt omvänd. Med 61,2 procent elever som når mål i alla ämnen, varav 60,0 procent flickor och 62,1 procent pojkar, kan det konstateras att denna elevgrupp når de lägsta resultaten som uppmätts inom detta område under de senaste nio åren. Vidare kan det konstateras att flickorna står för sänkningen av resultaten på gruppnivå, då det är flickornas resultat som försämrats sedan höstterminen. Pojkarna har däremot ökat sina resultat marginellt.

Beträffande variabeln höga betyg (A och B betyg) kan det konstateras att elever i denna elevgrupp når ett gott resultat med totalt 70,6 procent elever med ett eller flera höga betyg. Detta är tredje året i rad som fler än 70 procent av elever i årskurs 6 når minst ett högt betyg.

Även om differensen mellan de faktiska resultaten i årets årskurs 6 och historiska data gällande samtliga mätvärden inte är påtaglig och de negativa avvikelserna hade kunnat tillskrivas naturlig variation på aggregerad nivå, visar jämförelseanalysen att denna grupps utveckling avviker tydligt negativt från tidigare gruppers utvecklingskurva. Exempelvis har ingen tidigare elevgrupp i årskurs 6 visat på regression mellan höst- och

vårterminen, varför denna elevgrupps framtida utveckling bör följas med stor noggrannhet.

Vidare bör fokus i framtiden även vara på de enskilda skolornas resultat och måluppfyllelse då dessa skiljer sig kraftigt åt. Exempelvis når eleverna på Sandbäcksskolan ett gemensamt meritvärde på 215,3 poäng medan elever på Skogsborgsskolan når 202,1 poäng. Utfallet av detta och andra parametrar behöver analyseras djupare och observeras och utvärderas med stringens nästkommande läsår.

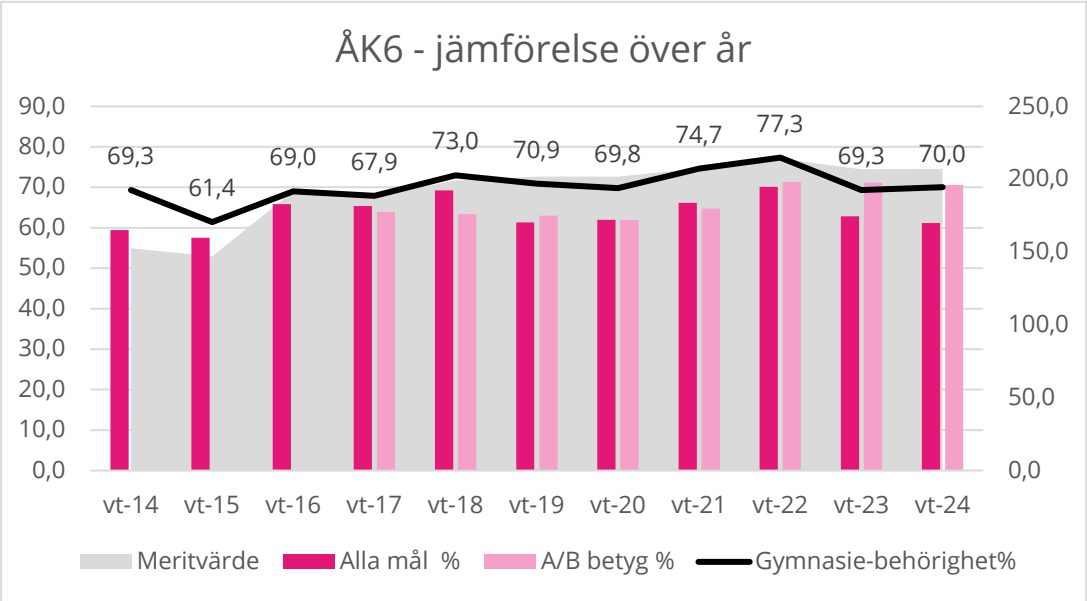

Diagram 12. *Resultatutveckling över tid i årskurs 6*

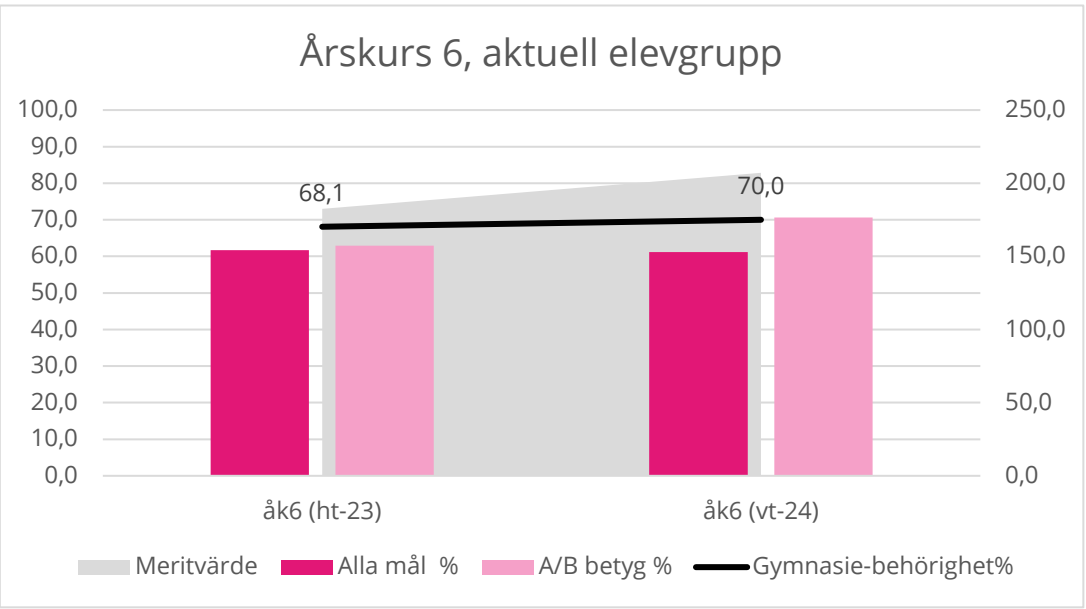

Diagram 13. *Resultatutveckling över tid i aktuell elevgrupp*

Betygssättning

Vårterminen 2024 fick elever i årskurs 6 sammanlagt 5557 betyg. Av dessa var totalt 4985, motsvarande 89,9 procent, A-E betyg. Den genomsnittliga betygspoängen låg på 12,4, motsvarade betyg D, för samtliga elever i årskurs 6.

Sett per skola, varierar resultaten avseende andel A – E betyg mellan 85 och 100 procent av samtliga satta betyg, där Stensättersskolan och Julita skolan uppnår de lägsta respektive högsta resultaten. Beträffande genomsnittlig betygspoäng kan det konstateras att Björkviks skolan med endast 10,4 poäng når de lägsta resultaten medan Julita skolan, med 15 poäng, når de högsta resultaten även inom detta område. I övrigt ser fördelningen av resultat mellan de olika skolorna enligt diagrammet nedan.

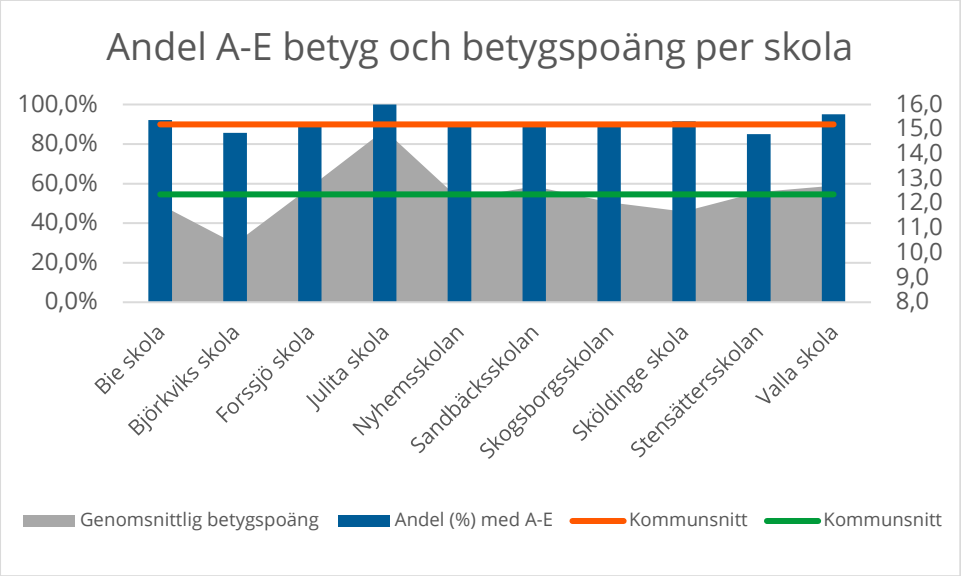

Diagram 14. *Andel A-E betyg och betygspoäng per skola*

Analys av resultat avseende varje satt betyg per skola visar på relativt stora variationer mellan skolorna. Exempelvis återfinns högst andel betyg A på Stensättersskolan även om den totala andelen samtliga godkända betyg är den lägsta i kommunen på den aktuella skolan. Lägst andel A sattes i år på Bie skola där endast 1.3 procent av samtliga betyg var just betyg A.

Högst respektive lägst andel F återfinns på Björkviks och Julita skolorna, med 14,4 respektive 0 procent betyg F. I övrigt ser fördelningen av resultat mellan de olika skolorna enligt diagrammet nedan.

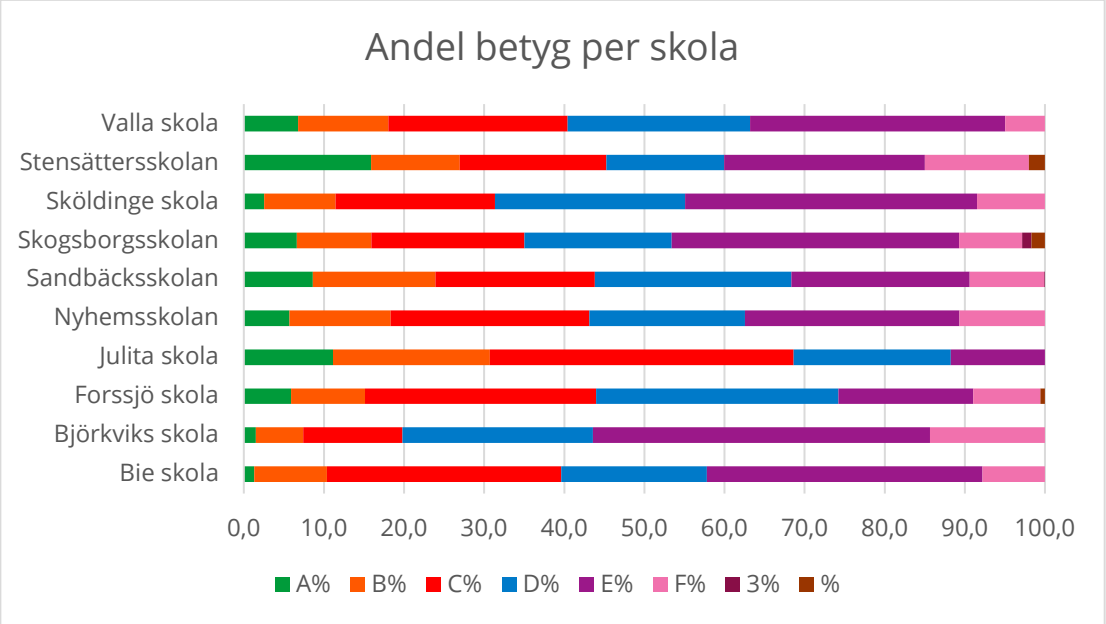

Diagram 15. *Andel betyg per skola, årskurs 6*

Vidare sammanställning av resultat per ämne visar på att det finns stor variation i betygsfördelningen mellan de olika ämnen. Exempelvis återfinns den högsta andelen betyg A inom ämnet engelska, tätt följt av ämnen moderna språk och modersmål, medan en mycket låg andel A återfinns inom ämnen svenska och svenska som andra språk. Vad denna diskrepans i resultat beror på föreslås kartläggas redan i början på höstterminen 2024.

Den lägsta andelen A återfinns i ämnet slöjd där endast 0,9 av samtliga satta betyg i det aktuella ämnet är betyg A. en mycket låg andel A återfinns även inom ämnen matematik, teknik, musik, kemi och biologi.

De analyserade statistiska underlagen visar att det i ämnet svenska som andraspråk sätts i särklass högst andel F med totalt 28,4 procent av samtliga satta betyg i det aktuella ämnet. Även ämnet matematik avviker negativt med totalt 22,1 procent F av samtliga satta betyg. I sju ämnen är andelen F högre än 10 procent medan andel F är 0 procent endast i ett ämne, modersmål.

En låg andel F återfinns bland praktisk-estetiska ämnen bild, slöjd och hem- och konsumentkunskap, medan andel F i idrott- och hälsa och musik ligger strax över 7 procent av samtliga satta betyg.

Detaljerad fördelning per ämne och betyg återfinns i diagrammet nedan.

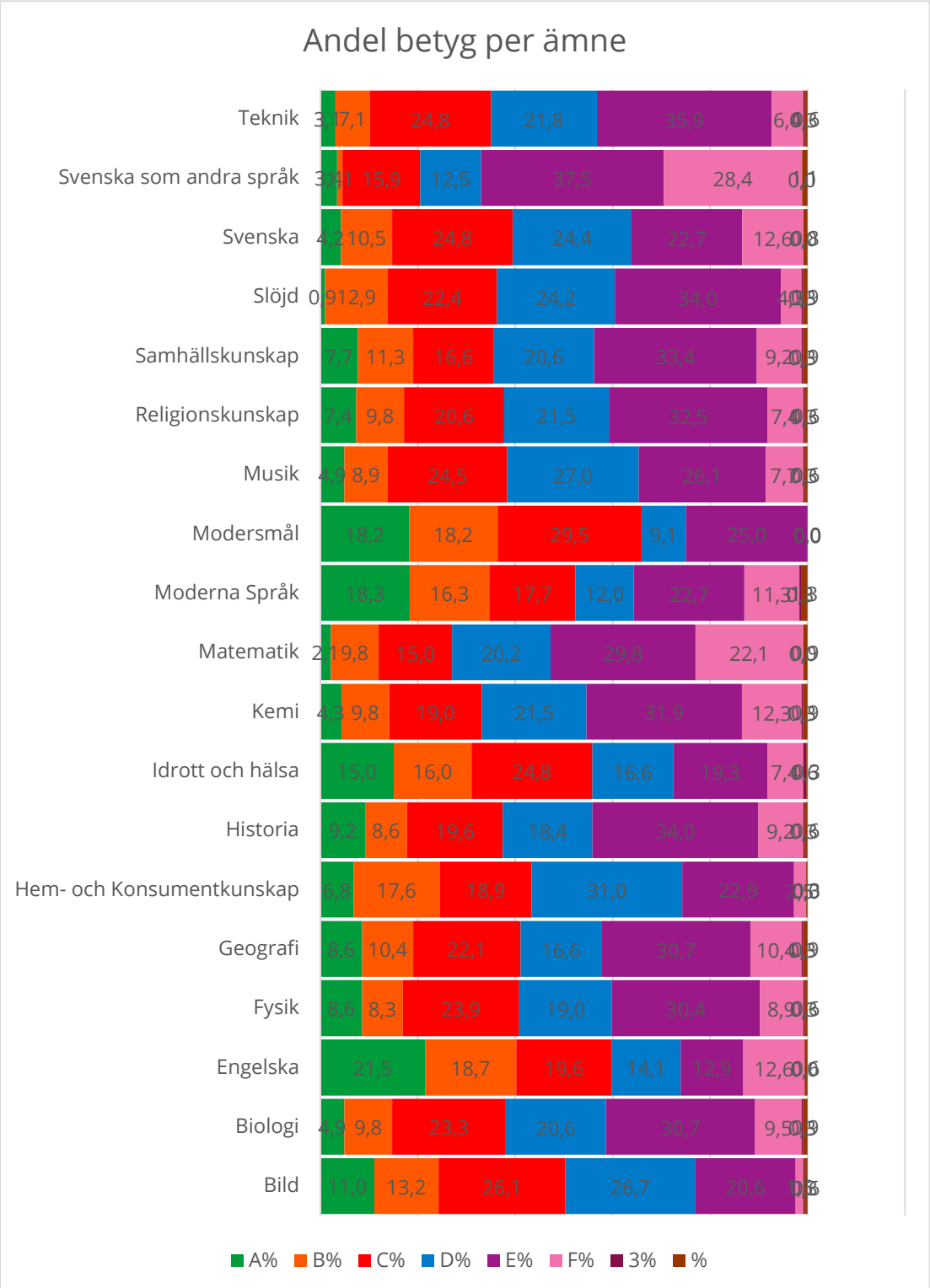

Diagram 16. *Andel betyg per ämne, årskurs 6*

Behörighet till nationella program på gymnasieskola

97 av totalt 327 elever inskrivna i årskurs 6 i Katrineholms kommunala grundskolor skulle i skrivande stund inte vara behöriga till nationella program på gymnasieskolan om de sökte med de hittills uppnådda resultaten. 67 av dessa 97 elever har godkända betyg i minst 10 ämnen, medan 77 elever har godkända betyg i minst 7 ämnen.

45 elever av 97 saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne för att bli behöriga till nationella program på gymnasieskolan. 44 av dessa 45 elever skulle dessutom automatiskt få behörighet till högskoleförberedande program eftersom samtliga 44 har betyg i minst 10 ämnen.

Uppdelat per ämne ser situationen ut enligt följande:

Engelska

- 43 av 97 elever saknar godkänt betyg i engelska
- 11 av dessa 43 elever saknar endast godkänt betyg i engelska för att få behörighet till nationella program
- samtliga 11 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan
- samtliga 11 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen

Matematik

- 75 av 97 elever saknar godkänt betyg i matematik
- 17 av dessa 75 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 25 av dessa 75 elever saknar endast godkänt betyg i matematik för att få behörighet till nationella program
- 24 av dessa 25 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska

- 32 av 97 elever saknar godkänt betyg i svenska
- 3 av dessa 32 dessa elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 3 av dessa 32 elever saknar endast godkänt betyg i svenska för att få behörighet till nationella program
- samtliga 3 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska som andraspråk

- 26 av 97 elever saknar godkänt betyg i svenska som andraspråk
- 7 av dessa 26 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 6 av dessa 26 elever saknar endast godkänt betyg i svenska som andraspråk för att få behörighet till nationella program

- samtliga 6 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Resultatdiskussion

Om samtliga 45 elever åstadkommer ett godkänt betyg i det aktuella ämnet och under förutsättning att de inte försämrar sina övriga nuvarande resultat, kommer det att innebära att 275 av samtliga 327 elever i årskurs 6 når minst grundläggande behörighet till nationella program. Detta skulle i sin tur innebära att behörigheten stiger till 84,1 procent jämfört med nuvarande 70,0 procent.

Av ovanstående går det att utläsa att det finns ett stort antal elever som har presterat positiva resultat i flertal ämnen. De presenterade data visar att eleverna har styrkor och framgångar i flera ämnen trots att de saknar godkända betyg i kärnämnen. Detta indikerar att fokus på förbättring av resultat inom kärnämnen är avgörande för att dessa elever ska kunna bli behöriga till nationella program i årskurs 9 samt att dessa ämnen kan vara områden där eleverna behöver särskild uppmärksamhet och stöd för att uppnå behörighet på sikt.

En annan positiv aspekt av de analyserade resultaten är att av de 45 eleverna som saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne skulle 44 elever automatiskt bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan på grund av deras betygsprestationer i andra ämnen. Detta visar att, trots att de ännu inte är behöriga till nationella program, har dessa elever potentialen att fortsätta sina studier inom en högskoleförberedande kontext.

Det är viktigt att betona att ovan presenterade resultat endast ger en grov översikt av utfallet och att en mer djupgående analys kan kräva ytterligare data och kontextuell förståelse.

För att bibehålla de hittills uppnådda resultaten samt åstadkomma den önskvärda utvecklingen behöver adekvata insatser, med grund i fördjupade behovsanalyser på individnivå, sättas in av den mottagande skolan redan i början på höstterminen 2024.

Årskurs 7

I Katrineholm finns det en kommunal grundskola för elever från årskurs 7 till årskurs 9.

Resultaten som presenteras i det statistiska underlaget avser alla de elever som undervisas i Katrineholms kommunala 7 – 9 skola, oavsett folkbokföringskommun. Därför kan resultaten och analysen nedan komma att skilja sig åt i jämförelse med den nationellt presenterade statistiken.

Alla elever

Elever i årskurs 7 uppnår lägre måluppfyllelse än förra läsårets elever i årskurs 7 gjorde vårterminen 2023 beträffande mätpunkter meritvärde, behörighet till nationella program på gymnasieskola och mål i alla ämnen. Inom mätområdet höga betyg når årets årskurs 7 högre resultat än jämförelsegruppen.

Vårterminen 2024 presterar den aktuella elevgruppen ett gemensamt meritvärde på 175,9 vilket innebär en marginell ökning med 1,9 poäng i jämförelse med höstterminen 2023. Vidare analys av de bifogade statistiska underlagen visar att den aktuella elevgruppen övertid underpresterar kraftigt beträffande parametern meritvärde både avseende sina egna och jämförelsegruppernas historiska data.

Höstterminen 2023 presterade den aktuella elevgruppen ett gemensamt meritvärde på 174,0 poäng, vilket innebar en sänkning med hela 32,8 poäng i jämförelse med vårterminen 2023 då den aktuella elevgruppen gick i årskurs 6. Analys av data visar även att detta är det lägst uppmäta resultatet de senaste fyra åren och tredje lägsta resultatet sedan mätningar startade hösten 2014.

Vidare uppnår gruppen gymnasiebehörighet till 63,4 procent, varav 64,5 procent flickor och 62,2 procent pojkar; ett resultat som innebär en sänkning av den aktuella elevgruppens eget resultat med 0,6 procentenheter jämfört med höstterminen samma läsår. Denna resultatförsämring står framför allt flickornas resultat för då flickornas behörighet till gymnasieskola försämrades med hela 3,2 procentenheter mellan höst- och vårterminen.

Analys av samtliga aktuella parametrar visar på samma tendens och stagnerad eller nedåtgående utveckling med undantag för mål i alla ämnen där elevgruppen höjer sina resultat med 7,3 procentenheter sedan höstterminen 2023, från 42,7 till 50 procent elever med mål i alla ämnen.

Därmed kan det konstateras att resultatprogressionen hos den aktuella elevgruppen från höstterminen 2023 till vårterminen 2024 avseende så gott som samtliga mätpunkter, behörighet till nationella program på gymnasieskola, meritvärde och höga betyg, har uteblivit och är i regression för tredje mätning i rad.

Regression i måluppfyllelse mellan vårterminen årskurs 6 och höstterminen årskurs 7 är en negativ trend som har hållit i sig de senaste tio åren (20 mätningar) inom jämförelsegruppen, varför resultaten för årets grupp elever i årskurs 7 inte var förvånande vid höstterminens slut 2023. Trenden under de första åtta åren (16 mätningar) som analys av dessa resultat har gjorts, har dock varit att eleverna inom den aktuella elevgruppen når högre måluppfyllelse vid vårterminens slut. Denna trend bröts av elevgruppen som gick ut årskurs 7 läsåret 21/22 och har sedan dess hållit i sig.

Vid jämförelsen av den aktuella gruppens egen progression över år kan det konstaterats att denna elevgrupp fortsätter bryta trenden med högre måluppfyllelse vid vårterminens slut och sänker sina resultat på ovanstående mätpunkter tre terminer i rad.

Elevgruppens egna resultat och progression över tid visar nu på en tydlig nedåtgående spiral, vilket är oroande. Gruppen har dock fortfarande en måluppfyllelse som är jämförbar med historiska resultat för årskurs 7, vilket skapar möjlighet att på sikt nå resultat som är i paritet med rikssnittet. En förutsättning för detta är att stoppa och vända den negativa utvecklingen redan tidigt på höstterminen 2024 då elevgruppen börjar i årskurs 8.

Det är vidare viktigt att understryka att, även om elevgruppen sänker sina resultat avseende mätområdet höga betyg mellan höst- och vårterminen, uppvisar gruppen ändå, med 53,4 procent elever som når minst ett högt betyg, de högst uppmätta resultaten sedan mätningarna startade våren 2017, vilket skapar en god grund att utgå ifrån.

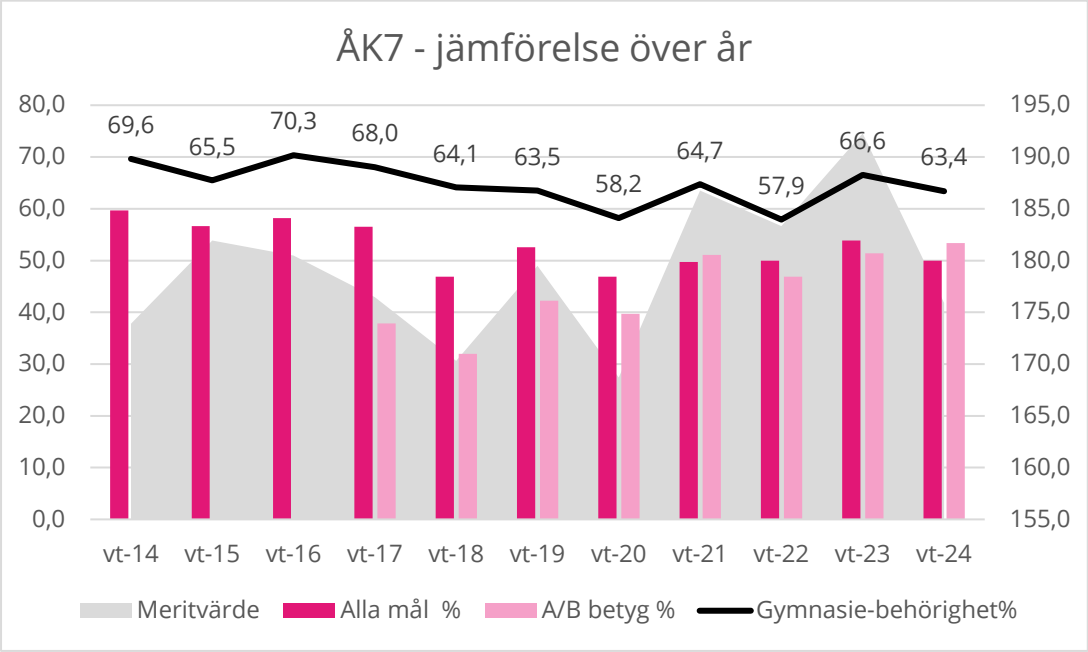

Diagram 17. *Resultatutveckling över tid i årskurs 7*

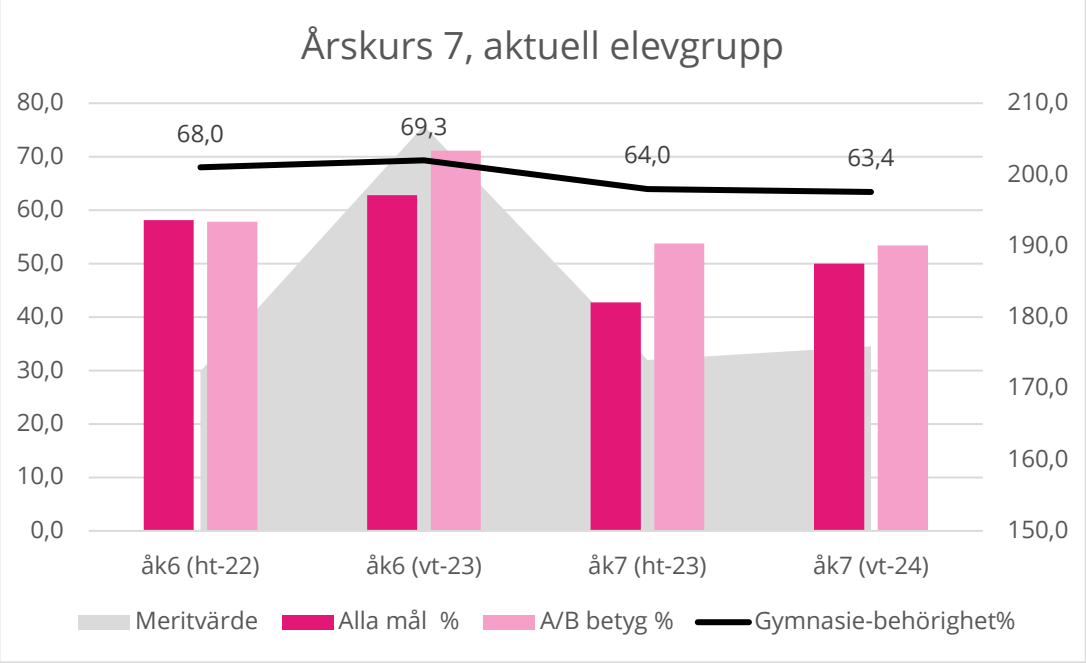

Diagram 18. *Resultatutveckling över tid i aktuell elevgrupp*

Betygssättning

Vårterminen 2024 fick elever i årskurs 7 sammanlagt 5594 betyg. Av dessa var totalt 4897, motsvarande 84,9 procent, A – E betyg. Den genomsnittliga betygspoängen låg på 11, motsvarade betyg E – D, för samtliga elever i årskurs 7. Högst andel av samtliga satta betyg står betyg E för medan andel ej satta betyg (-%) är högre än andel A, där 3 respektive 2 procent av samtliga betyg återfinns.

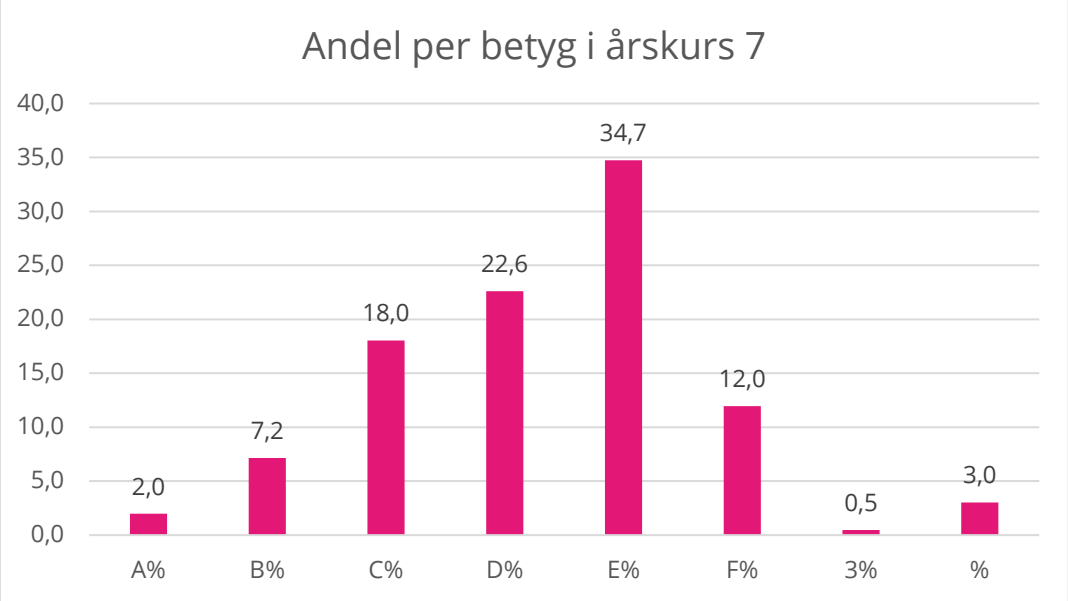

Diagram 19. *Andel per betyg i årskurs 7*

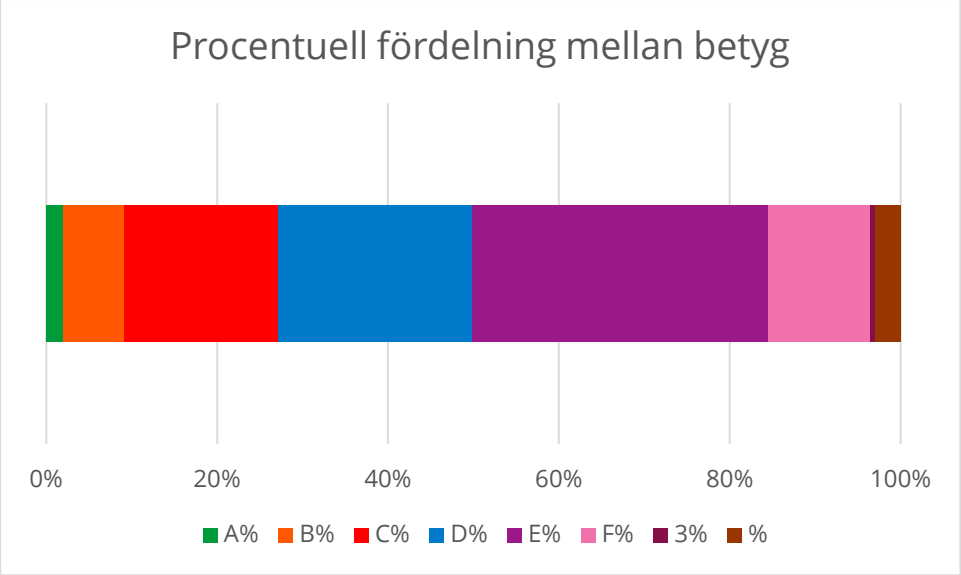

Diagram 20. *Procentuell fördelning av betyg i aktuell elevgrupp*

Vidare sammanställning av resultat per ämne visar på att det finns stor variation i betygsfördelningen mellan de olika ämnen. Det som dock är mest iögonfallande är att en mycket låg andel höga betyg präglar samtliga ämnen. Endast 115 betyg, 2 procent, av samtliga 5794 betyg är betyg A. De analyserade statistiska underlagen visar att inget betyg A är satt i ämnen hela fem ämnen: bild, biologi, kemi, svenska som andraspråk och teknik.

Den i särklass högsta andelen betyg A återfinns inom ämnet moderna språk med 9,2 procent A av samtliga betyg. Vidare återfinns andel A till 5,8 procent inom hem- och konsumentkunskap samt 5,1 procent inom ämnen engelska och slöjd. Inom resterande 14 ämnen återfinns betyget A mellan 0 och 3,2 procent.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att det i ämnet svenska som andraspråk sätts i särklass högst andel F med totalt 31,3 procent av samtliga satta betyg i det aktuella ämnet. Även ämnet matematik avviker negativt med totalt 26,9 procent F av samtliga satta betyg. I tolv ämnen är andelen F högre än 10 procent medan andel F är lägst inom ämnet modersmål där endast 3,2 procent av samtliga betyg är F.

Detaljerad fördelning per ämne och betyg återfinns i diagrammet nedan.

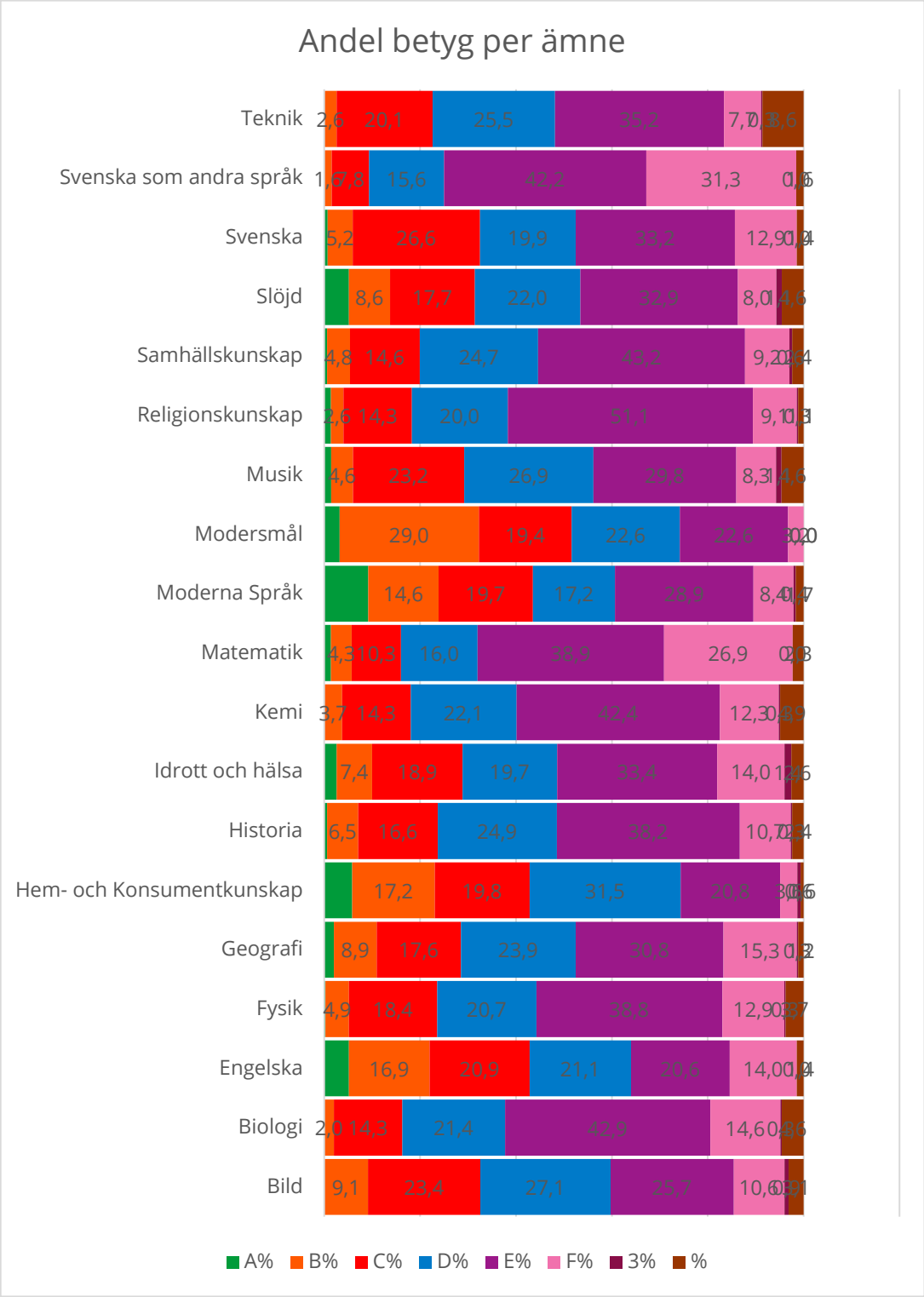

Diagram 21. *Andel betyg per ämne, årskurs 7*

Behörighet till nationella program på gymnasieskola

128 (4 fler än vid höstterminens slut) av 350 elever inskrivna i årskurs 7 i Katrineholms kommunala skolor skulle i skrivande stund inte vara behöriga till nationella program på gymnasieskolan om de sökte med de hittills uppnådda resultaten. 76 av dessa elever har godkända betyg i minst 10 ämnen, medan 94 elever har godkända betyg i minst 7 ämnen.

60 elever av 128 saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne för att bli behöriga till nationella program på gymnasieskolan. 51 av dessa 60 elever skulle dessutom automatiskt få behörighet till högskoleförberedande program eftersom samtliga 51 har betyg i minst 10 ämnen.

Uppdelat per ämne ser situationen ut enligt följande:

Engelska

- 54 av 128 elever saknar godkänt betyg i engelska
- 8 av dessa 54 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 8 av dessa 54 elever saknar endast godkänt betyg i engelska för att få behörighet till nationella program
- Samtliga 8 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Matematik

- 102 av 128 elever saknar godkänt betyg i matematik
- 11 av dessa 102 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 43 av dessa 102 elever saknar endast godkänt betyg i matematik för att få behörighet till nationella program
- 36 av dessa 43 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska

- 41 av 128 elever saknar godkänt betyg i svenska
- 3 av dessa 41 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 7 av dessa 41 elever saknar endast godkänt betyg i svenska för att få behörighet till nationella program
- 5 av dessa 7 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska som andraspråk

- 21 av 128 elever saknar godkänt betyg i svenska som andraspråk
- 2 av dessa 21 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 2 av dessa 21 elever saknar endast godkänt betyg i svenska som andraspråk för att få behörighet till nationella program

- Båda 2 eleverna skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Resultatdiskussion

Om samtliga 60 elever åstadkommer ett godkänt betyg i det aktuella ämnet och under förutsättning att de inte försämrar sina övriga nuvarande resultat, kommer det att innebära att 282 av samtliga 350 elever i blivande årskurs 8 når minst grundläggande behörighet till nationella program. Detta skulle i sin tur innebära att behörigheten stiger till 80,6 procent jämfört med nuvarande 63,4 procent.

Av ovanstående går det att utläsa att det finns ett stort antal elever som har presterat väl i flertal ämnen. De presenterade data visar att eleverna har styrkor och framgångar i flera ämnen trots att de saknar godkända betyg i kärnämnen. Detta indikerar att fokus på förbättring av resultat inom kärnämnen är avgörande för att dessa elever ska kunna bli behöriga till nationella program i årskurs 9 samt att dessa ämnen kan vara områden där eleverna behöver särskild uppmärksamhet och stöd för att uppnå behörighet på sikt.

En annan positiv aspekt av de analyserade resultaten är att av de 60 eleverna som saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne skulle 51 elever automatiskt bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan på grund av deras betygsprestationer i andra ämnen. Detta visar att, trots att de ännu inte är behöriga till nationella program, har dessa elever potentialen att fortsätta sina studier inom en högskoleförberedande kontext.

Det är viktigt att betona att ovan presenterade resultat endast ger en grov översikt av utfallet och att en mer djupgående analys kan kräva ytterligare data och kontextuell förståelse.

För att åstadkomma önskad utveckling behöver fördjupade behovsanalyser genomföras på individnivå redan i början på höstterminen 2024, kvalitativa analyser genomföras på aggregerad nivå och alternativa, tidigare bevisat framgångsrika insatser sättas in tidigt på höstterminen. Vidare föreslås även en genomlysning av kvalitet avseende överlämningar mellan årskurs 6 och årskurs 7 genomföras i syfte att identifiera orsaker bakom den konsekventa resultatförsämringen över år.

Årskurs 8

Alla elever

Denna elevgrupps resultatutveckling har över tid varit bekymmersam, varför det är ännu mer glädjande att konstatera att elevgruppen vid vårterminens slut presterar höga resultat och slår flera tidigare satta rekord.

Undertecknad har i flera tidigare analyser signalerat att det finns orosmoment avseende gruppens måluppfyllelse och att gruppen har en negativ utvecklingskurva. Senast i analysrapporten höstterminen 2023 står det att läsa följande:

> *Denna elevgrupps resultatutveckling är mycket oroväckande. Jämförelseanalysen visar att denna grupp elever sänker sina resultat fyra mätningar i rad, både i jämförelse med höst- och vårterminen föregående läsår när elevgruppen gick i årskurs 7 och med höstterminen i årskurs 6.*
>
> *Analysen av elevgruppens egen progression visar vidare att elevgruppen når lägre resultat än vårterminen 2023 på samtliga mätpunkter så som meritvärde, behörighet till grundläggande gymnasieprogram, mål i alla ämnen och höga betyg. Detta innebär att progressionen för denna elevgrupp har uteblivit helt och att gruppen är i regression i och med att resultaten sänkts fyra mätningar i rad.*

Denna negativa utveckling till trots konstaterades det vidare i höstens analysrapport att elevgruppens faktiska måluppfyllelse fortfarande var i paritet eller högre med jämförelsegruppernas och att det därmed fanns goda utsikter för hög måluppfyllelse på sikt.

Vid vårterminens slut visar jämförelseanalysen över år att denna grupp uppnår de högst uppmätta resultaten som någon elevgrupp i årskurs 8 har presterat inom parametrarna meritvärde, behörighet till nationella program och höga betyg sedan mätningarna startade våren 2014. Inom mätområdet mål i alla ämnen når elevgruppen de högsta resultaten de senaste sju åren.

Progressionen för denna elevgrupp mellan höst- och vårtermin i årskurs 8 är hög. Vid vårterminens slut har gymnasiebehörigheten i denna elevgrupp ökat med 6,8 procentenheter under vårterminen 2024 jämfört med höstterminen 2023. Den faktiska behörigheten till nationella program på gymnasieskola ligger idag på 71,2 procent, varav 73,3 procent flickor och 69,7 procent pojkar. Vidare visar analysen att båda grupperna haft fin progression mellan höst- och vårterminen, men att pojkarnas resultatutveckling har varit högre än flickornas och bidrar därför i hög grad till den totala resultatförbättringen.

Meritvärdet hos den aktuella elevgruppen har gått från 180,7 poäng höstterminen 2023 till 187,4 poäng vårterminen 2024. Detta innebär en

total resultatförbättring på endast 6,4 poäng på ett läsår, vilket vid första anblicken kan anses vara svag progression. Dock ska det understrykas att denna elevgrupp har haft en negativ resultatutveckling inom detta mätområde ändå sedan vårterminen årskurs 6 och att det är först vid denna mätning som en positiv förändring har skett. Vidare ska det betonas att det är det högst uppmätta meritvärdet i årskurs 8 sedan mätningarna startade.

Andel elever i den aktuella elevgruppen som når mål i alla ämnen är totalt 55,9 procent vid vårterminens slut, vilket innebär en resultatförbättring på 5,6 procentenheter sedan höstterminen 2023.

Analys av resultat inom mätområdet höga visar att 53,5 procent av alla elever i årskurs 8 når minst ett högt betyg (A/B) vid vårterminens slut vilket är en resultatförbättring med hela 8,5 procentenheter jämfört med höstterminen 2023. Vidare kan det även konstateras att det är det högsta resultat någon elevgrupp i årskurs 8 presterade sedan mätningarna startade 2017.

Värt att påpeka är även att så gott som samtliga elever som uppnår grundläggande gymnasiebehörighet uppnår även högskoleförberedande gymnasiebehörighet, vilket poängterades för denna elevgrupp redan höstterminen 2021 när den aktuella gruppen gick i årskurs 6. Gruppen har därefter konsekvent följt denna utveckling.

Trots att denna elevgrupps faktiska måluppfyllelse, satt i relation till tidigare jämförelsegruppers resultat, är högre inom de flesta mätområden, väljer undertecknad att understryka att resultatutvecklingen behöver hållas under uppsikt då gruppens progression inte är enligt förväntan. Gruppen har haft en lång negativ utveckling och därför ska inte detta trendbrott ännu ses som en vändpunkt.

När jämförelsen av den aktuella gruppens egen progression görs både historiskt från årskurs 6 till årskurs 8 och i relation till andra elevgrupper, träder det fram ett tydligt mönster gällande flera olika variabler och data uttagna för varje höst- och vårterminsresultat. Genom sammansättning och viktning av dessa variabler dras slutsatsen att denna elevgrupps mönster följer liknande utvecklingskurva som grupper som gick ut årskurs 9 våren 2021 och våren 2022 genomgick, även om denna grupps trendbrott är tydligare.

Håller utvecklingen i sig och adekvata åtgärder uteblir, kommer den aktuella elevgruppen nå minst lika låga resultat avseende behörighet till gymnasieskola vilket innebär att minst 25 procent av eleverna i den aktuella gruppen inte kommer att bli behöriga till nationella program på gymnasieskola. Detta motsvarar 83 individer. Om adekvata insatser sätts in, har denna elevgrupp potential att nå den högsta gymnasiebehörigheten som någon elevgrupp i årskurs 9 har presterat sedan mätningarna startade.

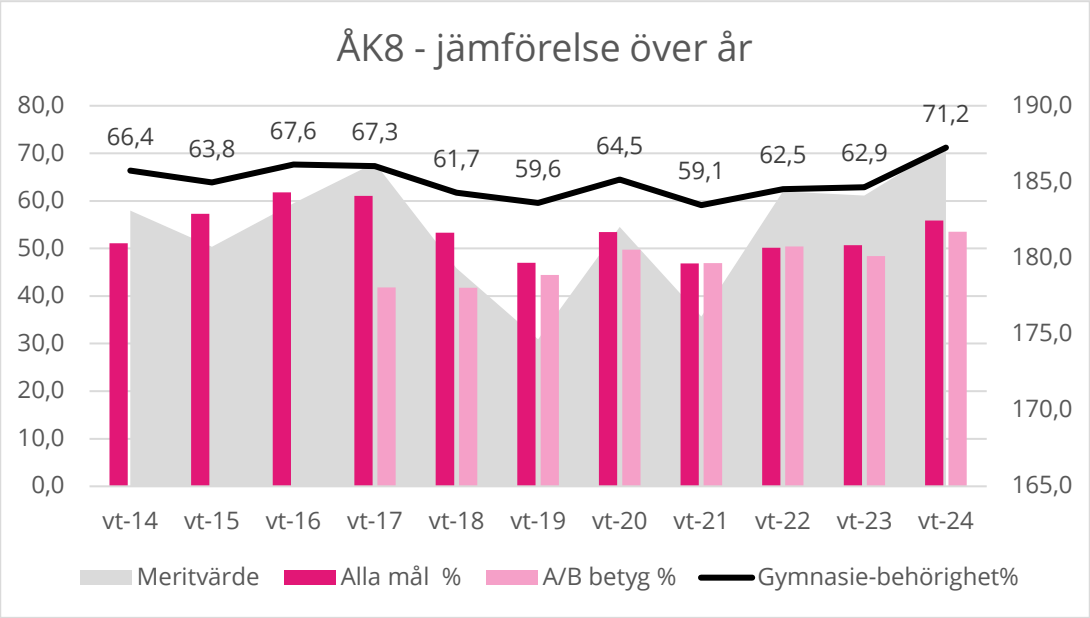

Diagram 22. *Resultatutveckling över tid i årskurs 8*

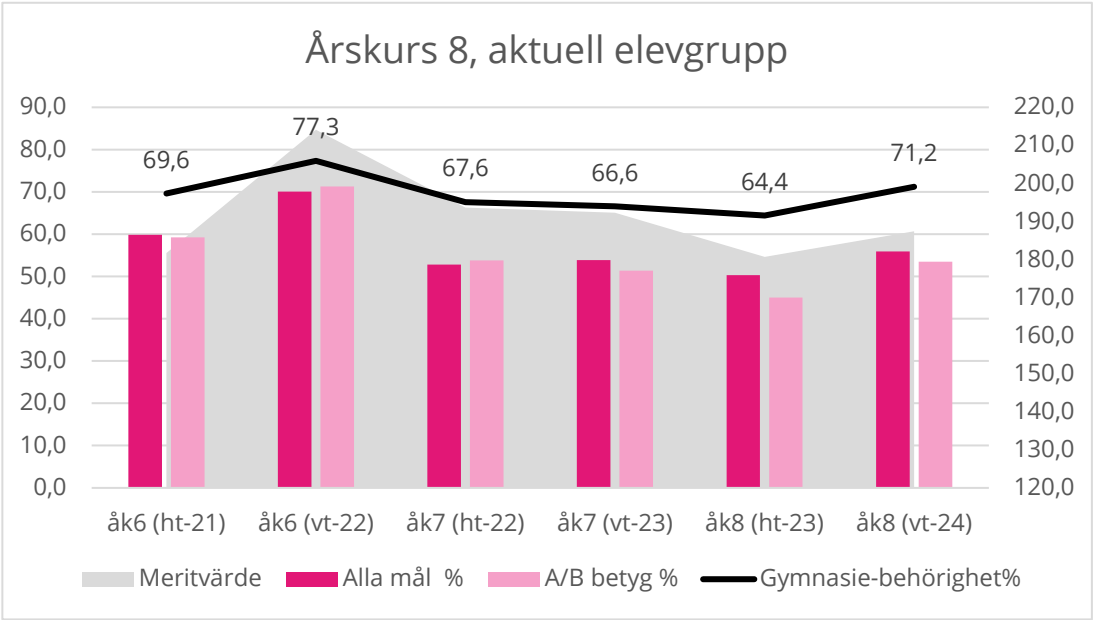

Diagram 23. *Resultatutveckling över tid i aktuell elevgrupp*

Betygssättning

Vårterminen 2024 fick elever i årskurs 8 sammanlagt 5520 betyg. Av dessa var totalt 4798, motsvarande 87,5 procent, A – E betyg. Den genomsnittliga betygspoängen låg på 11,7, motsvarade betyg E – D, för samtliga elever i årskurs 8. Högst andel av samtliga satta betyg står betyg E för medan andel F ligger på 10,3 procent och andel A betyg stannar på 3,9 procent.

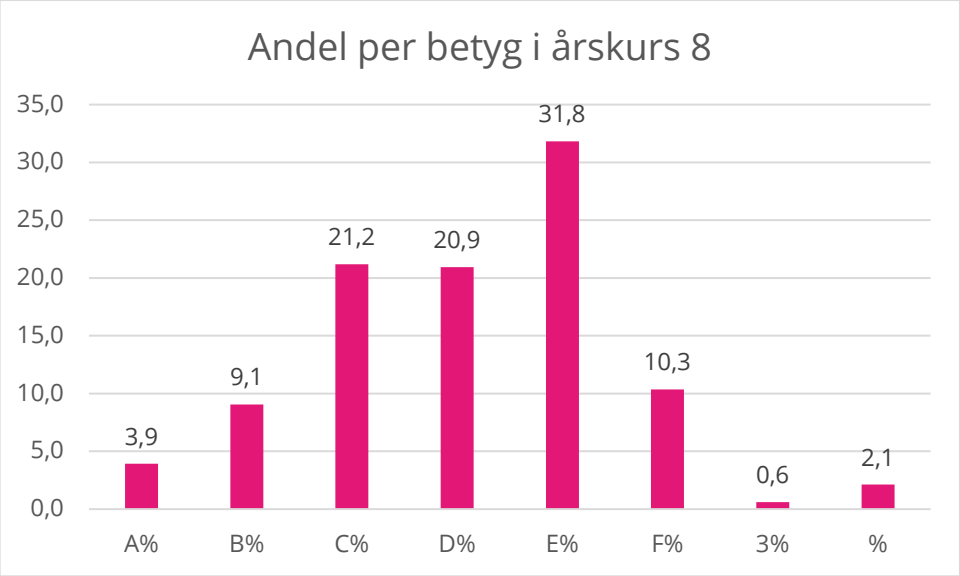

Diagram 24. *Andel per betyg i årskurs 8*

Vidare sammanställning av resultat per ämne visar på att det finns stor variation i betygsfördelningen mellan de olika ämnen. Det som dock är mest iögonfallande är att en mycket låg andel höga betyg präglar samtliga ämnen, med undantag för modersmål. Endast 217 betyg, 3,9 procent av samtliga 5520 betyg är betyg A. De analyserade statistiska underlagen visar att inget betyg A är satt i svenska som andraspråk samt att endast 0,3 procent A återfinns inom ämnet matematik. I hela sju ämnen är ligger andel A betyg mellan 0 och 1,8 procent.

Den i särklass högsta andelen betyg A återfinns inom ämnet modersmål med 26,2 procent A av samtliga betyg satta i det aktuella ämnet. Vidare återfinns andel A till 9,9 procent inom moderna språk samt 7,9 procent inom ämnet engelska. Inom resterande 16 ämnen återfinns betyget A mellan 0 och 5,5 procent.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att det i ämnet svenska som andraspråk sätts i särklass högst andel F med totalt 26,5 procent av samtliga satta betyg i det aktuella ämnet. Även ämnet matematik avviker negativt med totalt 19,7 procent, tätt följt av ämnet fysik med 17,3 F av samtliga satta betyg. I åtta ämnen är andelen F högre än 10 procent medan andel F är lägst inom ämnet modersmål där inget betyg F har satts.

Detaljerad fördelning per ämne och betyg återfinns i diagrammet nedan.

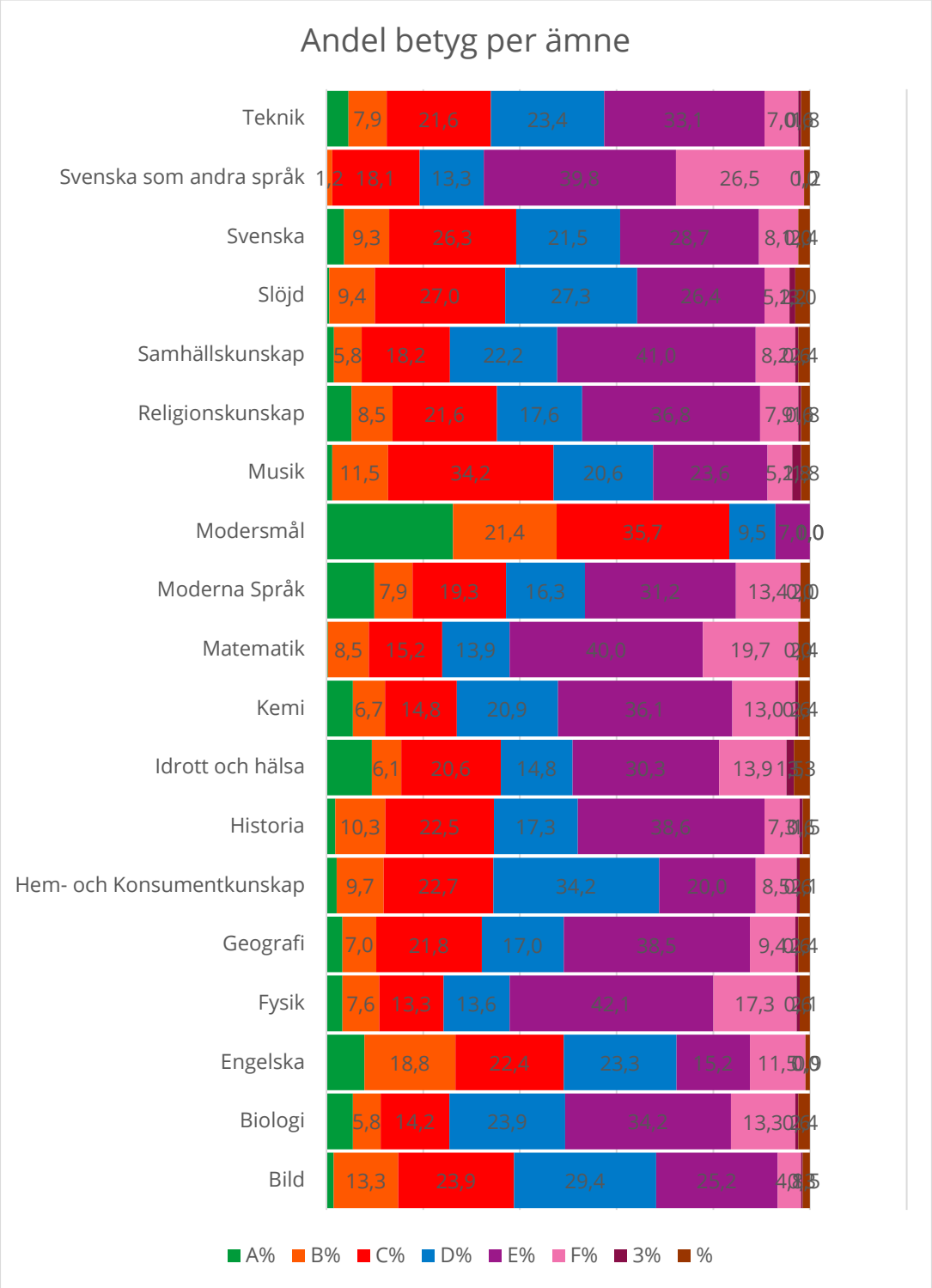

Diagram 25. *Andel betyg per ämne, årskurs 8*

Behörighet till nationella program på gymnasieskola

96 av 333 elever inskrivna i årskurs 8 i Katrineholms kommunala skolor skulle i skrivande stund inte vara behöriga till nationella program på gymnasieskolan om de sökte med de hittills uppnådda resultaten. 48 av dessa elever har godkända betyg i minst 10 ämnen, medan 70 elever har godkända betyg i minst 7 ämnen.

38 elever av 96 saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne för att bli behöriga till nationella program på gymnasieskolan. 30 av dessa 38 elever skulle dessutom automatiskt få behörighet till högskoleförberedande program eftersom samtliga 38 har betyg i minst 10 ämnen.

Uppdelat per ämne ser situationen ut enligt följande:

Engelska

- 41 av 96 elever saknar godkänt betyg i engelska
- 6 av dessa 41 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 6 av dessa 61 elever saknar endast godkänt betyg i engelska för att få behörighet till nationella program
- samtliga 6 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Matematik

- 73 av 96 elever saknar godkänt betyg i matematik
- 9 av dessa 73 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 27 av dessa 73 elever saknar endast godkänt betyg i matematik för att få behörighet till nationella program
- 20 av dessa 27 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska

- 26 av 96 elever saknar godkänt betyg i svenska
- ingen av dessa elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 5 av dessa 26 elever saknar endast godkänt betyg i svenska för att få behörighet till nationella program
- 4 av dessa 5 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska som andraspråk

- 23 av 96 elever saknar godkänt betyg i svenska som andraspråk
- 2 av dessa 23 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- Ingen av dessa 23 elever saknar endast godkänt betyg i svenska som andraspråk för att få behörighet till nationella program

- Ingen av dessa 23 elever skulle bli behörig till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Resultatdiskussion

Om samtliga 38 elever åstadkommer ett godkänt betyg i det aktuella ämnet och under förutsättning att de inte försämrar sina övriga nuvarande resultat, kommer det att innebära att 275 av samtliga 333 elever i blivande årskurs 9 är når minst grundläggande behörighet till nationella program. Detta skulle i sin tur innebära att behörigheten stiger till 82,6 procent jämfört med nuvarande 71,2 procent.

Av ovanstående går det att utläsa att det finns ett stort antal elever som har presterat väl i ett flertal ämnen. De presenterade data visar att eleverna har styrkor och framgångar i flera ämnen trots att de saknar godkända betyg i kärnämnen samt att de har en bred kunskapsbas att utgå ifrån. Dessa elever har en stark position att förbättra sina resultat i de ämnen där de för närvarande saknar godkända betyg.

Detta indikerar att fokus på förbättring av resultat inom kärnämnen är avgörande under det kommande läsåret för att dessa elever ska kunna bli behöriga till nationella program i årskurs 9 samt att dessa ämnen kan vara områden där eleverna behöver särskild uppmärksamhet och stöd för att uppnå behörighet på sikt.

En annan positiv aspekt av de analyserade resultaten är att av de 38 eleverna som saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne skulle 30 elever automatiskt bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan på grund av deras betygsprestationer i andra ämnen. Detta visar, att trots att de ännu inte är behöriga till nationella program, har dessa elever potentialen att fortsätta sina studier inom en högskoleförberedande kontext. Det är viktigt att betona att ovan presenterade resultat endast ger en grov översikt av utfallet och att en mer djupgående analys kan kräva ytterligare data och kontextuell förståelse.

För att åstadkomma önskad utveckling behöver fördjupade behovsanalyser genomföras på individnivå redan i början på höstterminen 2024, kvalitativa analyser genomföras på aggregerad nivå och alternativa, tidigare bevisat framgångsrika insatser sättas in tidigt på höstterminen.

Årskurs 9

Alla elever

Denna elevgrupps resultatutveckling har över tid varit oroande. Under vårterminen 2023, när elevgruppen gick i årskurs 8, skrev undertecknad följande i analysrapporten:

> *Denna elevgrupps resultatutveckling är bekymmersam. Jämförelseanalys över år visar att denna grupp uppnår högre resultat än förra årets elever i årskurs 8 gjorde beträffande både gymnasiebehörighet, och mål i alla ämnen samt lika höga nivåer beträffande höga betyg och meritvärdet, vilket vid en första överblick kan leda till slutsatsen att gruppen presterar relativt positiva resultat.*
>
> *Dock visar analysen av elevgruppens egen progression att resultaten har förbättrats endast marginellt sedan vårterminen 2022, när eleverna gick i årskurs 7. De resultat eleverna når idag ligger i stort sätt på samma nivå som under höstterminen 2022, med en liten förbättring avseende gymnasiebehörigheten. Progressionen för denna elevgrupp mellan höst- och vårtermin i årskurs 8 är mycket låg. Dessutom kan det konstateras att meritvärdet i stort sett stått på samma nivå fyra terminer i rad.*
>
> *Undertecknad har i flera tidigare analyser signalerat att det finns orosmoment avseende gruppens måluppfyllelse och att gruppen har en negativ utvecklingskurva. Senast i analysrapporten höstterminen 2022 står det att läsa följande:*
>
> > *Denna elevgrupps resultatutveckling är mycket oroväckande. Jämförelseanalysen visar att denna grupp elever sänker sina resultat både i jämförelse med höstterminen föregående läsår när elevgruppen gick i årskurs 7 och med höstterminen i årskurs 6. Analysen av elevgruppens egen progression visar vidare att elevgruppen når samma eller lägre resultat som vårterminen 2022 på samtliga mätpunkter så som meritvärde, behörighet till grundläggande gymnasieprogram, mål i alla ämnen och höga betyg. Detta innebär att progressionen för denna elevgrupp har uteblivit helt och att gruppen är i regression i och med att resultaten sänkts fyra mätningar i rad.*

Efter första terminen i årskurs 9 kunde det konstateras att den negativa utvecklingen fortsatte att hålla i sig. I analysrapporten skrev undertecknad följande:

> *Vid höstterminens slut 2023 kan det tyvärr konstateras att den aktuella elevgruppen, till skillnad från föregående årskull, inte har lyckats vända den negativa trenden. Elevgruppen har sänkt såväl sitt*

faktiska meritvärde som mål i alla ämnen i jämförelse med vårterminen 2023 när elevgruppen gick i årskurs 8 och endast marginellt höjt behörigheten till nationella program på gymnasieskola.

Idag når den aktuella elevgruppen grundläggande gymnasiebehörighet till 64,1 procent, varav flickor når 59,6 procent och pojkar 67,6 procent. Detta innebär att flickorna har sänkt sina faktiska resultat i jämförelse med föregående termin och når därmed de lägst uppmätta resultaten inom den aktuella parametern sedan mätningarna startade för tio år sedan.

Regressionskurvan för flickor inom denna elevgrupp, gällande samtliga för analysen aktuella variabler, saknar motstycke i de historiska data. Ingen annan jämförelsegrupp har haft liknande negativ utveckling sedan mätningarna startade för tio år sedan.

Utifrån vidare analys av bifogade statistiska underlag kan det konstateras att den aktuella elevgruppen når ett meritvärde på 177,3 poäng, varav flickor når 182,0 och pojkar når 173,6 poäng. Därmed visar de bifogade data att elevgruppen har sänkt sitt totala meritvärde med 6,8 poäng sedan vårterminen 2023 och uppvisar därmed det lägst uppmätta meritvärdet som någon elevgrupp i årskurs 9 har presterat sedan mätningarna startade hösten 2014. Ingen annan jämförelsegrupp har haft ett meritvärde som understiger 180 poäng.

Samma situation återfinns inom variabeln höga betyg. Elevgruppen uppnår höga betyg i minst ett ämne till endast blygsamma 48,8 procent, varav flickorna uppnår 49,1 procent och pojkarna 48,5 procent. I och med detta kan det konstateras att såväl flickornas som det totala resultatet är det lägst uppmätta sedan mätningarna startade för sju år sedan.

Analys av variabeln mål i alla ämnen visar att eleverna har sänkt sina resultat från vårterminen 2023 då 50,7 procent av eleverna nådde mål i alla ämnen. I skrivande stund når endast 47,7 procent av eleverna mål i alla ämnen, varav flickorna når målet till 46,6 procent och pojkarna till 48,5 procent. I och med detta kan det konstateras att flickorna har sänkt sitt faktiska resultat inom det aktuella mätområdet fyra år i rad och når därmed det lägst uppmätta resultatet bland flickor i årskurs 9 sedan mätningarna startade för tio år sedan.

Vid vårterminens slut visar analysen att 75,4 procent av eleverna når grundläggande behörighet till nationella program på gymnasieskola, vilket innebär en ökning med 11,3 procentenheter i jämförelse med höstterminen 2023. Flickorna når behörighet till nationella program på gymnasieskola till 74,4 procent medan pojkarna når 76,3 procent, vilket innebär en resultatförbättring på 14,8 respektive 8,7 procentenheter. I och med detta kan det konstateras att flickornas uppsving står till stor del för den totala resultatförbättringen.

Ökningen har sin förklaring i ett antal faktorer. Bland annat har ett nytt fenomen inom variabeln andel elever med fler än 10 betyg identifierats i de senaste tre års mätningar. Detta fenomen återkommer även i år inom den aktuella elevgruppen. Av 365 elever inskrivna i årskurs 9 hösten 2023 nådde hela 289 elever godkända betyg i fler än 10 ämnen. Av dessa 365 elever nådde inte 131 elever behörighet till gymnasiet, men 59 av de 131 hade godkända betyg i fler än 10 ämnen. Detaljerad analys, som till största delen skedde på individnivå, över resultat gällande elever som vid höstterminens slut inte uppnådde behörighet till gymnasieskola gjordes och adekvata insatser genomfördes under vårterminen 2024.

Beträffande meritvärdet kan det konstateras att flickorna når ett meritvärde på 203,1 medan pojkarnas meritvärde stannar på 191,5 poäng. Detta innebär att meritvärdet hos den aktuella elevgruppen har förbättrats från 177,3 till 198,4 poäng sedan höstterminen 2023, med ett slutresultat som idag ligger i paritet med de senaste tolv års mätningar. Detta är ett mycket glädjande resultat, trots det låga faktiska värdet, då elevgruppens meritvärde höstterminen 2023 var historiskt låg. I senaste analysrapporten står det att läsa följande:

> *Utifrån vidare analys av bifogade statistiska underlag kan det konstateras att den aktuella elevgruppen når ett meritvärde på 177,3 poäng, varav flickor når 182,0 och pojkar når 173,6 poäng. Därmed visar de bifogade data att elevgruppen har sänkt sitt totala meritvärde med 6,8 poäng sedan vårterminen 2023 och uppvisar därmed det lägst uppmätta meritvärdet som någon elevgrupp i årskurs 9 har presterat sedan mätningarna startade hösten 2014. Ingen annan jämförelsegrupp har haft ett meritvärde som understiger 180 poäng.*

Samma mönster återfanns under höstterminen 2023 inom mätområdet höga betyg. I analysrapporten framstår det att:

> *Elevgruppen uppnår höga betyg i minst ett ämne till endast blygsamma 48,8 procent, varav flickorna uppnår 49,1 procent och pojkarna 48,5 procent. I och med detta kan det konstateras att såväl flickornas som det totala resultatet är det lägst uppmätta sedan mätningarna startade för sju år sedan.*

Vid vårterminens slut uppnår 63,3 procent av samtliga elever, varav 65,0 procent flickor och 56,9 procent pojkar, i den aktuella gruppen minst ett högt betyg i något ämne. I och med detta utfall, ligger elevernas resultat även inom parametern höga betyg på paritet med jämförelsegruppernas resultat för de senaste åtta års mätningar.

Beträffande mätområdet mål i alla ämnen visar de analyserade statistiska underlagen att 65,5 procent elever i den aktuella gruppen når mål i alla ämnen, vilket innebär en höjning med hela 17,8 procentenheter i jämförelse med höstterminen 2023. I och med detta kan det konstateras att elevgruppens måluppfyllelse ligger i linje med historiska resultat för elever i årskurs 9.

I analysrapporten höstterminen 2023 skrev undertecknad avslutningsvis följande:

> *Flickornas faktiska resultat behöver höjas kraftigt under den kommande terminen, om den totala andelen elever som når behörighet till gymnasieskola ska vara i paritet med Katrineholms kommuns historiska resultat avseende behörighet till nationella program.*
>
> *Detta scenario bedöms ändå som troligt då pojkarna visar på en fin progression mellan terminerna. Dock behöver adekvata, kraftfulla insatser sättas in omedelbart för att säkra att resultatskillnaden på aggregerad nivå blir märkbar till vårterminen 2024. I annat fall riskerar denna elevgrupp att uppnå den lägsta behörigheten till nationella program på gymnasieskola som någon elevgrupp i Katrineholms kommunala skolor har nått. Denna slutsats dras utifrån att gruppen haft en mycket liten procentuell ökning i resultat mellan terminerna.*

Det är glädjande att vid vårterminens slut 2024 konstatera att den negativa utveckling av flickornas måluppfyllelse vände under elevernas sista termin i grundskolan och resulterade i att flickor både vid vårterminsslut visade på samma eller högre procentuella utveckling som pojkarna. Ökningen medförde att den totala andelen elever som når behörighet till gymnasieskola idag är i paritet med Katrineholms kommuns historiska resultat avseende såväl behörighet till nationella program som samtliga andra mätområden.

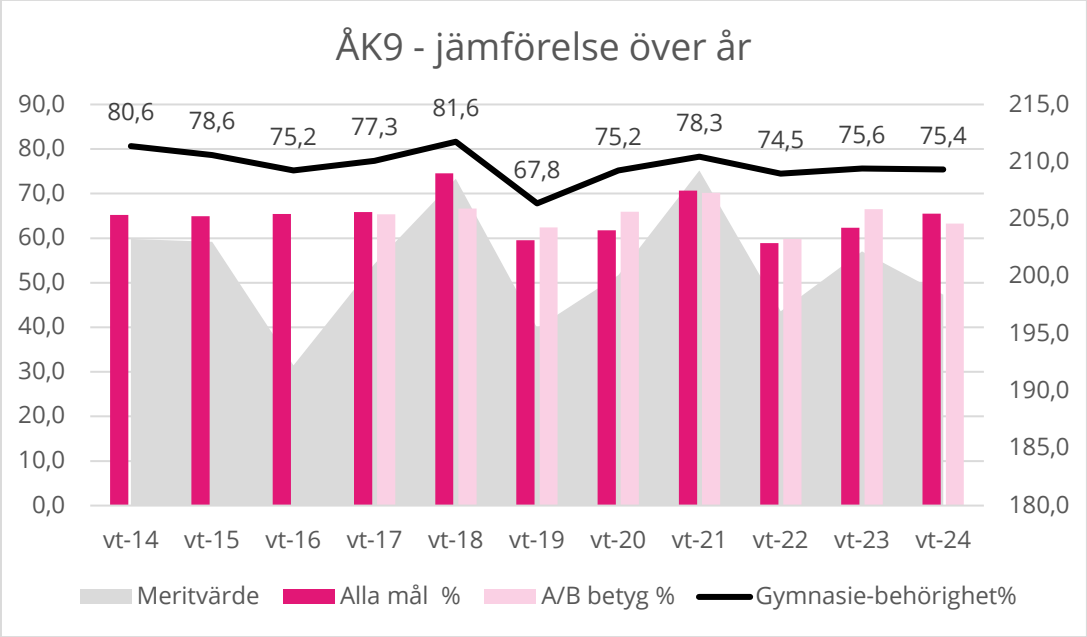

Diagram 26. *Resultatutveckling över tid i årskurs 9*

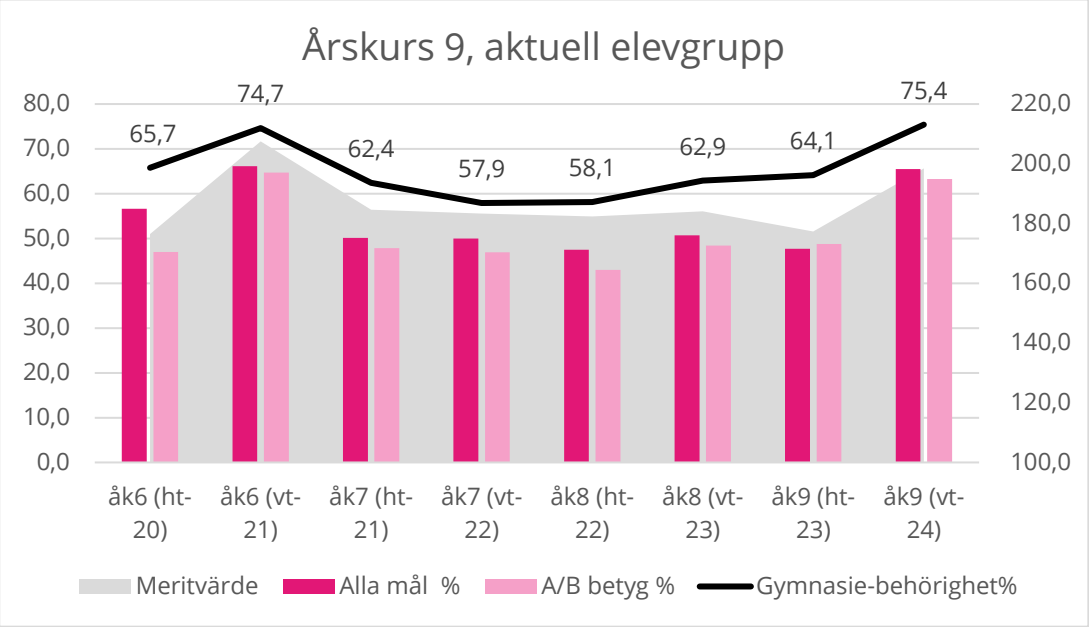

Diagram 27. *Resultatutveckling över tid i aktuell elevgrupp*

Betygssättning

Vårterminen 2024 fick elever i årskurs 9 sammanlagt 5890 betyg. Av dessa var totalt 5192, motsvarande 90 procent, A – E betyg. Den genomsnittliga betygspoängen låg på 12,6, motsvarade betyg D, för samtliga elever i årskurs 9. Högst andel av samtliga satta betyg står betyg E för medan andel A och F betyg ligger på 8,2 respektive 8,0 procent.

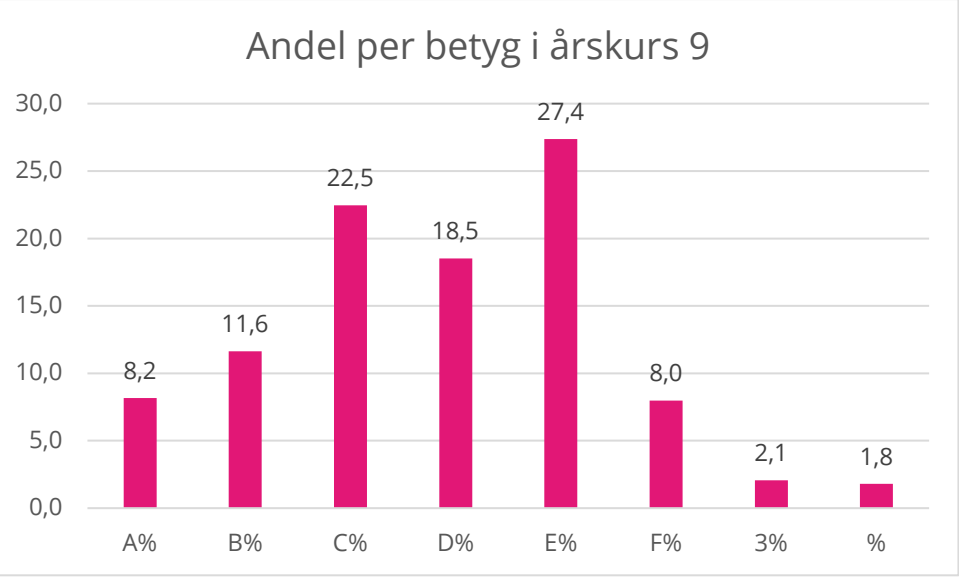

Diagram 28. *Andel per betyg i årskurs 9*

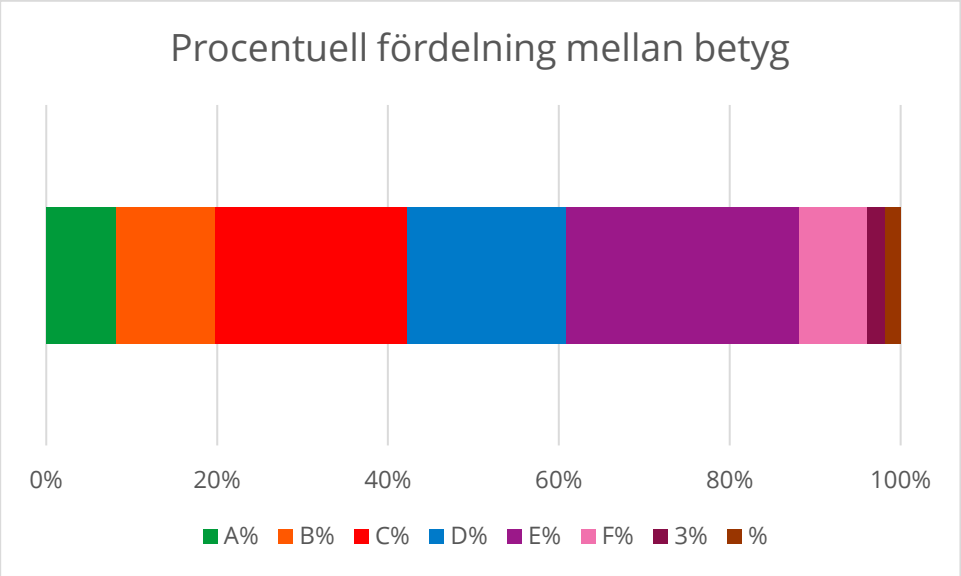

Diagram 29. *Procentuell fördelning i årskurs 9*

Vidare sammanställning av resultat per ämne visar på att det finns stor variation i betygsfördelningen mellan de olika ämnen.

Det som dock är mest iögonfallande är att, likt i årskurs 8, en mycket låg andel höga betyg präglar samtliga ämnen, även här med undantag för modersmål. Endast 481 av samtliga 5890 betyg är betyg A. De analyserade statistiska underlagen visar att inget betyg A är satt i svenska som andraspråk samt att i hela sju ämnen är ligger andel A betyg mellan 0 och 5,5 procent. Här återfinns ämnen teknik, fysik, religionskunskap, matematik och svenska.

Den i särklass högsta andelen betyg A återfinns inom ämnet modersmål med hela 31 procent A av samtliga betyg satta i det aktuella ämnet. Vidare återfinns andel A till 14,1 procent inom moderna språk respektive engelska. Inom 14 ämnen återfinns betyget A mellan 0 och 9 procent.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att det i ämnet svenska som andraspråk sätts i särklass högst andel F med totalt 19,5 procent av samtliga betyg satta i det aktuella ämnet. Även ämnet matematik avviker negativt med totalt 13,6 procent, tätt följt av ämnet idrott- och hälsa med 11,6 F av samtliga satta betyg. I ämnet modersmål har inget betyg F satts och andel F är låg även inom moderna språk där endast 2,2 procent av samtliga satta betyg är F.

Detaljerad fördelning per ämne och betyg återfinns i diagrammet nedan.

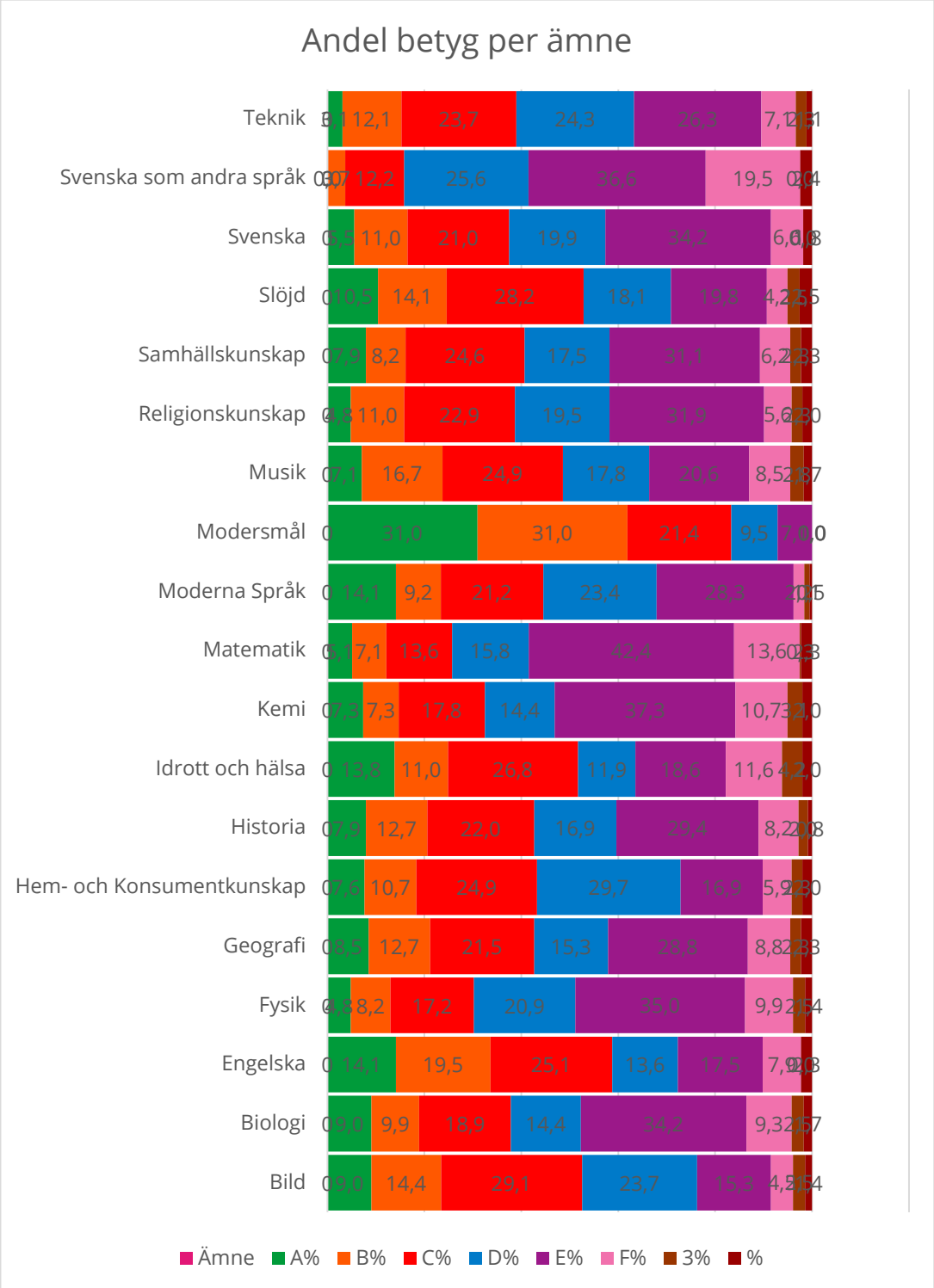

Diagram 30. *Andel betyg per ämne*

Behörighet till nationella program på gymnasieskola

87 av 354 elever inskrivna i årskurs 9 i Katrineholms kommunala skolor är i skrivande stund inte behöriga till nationella program på gymnasieskolan. 48 av dessa elever har godkända betyg i minst 10 ämnen, medan 55 elever har godkända betyg i minst 7 ämnen.

31 elever av 87 saknar endast ett godkänt betyg i ett kärnämne för att bli behöriga till nationella program på gymnasieskolan. 28 av dessa 31 elever skulle dessutom automatiskt få behörighet till högskoleförberedande program eftersom samtliga 28 har betyg i minst ämnen.

Uppdelat per ämne ser situationen ut enligt följande:

Engelska

- 42 elever saknar godkänt betyg i engelska.
- 3 av dessa 42 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 3 av dessa 42 elever saknar endast godkänt betyg i engelska för att få behörighet till nationella program
- samtliga 3 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Matematik

- 75 elever saknar godkänt betyg i matematik
- 14 av dessa 75 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 26 av dessa 75 elever saknar endast godkänt betyg i matematik för att få behörighet till nationella program
- 23 av dessa 26 elever skulle dessutom bli behöriga till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska

- 28 elever saknar godkänt betyg i svenska
- ingen av dessa elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 1 av dessa 28 elever saknar endast godkänt betyg i svenska för att få behörighet till nationella program
- denna elev skulle dessutom bli behörig till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Svenska som andraspråk

- 22 elever saknar godkänt betyg i svenska
- 1 av dessa 22 elever har godkända betyg i minst 15 ämnen
- 1 av dessa 22 elever saknar endast godkänt betyg i svenska för att få behörighet till nationella program
- denna elev skulle dessutom bli behörig till högskoleförberedande program på gymnasieskolan

Totalt gick 35 elever på sommarskola och 33 nya slutbetyg skrevs ut, av vilka 18 var i matematik, fem i svenska, fyra i svenska som andra språk och sex i engelska.

Efter sommarskolan blev 81,1 procent (75,4% innan sommarskola) av eleverna i årskurs 9 behöriga till nationella program på gymnasieskolan. Detta innebär en ökning med 5,7 procentenheten och i faktiska tal en ökning med 20 elever, från 267 till 287 elever behöriga till nationella program.

67 av 354 elever i årskurs 9 blev inte behöriga till nationella program på gymnasieskolan läsåret 2023 – 2024.

Bland dessa 67 elever är fördelningen enligt följande:

Engelska

- 1 elev saknar endast godkänt betyg i engelska för att bli behörig till yrkesprogram
- Denna elev skulle dessutom blivit behörig till högskoleförberedande program
- Denna elev har godkända betyg i 15 andra ämnen

Matematik

- 10 elever saknar endast godkänt betyg i matematik för att bli behöriga till yrkesprogram
- 9 av dessa 10 elever skulle dessutom blivit behöriga till högskoleförberedande program
- 3 av dessa 10 elever har godkända betyg i minst 15 andra ämnen

Svenska

- Ingen elev saknar endast godkänt betyg i svenska för att bli behörig till yrkesprogram

Svenska som andraspråk

- 1 elev saknar endast godkänt betyg i svenska som andraspråk för att bli behörig till yrkesprogram
- Denna elev skulle dessutom blivit behörig till högskoleförberedande program
- Denna elev har godkända betyg i 15 andra ämnen

Resultatdiskussion

Detta innebär att 12 av 67 elever som inte når behörighet till nationella program endast saknar godkänt betyg i ett ämne. 11 av dessa 12 elever skulle dessutom blivit behöriga till högskoleförberedande program och 5 av dessa elever har betyg i minst 15 andra ämnen.

Om samtliga 12 elever hade åstadkommit ett godkänt betyg i det aktuella ämnet under sommarskolan, hade 299 av samtliga 354 elever i årskurs 9 nått minst grundläggande behörighet till nationella program. Detta skulle i sin tur innebära att behörigheten till nationella program steg till 84,5 procent jämfört med nuvarande 81,1 procent.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det i analysen av måluppfyllelse i samtliga verksamhetsformer förskoleklass, fritidshem och grundskola årskurs 1 – 9 samt i analys av betygsresultaten för årskurserna 6 till 9 framkommer en rad gemensamma utmaningar och möjligheter. Trots att vissa positiva trender kan observeras, som förbättrade meritvärden bland vissa målgrupper, kvarstår flera områden som kräver åtgärder. Elevernas prestationer i kärnämnen som matematik och svenska visar behov av riktade insatser, särskilt vid övergångar mellan stadier.

För att underlätta övergången från lågstadiet till mellanstadiet och vidare till högstadiet, bör särskilda strukturer i form av övergångsstödprogram utvecklas. Dessa program ska fokusera på att förbereda eleverna för nya krav samt ge kontinuerligt stöd under de första månaderna i de nya årskurserna.

Ett förslag på en insats skulle exempelvis kunna vara införandet av mentorsprogram där äldre elever eller särskilt utbildade mentorer stöttar yngre elever under övergångsperioden.

Särskilda insatser bör införas för att förbättra elevernas prestationer i framför allt matematik och svenska och svenska som andraspråk, de två ämnen som visar största behovet av förbättring. Detta kan inkludera extra undervisningstimmar, studieverkstäder och riktade stödprogram.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att riktade tidiga insatser, exempelvis den tidigare beskrivna satsningen på kärnämnen i förskoleklass, visat sig vara effektiva och ge gott utfall varför utveckling av riktade stödinsatser tidigare i utbildningscykeln, men även i mellan- och högstadiet, för att stödja elevernas utveckling kontinuerligt föreslås utvecklas vidare.

För att möta de varierande behoven inom elevgruppen elever i grundskolan, bör individuella planer skapas i ännu högre grad än hittills baseras på elevernas specifika styrkor och utmaningar och inkludera mål och strategier för att skapa bästa möjliga förutsättningar för varje elevs lärande. Regelbunden uppföljning och anpassning av de individuella planerna för att säkerställa att de möter elevernas behov på bästa sätt behöver också genomföras.

Kollegialt lärande och professionell utveckling har under det gångna läsåret gett mycket goda resultat varför detta område föreslås implementeras och utvecklas vidare och då också med fokus på analys och utveckling av undervisning.

Professionsprogram, såsom ”Lärledare i fritidshem” och ”Tidiga insatser” bör vidareutvecklas och kompletteras med fler områden för att även i

framtiden stödja och stärka pedagogernas kompetens och undervisningsförmåga.

Förbättrad analys och uppföljning av undervisningen på såväl individ-, grupp- och övergripande nivå är avgörande för höjning av undervisningskvalitet, varför vidareimplementering och undersökning av hur digitala plattformar kan vara stöd i insamlings- och analysarbetet av data om elevernas kunskapsutveckling och progression föreslås genomföras under nästkommande läsår.

För att detta arbete ska ge mätbar effekt behöver systematiska utvärderingsprocesser för att regelbundet granska och förbättra utbildningen baserat på den insamlade data etableras inom samtliga verksamhetsformer.

Vidare behöver elevhälsoteam stärkas och resurserna eventuellt utökas och kompletteras på vissa enheter för att skapa än större möjligheter att bättre kunna möta elevernas behov.

Genom att fokusera på övergångsstöd, förstärkning av kärnämneskunskaper, individuellt anpassade planer, kollegialt lärande, förbättrad analys och uppföljning samt psykosocialt stöd kan skolorna i Katrineholms kommun arbeta mot att förbättra elevernas akademiska prestationer och säkerställa en positiv och hållbar utveckling för framtiden.

För att nästkommande läsår starta arbetet med identifiering och genomförande av förebyggande insatser i syfte att fler elever i årskurs 9 ska nå målen och bli behöriga till nationella program på gymnasieskola, föreslås en struktur för detta arbete implementeras senast september 2024. Förslag på en möjlig arbetsgång återfinns under kapitlet ”Rekommendationer för fortsatt arbete i grund- och gymnasieskola”.

Betygssättning i samtliga årskurser

Vårterminen 2024 fick 1360 elever i årskurserna 6, 7, 8 och 9 sammanlagt 22 761 betyg. Av dessa var totalt 19 872, motsvarande 88,1 procent, A – E betyg. Den genomsnittliga betygspoängen låg på 11,9, motsvarade betyg D, för samtliga elever i samtliga årskurser totalt.

Sett per årskurs, varierar resultaten avseende andel A – E betyg mellan 84,9 och 90 procent av samtliga satta betyg, där årskurs 7 och årskurs 9 uppnår de lägsta respektive högsta resultaten. De analyserade data visar även på att det finns en markant nedgång i andelen godkända betyg från årskurs 6 till årskurs 7, vilket bekräftar tidigare observationer avseende utmaningar i övergången mellan dessa årskurser.

Beträffande genomsnittlig betygspoäng kan det konstateras att årskurs 7, med endast 11 poäng, når de lägsta resultaten medan årkurs 9, med 12,6 poäng, når de högsta resultaten även inom detta område. Den genomsnittliga betygspoängen indikerar en generell förbättring i betygsnivåer från årskurs 7 till årskurs 9. I övrigt ser fördelningen av resultat mellan de olika årskurserna enligt diagrammet nedan

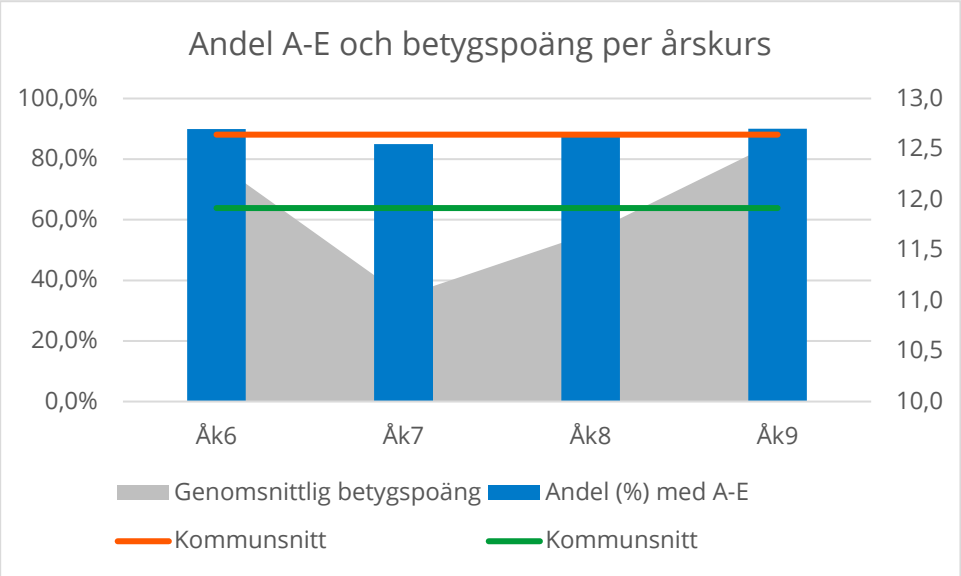

Diagram 31. *Andel A-E betyg och betygspoäng per årskurs*

Analys av resultat avseende varje satt betyg per årskurs visar på relativt stora variationer mellan de olika årskurserna. Totalt sett kan det konstateras att högst andel av samtliga satta betyg står betyg E för med 30,5 procent E satta i samtliga ämnen och samtliga årskurser, medan betyget A står för den lägsta andelen med endast 5,6 procent av samtliga betyg.

Vidare visar de bifogade statistiska underlagen att det återfinns lika hög andel betyg A i årskurserna 6 och 9, med 8,2 procent av samtliga satta betyg, medan det i årskurserna 7 och 8 endast återfinns 2 respektive 3,9 procent A. Däremot är variationen mellan årskurserna beträffande betyget F mycket mindre där den lägsta andelen F återfinns i årskurs 9 och den högsta i årskurs 7. I övrigt ser fördelningen av resultat mellan de olika skolorna enligt diagrammet nedan.

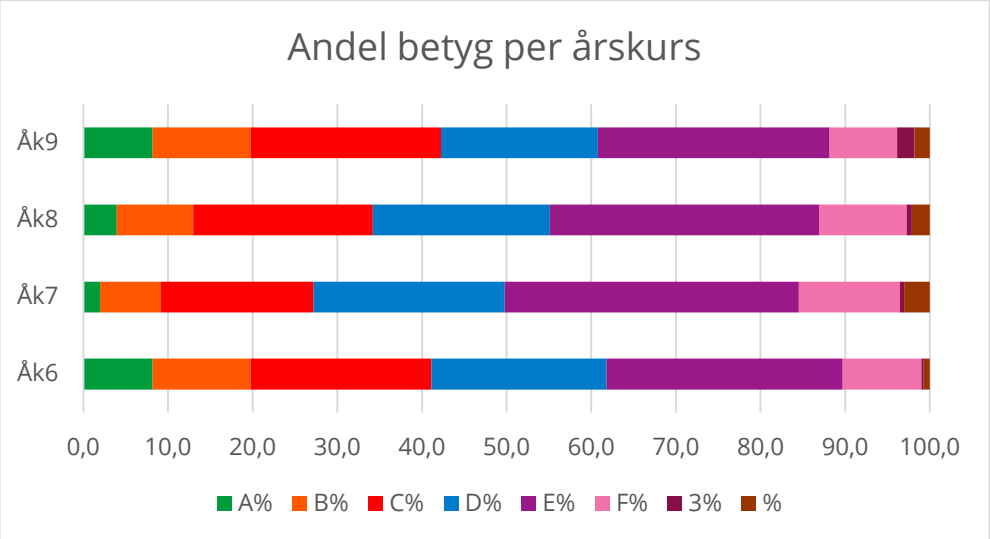

Diagram 31. *Andel betyg per årskurs och betyg*

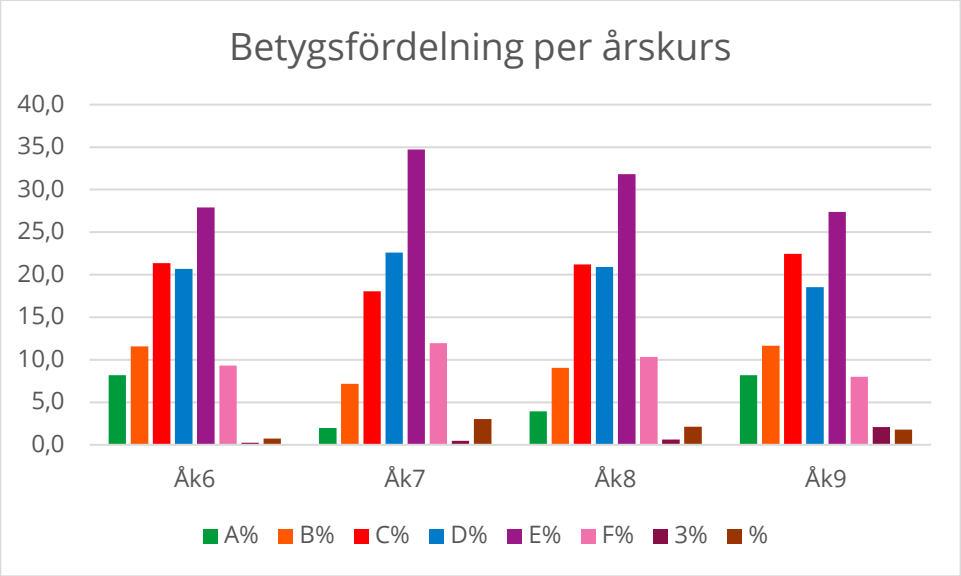

Diagram 32. *Betygsfördelning per årskurs*

Vidare sammanställning av resultat per ämne inom samtliga årskurser visar på att det finns stor variation i betygsfördelningen mellan de olika ämnen. Dock framträder det, efter klustring av data inom samtliga årskurser, tydligt att en mycket låg andel A sätts i de olika ämnen, med undantag för modersmål och delvis moderna språk.

Endast 1267 av samtliga 22 761 satta betyg är betyg A. De analyserade statistiska underlagen visar att endast 0,9 av alla betyg i svenska som andraspråk är betyg A samt att i hela 15 ämnen är ligger andel A betyg mellan 0 och 5,6 procent. Endast inom ämnen idrott och hälsa, engelska, moderna språk och modersmål står betyg A för fler än 10 procent av samtliga betyg i respektive ämne. Den i särklass högsta andelen betyg A återfinns inom ämnet modersmål med hela 20,8 procent A av samtliga betyg satta i det aktuella ämnet. Vidare återfinns andel A till 13,3 procent inom moderna språk.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att det i ämnet svenska som andraspråk sätts i särklass högst andel F med totalt 26,2 procent av samtliga betyg satta i det aktuella ämnet. Även ämnet matematik avviker negativt med totalt 20,5 procent. I ämnet modersmål återfinns endast 0,6 procent F.

Detaljerad fördelning per ämne och betyg återfinns i diagrammet nedan.

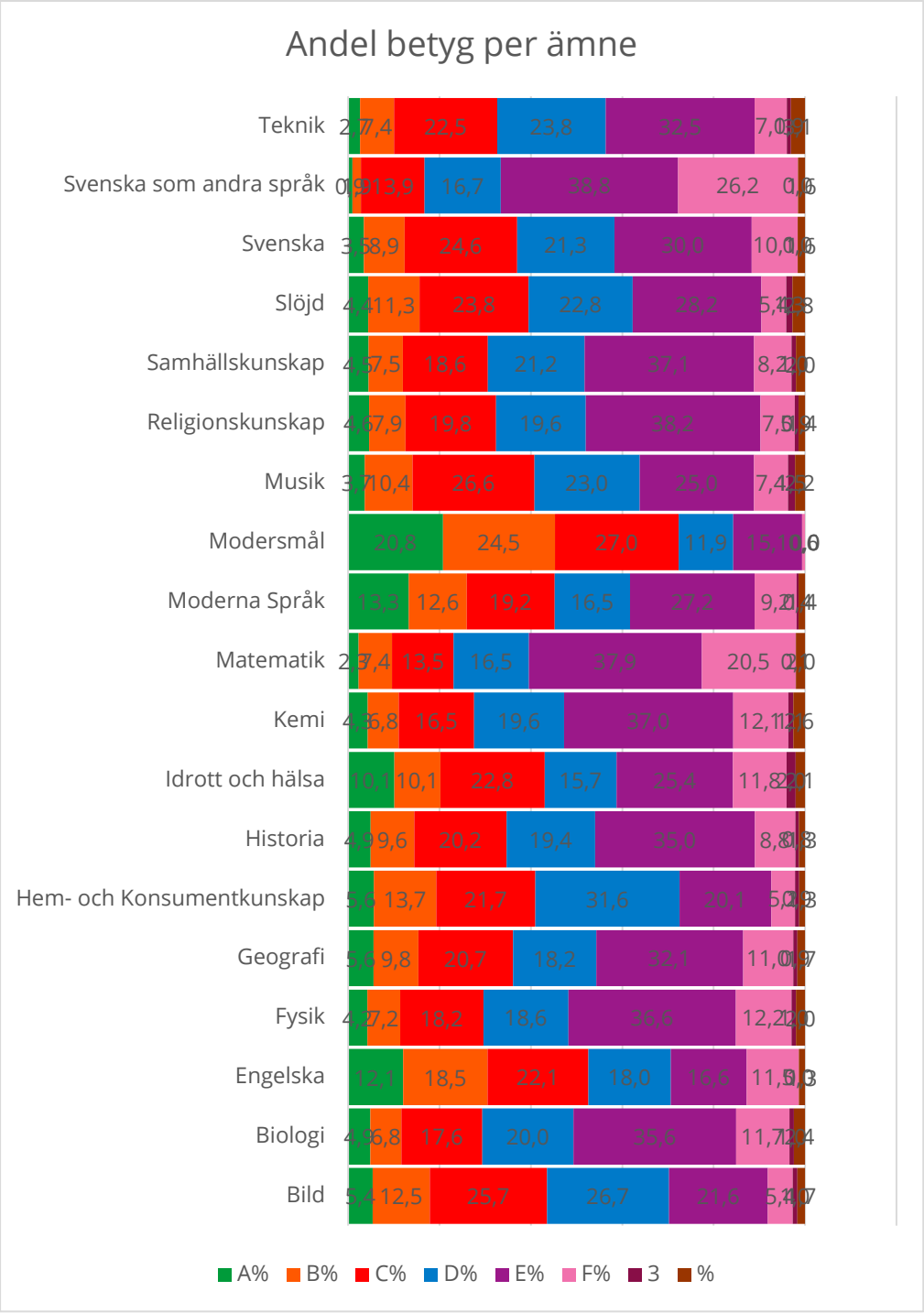

Diagram 32. *Betygsfördelning per ämne, alla årskurser*

Data presenterade i diagrammet ovan vittnar om att den högsta andelen godkända betyg återfinns i ämnet modersmål med hela 99,4 procent godkända betyg och en genomsnittlig betygspoäng på 15,5. Även inom ämnen hem- och konsumentkunskap och bild är andel godkända betyg hög, med 93,5 respektive 92,8 procent av samtliga betyg. Den genomsnittliga betygspoängen ligger i dessa ämnen på 13 poäng.

Vidare visar de analyserade statistiska underlagen att en hög andel elever har godkända betyg inom praktisk-estetiska ämnen, med undantag för idrott och hälsa, men att andelen höga betyg är låg inom dessa.

Ämnen med låg andel godkända betyg är svenska som andraspråk med 72,2 procent godkända betyg och en genomsnittlig betygspoäng på endast 8,7 samt matematik med 77,5 procent godkända betyg och en genomsnittlig betygspoäng på 9,8. Vidare är måluppfyllelsen låg i samtliga naturvetenskapliga ämnen där andel F ligger mellan 11,7 och 12,2 procent.

Ämnen där måluppfyllelsen per årskurs behöver analyseras djupare är även idrott och hälsa och geografi då andelen F ligger över 10 procent inom dessa båda.

Även svenska och engelska är ämnen där andelen A är låg och andelen F ligger över 10 procent av samtliga satta betyg. Dessa ämnen, tillsammans med svenska som andraspråk och matematik, där det konstaterades tidigare att måluppfyllelsen är särskilt låg, bildar kärnämnen. I analys på aggregerad nivå framträder det tydligt att måluppfyllelsen inom dessa ämnen är låg oaktat hur data dissekeras eller sorteras, vilket tyder på ett systemproblem som behöver beaktas och analyseras på en bredare front än hittills.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse i årskurserna 6 – 9 behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- vidareutveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens och undervisningens måluppfyllelse för att identifiera adekvata utvecklingsinsatser
- systematiskt och kontinuerligt analysera, utvärdera och förbättra undervisningskvalitet för att garantera kontinuitet och likvärdighet
- ta fram strategier för språk- och matematikutveckling
- påbörja insatser utifrån handlingsplanerna för språk- och matematikutveckling
- ta fram en handlingsplan för utveckling av svenska som andraspråk
- fortsätta med riktade insatser för att öka andelen elever med gymnasiebehörighet

- påbörja riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området tidiga insatser
- påbörja riktade insatser inom området det vida studie- och yrkesvägledaruppdraget
- påbörja riktade insatser för att höja professionens kompetens för främjande av skolnärvaro
- fortsätta med riktade insatser för att höja professionens bedömarkompetens
- systematisera och utveckla arbetet med särskilt stöd för att garantera varje elevs rätt till stöd
- systematisera och utveckla arbetet med övergångar för att stödja elevers väg genom utbildningssystemet
- utveckla former för systematiskt arbete med och analys av elevers delaktighet och inflytande

Genom att adressera dessa utvecklingsområden kan Katrineholms kommun stärka sin utbildningskvalitet och säkerställa att alla elever, oavsett deras förutsättningar, får den bästa möjliga utbildningen.

Anpassad grundskola

För barn med intellektuell funktionsnedsättning finns anpassad grundskola som ett alternativ till grundskolan. Anpassad grundskola ska ge elever med intellektuell funktionsnedsättning en utbildning som är anpassad efter varje elevs förutsättningar. Utbildningen ska bland annat ge kunskaper och värden, bidra till personlig utveckling, social gemenskap och skapa en god grund för ett aktivt deltagande i samhället. Anpassad grundskola omfattar utbildning i ämnen eller inom ämnesområden, eller en kombination av dessa. Utbildningen kan också omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner.

I anpassad grundskola sätts bara betyg i ämnen om vårdnadshavaren eller eleven begär det. Det gäller inte ämnesområden, där sätts inte betyg. Betygsskalan har fem steg: A, B, C, D och E. A är det högsta betyget och E är det lägsta godkända betyget. Om eleven inte uppnår kriterierna för betyget E sätts inget betyg.

För elever som läser ämnen ingår musik, bild, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk, engelska, modersmål, idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, samhällsorienterade ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), teknik och matematik. För de elever som läser ämnesområden ingår estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning.

För de elever som läser ämnen görs från och med läsåret 2020/2021 i förvaltningens måluppfyllelseundersökning en uppföljning av elevernas kunskapsresultat i alla årskurser och ämnen där det finns kunskapsmål.

Läsåret 2022 – 2023 innebar stora förändringar för den anpassade grundskolan i Katrineholms kommun. Omorganiseringen som bildningsförvaltningen genomförde innebar att det skapades ännu en anpassad grundskola i kommunen och då för elever i årskurserna 1 – 6. Under läsåret 2023 – 2024 skapades en till anpassad grundskola för elever i årskurserna 7 – 9. Detta innebär att det i skrivande stund finns tre anpassade grundskolor i kommunen; anpassad grundskola Nävertorp, anpassad grundskola Stensätter och anpassad grundskola Järven.

Totalt fanns det 81 elever inskrivna i någon av kommunens anpassade grundskolor under läsåret 2023 – 2024, varav 55 elever på anpassad grundskola Nävertorp, nio elever på anpassad grundskola Stensätter och 16 elever på anpassad grundskola Järven. Så gott som samtliga elever som läser ämnen går idag på Stensätter respektive Järven.

I såväl kvalitetsrapporten för läsåret 2023 – 2024 som i den summerande kvalitetsdialogen understryker rektor för Nävertorp att ovannämnda förändringar innebär stora utmaningar för verksamheten på anpassad grundskola Nävertorp då elever som läser ämnen har varit bra förebilder för övriga elever och bärare av aktiviteter på skolan.

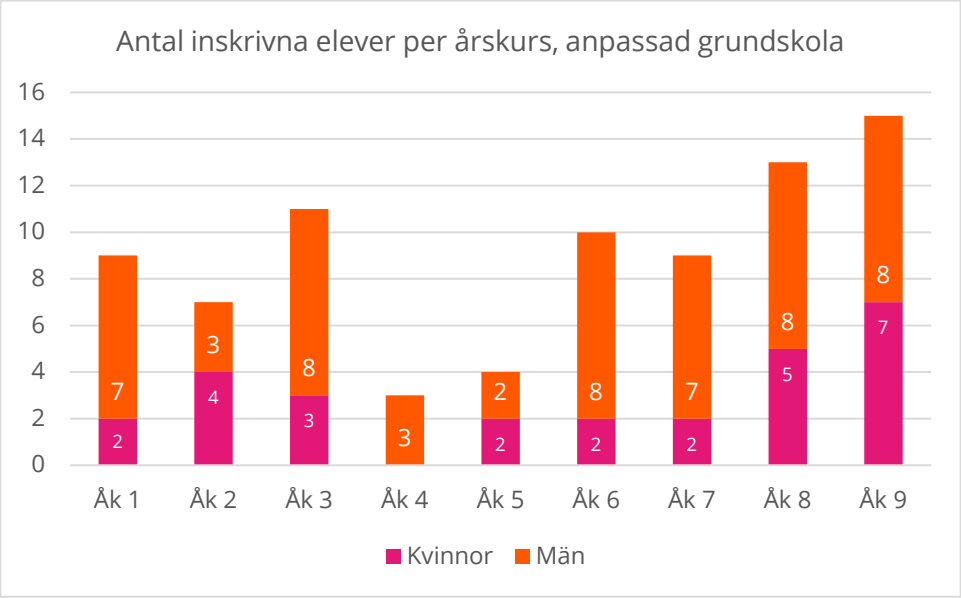

Diagram 33. *Antal inskrivna i anpassad grundskola per årskurs, läsår 2023 – 2024*

Integrerade elever i grundskolan

Utöver elever inskrivna på anpassade grundskolan finns det ett antal elever som läser efter anpassade grundskolans kursplaner och har sin skolgång på sina hemskolor. Eleverna går i såväl låg-, mellan- som högstadium och de allra flesta läser anpassade grundskolans ämnen. Skolorna arbetar aktivt för att göra lärmiljön tillgänglig för eleverna. Vissa elever får under större delen av dagen undervisning i sin klass medan andra får undervisning i mindre grupp eller genom annan för eleven lämplig lösning.

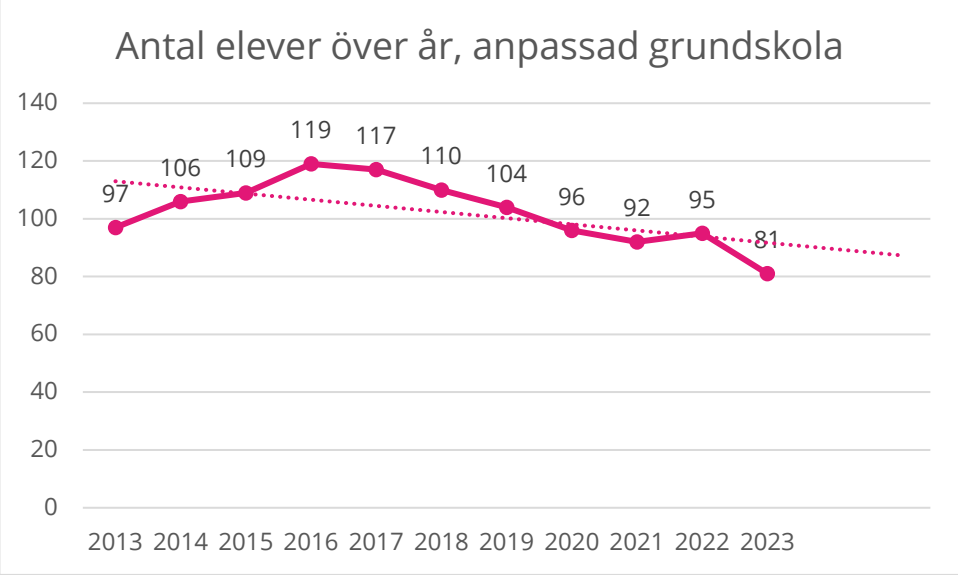

Diagram 34. *Totalt inskrivna i anpassad grundskola i Katrineholms kommun över år*

Under läsåret sattes det totalt 268 A – E betyg på 20 elever i den anpassade grundskolan i årskurserna 6, 8 och 9 i Katrineholms kommun, varav 5 elever i årskurs 6 har totalt fått 50 betyg, 7 elever i årskurs 8 med totalt 91 betyg och 8 elever i årskurs 9 med totalt 127 betyg. Ingen elev i årskurs 7 har begärt ut betygen.

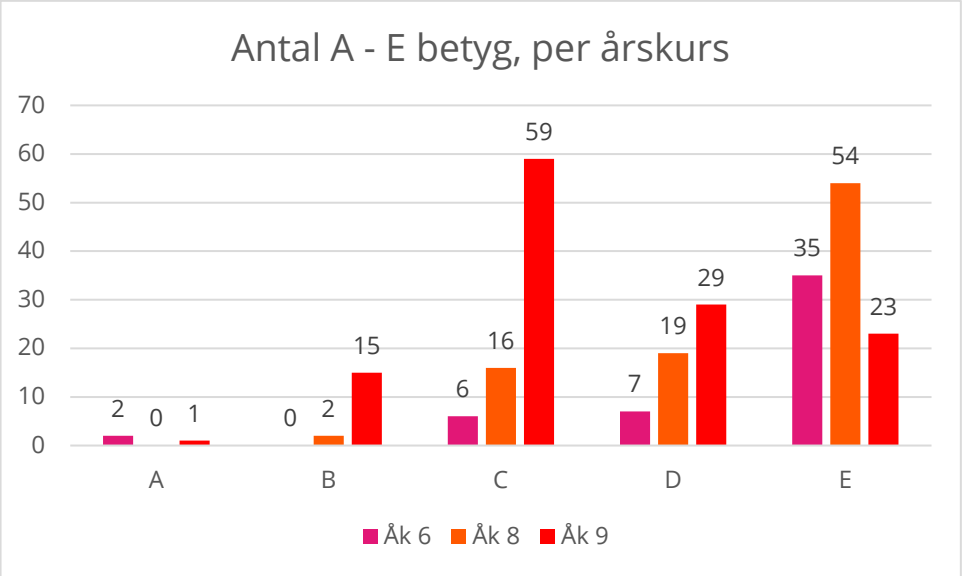

Diagram 35. *Antal A – E betyg per årskurs i anpassad grundskola i Katrineholms kommun*

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse i anpassade grundskolan behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- systematisera och utveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens kvalitet på individnivå
- vidareutveckla kvalitetsrapporteringen av utbildningens samtliga delar
- på aggregerad nivå systematiskt arbeta med kompetensförsörjning, rekrytering och kompetensutveckling
- centrala stödresurser verkar som ett stöd i utveckling av utbildningens kvalitet
- utveckla arbetet med mottagningsteam för att på bästa sätt ta emot nya elever utifrån elevernas förutsättsättningar och behov

Gymnasieskola

I Katrineholms kommuns gymnasieskolor finns det totalt 14 nationella gymnasieprogram, varav fem högskoleförberedande program och en spetsutbildning samt nio yrkesprogram.

Högskoleförberedande program som erbjuds eleverna är:

- Estetiska programmet
- Estetiska programmet, spetsutbildning
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet
- Ekonomiprogrammet

De yrkesprogram som finns att välja bland är:

- Barn- och fritidsprogrammet
- El- och energiprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Fordons- och transportprogrammet
- Handels- och administrationsprogrammet/ Försäljnings- och serviceprogrammet
- Hotell- och turismprogrammet
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet

En stor del elever inskrivna i Katrineholms gymnasieskolor är folkbokförda i Vingåkers och Flens kommun. Även elever från andra kommuner finns i Katrineholms gymnasieskolor.

Resultaten nedan avser alla de elever som undervisas i Katrineholms kommunala skolor, oavsett folkbokföringskommun och antal år (tre eller fler år) i gymnasieskolan. Hänsyn till antal år i Sverige tas inte till i denna analys, varför resultaten som presenteras i det bifogade statistiska underlaget och i analysen nedan kan komma att skilja sig åt i jämförelse med den nationellt presenterade statistiken.

Data som omfattar grupper med tio eller färre elever kommenteras inte om inte särskild anledning finns. I dessa fall understryks det att kommentaren avser en liten grupp elever.

Högskoleförberedande program

Elever inskrivna på högskoleförberedande program i Katrineholms kommun når tillsammans högskoleförberedande examen till 78,1 procent. Detta resultat innebär att andel elever som tar examen inom denna målgrupp ökar något i jämförelse med föregående år. Dock är det viktigt att understryka att detta resultat fortfarande inte är i paritet med det sammanvägda femårsmedelvärdet som ligger på 78,9 procent elever som tar examen från högskoleförberedande program. Femårsmedelvärdet är att föredra som jämförelsefaktor i syfte att säkra stabiliteten i jämförelserna och då främst med anledning av den stora variationen avseende antal elever inskrivna på respektive program och år. Därför behöver det särskilt understrykas att, även om årets resultat innebär en relativt god måluppfyllelse, är resultatet lägre än det sammanvägda femårsvärdet.

Vidare visar analysen av de bifogade statistiska underlagen att trenden med minskad diskrepans i resultat gällande parametern examen inom högskoleförberedande program, som hållit i sig nio år i rad, är i år bruten.

I föregående läsårs analysrapport står det att läsa följande:

> *…diskrepansen i resultat avseende parametern examen inom högskoleförberedande program minskar för nionde året i rad och ligger i skrivande stund på den lägsta nivån som har uppmäts sedan införandet av nya läroplanen. Förklaring till detta, vid första anblicken mycket glädjande resultat, återfinns inom två parametrar. Å ena sidan har det totala resultatet inom högskoleförberedande program sänkts något i jämförelse över år och andel elever som når examen till 90 procent eller högre återfinns inte längre inom något av de högskoleförberedande programmen. Å andra sidan har lägsta nivån höjts och andel elever som når examen till minst 70 procent eller högre återfinns idag inom samtliga högskoleförberedande program.*

Vårterminen 2024 är variationen i resultaten mellan de olika programmen avseende parametern högskoleförberedande examen mycket påtaglig, med en del skillnader som är värda att uppmärksamma. Diskrepansen mellan de lägsta och de högsta resultaten saknar motstycke i de historiska data som ligger till grund för analysen. Medan elever på Estetiska programmet åstadkommer i år, med 100 procent elever med examen, det högsta resultatet bland alla elever på högskoleförberedande program, återfinns elever inom Teknikprogrammet, med endast 65,5 procent av elever med examen, på andra sidan av skalan. Dock ska det tas i beaktande att elevgruppen på Estetiska programmet är en liten grupp på endast 16 elever samt att en stor del elever som påbörjade programmet hösten 2021 valde att avbryta sina studier under årskurs 1 och årskurs 2.

Det är vidare viktigt att särskilt observera att det även i år förekommer stor variation mellan könen på de olika högskoleförberedande programmen. Exempelvis uppnår flickorna på Ekonomiprogrammet examen till 92,6 procent, medan pojkar på samma program uppnår examen till endast 63,9 procent. Statistiken på könsnivå per program ska emellertid tolkas med stor försiktighet då antal elever tillhörande ett visst kön inom de olika programmen varierar kraftigt.

Värt att nämna är även att elever på Estetiska programmet, Estetiska programmet spetsutbildning, Ekonomiprogrammet och Naturvetenskapsprogrammet når examen i högre utsträckning än elever som gick i årskurs 3 föregående läsår, medan elever på Samhällsvetenskapsprogrammet och Teknikprogrammet uppvisar lägre måluppfyllelse än jämförelsegruppen. Andel elever med examen från Teknikprogrammet minskar dessutom för fjärde året i rad och hamnar i år i paritet med det lägst uppmätta resultatet sedan införandet av nya läroplanen.

Efter att genomsnittlig betygspoäng konsekvent höjts sex år i rad bland avgångseleverna, bröt elevgruppen som tog examen 2022 denna positiva trend genom att uppnå genomsnittlig betygspoäng på 14,8. Analys av årets resultat avseende genomsnittlig betygspoäng visar att ett samlat resultat inom denna variabel i år ligger lägre än jämförelsegruppernas och hamnar på 14,5 poäng totalt, varav flickor når 16,0 och pojkar 12,7 GBP. Detta avser utökat betygspoäng. Sett till betygspoäng utifrån 2500p, stannar det totala snittet på blygsamma 13,3 poäng, varav flickor når 14,3 och pojkar 12,0 GBP.

Det högst uppmätta genomsnittliga betygspoängen i år står flickorna på Estetiska programmet spetsutb för med 16,7 i GBP. Samtidigt kan det konstateras att flickorna på samtliga högskoleförberedande program når högre genomsnittlig betygspoäng än pojkar.

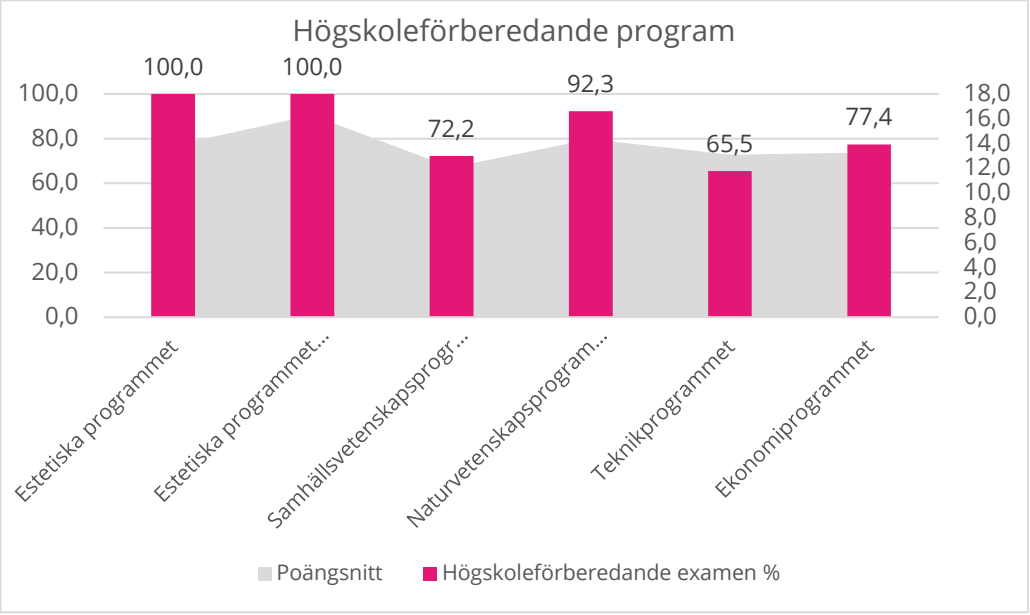

Diagram 36a. *Examen och poängsnitt, högskoleförberedande program läsåret 2023 – 2024.*

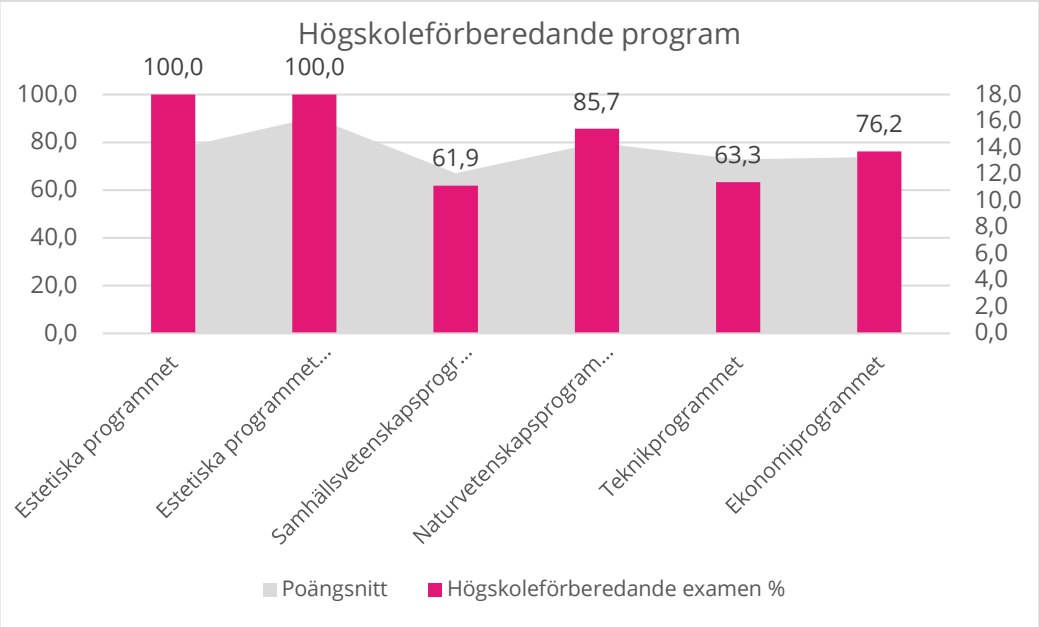

Diagram 36b. *Examen och poängsnitt, högskoleförberedande program läsåret 2023 – 2024. Samtliga elever inräknade så som elever som följer ett reducerat program, läser förlängt eller läser på yrkesintroduktion.*

Yrkesprogram

Resultat för avgångselever från yrkesprogram varierar mellan de olika programmen; dock märks inte variationen i samma utsträckning som tidigare läsår då diskrepansen mellan de lägsta och de högsta resultaten ligger i nivån med förra läsåret. Det bör påpekas att diskrepansen i resultat mellan de olika yrkesprogram har minskat fem år i rad för att i år stagnera.

Tillsammans når eleverna på yrkesprogram examen till 88,0 procent. Det kan konstateras att eleverna på yrkesprogram slår rekord för sjunde året i rad. Detta är det högst uppmätta resultatet för elever på yrkesprogram i Katrineholms gymnasieskolor sedan införandet av nya läroplanen. Sett ur ett nationellt perspektiv är detta ett mycket starkt resultat, då rikssnittet för examen efter tre år ligger på 76,3 procent och efter fyra år på 79, 5 procent. Oaktat jämförelsetal kan slutsatsen dras att elever på Katrineholms kommuns yrkesprogram presterar högre resultat än samtliga jämförelsegrupper i riket.

Analysen av de statistiska underlagen visar att elever på sex av nio yrkesprogram i Katrineholms kommun tar examen till lägst 90 procent. Elever på VVS- och fastighetsprogram och elever på Hotell- och Turismprogrammet ligger högst med 100 procent elever med examen för andra året i rad. Detta är andra året i rad som samtliga elever på Hotell- och Turismprogrammet går ut med examen. Vidare når elever på Vård- och omsorgsprogrammet examen till 93,3 procent, elever på Fordons- och transportprogrammet till 92,0 procent, elever på Bygg- och anläggningsprogrammet till 91,3 procent samt elever på Barn- och fritidsprogrammet till 90,9 procent.

Även om elever på El- och energiprogrammet och Handels- och administrationsprogrammet inte når över 90-strecket, höjer dessa elever med sina resultat på 86,4 respektive 75,0 procent elever med examen, sina resultat i jämförelse med föregående års grupps måluppfyllelse.

Däremot går resultaten för elever på Restaurang- och livsmedelsprogrammet i motsatt riktning då endast 61,5 procent av eleverna når examen. Detta är samtidigt det lägst uppmätta resultatet på detta program sedan införandet av nya läroplanen.

Genomsnittlig betygspoäng är i år lägre hos avgångseleverna från yrkesprogram än i jämförelsegruppen och ligger på 12,7 medan det förra läsåret låg på 13,1 och året innan på 13,3 poäng. Detta innebär att trenden under de första fem mätningarna med allt högre genomsnittligt betygspoäng på yrkesprogram nu definitivt är bruten och en nedåtgående kurva för fjärde året i rad pekar på en tydlig negativ utveckling.

Det ska vidare påpekas att diskrepansen mellan de olika programmen sett till kön ökar något för fjärde året i rad och att flickor generellt presterar högre resultat än pojkar gällande genomsnittlig betygspoäng. Dock är situationen omvänd avseende utökat poäng där flickor presterar ett GBP på 10,6 medan pojkar uppnår hela 14,5 poäng.

I gruppen elever inskrivna på yrkesprogram och som uppnår grundläggande högskolebehörighet återfinns i år 19,9 procent av eleverna, vilket innebär en minskning tredje året i rad. Dock innebär detta resultat även en återgång till värden som traditionellt har dominerat bland elever inskrivna på yrkesprogram i Katrineholms kommun.

Historiskt har elever inskrivna på yrkesprogram i Katrineholms kommun legat under rikssnittet inom måttet grundläggande högskolebehörighet. Den positiva avvikelsen som uppmärksammades läsåret 20/21, återfinns inte i årets resultat. Dock uppmärksammades förra året ett nytt fenomen vid analys av avgångselevernas samtliga resultat. För första gången sedan införandet av nya läroplanen fanns det elever på samtliga, med undantag för ett, program med grundläggande högskolebehörighet.

I år är situationen identisk den ovan beskrivna. På samtliga förutom ett yrkesprogram finns det elever som når grundläggande högskolebehörighet. I år saknas det endast elever på Restaurang- och livsmedelsprogrammet med denna behörighet; samma program där även lägst andel elever når examen.

Högst andel elever med grundläggande högskolebehörighet återfinns på Hotell- och turismprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet, med 66,7 respektive 36,7 procent elever med grundläggande högskolebehörighet.

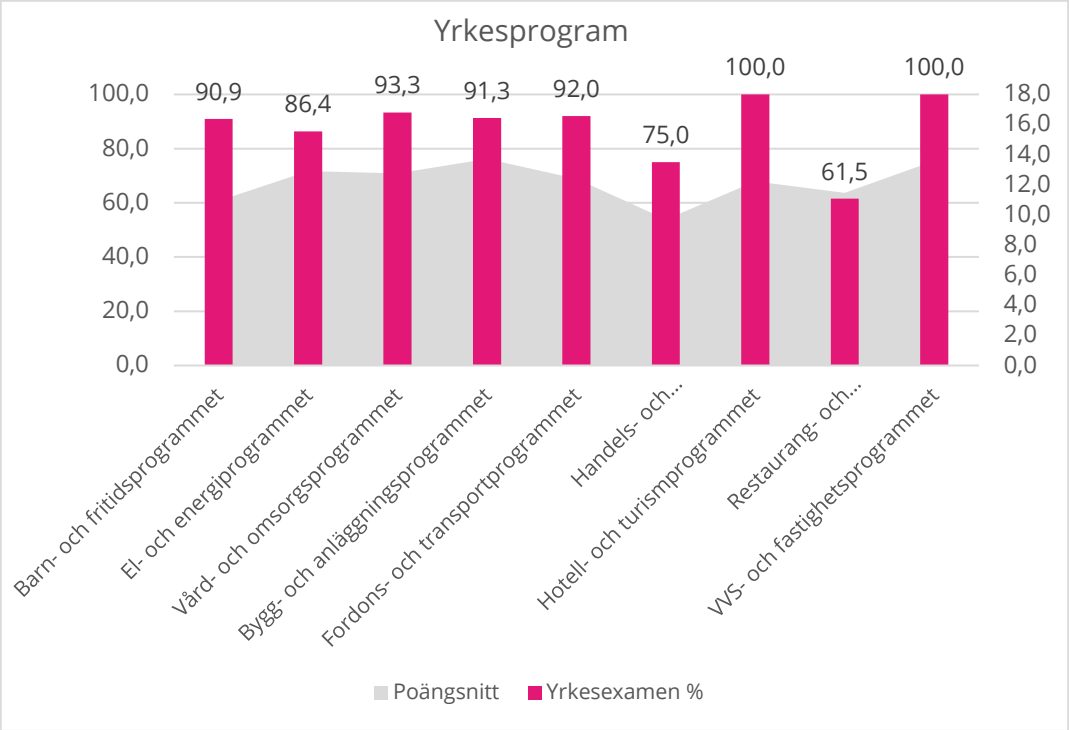

Diagram 37a. *Examen och poängsnitt, yrkesprogram läsåret 2023 – 2024*

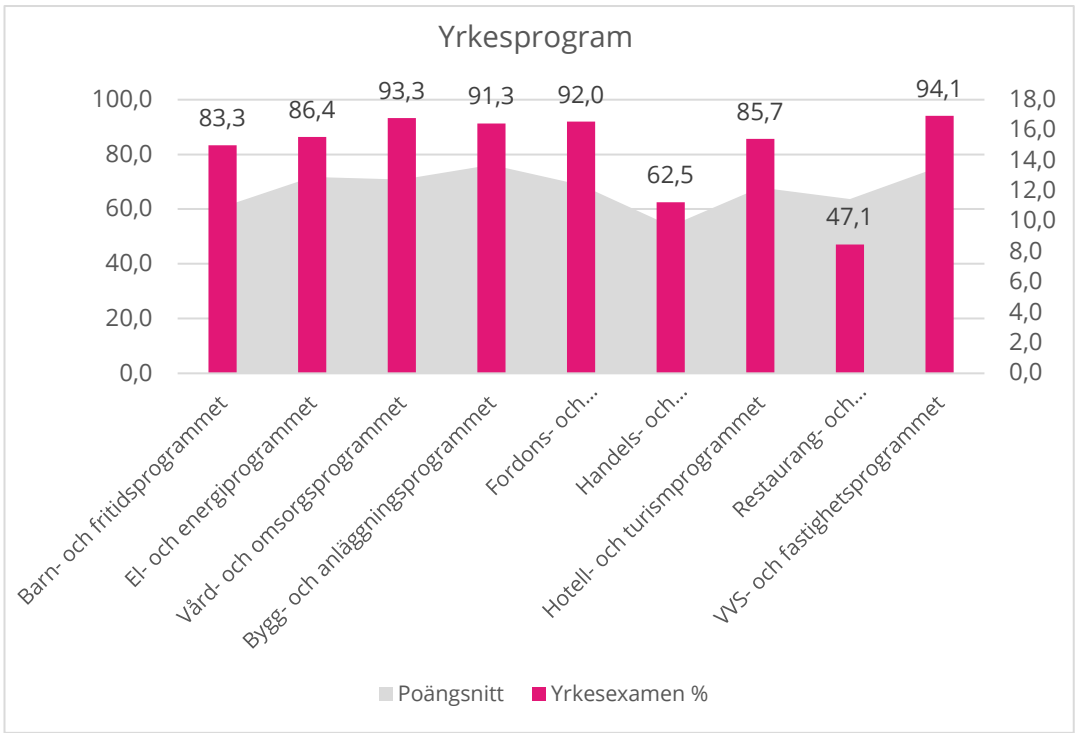

Diagram 38b. *Examen och poängsnitt, högskoleförberedande program läsåret 2023 – 2024. Samtliga elever inräknade så som elever som följer ett reducerat program, läser förlängt eller läser på yrkesintroduktion.*

Introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen ska ge obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program, eller leda till att de kan få ett arbete.

Huvudregeln är att inga behöriga elever ska gå ett introduktionsprogram och att alla elever följer en individuell studieplan. På introduktionsprogrammen är den individuella studieplanen mycket viktig eftersom det inte finns något examensmål eller någon programstruktur, utan det är studieplanen som visar vad utbildningen ska innehålla. Det finns fyra introduktionsprogram.

Programinriktat val syftar till att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och ska så snart som möjligt kunna antas till det nationella programmet. Det nationella program som utbildningen är inriktad mot kan vara både ett yrkesprogram och ett högskoleförberedande program.

Yrkesintroduktion vänder sig till elever som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram. Eleven får en yrkesinriktad utbildning för att kunna söka till ett yrkesprogram eller få ett arbete. Eleven ska både kunna läsa ämnen från grundskolan som den inte är behörig i och ämnen från nationella program i gymnasieskolan.

Individuellt alternativ utformas för varje enskild elev och vänder sig i första hand till ungdomar som inte är behöriga till ett yrkesprogram och som har stora kunskapsbrister och svag motivation, eller till ungdomar som vill ha en mer allmänt inriktad utbildning som förbereder dem för annan utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i och hela eller delar av gymnasieskolans kurser. Det kan också ingå andra insatser, exempelvis motivationsinsatser eller praktik.

Språkintroduktion är till för ungdomar som nyss har kommit till Sverige. Utbildningen har fokus på svenska språket för att eleven ska kunna gå vidare till något annat program i gymnasieskolan, eller till annan utbildning.

I Katrineholms kommun erbjuds samtliga fyra introduktionsprogram. Sett över år har fördelning av elever på nationella respektive introduktionsprogram sett ut enligt diagram nedan.

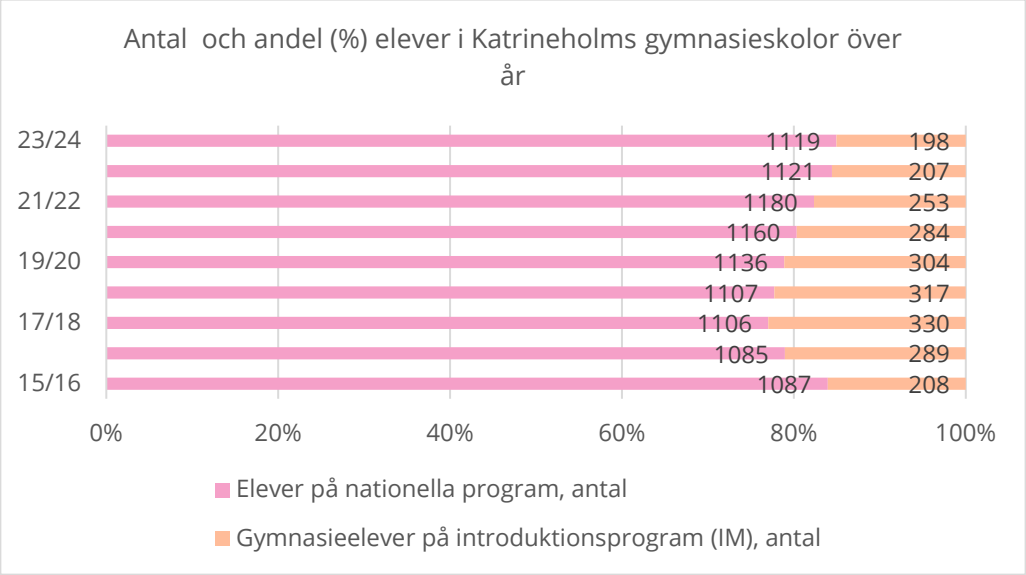

Diagram 39. *Antal elever på gymnasieskola, år 2015 - 2023*

Av data presenterade i diagrammet ovan går det att utläsa att andel elever inskrivna på introduktionsprogram stadigt ökat mellan läsår 15/16 och läsår 17/18 för att det sistnämnda året kulminera i hela 23 procent elever inskrivna i Katrineholms gymnasieskola på något av de fyra introduktionsprogrammen. Det ska dock understrykas att de presenterade data inte representerar endast elever folkbokförda i Katrineholms kommun, utan samtliga elever inskrivna i Katrineholms gymnasieskolor oavsett folkbokföringsort. En betydande del av dessa elever var vid mättillfället elever folkbokförda i bland annat Vingåkers kommun.

Vidare går det att utläsa att såväl antal som andel elever inskrivna på introduktionsprogram konsekvent minskat sedan läsåret 17/18 för att innevarande läsår nå historiskt låga 15,0 procent elever inskrivna på introduktionsprogram; den lägsta nivån på elva år eller så långt tillbaka i tiden som det är möjligt att följa utvecklingen.

Faktorer bakom denna glädjande minskning av andel elever inskrivna på introduktionsprogram är flera, men analysen visar att den mest betydande anledningen är att allt fler elever övergår från introduktionsprogram till nationella program. Orsaken till detta, i sin tur, är att allt fler elever når mål i allt fler ämnen, vilket innebär att allt fler elever saknar endast ett betyg för att bli behöriga till nationella program.

Tabellen nedan visar tydligt vikten av att arbeta med måluppfyllelsen i samtliga ämnen. Fram till läsåret 19/20 brottades Katrineholms kommun med det faktum att elever som inte når behörighet till nationella program, i hög utsträckning saknar godkända betyg i ett flertal ämnen.

Höstterminen 2020 visade resultatdata för första gången att ett flertal elever som inte når målen i kärnämnen uppvisar goda resultat i majoriteten av andra ämnen. Denna, då positiva, avvikelsen har nu övergått i en trend, vilket också beskrivs mer utförligt i kapitel Årskurs 7 – 9. Även om eleven inte når målen i något av kärnämnen, ökar möjligheten till övergång till

nationella program avsevärt om eleven endast behöver fokusera på ett grundskoleämne. Detta, i kombination med det goda systematiska kvalitetsarbetet som pågår på Duveholmsgymnasiet 4 sedan ett antal år tillbaka, resulterar i att förutsättningar till att nå examen skapas för allt fler elever över tid.

Data per 15:e oktober respektive läsår	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Elever i kommunal gymnasieskola, antal	1 295	1 374	1 436	1 424	1 440	1 444	1 433	1 328	1 317
Elever på nationella program, antal	1087	1085	1106	1107	1136	1160	1180	1121	1119
Gymnasieelever på introduktionsprogram (IM), antal	208	289	330	317	304	284	253	207	198
Gymnasieelever som övergått från IM till nationellt program, antal	.	64	69	50	57	97	97	86	56
Gymnasieelever på introduktionsprogram (IM), andel (%)	16,4	21,0	23,0	22,3	21,1	19,7	17,7	15,6	15,0
Gymnasieelever som övergått från IM till nationellt program, andel (%)	.	31,0	24,0	15,0	18,0	32,0	34,0	34,0	27,0

Tabell 2. *Elever inskrivna på introduktionsprogram samt övergång till nationella program*

Diagrammet nedan redovisar för den procentuella övergången från introduktionsprogram till nationella program över år.

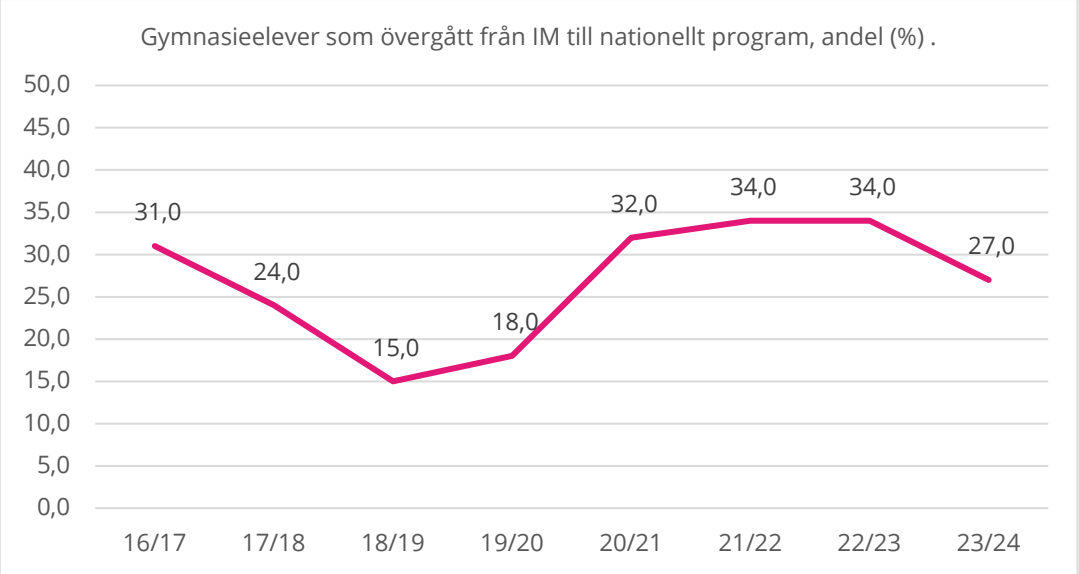

Diagram 40. *Andel elever som övergått från introduktionsprogram till nationella program, över år*

I tabellen nedan presenteras historiska data inom variabler andel elever med examen eller studiebevis inom tre respektive fyra år samt andel elever med examen inom tre respektive fyra år.

Data per 15:e oktober respektive läsår	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Elever i kommunal gymnasieskola, antal	1 295	1 374	1 436	1 424	1 440	1 444	1 433	1 328	1 317
Gymnasieelever på introduktionsprogram (IM), antal	208	289	330	317	304	284	253	207	198
Gymnasieelever på introduktionsprogram (IM), andel (%)	16,4	21,0	23,0	22,3	21,1	19,7	17,7	15,6	15,0
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, introduktionsprogram, andel (%)	12,9	15,2	8,6	13,7	.	5,9	5,7	13,1	
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, introduktionsprogram, andel (%)	36,4	30,0	28,3	19,4	28,4	13,6	14,4	17,2	
Gymnasieelever med examen inom 3 år, introduktionsprogram, andel (%)	10,0	8,1	5,4	8,4	.	.	.	6,6	13,2
Gymnasieelever med examen inom 4 år, introduktionsprogram, andel (%)	24,2	22,9	14,1	8,6	17,9	9,1	11,0	8,0	20,5

Tabell 3. *Elever inskrivna på introduktionsprogram med examen eller studiebevis*

Diagrammet nedan redovisar för andel elever med examen eller studiebevis inom tre respektive fyra år.

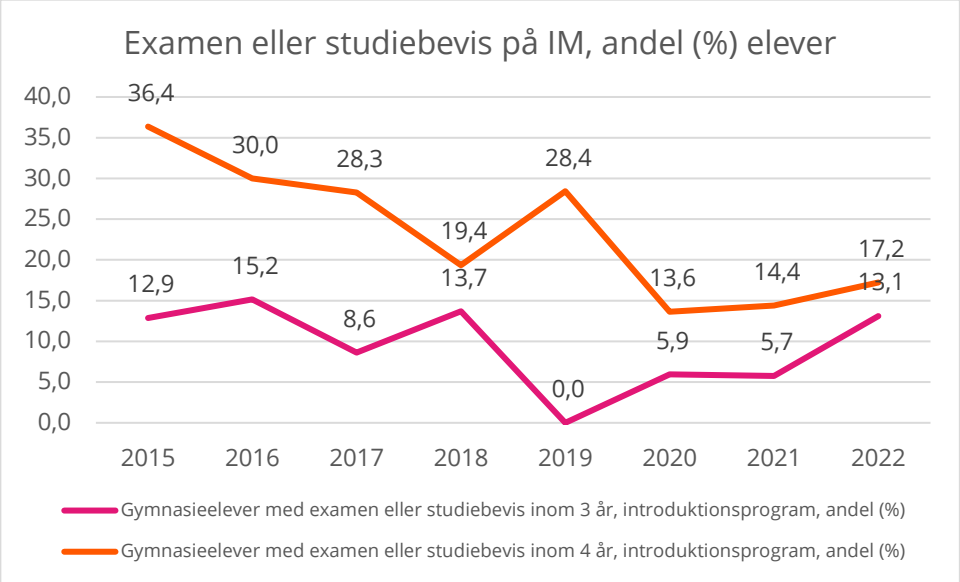

Diagram 41. *Andel elever på introduktionsprogram med examen eller studiebevis*

Av de presenterade data går det att utläsa att andel elever som började på introduktionsprogram och som tar examen eller studiebevis varit förhållandevis hög, men sjunkande under ett antal år, för att sedan öka igen från 2020. Detta, satt i relation till analysen ovan där det förs i bevis att allt fler elever skrivs över från introduktionsprogram till nationella program, kan tolkas som positiva resultat av dubbel karaktär. Samtidigt som andel elever som skrivs över till nationella program ökar, tar allt högre andel elever examen från nationella program.

Dessutom ligger andel elever med examen eller studiebevis inom tre år, med 13,1 procent elever inom målgruppen, mycket högt över rikssnittet, som år 2022 låg på 7,5 procent. Samtidigt är det något lägre andel elever inom målgruppen i Katrineholms kommun som tar examen eller studiebevis inom fyra år. Medan rikssnittet ligger på 19,3 år 2022 stannar

resultatet på 17, 2 procent för elever inskrivna på introduktionsprogram i Katrineholms kommun.

Sett till andel elever som tar examen inom tre respektive fyra år återfinns en liknande situation till den ovan beskrivna. Andel elever som började på introduktionsprogram och som tar examen har över tid varit förhållandevis hög, men sjunkande under ett antal år för att återigen vända uppåt. Andel elever med examen inom tre år låg år 2023 på 13,2 procent, medan rikssnittet låg vid samma tillfälle på 5,0 procent, vilket innebär att resultaten för elever inskrivna på introduktionsprogram i Katrineholms kommun är mycket högre än för jämförelsegruppen i riket.

Andel elever som började på introduktionsprogram och som tar examen inom fyra år låg år 2023 på 20,5 procent för elever i Katrineholms gymnasieskolor, medan rikssnittet låg på 15,2 procent. Även inom detta mått överpresterar elever inskrivna på introduktionsprogram i Katrineholms kommun i jämförelse med riket.

Diagrammet nedan visualiserar de ovan beskrivna data.

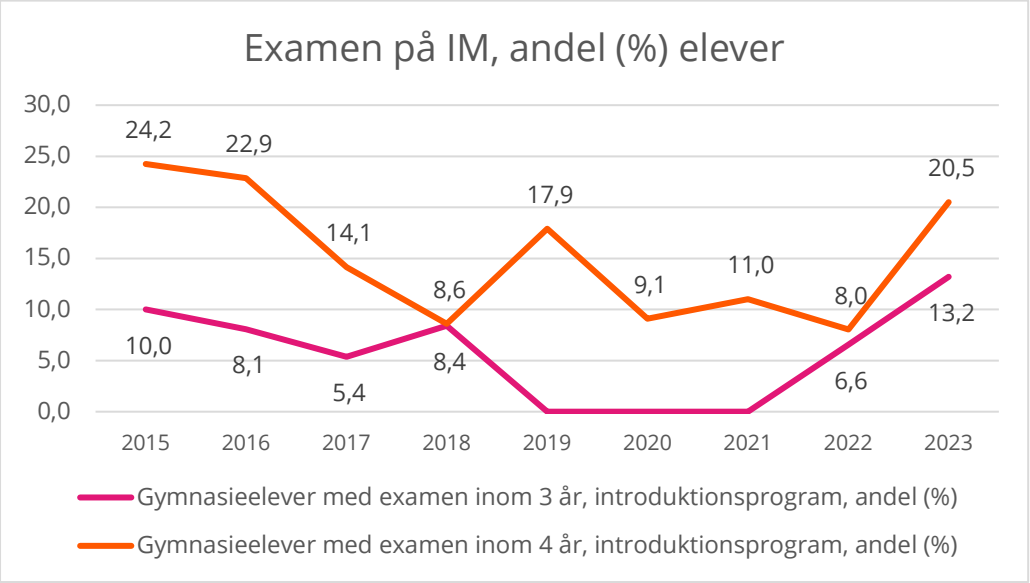

Diagram 42. *Andel elever på introduktionsprogram med examen eller studiebevis*

Till slut kan det konstateras att en fortsatt hög andel elever saknar behörighet till nationella gymnasieprogram, vilket är en utmaning i arbetet med att fler elever ska ta examen inom tre eller fyra år. På introduktionsprogrammen är genomströmningen, trots stora förbättringar senaste åren, fortfarande förhållandevis låg och allt för få elever når behörighet till nationellt program inom avsedd tid. Ett större utvecklingsarbete pågår i bildningsförvaltningens verksamheter för att stärka introduktionsprogrammen både avseende utbud och genomförande. Även arbetet för kvalitetssäkrade övergångar mellan och inom skolformer samt en utveckling av studie- och yrkesvägledning utgör prioriterade utvecklingsområden.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse på gymnasieskolan bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- vidareutveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens och undervisningens måluppfyllelse för att identifiera adekvata utvecklingsinsatser
- systematiskt och kontinuerligt analysera, utvärdera och förbättra undervisningskvalitet för att garantera kontinuitet och likvärdighet
- systematiskt analysera undervisningen för att formera den utifrån elevers behov för lärande
- fortsätta med riktade insatser för att höja professionens kompetens för främjande av skolnärvaro
- fortsätta med riktade insatser för att öka andelen elever med gymnasieexamen
- systematisera och utveckla arbetet med särskilt stöd för att garantera varje elevs rätt till stöd
- fortsätta med riktade insatser inom området studie- och yrkesvägledning för förebyggande arbete med kommunernas aktivitetsansvar
- systematisera och utveckla arbetet med övergångar för att stödja elevers väg genom utbildningssystemet
- utveckla former för systematiskt arbete med och analys av elevers delaktighet och inflytande för att åka kvalitet i undervisningen

Genom att adressera dessa utvecklingsområden kan Katrineholms kommun stärka sin utbildningskvalitet och säkerställa att alla elever, oavsett deras förutsättningar, får den bästa möjliga utbildningen.

Anpassad gymnasieskola

Utbildningen på anpassade gymnasieskolan ska stimulera social gemenskap och utveckla elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra lära sig och att använda sina kunskaper. Anpassad gymnasieskola är flexibel så att alla elever kan utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar och utbildningens mål.

Utbildningen i anpassade gymnasieskolan är till för ungdomar som har slutat grundskolan eller anpassade grundskolan och inte har förutsättningar att klara gymnasieskolans betygskriterier på grund av en intellektuell funktionsnedsättning eller en hjärnskada.

För att avgöra om en elev tillhör målgruppen för anpassad gymnasieskola gör hemkommunen en utredning med en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Den utredningen ligger till grund för kommunens beslut om eleven tillhör målgruppen eller inte.

I Katrineholms kommun finns en anpassad gymnasieskola. Skolan erbjuder både individuella och nationella program. De individuella programmen är uppdelade i tre enheter med fysisk placering på såväl Duveholmsgymnasiet som andra lämpliga lokaler. Det finns även tre nationella program:

- Administration, handel och varuhantering
- Estetiska verksamheter
- Fastighet, anläggning, byggnation.

Läsåret 20223 – 2024 fanns 63 elever inskrivna i kommunens anpassade gymnasieskola. Sex av dessa elever läser på något av de nationella programmen som skolan erbjuder medan 57 elever läser på individuella program. På skolan arbetar 37 lärare och två elevassistenter.

I årskurs 4 fanns det under läsåret 17 elever varav tre elever på nationella program och 14 elever på individuella program. Vid vårterminens slut är samtliga elever i sysselsättning via antigen daglig verksamhet eller skyddad anställning.

Läsåret 2024 – 2025 beräknas 59 elever gå på skolan, varav 33 elever på de individuella programmen och 26 elever på de nationella programmen Administration, handel och varuhantering, Estetiska verksamheter och Fastighet, anläggning och byggnation.

Lokaler som anpassad gymnasieskola disponerar finns delvis i egen korridor på Duveholmsgymnasiet, i en avdelning under matsalen och dessutom finns det en mindre avdelning på Stora Malmsvägen. Teorisalar som delas med Duveholmsgymnasiet är utspridda i olika delar av byggnaden.

Samverkan sker inom enheten mellan individuella och nationella program. Elever på individuella program läser grundläggande eller fördjupande nivå

inom sina ämnesområden. När eleven bedöms klara högre måluppfyllelse erbjuds eleven möjlighet att läsa en eller flera kurser inom ett nationellt program.

Samverkan med gymnasieskolan, närings- och föreningsliv är en framgångsfaktor för den anpassade gymnasieskolan i Katrineholms kommun. Vingåkers ryttarförening och Reacta är exempel på föreningar som skolan har nära samarbete med. Det leder till ständigt kompetensutbyte med organisationerna och stärker elevernas kunskapsutveckling inom ämnesområden och kurser.

De stora samarbeten som skolan kommer att fortsätta arbeta med under läsåret 2023/2024 sker med gymnasieprogrammen Vård- och omsorg, Bygg- och anläggning och VVS- och fastighetsprogrammet. Även en första kontakt med Barn- och fritid är tagen.

Under läsåret har flera samarbeten mellan anpassad gymnasieskola och Vård- och omsorgsprogrammet lett till ökad måluppfyllelse för eleverna på individuella programmet. Eleverna har fått träna sina förmågor i självständigt arbete tillsammans med jämnåriga kamrater från Vård- och omsorgsprogrammet.

Det är viktigt att understryka att detta samarbete inte enbart ger möjligheter till ökad måluppfyllelse för både elever på Vård- och omsorgsprogrammet och elever på individuella programmet utan också bidrar till en ökad inkludering på hela skolan där även olika lärarkategorier finner nya samarbetsytor.

Eleverna på nationella programmen Fastighet, anläggning, byggnation (FAB) samarbetar med elever på Bygg- och anläggningsprogrammet. Samarbetet innebär att eleverna på FAB får hjälp av elever på Bygg- och anläggningsprogrammet när det kommer till moment som innebär att elever behöver formulera, analysera och pröva antaganden samt lösa problem. Eleverna arbetar ibland gemensamt och ibland färdigställer FAB-eleverna projekt som elever på Bygg- och anläggningsprogrammet påbörjat. Detta är några exempel på samverkansformer som pågår mellan skolformerna och som kommer att fortsätta under läsåret 2023/2024.

Samverkan med näringsliv är en stor och viktig del av elevernas utbildning genom bland annat studiebesök och apl-platser. Eleverna ges möjlighet att förstå teoretiska moment på ett praktiskt sätt och förstå vikten av den egna utbildningen och ansvaret. De många studiebesöken och praktikperioderna ger även en trygghet att kunna göra ett val inför kommande arbeten.

Programrådet är ett gemensamt forum där skola, näringsliv och kommunal sektor utvecklar gemensamma metoder att bemöta eleverna och stärka elevernas kunskapsutveckling inför kommande arbetsliv. Det gemensamma arbetet som arbetsplatsrepresentanterna, arbetsförmedlingen och personal och elever från skolan ständigt utvecklar ger eleverna en trygghet inför övergång från skola till arbetsliv.

Samverkansformerna, som är nätverksbaserade och långsiktigt uppbyggda genom skolans programråd, har fått spridning genom projektet Samstart

och redovisats som en framgångsmodell inom Samstartprojektet för spridning till andra kommuner. Hur framgångsrikt detta arbete är visar även årets resultat där sex av åtta elever från årskurs fyra har fått sysselsättning. Motsvarande resultat i riket är en av fem elever i sysselsättning efter avslutad utbildning.

Analys av insamlade underlag visar att skolan arbetar kontinuerligt och målmedvetet för att möta varje elevs individuella behov och utveckla elevernas förmåga att omsätta sina kunskaper i praktisk handling.

Identifierade framtida behov

För att nå högre måluppfyllelse inom anpassad gymnasieskola behöver bildningsförvaltningen fortsatt fokusera på att:

- systematisera och utveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens kvalitet på individnivå
- vidareutveckla och systematisera arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens kvalitet
- centrala stödresurser verkar som ett stöd i utveckling av utbildningens kvalitet
- utveckla arbetet med mottagningsteam för att på bästa sätt ta emot nya elever utifrån elevernas förutsättsättningar och behov

Kommunalt aktivitetsansvar

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) innebär att varje kommun har ett särskilt ansvar för unga 16 – 19 år som inte har slutfört gymnasiet med gymnasieexamen. Hemkommunen ska löpande hålla sig informerad om hur ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret är sysselsatta samt erbjuda insatser utifrån de individuella behoven. Insatserna ska i första hand leda till slutförda gymnasiestudier. Aktivitetsansvaret gäller året runt och är inte begränsat till skolterminerna. Kommunen ska även föra ett register över de ungdomar som omfattas och insatserna måste dokumenteras på ett lämpligt sätt.

För att kunna ta det kommunala aktivitetsansvaret, och även arbeta förebyggande mot skolfrånvaro och studieavbrott, behövs en väl fungerande samverkan mellan grundskolan, gymnasieskolan och de som arbetar särskilt med uppdraget inom KAA. Därutöver behövs samverkan med andra relevanta aktörer. Det kommunala aktivitetsansvaret är hela kommunens ansvar, likaså arbetet med fullföljd utbildning.

I Skollagen (2020:800) kapitel 29, §9 står det att läsa följande:

”En hemkommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som

1. *inte har fyllt 20 år,*
2. *har fullgjort sin skolplikt eller har blivit folkbokförda i landet vid en tidpunkt då de inte har skolplikt,*
3. *inte genomför utbildning i gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning,*
4. *inte har en gymnasieexamen,*
5. *inte har ett gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola, och*
6. *inte har fullföljt utbildning som motsvarar gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan med godkänt resultat.*

Hemkommunen ska erbjuda de ungdomar som avses i första stycket lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.

Kommunen ska föra ett register över de ungdomar som avses i första stycket.”

Slutförda gymnasiestudier är en stark skyddsfaktor för att inte hamna utanför studier och arbete senare i livet. Men varje år lämnar ungefär en fjärdedel av eleverna gymnasieskolan utan en examen (gäller Sverige nationellt).

Vårterminen 2024 var drygt var femte elev, 19 procent, i årskurs 9 i Katrineholms kommunala grundskola inte behörig till ett nationellt program på gymnasieskolan efter sommarskolan. 33 procent av eleverna i årskurs 9 nådde inte kunskapskraven i alla ämnen.

82,7 procent av eleverna som gick ett nationellt program år i Katrineholms kommunala gymnasieskolor slutförde utbildningen med examen under läsåret 2023 – 2024. Det ska dock noteras att detta resultat omfattar samtliga elever som undervisas i Katrineholms kommunala gymnasieskolor oaktat folkbokföringsort. Vidare ska det påpekas att detta resultat utesluter elever inskrivna på IM samt elever under 20 år som är folkbokförda i Katrineholms kommun och som inte går i skolan.

Det saknas idag en sammantagen analys av hur mönstret ser ut vad gäller frånvaro från grundskola och gymnasieskola, där det också framkommer en bild av läget för olika skolor, ämnen, årskurser, kurser eller program och olika tider på året samt fördelat på kön.

Att sakna en gymnasieexamen medför en högre risk för utanförskap, arbetslöshet och ohälsa. Därför är det särskilt viktigt att ägna uppmärksamhet åt de unga som av olika skäl inte fullföljer sina studier. Dessa ungdomar fångas upp av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) som regleras i skollagen.

Tidigare år var kommunens aktivitetsansvar i Katrineholm organiserat så att uppdraget utfördes gemensamt av Bildningsförvaltningen och förvaltningen Viadidakt. Bildningsförvaltningen ansvarade för att bevaka och identifiera ungdomarna i målgruppen för KAA samt meddelade Viadidakt vilka unga som inte går i gymnasieskolan. Bildningsförvaltningen gjorde också kontinuerliga sökningar efter inflyttningar samt avhopp från gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan minst en gång per månad och förde därtill register samt rapporterade uppgifter gällande KAA till Skolverket via SCB. Viadidakt ansvarade i sin tur för att erbjuda adekvata individuella åtgärder, samt att dokumentera dessa på ett lämpligt sätt, till de ungdomar som Bildningsförvaltningen meddelat återfanns inom målgruppen.

Under höstterminen 2023 startades ett utvecklingsarbete som innefattade hela KAA-processen i syfte att identifiera förbättringspotential inom området. Det arbetet ledde fram till en tydlig bild av hur KAA fungerade i Katrineholms kommun och till en förståelse på bred front att det behövdes en förändring. Detta behov av förändring resulterade vidare i ett omorganiseringsbeslut som ledde till att enheten för verksamhetsutveckling på bildningsförvaltningen fick hela ansvaret för hela KAA-processen, från administration till utvecklings- och utförardelen, från och med januari 2024.

En arbetsgrupp formerades utifrån de nya förutsättningarna på enheten för verksamhetsutveckling och ett intensivt utvecklingsarbete, som ledde till skillnader för enskilda individer och hela målgruppen för KAA, påbörjades redan i januari.

Utvecklingsarbetet delades upp i två huvudområden – ett akutspår och ett långsiktigt utvecklingsspår. Detta för att snarast möjligt kunna agera på de akuta tillstånden och behoven som fanns inom KAA och samtidigt säkra långsiktigt hållbar utveckling.

Områden delades upp i två personalgrupper. Den ena gruppen är en uppsökandegrupp på fem personer som identifierar, informerar, kontaktar, bygger relationer, erbjuder åtgärder, samordnar andra kontakter, kartlägger, dokumenterar och följer upp på individnivå. Den andra är en utvecklingsgrupp på tre personer som ansvarar för och genomför strategiskt utvecklingsarbete, tar fram rutiner, informationsmaterial, skapar nätverk, för statistik, rapporterar till SCB och följer upp och utvärderar på verksamhetsnivå. Grupperna samarbetar också frekvent med varandra.

Redan efter en månad kunde de första resultaten identifieras. September 2023 låg Katrineholms kommun i nationella mätningar genomförda av SCB bland de fem sämsta kommunerna i riket gällande arbetet med KAA. När data från mätningar i februari 2024 publicerades, kunde det konstateras att Katrineholms kommun ligger på rikssnittet inom de aktuella områdena. Detta bara en månad efter att omorganisationen ägt rum.

Den 1 januari 2024, då enheten för verksamhetsutveckling på bildningsförvaltningen tog över hela ansvaret, fanns 228 ungdomar i målgruppen. Tolv hade insats i form av någon typ av kontakt. Resten av ungdomarna hade ingen kontakt med KAA. Två månader efter övertagandet av ansvaret (dvs 1 mars 2024) fanns, av ursprungliga 228 ungdomar, 147 ungdomar kvar inom målgruppen. Enheten för verksamhetsutveckling hade vid den tidpunkten kontaktat samtliga 228 ungdomar, upprättat regelbunden kontakt med 138 ungdomar, planerat in hembesök för 9 ungdomar som inte svarat på SMS, brev, mejl och telefon och avslutat 81 ungdomar. Katrineholms kommun gick från en av de allra sämsta kommunerna till genomsnittet för kommuner i Sverige.

Det intensiva arbetet fortsatte under hela vårterminen och i slutet på maj kunde det konstateras att så gott som samtliga insatser gett mycket god effekt. 1 juni 2024 fanns det totalt 141 ungdomar inskrivna i KAA. Nedan följer redovisning avseende insatser som dessa ungdomar hade under vårterminen.

52 ungdomar i insatser så som:

- Regelbundna samtal
- Stöd i att söka praktik och arbete
- Samtal med studie- och yrkesvägledare
- Studiebesök
- Stöd i kontakt med myndigheter
- Friskvårds-, fritids- och kulturaktiviteter mm

99 ungdomar i sysselsättning, varav

- 9 ungdomar studerar på folkhögskola
- 8 ungdomar studerar på andra typer av studier
- 2 ungdomar studerar på Komvux
- 34 ungdomar i åtgärd via projekt
- 11 ungdomar i praktik
- 35 ungdomar i arbete, heltid och deltid

Vidare hade 106 ungdomar skrivits ut ur KAA under våren på grund av olika anledningar, så som:

- 19 åter i studier på nationellt program
- 19 åter i studier på introduktionsprogram
- 3 har fått examen
- 17 ej längre folkbokförd i kommunen
- 48 fyllt 20 år

Under perioden januari – maj 2024 hade också nya ungdomar folkbokfört sig i Katrineholms kommun och en del ungdomar hade avbrutit sina studier och var därmed i behov av insats från KAA.

Totalt skrevs det in 32 nya ungdomar, varav:

- 20 nyinflyttade till kommunen
- 12 studieavbrott

Att tolv ungdomar avbröt sina studier på gymnasieskola under vårterminen 2024 är det rekordlågt resultat. Året innan var motsvarande resultat under samma mätperiod 48 ungdomar med studieavbrott.

I och med det framgångsrika arbetet med det traditionella KAA och i syfte att förebygga studieavbrott började enheten för verksamhetsutveckling arbeta även med förebyggande och förstärkt KAA.

Det förebyggande arbetet riktar sig till ungdomar på högstadiet och då främst i årskurserna 8 och 9 och syftar till att motivera ungdomar till studier på gymnasieskola. Arbetet riktar sig idag till ungdomar som på något sätt har signalerat att de inte är motiverade att studera vidare efter grundskolan.

Det förstärkta arbetet riktar sig till ungdomar på gymnasieskola som riskerar att avbryta sina studier och därmed hamna i det traditionella KAA-ansvaret.

Vid vårterminens slut var det förstärkta och förebyggande arbetet på enheten för verksamhetsutveckling utvecklat så till vida att enheten kunde arbeta med många ungdomar på bred front.

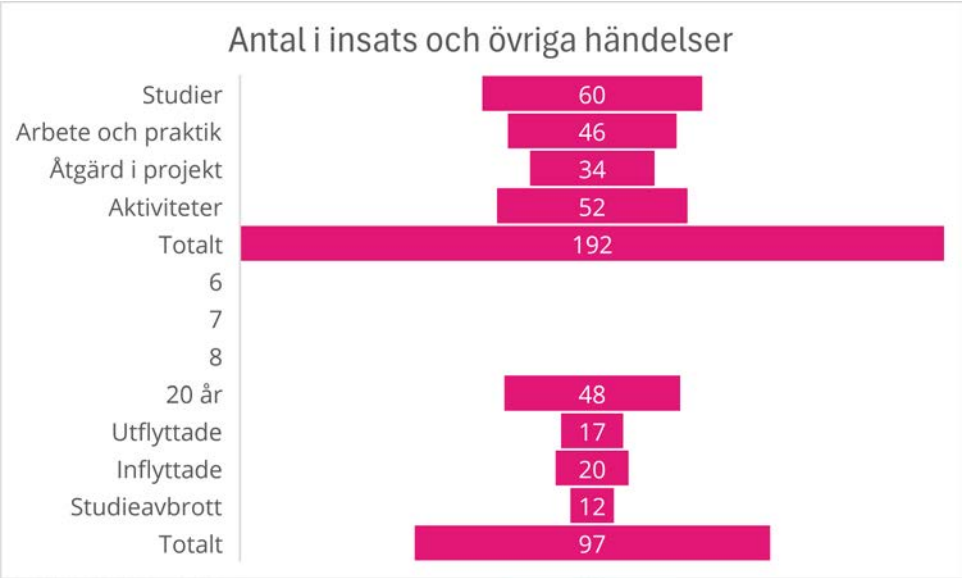

Diagram 43. *Antal unga i insatser i KAA samt övriga händelser under vårterminen 2024*

Totalt 141 ungdomar fick förstärkta och förebyggande insatser, varav

Förebyggande KAA:

- 42 i åtgärd via Ungas Framtid
- 3 i åtgärd via SamStart
- 18 i åtgärd via UP2

Förstärkt KAA:

- 16 i åtgärd via Ungas Framtid
- 57 i åtgärd via SamStart
- 5 i åtgärd via UP2

Vid vårterminens slut kan det konstateras att arbetet med kommunernas aktivitetsansvar har resulterat i följande:

- 60 ungdomar som påbörjade eller återgick till studier
- 46 ungdomar som fått praktik eller arbete, hel- och deltid
- Samtliga ungdomar inom KAA i insatser av olika slag
- Markant minskade avhopp från gymnasieskola
- Ett mycket brett förebyggande och förstärkt arbete med KAA
- 141 ungdomar i förstärkta och förebyggande insatser

Uppföljning och utvärdering visar på tydliga stegförflyttningar mot målet att unga som deltar i insats har ett ökat engagemang till skola och utbildning. Det finns även indikationer från gymnasieskolan som visar att frånvaron minskar och studieavbrott inte görs lika enkelt. Det är viktigt att arbetet fortsätter och att aktiviteter och insatser följs upp och

utvärderas för att det ska vara möjligt att avgöra vad som fungerar och inte. Detta arbete är avgörande för framtida beslut om vilka insatser som ska implementeras och vilka som ska avslutas.

Vidare visar analysen att nya kontaktytor har skapats, bland annat då medarbetare mötts från olika verksamheter och verksamhetsformer samt med personal från olika delar av styrkedjan. Detta har lett till mer synliga och lättare framkomliga kontaktvägar. Fler medarbetare och aktörer känner till varandra och det är enklare att höra av sig för att kunna möta individens önskemål och behov än det varit tidigare. Det finns dock fortfarande stora kvarstående behov av att utveckla kontaktvägar, flexibilitet och samarbete.

Ovanstående medför stegförflyttningar på väg mot en sammanhängande strategi för fullföljd utbildning i Katrineholm. En viktig faktor för att arbetet med kommunernas aktivitetsansvar ska vara framgångsrikt och hållbart även på sikt är implementering av den tidigare beskrivna strategin för egen försörjning, 16 – 64 år.

Identifierade framtida behov

För att säkra förvaltning av dessa goda resultat samt vidareutveckling av verksamheten behöver bildningsförvaltningen under läsåret nästkommande år arbeta med att:

- Identifiera, kontakta och bygga relationer med de ungdomar som omfattas av KAA
- Fortsätta synliggöra KAA för ungdomar, vårdnadshavare, skolpersonal, beslutsfattare och samhället i stort då nya ungdomar kan bli aktuella
- Förstärka det förebyggande arbetet tillsammans med skolorna
- Identifiera metoder tillsammans med andra förvaltningar för att i framtiden kunna vägleda ungdomarna vidare då de fyllt 20 år och inte längre tillhör KAA
- Utöka nätverk i syfte att skapa fler möjligheter till praktik och arbete
- Implementera strategin för arbete med kommunernas aktivitetsansvar på bred front

Studie- och yrkesvägledning

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven och skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val.

Skollagen ställer krav på studie- och yrkesvägledning. Elever i alla skolformer ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Under sin skoltid behöver eleven utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ. Eleven behöver också utveckla förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Förutom det behöver eleven ges möjlighet att utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut. Det ställer krav på tillgänglig kompetens inom de olika delar som utgör studie- och yrkesvägledningen.

Elevens behov av studie- och yrkesvägledning kan summeras som att eleven, utifrån sina förutsättningar, ska:

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig att fatta beslut
- lära sig att genomföra sina beslut

Att elever ska kunna granska olika valmöjligheter och ta ställning till framtidsfrågor är viktiga mål som rör hela skolans personal.

Syftet med studie- och yrkesvägledning är att ge eleverna förutsättningar att hantera frågor som rör val av studier och yrken. Mångfalden av både yrken och utbildningar gör att eleverna kan uppleva det som komplicerat att överblicka sina olika möjligheter. En ständigt pågående samhällsutveckling och snabba förändringar på arbetsmarknaden bidrar ytterligare till svårigheter att förutse villkoren i arbetslivet. Studie- och yrkesvägledning är en viktig del i det livslånga lärandet och ett stöd i en individs ständigt pågående karriärprocess.

Studie- och yrkesvägledning kan beskrivas i både vid och snäv bemärkelse. Vägledning i vid bemärkelse är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkännedom. All personal i skolan kan på olika sätt bidra till att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studie- och yrkesliv.

Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar.

Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

För att kunna göra väl underbyggda val och fatta väl övervägda beslut behöver eleven ofta stöd av en väl planerad studie- och yrkesvägledning. Den ska genomföras på ett professionellt sätt och vila på en vetenskaplig grund. Det finns en mängd vägledningsmodeller som har sin grund i olika karriär- och vägledningsteorier. De har i sin tur anknytning till forskningsdisciplinerna psykologi, sociologi och pedagogik.

I bildningsförvaltningen finns det för närvarande totalt sju studie- och yrkesvägledare anställda, varav fyra arbetar på gymnasieskolan och tre på grundskolan inom årskurserna 7 – 9. I skrivande stund finns ingen studie- och yrkesvägledare anställd med fokus på grundskolan årskurs 1 – 6. I och med detta kan det konstateras att bildningsförvaltningen inte följer lagstiftningen och inte tillhandahåller nödvändig kompetens till elever inom de yngre åldrarna.

Vidare kan det konstateras att ett relativt stort antal elever i årskurs 1 på gymnasieskola gör så kallade felval som resulterar i byte av program eller till och med avhopp från gymnasieskola. Statistiken för KAA som redovisas i kapitlet ovan visar tydligt på att avhoppen har bromsats, men ett förebyggande arbete i syfte att rusta eleverna med rätt kompetens inför val av gymnasieskola behöver utvecklas vidare.

Till detta faktum behöver en dimension till tillföras, nämligen att 3,9 procent av samtliga elever folkbokförda i Katrineholms kommun valde höstterminen 2023 att inte fortsätta studier på gymnasieskola. Detta är det högst uppmätta resultatet de senaste tio åren. Rikssnittet inom måttet låg på 2,3 procent höstterminen 2023.

Baserat på de interna data avseende KAA samt de nationella data avseende elever som väljer att inte påbörja utbildning på gymnasieskolan gjorde bildningsförvaltningen våren 2023 en behovsinventering och kartläggning av nuläget för studie- och yrkesvägledningen.

Nulägesbedömningen utifrån analys av kartläggningsmaterialet visade tydligt på att studie- och yrkesvägledning inom de tidiga årskurserna saknades helt, att det vida SYV-uppdraget inte var i fokus inom någon verksamhetsform, att studie- och yrkesvägledningen inte kopplades till elevernas första stora val, val av moderna språk, samt att ungdomar inom KAA inte hade tillgång till studie- och yrkesvägledare. Samtidigt pågick en omorganisation av studie- och yrkesvägledarna som grupp. Fram till hösten 2023 var gruppen centralt anställda under en chef. Omorganisationen mynnade ut i att gruppen skulle decentraliseras och att medarbetare skulle anställas på respektive skola med rektor som chef.

Baserat på ovanstående samt på dem nedslående resultaten inom KAA startade bildningsförvaltningen hösten 2023 ett utvecklingsarbete med studie- och yrkesvägledningen:

- en samordnare för studie- och yrkesvägledare anställda inom bildningsförvaltningen tillsattes
- ett lektionspaket avseende val av moderna språk togs fram
- lektioner genomfördes på samtliga skolor i årskurs 5 av centralt anställda pedagoger på enheten för verksamhetsutveckling
- det tidigare beskrivna språkutvecklingsarbetet i förskoleklass fick influenser av olika yrkesval
- ett frekvent samarbete mellan personal inom kommunernas aktivitetsansvar och studie- och yrkesvägledare startade
- insatser riktades till unga i målgruppen för KAA

De genomförda insatserna har visat sig ge god effekt, men omfattar i dagsläget inte samtliga identifierade behov varför arbete med samordning och vidareutveckling av området behöver fortsätta även under de kommande åren.

Identifierade framtida behov

För att säkra förvaltning av hittills uppnådda resultat samt vidareutveckling av verksamheten behöver bildningsförvaltningen under läsåret nästkommande år prioritera

- Utökat och fördjupat analysarbete i syfte att identifiera adekvata insatser
- Studie- och yrkesvägledare på grundskolan att tillsammans med eleverna identifierar
    - anledningar till elevernas val av program
    - orsaker till elevernas omval och
    - anledningar till val av skolor i andra kommuner

- Studie- och yrkesvägledare och rektorer träffas en gång per terminen för att analysera ovanstående resultat respektive planera verksamheten framåt
- Studiebesök i årskurs 9 görs om och programbesöksdagarna anordnas för att erbjuda fler elever än hittills möjlighet att besöka de olika gymnasieprogrammen
- ett samarbete med studie- och yrkesvägledare på Komvux startar från höstterminen 2024 i syfte att effektivisera och vidareutveckla arbetet med studie- och yrkesvägledningen
- vidareutveckling av lektionsmaterial för användning i de lägre årskurserna
- föreläsningar och utbildningar riktade till elever i grundskola årskurs 7 – 9 avseende val av gymnasieskola
- föreläsningar och utbildningar riktade till vårdnadshavare avseende val av gymnasieskola
- framtagning av ny plan för studie- och yrkesvägledning inom bildningsförvaltningen

Rekommendationer för fortsatt arbete i grund- och gymnasieskola

För att nästkommande läsår starta arbetet med identifiering och genomförande av främjande och förebyggande insatser i syfte att fler elever i årskurs 9 ska nå målen och bli behöriga till nationella program på gymnasieskola samt att fler elever på gymnasieskolan ska nå examen, föreslås en struktur för detta arbete implementeras på samtliga skolor i Katrineholms kommun.

Förslagsvis kan arbetsgången se ut enligt följande:
Granskning av det övergripande mönstret: Kartlägga det totala antalet elever och identifiera hur många samt vilka av eleverna som saknar godkänt betyg i respektive ämne. Genomföra en jämförelseanalys på övergripande och klassnivå för det totala antalet elever i syfte att få en uppfattning om omfattningen av problematiken per elevgrupp och klass.

Uppdelning per ämne: Analysera varje elevs prestation i varje ämne separat i syfte att identifiera hur många elever som saknar godkänt betyg i respektive ämne samt inom vilket specifikt område i ämnet det rör sig om. Detta ger en detaljerad bild av de utmärkande ämnena där eleverna har svårigheter att nå godkända betyg.

Identifiera kritiska ämnen: Notera vilka ämnen som har flest elever som saknar godkänt betyg. Det kan vara ämnen där eleverna generellt har svårigheter eller ämnen som kräver extra stöd och fokus. Kartläggningen kan även resultera i identifiering av svårigheter inom besläktade ämnen.

Relatera till totalt antal ämnen: Notera antalet ämnen där eleverna har godkända betyg, särskilt antalet ämnen där de har godkända betyg i minst sju respektive tolv ämnen. Detta ger en bild av elevernas totala prestation och kunskapsbas. Vidare kan sådan kartläggning belysa områden där elever generellt har hög måluppfyllelse och ge indikationer på varför det är så.

Utforska orsakerna till bristande betyg: Undersök varför eleverna har bristande måluppfyllelse och högre andel F i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk än i andra ämnen. Det kan vara relaterat till undervisningsmetoder, resursbrist, elevens studieteknik eller andra faktorer. Genom att identifiera och förstå orsakerna kan lämpliga åtgärder vidtas.

Utvärdera pedagogiska strategier: Analysera och utvärdera de pedagogiska strategier och undervisningsmetoder som används i den aktuella elevgruppen. Genom att undersöka vilka undervisningsmetoder och

tillvägagångssätt som har visat sig vara framgångsrika för elevernas lärande kan bästa praxis identifieras och implementeras på bredare basis.

Utvärdera stödåtgärder: Om det finns pågående insatser som har implementerats för att stödja elevernas lärande, kan det vara viktigt att kartlägga vilka insatser som redan är igång samt analysera dessa insatsers effekt innan nya aktiviteter sätts in.

Analysera progression över tid: Det kan vara intressant att analysera elevernas progression över tid. Genom att jämföra elevernas betyg och prestationer från tidigare år med nuvarande resultat kan en uppfattning om eventuella förbättringar eller försämringar fås. Detta kan bidra till att utvärdera effektiviteten av insatta åtgärder och identifiera områden som kräver särskild uppmärksamhet.

Dra slutsatser: Utifrån de analyserade underlagen, dra slutsatser om elevernas prestationer, eventuella brister i undervisningen eller bedömningen och möjliga åtgärder som kan vidtas för att förbättra situationen. Identifiera och dokumentera mönster eller trender som kan vara användbara för framtida planering och interventioner.

När första analysfasen är genomförd kan arbetet med insatser fortsätta på följande sätt:

Tydliga mål: Definiera tydliga och mätbara mål för insatsen. Målen bör vara specifika, realistiska och tidsbestämda för att utvärdering om önskade resultat har uppnåtts ska vara möjlig.

Datainsamling: Säkerställ tillgång till relevanta och tillförlitliga data för att kunna utvärdera insatsens effektivitet. Det kan vara i form av befintliga betyg, provresultat, enkäter, dokumentation eller andra mätinstrument.

Planera, genomför och utvärdera insatser: Samla in data före och efter insatsen genom att använda lämpliga mätinstrument. Detta gör det möjligt att jämföra resultaten och bedöma om det har skett förbättringar eller förändringar.

Kontrollgrupp: Om möjligt, använd en kontrollgrupp för att jämföra resultaten mellan de som deltog i insatsen och de som inte gjorde det. Detta ger en möjlighet att bedöma om förbättringarna kan tillskrivas insatsen eller om de kan ha berott på andra faktorer.

Utvärdering av resultat: Analysera och utvärdera insamlade data för att bedöma om insatsen har haft den önskade effekten. Använd statistiska metoder och jämförelser där det är möjligt och lämpligt för att dra slutsatser om insatsens effektivitet.

Feedback och reflektion: Utvärdera inte bara resultaten utan också själva insatsen. Ta del av feedback från elever, lärare och andra involverade för att få en helhetsbild av insatsens påverkan på utfallet och identifiera eventuella förbättringsområden.

Justering och förbättring: Baserat på utvärderingen genomför nödvändiga justeringar och förbättringar av insatsen. Använd de kunskaper som

införskaffats under arbetets gång för att optimera framtida insatser och öka sannolikheten för att uppnå önskade resultat.

Genom att följa dessa steg kan effekten av en insats utvärderas och en bättre förståelse för insatsens påverkan på resultat kan fås. Det är viktigt att vara metodisk, noggrann och använda en kombination av kvantitativa och kvalitativa data för att få en mer komplett bild av insatsens totala effektivitet och hållbarhet.

Baserat på de faktiska resultaten visar första analysfasen att följande konkreta insatser kan övervägas att sättas in på aggregerad nivå för att förbättra elevernas betyg, öka deras behörighet till nationella program på gymnasieskolan samt öka förutsättningar för att fler elever når examen:

- Ämnesspecifikt stöd
    - Eftersom ovan analyserade ämnen verkar vara utmanande för eleverna, kan extra resurser och stöd inom dessa ämnen erbjudas om förutsättningar finns. Stödet kan exempelvis inkludera extra handledning, studiegrupper, mentorprogram eller intensifierade lektioner för att förbättra elevernas förståelse och prestation i dessa ämnen.
- Riktat stöd till elever som endast saknar ett ämne eller en kurs
    - För elever som endast saknar ett godkänt betyg i ett kärnämne eller en kurs för att bli behöriga till nationella program på gymnasieskola respektive nå examen, kan extra stödinsatser och individuell handledning erbjudas. Det kan innebära extra övningar, repetitionslektioner eller enskilda studieplaner för att fokusera på det specifika ämnet eller kursen.
- Kontinuerlig bedömning och återkoppling
    - Kontinuerlig bedömning och återkoppling kan hjälpa eleverna att förstå sina styrkor och utmaningar. Detta kan hjälpa dem att identifiera områden där de behöver förbättra sig och ge dem vägledning för att nå sina mål.
- Språkstöd
    - För elever som har svårigheter med svenska som andraspråk eller engelska kan särskilda språkstödsprogram eller intensifierade språklektioner erbjudas. Det kan hjälpa eleverna att förbättra sina språkfärdigheter och därigenom öka deras möjligheter till måluppfyllelse.
- Studiemotivation och studieteknik
    - Det kan vara värdefullt att arbeta med elevernas studiemotivation och studieteknik för att hjälpa dem att nå bättre resultat. Det kan innefatta att erbjuda studiecoachning, målsättningsprocesser, workshops om studieteknik eller mentorskap för att stödja eleverna i deras akademiska utveckling.

- Differentierad undervisning
    - Anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov och förmågor. Det kan innebära att erbjuda extra stöd för elever som behöver det, utmana de mer avancerade eleverna och använda olika undervisningsmetoder för att möta olika lärostilar.
- Inkluderande och stödjande skolmiljö
    - Fokus på att skapa en trygg och inkluderande skolmiljö där eleverna känner sig motiverade och engagerade i sin inlärning. Det kan innefatta att främja positiva relationer mellan eleverna, ha tydliga förväntningar och belöna framsteg och ansträngningar.
- Professionalisering
    - Fortbildning och utvecklingsmöjligheter för lärare för att förbättra sina undervisningsmetoder och pedagogiska färdigheter. Det kan inkludera workshops, seminarier och mentorskap för att stödja lärarnas kontinuerliga professionella utveckling.
- Betygsättarens påverkan
    - Genom att jämföra betygen för samma ämne eller kurs mellan olika betygsättare kan man få en uppfattning om eventuella skillnader i betygssättning. Det kan vara användbart för att säkerställa att bedömningen är rättvis och enhetlig både inom och mellan ämnen, kurser och lärare.
- Utvärdera och justera undervisningsmetoder
    - Regelbundet utvärdera resultaten och effektiviteten av undervisningsmetoderna och anpassa dem vid behov. Det kan innebära att använda data och analys för att identifiera framgångsfaktorer som kan implementeras på bred front och områden som behöver förbättras samt justera undervisningsplaner och pedagogiska strategier för att säkerställa att eleverna har möjlighet att nå sin fulla potential i alla ämnen och kurser.
- Samarbeten och partnerskap
    - Skolan kan överväga att samarbeta med föräldrar, studie- och yrkesvägledare samt andra utbildningspartners för att utveckla och implementera strategier och stödinsatser som främjar elevernas prestation. Genom att involvera olika aktörer kan synergieffekter nås genom utökad gemensam kunskap och resurser för att stötta elevernas framgång.

Dessa är bara några möjliga insatser som analys av resultat visar är lämpliga att utföra baserat på de tillhandahållna data. Det är viktigt att komplettera dessa data med ytterligare kontextuell information och

genomföra mer omfattande analyser för att få en djupare förståelse av betygssättningen och elevernas prestationer.

Genom att kontinuerligt analysera sina resultat kan skolor få djupare insikt i elevernas prestationer, utvärdera undervisningen och implementera förbättringar för att möta elevernas behov och främja deras lärande. Detta arbetssätt bidrar till att skapa en evidensbaserad undervisningsmiljö som strävar efter att maximera elevernas framgång och utveckling.

Tematisk analys och slutsats 1 – 19 år

I syfte att belysa enheternas måluppfyllelse i relation till olika förutsättningar använder bildningsförvaltningen ett femårigt genomsnitt av enheternas måluppfyllelse. Detta görs så långt som möjligt i analysprocessen och innebär att data för de senaste fem åren klustras i syfte att skapa stabilitet i underlagen som i annat fall kraftigt kan påverkas enskilda år baserat på exempelvis variation i antal inskrivna barn och elever. Genom att använda ett femårigt genomsnitt kan mer tillförlitliga trender identifieras och analyseras, vilket minimerar risken för att kortsiktiga variationer eller enskilda händelser påverkar den övergripande bedömningen av måluppfyllelsen. Detta sätt att bearbeta data stödjer analysen av långsiktiga systemeffekter som olika förutsättningar kan påverka.

Statistiken som används i analysprocessen är i första hand nationellt jämförbar statistik som publicerats av Skolverket eller andra statliga myndigheter och organisationer. Denna typ av statistik säkerställer att analysen baseras på tillförlitliga och standardiserade data, vilket underlättar jämförelser mellan olika enheter och över tid. Dessutom används statistik från bildningsförvaltningens egna systemstöd och beslutsstödsystem när nationella data inte är tillgängliga eller ännu inte har uppdaterats vid rapportens slutförande. Dessa system inkluderar data om barn- och elevgrupper, omdömen, betyg, prov, personella resurser samt ekonomi. Genom att integrera dessa olika datakällor får analysen en bred och mångfacetterad grund, vilket möjliggör en djupare förståelse av hur olika faktorer påverkar måluppfyllelsen.

Det är viktigt att notera att då olika statistikkällor används kan resultat komma att skilja sig från framtida presentationer av nationellt insamlade data. Skillnaderna kan bero på variationer i insamlingsmetoder, tidpunkter för datauppdatering samt specifika lokala förhållanden. För att hantera dessa potentiella skillnader är det avgörande att kontinuerligt granska och justera analysmetoderna samt att vara transparent med vilka datakällor som använts och hur de har integrerats i analysprocessen. Detta tillvägagångssätt säkerställer att de slutsatser som dras är både pålitliga och användbara för att förbättra den pedagogiska verksamheten och främja en högre måluppfyllelse på lång sikt.

Likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet

Nedan följer en tematisk analys av faktorer och förutsättningar som bildningsförvaltningen bedömer ha relativt stor påverkan på områden som är föremål för denna analys och i förlängningen på undervisningskvaliteten och likvärdigheten i verksamheten. Analysen har sin utgångspunkt i nationella styrdokument och bildningsförvaltningens strategiska verksamhetsplan. Innehåll i dessa sammanvävs med forskning, resultat från de insamlade enkätsvaren och presentationer på kvalitetsdialogerna i syfte att identifiera såväl framgångsfaktorer och kvaliteter att värna som utmaningar och strategiskt viktiga utvecklingsområden.

Kunskap om enheternas förutsättningar

För att kunna dra så objektiva slutsatser som möjligt behöver kunskap om barns och elevers behov av stöd och förutsättningar kompletteras med kunskap om enheterna. Det är nödvändigt att kunskapen hos verksamhetsnära personal beaktas i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Samtidigt kan den nyckeltalsbaserade uppföljningen av enheternas förutsättningar fungera som indikator på förväntade förutsättningar. Exempelvis används uppgifter om andel pedagogisk personal utan relevant utbildning som uppskattningar av kompetens. Rektorernas bedömning av medarbetarnas kompetens utgör värdefullt underlag i övergripande analyser av enheternas behov av kompetensutveckling. Kopplat till förvaltningens lokalplanering finns uppgifter om enheternas storlek och fysiska utformning som kan bidra till kunskap om enheternas organisatoriska och materiella förutsättningar.

Förutsättningar är, som ovan nämnt, ett begrepp som inbegriper flera olika delar och aspekter. I denna analysprocess har de delar Skolverket lyft fram främst varit i fokus för analysen:

- Hur styrning, ledning och ansvarsfördelning är organiserad
- Hur resurser har fördelats och använts
- Hur gruppers storlek och sammansättning ser ut
- Hur personaltäthet och personalsammansättning ser ut
- Hur kompetens och behörighet ser ut
- Hur lokaler, utrustning och miljö använts
- Vilka verktyg, system och rutiner som finns för dokumentation och utvärdering

Läsåret 2023 – 2024 har präglats av bland annat volymförändringar och identifierade behov av insatser som har krävt omedelbart agerande samt identifierade behov som har givit upphov till en del utredningar, omorganisation och rockader som var nödvändiga att genomföra för att verksamheten ska kunna fungera så bra som möjligt och för att för att säkerställa en högkvalitativ undervisning och verksamhet för alla barn och elever.

Några av exempel på verksamhetsförändringar som antigen genomförts under läsåret eller beslutats genomföras under kommande läsår är:

- Flytt av förskolor Lasstorp och Regndroppen till förskolor Karamellen och Näverstugan
- Flytt av förskolan Fågelbo till den nyöppnade förskolan Växthuset
- Kraftig minskning av barn födda och inskriva i Katrineholms förskolor resulterade i avslut av tjänster för ett antal obehöriga barnskötarbiträden
- Uppstart och genomförande av arbetet med uppsökande verksamhet i förskola
- Omorganisation i rektorsgruppen i förskolan för att på bästa sätt möta uppkomna behov i verksamheten
- Flytt av verksamheten för barnomsorg på obekväm tid till förskolan Näverstugan.
- Akut flytt av vissa barn- och elevgrupper då behov omedelbar renovering uppstått i lokalerna
- Omorganisation i rektorsgruppen i grundskolan F – 6 för att på bästa sätt möta uppkomna behov i verksamheten
- Flytt av elever som läser ämnen i årskurs 7 – 9 från anpassade grundskolan Nävertorp till anpassad grundskola Järven
- Byte av Barn- och elevhälsochef våren 2024, där biträdande enhetschef agerat tillförordnad enhetschef under en tid
- Byte av verksamhetschef för Barn- och elevhälsa, Mottagningsenhet Bryggan samt Kulturskola våren 2024
- Byte av verksamhetschef för gymnasieskola våren 2024, där förvaltningschefen tillika skolchef agerat tillförordnad verksamhetschef under en tid
- Uppstart och organisering av ett antal stora projekt med fokus på fullföljd utbildning, tidiga insatser, närvaro i skolan, språkutveckling i förskolan och elevernas måluppfyllelse i grundskolan
- Genomförande av ett antal omfattande projekt och kompetensutvecklingsinsatser för samtliga pedagoger i förskola, grundskola och gymnasieskola
- Genomförande av ett antal utredningar på övergripande nivå
- Beslut och genomförande av beslut om omorganisering av kommunernas aktivitetsansvar med flytt av alla verksamhetsdelar från arbetsmarknadsenheten på Viadidakt till enheten för verksamhetsutveckling på bildningsförvaltningen
- Formering och genomförande av arbetet med kommunernas aktivitetsansvar

- Omformering och genomförande av nya former för samverkan mellan förskolorna och skolorna med nämndledamöter
- Beslut om omorganisering av Ungdomsmottagningen med flytt av verksamhet från socialförvaltningen till bildningsförvaltningen
- Beslut om framtagning av kommungemensam strategi för fullföljd utbildning och egen försörjning
- Beslut om omorganisering av alla verksamhetsdelar på Viadiaktförvaltningen under bildningsförvaltningen

De exempel som beskrivs ovan är bara ett axplock av ett flertal stora händelser som antigen genomförts under läsåret 2023/2024 eller utreddes inför genomförandet läsåret 2024/2025.

Fler andra stora insatser som är värda att nämna är bland annat planering för införande av digitala nationella prov, planering för införande av ämnesbetygsreformen på gymnasieskolan, utredningar enligt särskilda uppdrag i kommunplanen, omorganisation av centraliserad stöd på förvaltningskontoret, utökat analysarbete med särskilt fokus på skolväsendets värdegrundsuppdrag samt implementering av bildningsförvaltningens strategiska verksamhetsplan.

Även om listan skulle kunna göras betydligt längre, visar ovan nämnda punkter på bredden av insatser som genomförts under läsåret inom förvaltningens samtliga verksamheter. Dessa är viktiga att ta hänsyn till för att full förståelse för förändringsprocesser som pågått och pågår i verksamheten och kunna sätta dessa i relation till undervisningens och utbildningens kvalitet i Katrineholms kommun.

Ledning och styrning

Forskning pekar på att ledning och styrning utgör fundamentala förutsättningar för måluppfyllelse inom förskola och skola. Ledningen på enhetsnivå måste ses som en integrerad del av en övergripande struktur som omfattar alla nivåer och funktioner inom organisationen. De olika delarna av organisationens ledningsstruktur förutsätter varandra och helheten är beroende av att alla delar fungerar väl tillsammans för ökad likvärdighet.

Likvärdighetsutmaningarna inom Katrineholms kommunala förskolor och skolor kräver en mer sammanhållen strategi än vad som för närvarande praktiseras. Arbetet med att öka likvärdigheten är högprioriterat men kräver en utökad samordning och samverkan över flera strategiska områden på förvaltningsövergripandenivå. Det är av avgörande betydelse att rektorers perspektiv integreras i det övergripande strategiska arbetet och att rektorers roll som nyckelfigurer för enhetens likvärdighet tas tillvara och stöds av pedagogiska ledare inom organisationen.

Långsiktigt, systematiskt arbete med fokus på pedagogiskt ledarskap, kollegialt lärande och pedagogers skicklighet är avgörande för att ständigt förbättra kvaliteten inom samtliga verksamheter inom bildningsförvaltningen. Det är genom sådana insatser som en hållbar

progression och utveckling för varje barns och elevs lärande säkerställs, vilket ger dem optimala förutsättningar för framtida utbildning och yrkesliv.

För att positionerna strategiskt ska flyttas framåt i hela organisationen och för att likvärdigheten ska kunna säkras, behövs en gemensam riktning. Övergripande strategier och mål ger ett värde för alla kommunala förskolor och skolor med fokus på utbildningens kvalitet och likvärdighet i hela kommunen.

För att ledningen ska leda och verka för en formativ organisation där lärande, dialog och tillit genomsyrar alla verksamheterna behöver kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar av hela verksamheten göras.

Syftet är att uppnå en likvärdig och framgångsrik undervisning av hög kvalitet inom bildningsförvaltningens alla verksamheter. Slutmålet är ett hållbart lärande som medför en progression för varje barns och elevs lärande så att de får bästa möjliga förutsättningar för fortsatt utbildning och yrkesverksamhet.

I de årliga interna kvalitets- och attitydundersökningarna, så kallade ViSKA-enkäter, uppskattar pedagoger såväl sin egen som rektors pedagogiska ledarskap och ansvar för utbildningens kvalitet.

Enkäten är uppdelad i ett antal huvudfrågeområden, varav ett område är ”Rektors ansvar”. Påståenden som pedagogerna ska ta ställning till inom detta huvudfrågeområde är flera, så som

- ”Rektor har god kunskap om det dagliga arbetet på enheten”
- ”Rektor ser till att utvärdering av elevernas kunskapsutveckling ligger till grund för utveckling av utbildningen”
- ”Rektor ser till att arbetssätt förändras om eleverna inte uppnår kunskapskraven”
- ”Rektor tar ansvar för det pedagogiska arbetet på enheten”
- ”Rektor ser till att uppföljningen av mitt och mina kollegors arbete leder till relevanta förändringar i arbetssätt” med flera.

Analys av årets resultat inom huvudfrågeområdet ”Rektors ansvar” visar att det finns upplevda skillnader avseende rektorernas ledning både inom och mellan grupper, enheter och verksamhetsformer.

Diagrammet nedan visar pedagogernas upplevelse per svarsalternativ ”Vet ej”, ”Stämmer inte alls”, ”Stämmer ganska dåligt”, Stämmer ganska bra”, ”Stämmer helt”.

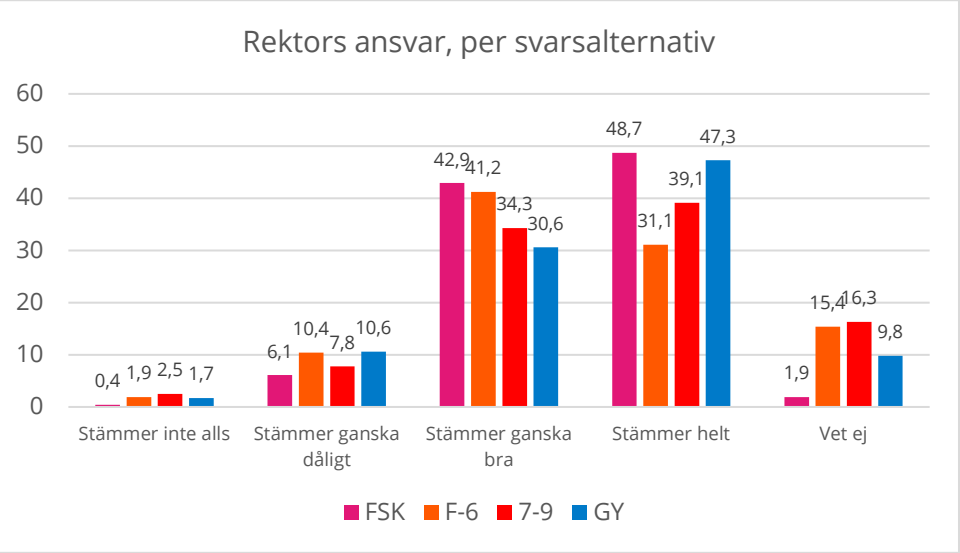

Diagram 43. *Andel svar per svarsalternativ och verksamhetsform, pedagogernas bedömning av rektors ledarskap*

Diagrammet ovan visar att en hög andel pedagoger instämmer helt eller till stor del i att rektor leder verksamheten på ett pedagogiskt sätt. Andel pedagoger som inte instämmer alls eller till stor del i detta påstående är dock högre bland pedagoger på grundskolan än på förskolan och gymnasieskolan. Detta är ett resultat som uppmärksammats redan tidigare år och som behöver analyseras vidare.

Svarsalternativet ”Vet ej” används i hög utsträckning bland pedagoger på grundskolan och gymnasieskolan, vilket kan indikera att pedagogerna inte är insatta i det systematiska kvalitetsarbetet som bedrivs på skolan. Pedagogernas delaktighet och förståelse för ansvarsområden i rektorsuppdraget behöver därför analyseras vidare såväl på enhets- som på huvudmannanivån.

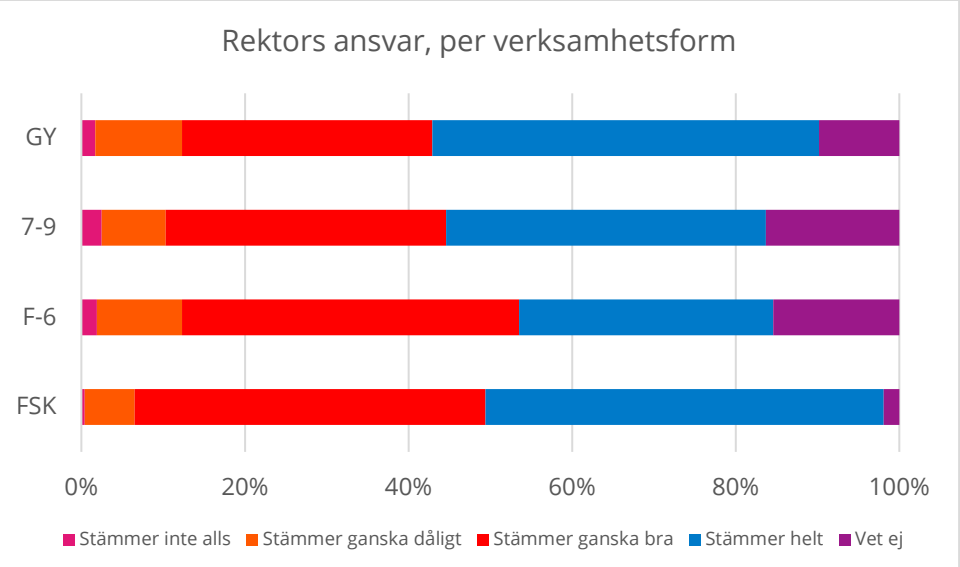

Diagram 44. *Andel svar per verksamhetsform och svarsalternativ, pedagogernas bedömning av rektors ledarskap*

Sett till verksamhetsform, visar diagrammet ovan majoriteten av pedagogerna på alla nivåer anser att rektorerna utför sitt uppdrag väl. Dock finns det vissa variationer mellan verksamhetsformerna. Exempelvis återfinns högst andel pedagoger som anser att rektor är pedagogisk ledare bland pedagoger på förskolan där 91,6 procent instämmer helt eller till stor del i påståendet. En nedgång i resultat återfinns bland pedagoger på grundskolan och gymnasieskolan där mellan 72,3 och 77,9 procent instämmer i detta påstående.

Lägst andel pedagoger som instämmer i påståendet helt eller delvis återfinns, precis som förra året, bland pedagoger i kommunens F – 6 skolor, tätt följd av pedagogerna på högstadiet. Högst andel pedagoger som svarar ”Vet ej” på frågan om rektors ledarskap återfinns med hela 16,3 procent bland pedagoger på högstadiet. En nästan lika hög andel, men en struktur som även i övrigt liknar strukturen för 7 – 9, återfinns bland kommunens pedagoger på i grundskolan F-6.

Den höga osäkerheten tyder på att det kan finnas behov av förändringar i arbetssätten kring kommunikation och insyn i rektorns arbete. Regelbundna informationsmöten och transparenta kommunikationskanaler kan minska osäkerheten och öka tilliten till rektorns ledarskap. Regelbundna uppföljningar och utvärderingar av rektorernas arbete kan hjälpa till att identifiera områden för förbättring och säkerställa att målen för pedagogiskt ledarskap uppnås. Användning av både kvantitativa och kvalitativa metoder kan ge en mer omfattande bild av framgångarna och utmaningarna.

Det är viktigt att understryka att de totala resultaten inte återspeglar resultaten på varje enskild enhet, där stora skillnader mellan de olika enheterna förekommer. Därför föreslås fördjupade analyser på enhetsnivå genomföras i syfte att identifiera brister och arbeta med dessa samt i möjligaste mån involvera samtliga pedagoger i det pågående systematiska kvalitetsarbetet på respektive enhet.

Målstyrning

Målstyrningsarbetet, som tar sin utgångspunkt i läroplansmål, kommunala resultatmål, allmänna råd och förvaltningens strategier, har kontinuerligt utvecklats under flera års tid. Arbetet startade höstterminen 2018 i och med införandet av bildningsförvaltningens egen kvalitetsmodell, ViSKA.

Syftet med målstyrningen är att visa på en tydlighet och långsiktighet för enheternas utvecklingsarbete, vilket möjliggör för rektorer och personal att strategiskt navigera mot ökad måluppfyllelse inom samtliga läroplansområden. Kommande års systematiska kvalitetsarbete, när kvalitetsplanerna realiseras i praktiken, kommer än tydligare än hittills att följa enheternas prioriteringar i uppföljning och analys.

Historiskt har det varit en utmaning att tydliggöra långsiktigheten och helheten inom samtliga verksamhetsområden och på samtliga nivåer. Detta har i förekommande fall gjort det svårt för förvaltningsledningen

att genomföra effektiva långsiktiga förändringar och analysera effekterna av genomförda insatser på alla nivåer.

Genom de justeringar som genomfördes under läsåret 2023 – 2024 är förhoppningen att enheternas upplevelse av långsiktighet och helhetsfokus ska förbättras betydligt.

Under 2023 utarbetade bildningsförvaltningen en strategisk verksamhetsplan för utveckling av samtliga verksamheter inom förvaltningens ansvarsområden.

Verksamhetsplanen har sin grund i nationella och lokala styrdokument och den målbild som förvaltningsledning och rektorer tillsammans tagit fram i det systematiska arbetet med skolutveckling. Den gäller för åren 2023–2026 och inkluderar tre långsiktiga mål som alla verksamheter förväntas integrera i sitt utvecklingsarbete.

De tre övergripande målen för mandatperioden 2023 – 2026 är:

Mål 1: Alla delar av undervisningen präglas av hög kvalitet

Mål 2: Utbildningen präglas av trygghet och studiero

Mål 3: Varje barn och elev ges bästa möjliga förutsättningar för fortsatt utbildning och yrkesverksamhet

Bildningsförvaltningens målbild

Undervisningskvalitet är avgörande för barns och elevers lärande

Alla barn och elever i Katrineholms kommunala förskolor och skolor har samma möjlighet till en trygg och utvecklande förskole- och skoltid som samtidigt förbereder dem inför framtiden.

Vi har en likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet som lägger grunden för att ge varje barn och elev de bästa förutsättningarna för lärande.

Vi synliggör kontinuerligt hur likvärdigheten i vår verksamhet påverkas av kvaliteten på undervisningen och identifierar hur den ska öka; vi sätter elevernas prestationer i relation till den undervisning de får.

Vi prioriterar utveckling av undervisningens kvalitet för att garantera att alla barn och elever ges förutsättningar för hög måluppfyllelse.

Vår verksamhet präglas av professionalitet och yrkesstolthet där medarbetare är medvetna om att bildning gör skillnad på riktigt.

Det finns sedan tidigare tydliga indikationer att de övergripande styrsignalerna utifrån läroplansmål, kommunala resultatmål, allmänna råd och förvaltningsövergripande strategier ger en långsiktig påverkan på enheternas utvecklingsarbete. En viktig aspekt är att såväl kommunala resultatmål som förvaltningens strategier bygger vidare på innevarande mandatperiodens arbete. Därmed är det av stor vikt att enheterna inte gör tydliga avsteg från tidigare arbete, utan fortsätter sitt utvecklingsarbete där det visar sig ge positiv inverkan för barn och elever. Genom detta arbetssätt säkerställs såväl utveckling av verksamheten som kontinuitet och framsteg i alla barns och elevers utbildning.

I syfte att ytterligare integrera samtliga berörda parter, och på så sätt öka deras delaktighet och inflytande, i det systematiska kvalitetsarbetet och utveckling av verksamhetens alla delar, har en ny samrådsorganisation byggts upp och etablerats under det gånga läsåret.

Samrådsorganisationens syfte är att ge nämndledamöterna ökad insyn i bildningsförvaltningens samtliga verksamhetsformer samt säkra att det finns forum för återkommande direktdialog mellan enhets- och huvudmannanivå och mellan politiker, barn och elever, personal, chefer och vårdnadshavare. Dialogen ska bland annat följa upp enhetens resultat och kvalitet i relation till de nationella målen. Dialogen ska även vara ett forum för fördjupning inom olika frågeställningar och delar av verksamheten utifrån teman identifierade som fokusområden på förvaltningsövergripande nivå.

Samrådsorganisationens arbete, som inleddes höstterminen 2023, kompletteras med regelbunden återkoppling vid nämndsammanträden i syfte att säkerställa en kontinuerlig kvalitetsutveckling och för att noggrant övervaka förändringar i måluppfyllelse.

I slutet av vårterminen kunde nämndledamöterna konstatera att detta första läsår med den nya organisationen har använts främst till att sätta rutiner för besök och dialog samt att lära känna verksamheten. Ledamöterna konstaterade att även nästa läsår kommer att behövas för detta syfte innan de fördjupade dialogerna avseende verksamheternas kvalitet kan bli aktuella.

Den strategiska verksamhetsplanen och samrådsorganisationens arbete är några för läsåret nya, men centrala komponenter i bildningsförvaltningens strävan att säkerställa en långsiktig och hållbar kvalitetsutveckling inom alla utbildningsnivåer. Målet är att skapa en formativ och dialogorienterad organisation där tillit och kontinuerligt lärande står i centrum, vilket i sin tur ska leda till en högre kvalitet i undervisningen och bättre förutsättningar för alla barn och elever att lyckas i sin utbildning och framtida yrkesliv.

Strategier för kompetensutveckling

En betydande del av det systematiska kvalitetsarbetet inom utbildningssektorn är utveckling av kompetens på enheterna. Rektorerna bär ansvaret för att säkerställa att medarbetarna på deras respektive

enheter besitter den nödvändiga kompetensen och ges de möjligheter till kompetensutveckling som krävs för att framgångsrikt genomföra läroplansuppdraget.

Forskningen understryker att kompetens är en helt avgörande kvalitetsfaktor. Bildningsförvaltningen har, i likhet med stora delar av landet, utmaningar att rekrytera medarbetare med adekvat utbildning och kompetens. Andelen förskollärare och lärare varierar mellan enheterna i kommunen. Hur kompetensen fördelas är därmed en nyckelfråga för organisationen.

Huvudmannen har ett ansvar att trygga en kompetensutveckling för organisationen som helhet som svarar mot behoven i verksamheten i stort. Under det gångna året har bildningsförvaltningens ledning tillsammans med rektorerna arbetat aktivt med utveckling av strukturer och former för kompetensutveckling och kollegialt lärande för rektorer och andra ledningsfunktioner. Vidare pågår ett antal kompetensutvecklings- och utbildningsinsatser för all pedagogisk personal inom samtliga verksamhetsformer.

Exempel som kan nämnas är:

- **Samverkan för bästa skola** där utveckling bedrivs tillsammans med Skolverket och Malmö Universitet, vilket syftar till att driva utvecklingsarbete på vetenskaplig grund.
- **Projekt inom språkutvecklande arbetssätt** där samtliga förskolor deltar med fokus på det språkutvecklande arbetet tillsammans med Ifous – ett fristående forskningsinstitut som arbetar med innovation, forskning och utveckling i skola och förskola.
- **Satsning på förskoleklass** där centrala resurser har riktats till förskoleklass för satsning på kompetenshöjning i form av såväl utbildningar som operativa moment på klassnivå.
- **Utbildning till lärledare** som är en kompetensutvecklingsinsats för pedagoger i fritidshem och som bedrivs av centralt anställda fritidshemsutvecklare.
- **Utbildningsprogram för fullföljd utbildning** där gymnasieskolan, kommunalt aktivitetsansvar och studie- och yrkesvägledare deltar i projekt i samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) med fokus på tidiga insatser för fullföljd utbildning
- **Utbildning i stödinsatser** med fokus på särskilt stöd och tidiga insatser för samtlig personal i grundskolan
- **Satsning på särskilda undervisningsgrupper** där centrala resurser har riktats till de särskilda undervisningsgrupperna med syfte att prioritera kompetenshöjning i form av såväl utbildningar som operativa moment på klassnivå.

- **Utbildning i dataskydd** för att öka kunskapen bland personalen kring hur de ska hantera personuppgifter på ett säkert sätt.
- **Ett antal professionsprogram** erbjuds för kompetenshöjning inom olika pedagogiska moment och användning av verktyg.

Bildningsförvaltningen har även implementerat ett system för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av kompetensutvecklingsinsatserna. Detta inkluderar regelbundna avstämningar och dialoger mellan rektorer och huvudmannen samt frekventa undersökningar i personalgruppen för att säkerställa att insatserna leder till önskade förbättringar i undervisningskvaliteten och måluppfyllelsen.

Resultaten från den senaste undersökningen, där påståendet som personal skulle ta ställning till var ”Den kompetensutveckling som erbjuds har koppling till de behov som finns på min skola”, redovisas i diagrammen nedan.

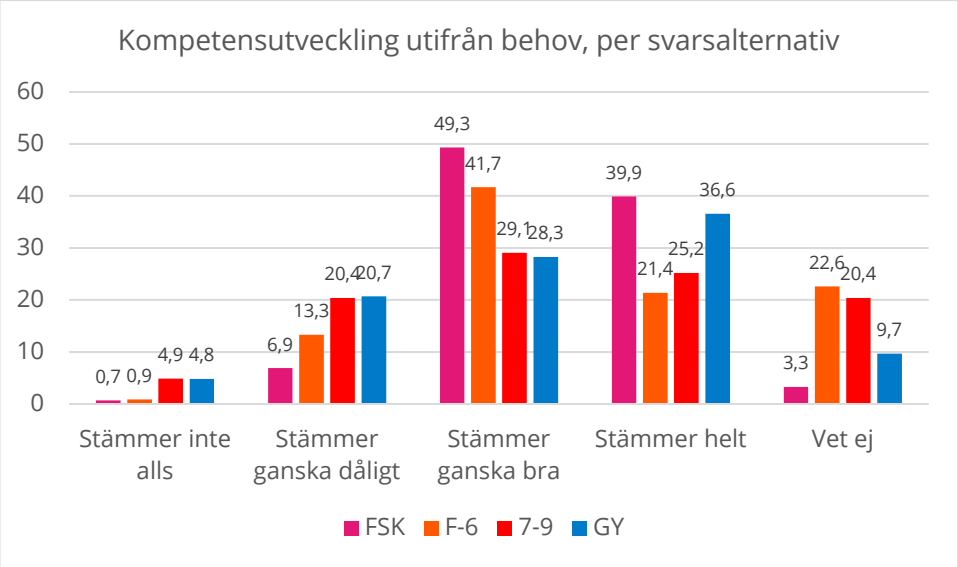

Diagram 45. *Andel svar per verksamhetsform och svarsalternativ, pedagogernas bedömning av koppling mellan behov och kompetensutveckling*

Resultaten visar att en majoritet av respondenter i alla verksamhetsformer anser att kompetensutvecklingen stämmer ganska bra eller helt med enhetens behov. Dock finns det tydliga variationer mellan de olika verksamhetsformerna.

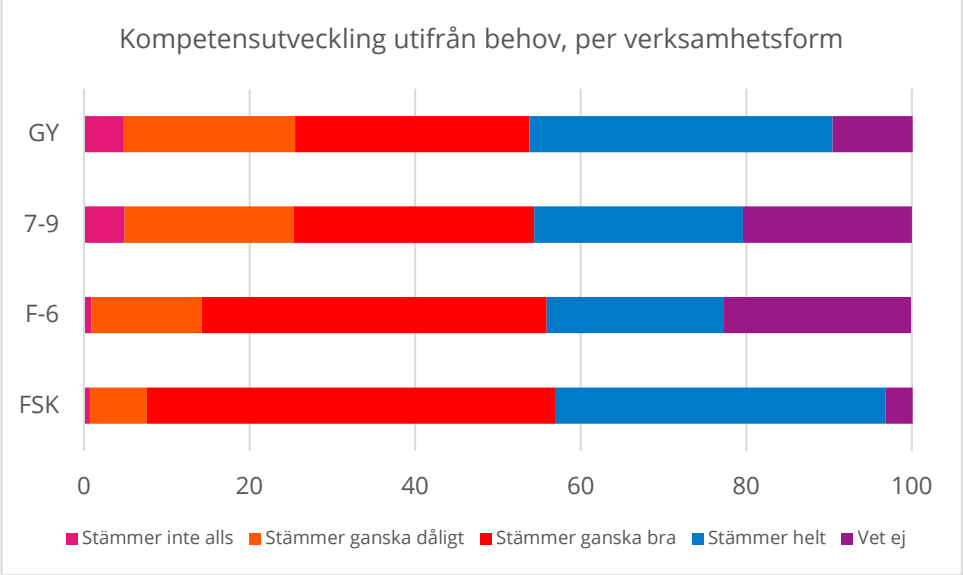

Diagram 46. *Andel svar per svarsalternativ och verksamhetsform, pedagogernas bedömning av koppling mellan behov och kompetensutveckling*

I förskolan anser en mycket liten andel (0,7%) att kompetensutvecklingen inte alls stämmer med enhetens behov, medan 6,9 procent anser att det stämmer ganska dåligt. Majoriteten, 89,2 procent, tycker att det stämmer ganska bra eller helt att kompetensutveckling utgår ifrån behoven på enheten. Den mycket låga andelen negativa svar tyder på en hög grad av tillfredsställelse med den erbjudna kompetensutvecklingen i förskolan.

I grundskolan F – 6 anser endast 0,9 procent av respondenter att kompetensutvecklingen inte alls stämmer med behoven på enheten, medan 13,3 procent tycker att den stämmer ganska dåligt. Vidare instämmer 63,1 procent till stor del eller helt i att den kompetensutveckling som erbjuds utgår från verksamhetens behov. En mycket hög andel, 22,6 procent, svarar "vet ej", vilket indikerar en osäkerhet eller brist på information om den kompetensutveckling som erbjuds.

I grundskolan 7 – 9 anser 4,9 procent av respondenter att kompetensutvecklingen inte alls stämmer med behoven på enheten, medan 20,4 procent anger att den stämmer ganska dåligt. Endast 29,1 procent uppger att den stämmer ganska bra och 25,2 procent att den stämmer helt med behoven. Liksom i F – 6, svarar en betydande andel, 20,4 procent, ”vet ej.”

På gymnasieskolan uppger 4,8 procent av respondenter att kompetensutvecklingen inte alls stämmer och 20,7 procent att den stämmer ganska dåligt med behoven på enheten. 64,9 procent anser att den stämmer ganska bra eller helt. En lägre andel, 9,7 procent, är osäkra jämfört med grundskolan, vilket kan tyda på bättre kommunikation eller insyn på denna nivå.

Den höga andelen som svarar "vet ej" i både F – 6 och 7 – 9 tyder på att många pedagoger inte har tillräcklig information om den

kompetensutveckling som erbjuds. Ökad transparens och bättre kommunikation kring vilka kompetensutvecklingsinsatser som planeras och varför kan minska denna osäkerhet.

För att bättre matcha verksamheternas behov, särskilt inom grundskolan, kan riktade insatser utvecklas baserat på specifika behov som identifieras på enhetsnivå. Detta kan exempelvis inkludera områden som digital kompetens, specialpedagogik, eller nya pedagogiska metoder.

Då systematiska undersökningar redan görs bland samtliga personal i samtliga verksamhetsformer föreslås utökade analyser inom området införas för att säkerställa att de kompetensutvecklingsinsatser som erbjuds möter pedagogernas behov och bidrar till skolans övergripande mål. Feedback från pedagoger bör även i framtiden regelbundet samlas in och användas för att justera och förbättra framtida insatser.

För att säkerställa en långsiktig effekt av kompetensutvecklingen bör en strategisk plan ör kompetensutveckling utarbetas som tydligt kopplar insatserna till såväl huvudmannens som enhetens långsiktiga mål och utvecklingsplaner. Detta kan hjälpa till att skapa en mer sammanhållen och långsiktig utvecklingsstrategi.

Avslutningsvis kan det konstateras att enkätresultaten visar att det finns en generell tillfredsställelse med den erbjudna kompetensutvecklingen, men också att det finns betydande områden för förbättring, särskilt inom grundskolan. Genom att öka transparensen, rikta insatserna bättre, och skapa starkare strukturer för kollegialt lärande och strategisk planering kan kompetensutvecklingen bättre anpassas till verksamheternas specifika behov och därmed bidra till en högre kvalitet på utbildningen i kommunen.

En långsiktig och hållbar strategi för kompetensutveckling är avgörande för att uppnå en högkvalitativ och likvärdig utbildning. Därför fortsätter bildningsförvaltningen att investera i sina medarbetare genom strukturerade och forskningsbaserade insatser, vilket i sin tur skapar bästa möjliga förutsättningar för barns och elevers lärande och framtida yrkesverksamhet.

Kunskap om barns och elevers förutsättningar och upplevelser

Bedömningar av förskolans och skolans likvärdighet och insatser för ökad likvärdighet kräver en djupgående kunskap om barn och elever inskrivna i förvaltningens verksamheter. Generellt kan sägas att bedömningar av hur verksamheten behöver utformas för att lyckas med sitt uppdrag behöver göras med utgångspunkt i ett professionellt kunnande. Utöver detta krävs ett nyfiket, intresserat lyssnande på barn och elever och en genuin ambition att involvera och göra dessa bedömningar tillsammans med barn och elever.

Pedagogernas bedömningsförmåga är grunden för det systematiska kvalitetsarbetet och utformning av verksamheten i vardagen. Den

samlade kunskapen på huvudmannanivå ska i sin tur grundas i en aggregering och sammanvägning av professionens bedömningar.

Förvaltningens kvalitetsmodell syftar alltså till att på ett systematiskt sätt kanalisera den kunskap som finns hos professionen. För att säkerställa att denna kunskap förblir intakt och relevant när den färdas genom organisationen, görs kontinuerliga förbättringar och förfiningar av kvalitetsmodellen. Det är avgörande att kunskapen inte ska urvattnas, bli onyanserad eller förlora sin skärpa under processen.

För att kunna rikta insatser i syfte att öka likvärdighet behövs bedömningar av behov göras på ett systematiskt sätt. De utmaningar som lyfts i SOU 2020:28 ”En likvärdig skola” handlar i mångt och mycket om att synliggöra vilken typ av förutsättningar som krävs för att arbetet ska ge effekt. En av metoder som anges är ökad delaktighet:

> *”...områden av betydelse är t.ex. strävan efter ökad delaktighet och jämlikhet samt att motverka diskriminering. Dessa målsättningar är formulerade och fastställda i den svenska konstitutionen tillsammans med uppdraget att verka för att demokratins idéer ska vara vägledande inom samhällets alla områden.”*

För att sätta en mycket viktig dimension i fokus avseende förvaltningens arbete med kvalitetsutveckling, har analysarbetet koncentrerats i mycket högre utsträckning än tidigare på pedagogers, barns och elevers syn på delaktighet och påverkan på undervisningsformer.

Analys av barns och elevers svar avseende deras upplevelse av möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande över undervisningen har sats i fokus i årets enkätundersökning.

Barn i förskolan har bedömt hur delaktiga de är i olika situationer i sin utbildning. 813 barn i åldrarna 3 – 5 år har svarat på om vuxna lyssnar på deras åsikter. Påståendet som barnen bedömde utifrån är ”De vuxna på förskolan lyssnar på mig”.

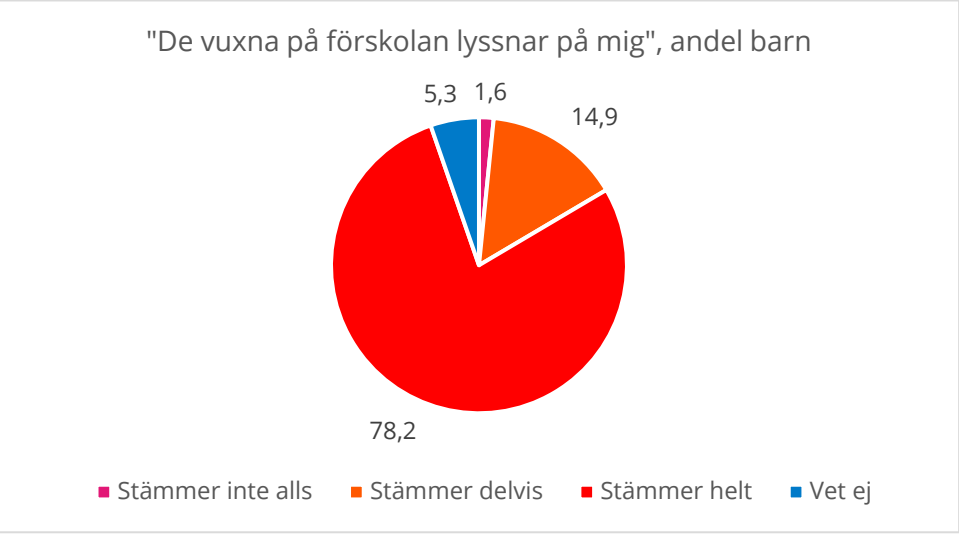

Diagram 47. *Andel svar per svarsalternativ, barn åldrar 3 – 5 år i förskolan*

Av diagrammet ovan går det att utläsa att 78,2 procent av samtliga barn instämmer helt i påståendet att de upplever att de vuxna på förskolan lyssnar på deras åsikter samt att 14,9 procent instämmer delvis i detta påstående. Detta är ett något högre resultat än föregående år. Dock visar diagrammet att 1,6 procent av barnen inte upplever sig bli lyssnade på och 5,3 procent inte vet om de vuxna lyssnar på dem. Dessa två resultat motsvarar sju procent av samtliga svarande barn och tyder på att arbetet med läroplansområdet ”Barns delaktigt och inflytande” kan vidareutvecklas ännu mer, även om resultaten har stärkts över år.

Elever i grund- och gymnasieskolan har fått svara på ett antal frågor angående deras upplevelse av möjlighet att påverka sin utbildning och undervisningsformer. Ett påstående som samtliga elever i grund- och gymnasieskolan har fått möjlighet att svara på är ”Jag kan få extra hjälp om jag skulle behöva det”.

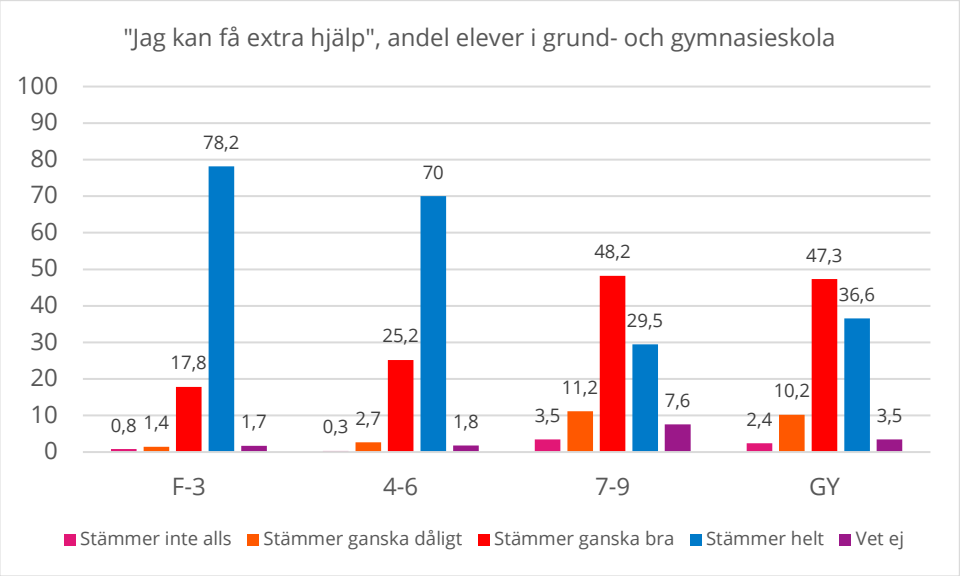

Diagram 48. *Andel svar per verksamhetsform, elever i grund- och gymnasieskola*

Av diagrammet ovan framgår att en hög andel elever upplever att de kan få extra hjälp i skolan om de skulle behöva det. Högst andel elever som instämmer helt eller till stor del återfinns i årskurser F – 3 och 4 – 6, med 96 respektive 95,2 procent elever som instämmer i att de kan få hjälp om de behöver det. Dessa resultat är också något högre än föregående läsårs mätning.

Lägst andel elever, 77,7 procent, som u upplever att de kan få extra hjälp återfinns inom grundskolans årskurser 7 – 9. Inom samma grupp återfinns även högst andel elever som inte vet om de kan få extra hjälp, hela 9,2 procent. Dock är det viktigt att understryka att båda dessa resultat har förbättrats något i jämförelse med föregående läsårsmätning.

Även andel elever på gymnasieskolan som instämmer helt i påståendet att de kan få hjälp om de behöver det har ökat i jämförelse med

föregående år samtidigt som andel elever som inte instämmer alls har minskat.

Fler frågor avseende elevernas möjlighet att ha inflytande över sin egen utbildning ställs från läsåret 2023 – 2024 till samtliga elever på grundskolan samt på gymnasieskolan. Föregående år har frågan ställts till endast elever i årskurserna 4 – 9 i grundskolan samt till alla elever på gymnasieskolan. Dessa elever har fått möjlighet att bedöma möjlighet till inflytande och möjlighet att ta ansvar för sin utbildning utifrån följande påståenden:

- Jag vet vad jag behöver kunna för att nå kunskapskraven i skolan
- På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter

Resultaten för båda dessa påståenden redovisas i respektive diagram nedan.

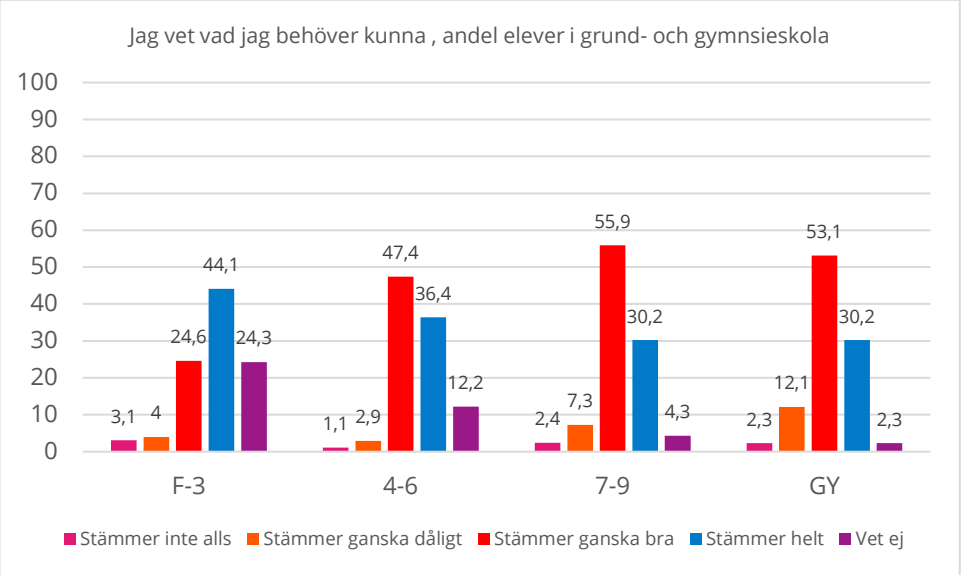

Diagram 49. *Andel svar per verksamhetsform, elever i grund- och gymnasieskola*

Av svaren som visualiseras i diagrammet ovan kan det utläsas att strax över 80 procent per undersökt elevgrupp, med undantag för elever i årskurser F – 3 som svarar på den frågan för första gången i år, instämmer helt eller till stor del i påståendet att de vet vad de behöver kunna för att klara kunskapskraven i skolan. Detta resultat korrelerar starkt med andel elever som årligen blir behöriga nationella program på gymnasieskolan eller som tar examen från gymnasieskolan.

Resultatet indikerar även att cirka 15 – 20 procent av eleverna inte kan ta ansvar för sin utbildning då de inte vet vad de behöver kunna för att nå målen. Arbetet med elevernas delaktighet i och inflytande över sin undervisning, i syfte att de ska kunna ta ansvar för sin utbildning behöver intensifieras och utvecklas i samtliga åldrar.

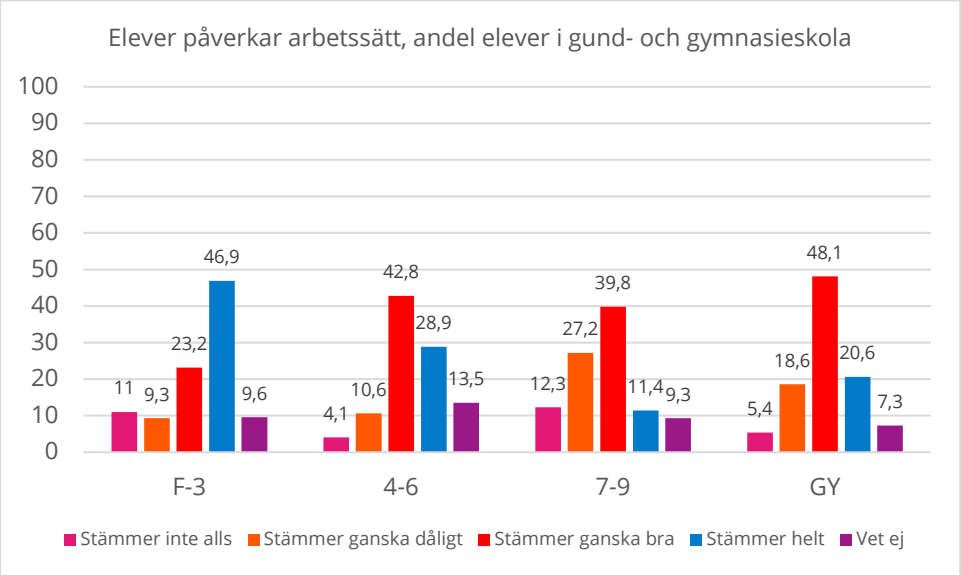

Diagram 50. *Andel svar per verksamhetsform, elever i grund- och gymnasieskola*

Diagrammen ovan visar att andel elever som instämmer helt eller delvis i påståendet att de kan påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter på lektionerna är relativt låg i samtliga tillfrågade åldrar, särskilt sett till elever som instämmer helt. Högst andel elever som svarar positivt på detta påstående återfinns inom grundskolan i årskurserna F – 3 och 4 – 6 där 70,1 respektive 71,7 procent av alla elever instämmer i påståendet. I årskurs 4 – 6 innebär detta resultat en liten höjning i jämförelse med föregående år. På gymnasieskolan instämmer helt eller till stor del 68,7 procent av alla elever i påståendet. Även detta resultat är något högre än föregående läsår. Lägst andel elever som instämmer i påståendet återfinns inom årskurserna 7 – 9 i år igen, där endast 51,2 procent av eleverna svarar positivt, vilket är ett resultat som ligger i nivå med föregående års mätning. Den högsta andelen elever som inte vet om de kan påverka arbetssätten med skoluppgifter återfinns bland elever i årskurs 4 – 6 med hela 13,5 procent som svarar ”Vet ej”.

Det är viktigt att betona att arbetet med båda påståenden ”Jag vet vad jag behöver kunna för att nå kunskapskraven i skolan” och ”På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter” behöver förändras för att alla elever ska ha möjlighet att nå målen.

För att öka andelen elever som vet vad de behöver kunna för att nå kunskapskraven, bör skolorna förbättra kommunikationen kring målen och kraven i läroplanen. Detta kan göras genom regelbundna genomgångar, tydliga och tillgängliga måldokument samt personligt stöd från lärare.

För att öka elevernas delaktighet och inflytande över undervisningen, bör skolorna arbeta med att integrera elevernas feedback i planeringen av lektionerna. Detta kan innebära mer elevledda projekt, valmöjligheter

i uppgiftsmetoder och en öppen dialog mellan lärare och elever om undervisningsmetoder. För att öka elevernas delaktighet och inflytande över undervisningen, bör skolorna arbeta med att integrera elevernas feedback i planeringen av lektionerna. Detta kan innebära mer elevledda projekt, valmöjligheter i uppgiftsmetoder och en öppen dialog mellan lärare och elever om undervisningsmetoder.

Bedömning av barns och elevers förutsättningar
För att kunna göra korrekta bedömningar av barns och elevers behov av stöd och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen krävs omfattande kunskap och helhetssyn. Läroplanen har ett tydligt individperspektiv. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på individen och dess behov.

Kunskapen om vilka behov och förutsättningar ett specifikt barn har behöver ofta sättas samman från olika håll för att ge en komplett bild. Pedagogisk personal och rektor gör bedömningar baserade på sina professionella perspektiv. Barnets vårdnadshavare bör också involveras i denna process för att säkerställa att alla aspekter av barnets liv och behov beaktas. Barnets egen röst är också viktig och bör höras i möjligaste mån.

I vissa fall kan det vara nödvändigt att inkludera perspektiv från andra professioner, såsom specialpedagoger, logopeder och habilitering, för att få en mer komplett bild av barnets behov och förutsättningar. Dessa externa perspektiv kan erbjuda värdefull insikt och expertis som kompletterar den pedagogiska personalens och rektorernas bedömningar.

I syfte att bedöma barns och elevers behov används i kvalitetsarbetet på övergripande nivå en metod där generella uppskattningar görs. Här kan forskning och beprövad erfarenhet spela stor roll. Ofta handlar det om att utifrån olika bakgrundsfaktorer identifiera vilka behov ett barn kan förväntas ha.

I stort sett allt underlag som används för att ringa in förväntade behov på det här sättet bygger på kvantitativa data. Ett typiskt exempel är förvaltningens strukturersättning som beräknas utifrån ett statistiskt underlag som Statistiska Centralbyrån (SCB) levererar. Många analyser på övergripande nivå handlar också om förväntade behov, vilket möjliggör skapandet av kunskap om stora grupper av barn och elever samtidigt.

En fördel med att arbeta med den här typen av uppskattningar av behov är att det med förhållandevis enkla medel går att skapa kunskap om stora grupper barn och elever på en och samma gång. Det är också ofta det enda rimliga tillvägagångssättet för införskaffande av kunskap som inte kräver en närhet till individuella barn. Nackdelen med det är att det ofta är ett trubbigt verktyg och att man med det både kan över- och underskatta reella behov.

På förvaltningsövergripande nivå har därför ansträngningar gjorts att påvisa skillnaden mellan den kunskap som bygger på faktiska, konstaterade behov på individ- och gruppnivå och uppskattningar som görs utifrån indikatorer.

Förvaltningens övergripande uppföljningar rör sig ofta på enhetsnivå och den kunskap som finns om barn och elever knutna till respektive enhet är i många sammanhang översiktlig. I vissa fall hanteras barn och elever på en viss enhet som en grupp och kunskaper handlar om gruppen snarare än individer. I andra görs analyser utifrån uppskattningar baserade på bakgrundsfaktorer, framför allt kopplade till socioekonomiska förhållanden.

Det är viktigt att i olika analyssituationer förstå vilken typ av kunskap om barn och elever man arbetar med. Dock ska det understrykas att barns och elevers socioekonomiska förhållanden inte under några förutsättningar ska tillåtas fungera som förklaring till bristande likvärdighet i resultat.

För att säkerställa att alla barn och elever får den stöd och de förutsättningar de behöver för att lyckas i skolan, krävs en kombination av kvalitativa och kvantitativa bedömningar samt en inkluderande process där flera perspektiv tas i beaktande. Genom att kontinuerligt utveckla och förfina metoderna för att bedöma barns och elevers behov kan förvaltningen arbeta mot en mer likvärdig och inkluderande utbildning för alla.

Då analysarbetet i årets tematiska analys har ett riktat fokus på likvärdig undervisning av hög kvalitet, tas barns och elevers upplevelse av möjlighet att kunna ta ansvar för sin utbildning och frågor avseende motivation särskilt i beaktande. 2820 elever i grundskolan och gymnasieskolan har svarat på påståendet som stimulans ”Skolarbetet gör att jag vill lära mig mer”.

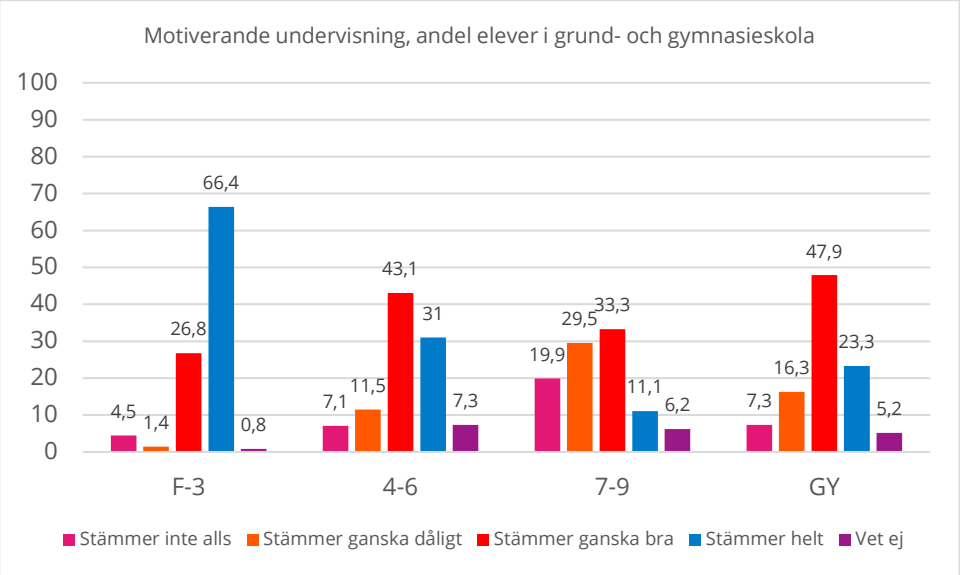

Diagram 51. *Andel svar per verksamhetsform, elever i grund- och gymnasieskola*

Av diagrammet går att utläsa att högst andel elever som anser att skolarbetet gör att de vill lära sig mer återfinns i årskurserna F – 3 i grundskolan där hela 93,2 procent av samtliga elever instämmer helt eller till stor del i påståendet. Detta är en markant förflyttning i jämförelse med historiska resultat som legat runt 85 procent i flera år. Detta kan tyda på att undervisningen i dessa årskurser har blivit mer engagerande och att pedagogerna lyckas skapa en inspirerande lärmiljö för de yngsta eleverna.

Resultaten sjunker i årskurserna 4 – 6 för att nå bottennivå i årskurserna 7 – 9 där endast 44,4 procent av eleverna instämmer i påståendet att skolarbetet är motiverande. Detta är den lägsta andelen bland alla undersökta grupper och indikerar en kritisk fas i elevernas utbildning där motivationen avtar drastiskt. Faktorer som kan ha påverkat resultaten inkluderar ökande akademiska krav, sociala påfrestningar och övergången till ett mer abstrakt tänkande och självständigt arbete. För att öka motivationen bland högstadieeleverna behöver särskilda insatser sättas in. Exempelvis kan program som inkluderar projektbaserat lärande och ökad elevdelaktighet i utformningen av undervisningen vara lösningar för att adressera detta problem.

Sedan höjs resultaten bland elever inom gymnasieskolan där 71,2 procent instämmer i påståendet. Detta är en markant höjning i jämförelse med tidigare undersökningar som låg runt 50 procent under flera mätningar. Vad denna mycket tydliga förbättring beror på, behöver undersökas vidare och då med särskild fokus på eventuella effekter av det verksamhetsövergripande projekt som startats med alla personal på samtliga gymnasieskolor för ett år sedan.

Liknande fråga har ställts till pedagogerna. 593 undervisande lärare i grundskolan och gymnasieskolan har svarat på påståendet ”Jag inspirerar mina elever att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål”. Resultaten redovisas i diagrammet nedan.

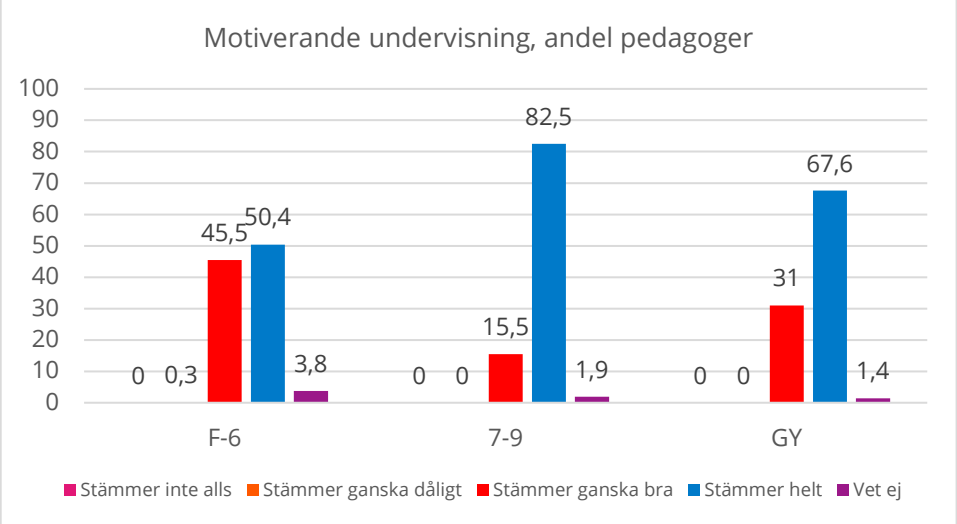

Diagram 52. *Andel svar per verksamhetsform, undervisande lärare i grund- och gymnasieskola*

Av diagrammet framgår det tydligt att nästintill 100 procent av samtliga tillfrågade undervisande lärare instämmer helt eller till stor del i att deras undervisning är motiverande och inspirerande för eleverna. Detta resultat speglar en hög grad av självförtroende bland lärarna när det gäller deras förmåga att engagera sina elever.

Det är särskilt intressant att notera att de pedagoger som är mest försiktiga i sin bedömning av sin förmåga att motivera eleverna också är de pedagoger vars elever lämnade högst andel positiva svar inom detta område. Denna försiktighet kan tyda på en viss ödmjukhet eller självkritik bland dessa pedagoger, som trots sin tveksamhet, lyckas engagera sina elever effektivt. Inom denna grupp återfinns även några enstaka "stämmer ganska dåligt" svar på påståendet, vilket inte är fallet i de andra tillfrågade grupperna, samt en del "vet ej" svar. Detta visar att det fortfarande finns utrymme för självreflektion och förbättring även bland de mest framgångsrika lärarna.

Högst andel lärare som instämmer helt i att deras undervisning är inspirerande och motiverande för eleverna återfinns inom gruppen lärare i årskurs 7 – 9. Ingen pedagog svarar negativt på påståendet och en bråkdel, endast två individer, svarar att de inte vet. Liknande resultat återfinns inom gruppen lärare i gymnasieskola, dock med något lägre andel lärare som instämmer helt och dubbelt så hög andel som i grundskola 7 – 9 som instämmer till stor del.

Dessa resultat skiljer sig kraftigt från elevernas ovan redovisade svar angående upplevelsen av undervisningen. Medan en majoritet av lärarna anser att deras undervisning är motiverande, indikerar elevernas svar att många av dem inte delar denna uppfattning. Denna diskrepans belyser ett starkt behov av samtal med elever för att förstå deras perspektiv bättre och för att justera undervisningsmetoderna för att möta deras behov och förväntningar mer effektivt.

Vidare kan flera olika åtgärder och strategier användas för att analysera diskrepansen på djupet. Exempelvis kan mer detaljerade analyser av svaren göras för att förstå varför vissa grupper av elever känner sig mindre motiverade. På så sätt kan mönster och trender som kan ge insikter om specifika områden som behöver förbättras identifieras. Vidare kan fokusgrupper eller individuella intervjuer med både elever och lärare genomföras för att få djupare insikter om deras upplevelser och förslag på förbättringar. Elevrådet kan bidra med förslag och feedback på undervisningens utformning och innehåll. Dessa, med fler, insatser kan komma att bidra i förståelsen för utfallet samt i förbättringar som på sikt minskar gapet mellan elevernas och pedagogernas svar.

Vidare har undervisande lärare svarat på samma påståenden som eleverna svarat på gällande kunskapskrav och möjlighet att påverka arbetssätten. Påståenden till undervisade lärare har anpassats efter deras perspektiv och lyder enligt följande:

- Mina elever förstår vad de ska kunna för att nå kunskapskraven

- Jag låter mina elever påverka arbetssätten i undervisningen

De insamlade resultaten redovisas nedan.

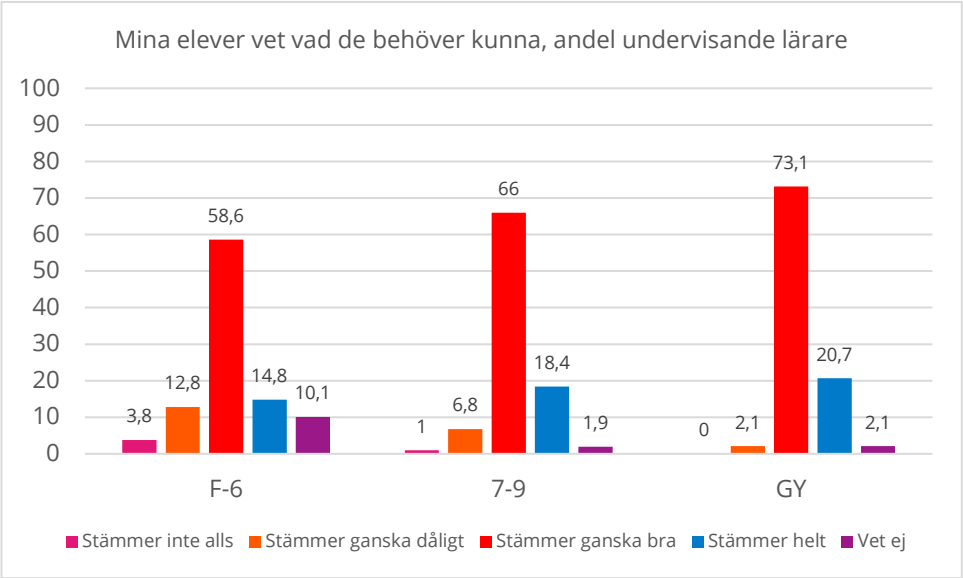

Diagram 53. *Andel svar per verksamhetsform, undervisande lärare i grund- och gymnasieskola*

Resultaten som redovisas i diagrammet ovan tyder på att det finns samsyn mellan elevernas och de undervisande lärarnas svar inom denna fråga. De flesta elever instämmer helt eller ganska bra i påståendet att de vet vad de behöver kunna, med särskilt höga nivåer i årskurserna 7 – 9 och gymnasieskolan samtidigt som nästan alla svarande lärare instämmer helt eller ganska bra i att deras elever vet vad de behöver kunna, med särskilt höga nivåer på gymnasieskolan. Det är även på gymnasieskolan som fler lärare än elever uppger att elever vet vad de behöver kunna för att nå målen.

Relativt höga nivåer av "vet ej" svar återfinns bland elever som svarat på frågan om de vet vad de behöver kunna för att nå målen. Särskilt utmärkande är svaren i årskurserna F – 3 och 4 – 6. Bland lärare återfinns generellt lägre andel ”vet ej” svar; dock är skillnaden mellan lärare i årskurserna F – 6 och övriga lärargrupper märkbar, då andel lärare som svarat ”vet ej” ligger på mycket högre nivåer än hos övriga tillfrågade och korrelerar starkt med eleverna svar inom målgruppen.

Såväl elevernas som lärarnas svar på detta påstående skulle kunna vara en del av förklaringen till att en del elever, trots i övrigt goda förutsättningar, inte når målen.

Om lärarnas bild är att eleverna vet vad som krävs och därför inte förklarar ytterligare skulle det kunna leda till att elever som behövde mer stöd för att förstå inte får det. Analyser på grupp-, kön- och årskursnivå och samtal med elever behöver initieras för att få tydligare bild i frågan.

På påståendet angående elevernas möjlighet att påverka arbetssätten på lektionerna svarar lärarna enligt nedan.

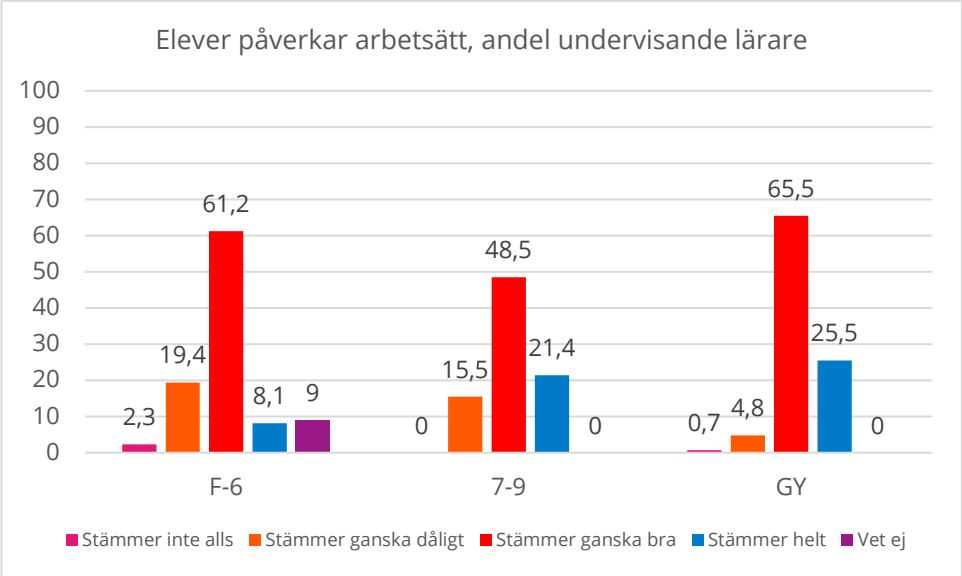

Diagram 54. *Andel svar per verksamhetsform, undervisande lärare i grund- och gymnasieskola*

Diagrammet ovan visar att lärarnas upplevelse av elevernas möjlighet att påverka arbetssätt i undervisningen växer med elevernas ålder. Lägst andel lärare som instämmer helt i påståendet ”Jag låter mina elever påverka arbetssätten i undervisningen” återfinns bland lärare inom årskurserna F – 6 medan andel lärare i gymnasieskola som instämmer helt i detta påstående är 25,5 procent och som svarar positivt är hela 91 procent.

Detta innebär att samsyn råder endast mellan elevernas och pedagogernas upplevelse av elevernas möjlighet att ha inflytande över arbetssätten på lektionerna i årskurserna F – 6, där lika hög andel pedagoger och elever instämmer i påståendet. Detta är första gången på flera mätningar som elevernas och pedagogernas svar korrelerar med varandra. Denna korrelation återfinns inte inom de andra tillfrågade grupperna. Elevernas svar i årskurserna 7 – 9 och på gymnasieskolan, som presenteras i kapitlet ovan, var mycket låga och få elever uppgav att de hade inflytande över detta område.

Dock ska det nämnas att resultat bland samtliga svarande lärargrupper har sjunkit något i jämförelse med föregående år. Vad denna sänkning beror på behöver undersökas vidare. I analysen av resultat ska det tas i beaktande att denna fråga inte historiskt har varit i fokus vid analys av verksamheternas resultat före hösten 2023 då området valdes som ett område med särskilt fokus. Att förvaltningen nu väljer att fokusera på frågan, att rektorerna diskuterar den aktivt med sin personal och att presentationer på kvalitetsdialoger görs, kan ha haft inverkan på sänkning av resultat. Detta då frågor som undersöks på djupet tenderar att resultera i resultatsänkningar när berörda målgrupper uppmärksammas på problematiken.

Samtliga redovisade svar från såväl lärare i detta kapitel och elever i föregående kapitel behöver analyseras på grupp-, klass- och könsnivå,

jämföras med varandra och fördjupas i samtal med eleverna. Både lärarnas och elevernas perspektiv behöver kompletteras ytterligare för att det på sikt ska bli möjligt att skapa förbättringar inom det aktuella området.

Övergång och samverkan

Enligt läroplanerna är det av yttersta vikt att förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och skolan samverkar på ett förtroendefullt sätt med varandra för att stödja elevernas utveckling och lärande. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.

De flesta barn genomgår minst sex övergångar inom fyra olika skolformer från förskolan till gymnasieskolan (förskolan, förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan). En övergång är en viktig händelse för alla barn och elever då den innebär att de ställs inför nya utmaningar och krav vid varje övergång. En övergång kan vara en möjlighet till att stärka delaktigheten och inkluderingen samtidigt som det finns risk för exkludering och marginalisering.

Barn och elever hanterar och påverkas av en övergång olika beroende på individuella förutsättningar och omständigheter. Därför är det särskilt viktigt att övergången sker på ett genomarbetat sätt för att skapa likvärdighet och främja elevernas fortsatta kunskapsutveckling.

Sedan flera år tillbaka finns en förvaltningsgemensam rutin som, utifrån bland annat geografisk placering, knyter förskolorna till olika skolor. Samarbetet mellan dessa förskolor och skolor har på många sätt förbättrats och utvecklats under åren. Dock visar årets uppföljningar på ett fortsatt utvecklingsbehov.

Även om flera förbättringsinsatser genomförts genom åren, pekar analys av kunskapsresultat och enheternas måluppfyllelse på ett systemfel vid övergångar då stagnering och i förekommande fall även regression i elevernas kunskapsutveckling kunnat mätas under flera år vid övergång mellan:

- Förskola och förskoleklass
- Årskurs 3 och årskurs 4
- Årskurs 6 och årskurs 7
- Grundskola och gymnasieskola

Tydligast av ovan nämnda är utmaningar vid övergången mellan årskurs 6 och 7 då elevernas resultat sänks vid varje övergång. Fördjupade analyser i syfte att identifiera adekvata insatser har efterfrågats i flera tidigare rapporter och behöver utföras snarast för att det ska vara möjligt att nå önskade effekter redan under nästkommande läsår.

För att minimera riskerna för kunskapstapp i övergångar behöver förvaltningen utveckla och implementera arbetssätt som fokuserar på övergången mellan årskurs 6 och 7 för att hjälpa eleverna att anpassa sig till de nya kraven och förväntningarna.

Detta kan exempelvis vara vidareutveckling av rutiner för övergångar som inkluderar mentorskap, tydligare informationsöverföring mellan lärare och mer frekventa avstämningar med eleverna.

Implementering av ett mentorsprogram, där äldre elever från den mottagande skolan fungerar som mentorer åt elever som ska göra övergången, har visat sig vara framgångsrikt i andra situationer och skulle kunna vara applicerbart även inom detta område. Dessa mentorer kan ge stöd, dela med sig av sina erfarenheter och hjälpa till att skapa en tryggare övergångsmiljö.

Vidare skulle bildningsförvaltningen och de överlämnande och mottagande skolorna kunna arrangera informationsmöten och interaktiva utbildningar för föräldrar och vårdnadshavare i samband med övergångar. Dessa kan ge föräldrar insikter om vad de kan förvänta sig vid övergångar och hur de kan stödja sina barn under denna period.

Genom att implementera och vidareutveckla dessa insatser och fokusera på övergångar mellan låg- och mellanstadiet samt att förstärka stödstrukturer, ökar möjligheterna att förbättra elevernas upplevelse och framgång i skolan. Detta bedöms kunna bidra till minskning av skillnaderna i kunskapsresultat och skapa en mer likvärdig utbildning för alla elever, vilket är i enlighet med de övergripande målen i läroplanen för grundskolan.

Utöver dessa insatser bör särskild uppmärksamhet ges åt elever i behov av särskilt stöd. Läroplanen understryker att skolan ska anpassa undervisningen för att möta alla elevers behov och förutsättningar. Detta inkluderar att tidigt identifiera elever som riskerar att inte nå målen och sätta in stödåtgärder i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Som tidigare nämnt, gör barn och elever många övergångar mellan flera olika skolformer under perioden 1 – 19 år. Samtidigt innebär detta även övergångar mellan flera olika sociala gemenskaper. Förståelse för detta ställer stora krav på verksamheterna och inte minst på barnet själv. Att systematiskt arbeta med övergångarna inom och mellan skolformerna är därför avgörande för att skapa kontinuitet i övergångarna och progression i undervisningen som barnen möter i respektive skolform.

Införandet av den nya plattformen för dokumentation av elevernas kunskapsutveckling och progression förväntas såväl underlätta som kvalitetssäkra övergångar mellan olika verksamhetshetsformer och årskurser. För att detta ska inträffa behöver gemensamma riktlinjer och likvärdiga dokumentationsprocesser tas fram på förvaltningsövergripande nivå. Dessa behöver i sin tur implementeras i samtliga verksamheter om plattformens införande ska få förväntad effekt.

Rätt stöd för varje barns och elevs progression

I skolans arbete för att säkerställa att varje elev når kunskapskraven spelar extra anpassningar och särskilt stöd en avgörande del av undervisningen för att förbättra måluppfyllelsen. Om stöd sätts in tidigt och utformas efter elevers behov ökar möjligheterna för att stödet blir mer effektivt och för att fler elever uppfyller kunskapskraven.

Trots ökade insatser med stigande årskurser lyckas skolan inte i tillräcklig utsträckning stötta de elever som riskerar att inte nå målen. Detta leder till att måluppfyllelsen på högstadiet i stort sett håller sig på samma nivå som på mellanstadiet. Den övergripande progressionen inom elevgruppen mellan årskurs 6 och 9 är minimal, vilket indikerar att förvaltningen ännu inte lyckas säkerställa alla elevers rätt till adekvat stöd och det finns utrymme för förbättringar i skolans förmåga att säkerställa detta stöd för alla elever.

Att agera tidigt kan vara avgörande för att främja elevernas kunskapsutveckling. För att skolor tidigt ska uppmärksamma elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns läsa, skriva, räkna-garantin i förskoleklass och lågstadiet. En fördjupad analys av garantins effektivitet föreslås genomföras av bildningsförvaltningens centrala stödfunktioner tillsammans med rektorer. Detta då analys av elevernas resultat i förskoleklass och årskurs 1 och 3, som redovisas i två tidigare kapitel, för i bevis att en hög andel elever inte klarar målen inom undersökta ämnen.

Vidare behövs ökade kunskaper i arbetet med anpassningar, särskilt stöd och tillgängliga lärmiljöer samt ett större fokus på breda lösningar som kommer många elever till del, vid sidan av de individuella anpassningarna. Det är också nödvändigt att förstärka arbetet med övergångar mellan skolformerna och stärka samverkan genom hela elevernas utbildningsresa.

Sammantaget kan beskrivning ovan tyda på att behovet av stöd tenderar att uppmärksammas och sättas in för sent, att tillräcklig kunskap inte finns beträffande om och hur anpassningar och stöd ska sättas in samt att arbetet med övergångar och samverkan genom elevernas utbildning behöver stärkas.

För att överkomma dessa identifierade problem, har insatser för kompetensutveckling på bred front inom grundskolan genomförts under läsåret och nya insatser har beslutats för kommande läsår. Centralt anställda pedagoger kommer under hela läsåret kontinuerligt genomföra utbildningar inom ett antal områden för hela personalstyrkan i grundskolan. Dessa kommer att kompletteras med klassrumsbesök och punktinsatser i klassrummen utifrån identifierade behov och skolornas önskemål.

Särskilt stöd

Skolans centrala uppdrag är att anpassa den pedagogiska verksamheten efter varje elevs behov samt att skapa förutsättningar för fortsatt

lärande. Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Detta innebär att skolan måste sträva efter att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen; det som ibland kallas för ”det kompensatoriska uppdraget”.

Utbildningen ska vara individualiserad, vilket betyder att den kan behöva utformas på olika sätt beroende på barnens eller elevernas individuella förutsättningar och behov. För att möta alla elevers behov ska skolan använda sig av *stöd, stimulans, extra anpassning och särskilt stöd f*ör att möta alla elevers behov.

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller om eleven läser ämnesområden, trots att eleven har fått stöd i form av extra anpassningar, ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn har då ansvaret att skyndsamt utreda elevens behov av särskilt stöd. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Det är avgörande att de beslutade stödinsatserna inte bara genomförs utan också kontinuerligt utvärderas och följs upp. Genom regelbunden utvärdering kan skolor säkerställa att de insatser som görs verkligen har den önskade effekten och att de anpassas efter förändrade behov hos eleven. Användning av både kvantitativa och kvalitativa data kan ge en omfattande bild av hur väl stödinsatserna fungerar.

Det är viktigt att involvera eleverna själva i processen kring särskilt stöd. Elevernas egen upplevelse och återkoppling kan ge värdefulla insikter om hur stödet kan förbättras och anpassas. Genom att skapa en dialog med eleverna kan skolan bättre förstå deras behov och önskemål, vilket bidrar till mer effektiva och engagerande stödinsatser.

För att säkerställa att åtgärderna är effektiva, dokumenteras all information om utredningar och beslut om åtgärdsprogram i bildningsförvaltningens plattform för dokumentation. Denna plattform är ett viktigt verktyg för att säkerställa att alla åtgärder är noggrant planerade och följs upp på ett systematiskt sätt.

I enkätundersökningar tillfrågades samtliga undervisande lärare att bedöma påståendet ”Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt”.

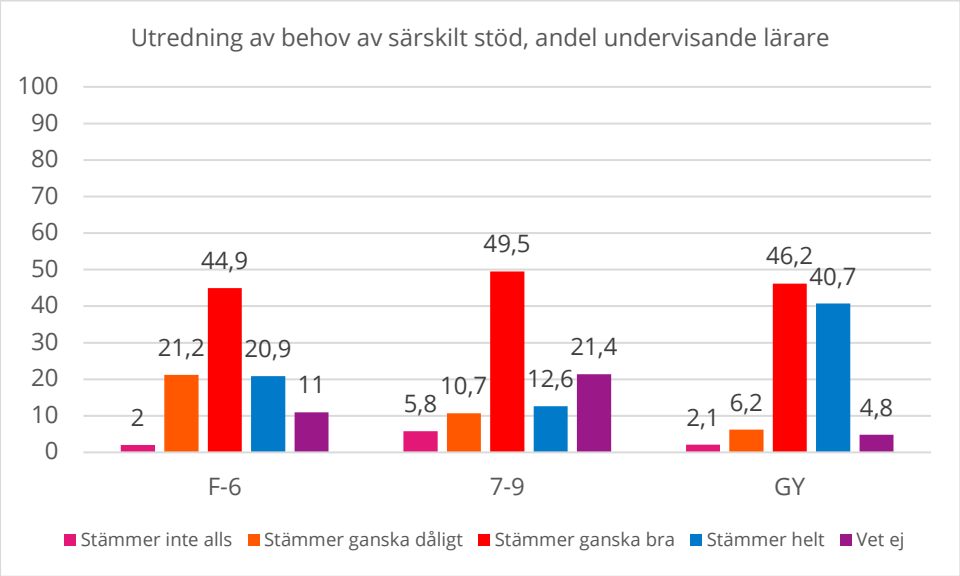

Diagram 55. *Andel svar per verksamhetsform, undervisande lärare i grund- och gymnasieskola*

Diagrammet ovan visar att undervisande lärare på grundskolan i hög utsträckning anger att de antigen inte vet eller inte instämmer i påståendet att behov av särskilt stöd utreds skyndsamt.

I årskurserna F – 6 svarar 34,2 procent av lärare att påståendet inte stämmer eller att de inte vet, vilket är en ökning med 3,4 procentenheter jämfört med föregående år.

I årskurserna 7 – 9 instämmer inte eller vet inte hela 37,9 procent av tillfrågade lärare i påståendet.

Bland lärare på gymnasieskolan är situationen helt annorlunda och 86,9 procent instämmer helt eller till stor del i påståendet ”Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt”.

Lärarnas bild av läget i grundskolan F – 6 är mycket talande och väldigt oroande, framförallt då de positiva resultaten, som redan föregående läsår var låga inom denna personalgrupp, sjunkit ytterligare i år. Även resultat inom personalgruppen 7 – 9 är låga, där 62,1 procent av samtliga respondenter instämmer helt eller till stor del i påståendet. Dock har dessa resultat ökat med hela 9,5 procentenheter jämfört med föregående års mätningar, vilket är mycket positivt.

Kartläggning av läget behöver arbetas vidare med på enhetsnivån då resultaten skiljer sig en del på de olika skolorna. Området behöver även prioriteras på huvudmannanivån i syfte att identifiera insatser som kan stödja enheterna i deras förbättringsarbete inom det aktuella området.

Det som är känt för huvudmannen sedan tidigare är att införandet att plattformen för dokumentation, som startade under pågående läsår 2021/2022 och som blev slutfört läsår 2022/2023, skapade vissa administrativa svårigheter för enheterna. Detta resulterade i bristande

systematisering av dokumentation inom området, vilket har lett till att bildningsförvaltningen inte har haft möjlighet att analysera dokumentationen vare sig kvantitativt eller kvalitativt. Det har nu gått mer än ett år sedan detta införande.

Rektorer har även under flera år rapporterat läget som en del av det systematiska kvalitetsarbetet och haft detta område som fokus på kvalitetsdialoger. Av analysen av pedagogernas svar inom detta område, framstår det att detta arbete inte har förankrats bland lärare inom grundskolan, alternativt att arbetet inte är fungerande trots kontinuerlig uppföljning.

För att kvalitetssäkra framtida inrapportering i lärplattformen på bred front och inom samtliga verksamhetsformer behöver bildningsförvaltningen skyndsamt identifiera och aktivera adekvata insatser på enhetsnivå.

Insatser som kan vara lämpliga att genomföra redan under nästa läsår är att utbilda alla lärare och administrativ personal i användning av den nya plattformen för dokumentation. Detta inkluderar både tekniska aspekter och pedagogisk användning för att säkerställa att alla vet hur man systematiskt dokumenterar och analyserar stödbehov.

Erfarna lärare och specialpedagoger skulle kunna fungera som mentorer som stödjer och guidar mindre erfarna kollegor i arbetet med att identifiera och dokumentera särskilda stödbehov.

Vidare behöver standardiserade rutiner för hur och när särskilda stödinsatser dokumenteras tas fram och implementeras i personalgruppen. Detta skulle säkerställa att alla lärare och skolor följer samma processer, vilket underlättar jämförelse och analys på såväl enhets- som huvudmannanivå.

För att säkra att de standardiserade rutinerna ger önskad effekt föreslås regelbundna utvärderingsmöten etableras där lärare, rektorer och specialpedagoger går igenom dokumentationen och diskuterar vad som fungerar bra och vad som behöver förbättras. Detta skulle kunna leda till kontinuerliga förbättringar i processen på alla nivåer.

Nationella trender avseende behov av särskilt stöd

Skolverket har kartlagt särskilt stöd i grundskolan. Kartläggningen visar att 5,8 procent av eleverna har ett åtgärdsprogram, 1,2 procent får stöd i särskild undervisningsgrupp och cirka 1,2 procent av eleverna har anpassad studiegång. Det finns en betydande skillnad mellan pojkar och flickor då åtgärdsprogram totalt sett och de olika typerna av stöd är vanligare bland pojkar än flickor.

Skolverket redovisar inte statistiken på kommunnivå, och, som tidigare nämnt, de underlag som finns i kommunens eget system är idag inte fullständiga och därför inte heller jämförbara med Skolverkets data. Det är därför svårt att göra helt rättvisa jämförelser, varför undertecknad avstår från vidare analys i ämnet.

Flertalet rapporter de senaste åren visat på att den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar ökar. Nationella undersökningar visar att elever har återkommande psykiska och somatiska besvär, såsom irritationskänsla, sömnsvårigheter, huvudvärk eller magont. Andelen 13- och 15-åringar med minst två psykiska eller somatiska besvär mer än en gång i veckan är nästan dubbelt så stor i dag jämfört med 1980-talets mitt. Bland 11-åringar har andelen varierat, men undersökningen 2017/18 visade de högsta nivåerna sedan studien började 1985/86.

Elever upplever att trivseln i skolan har minskat, medan en större andel uppger att de ofta eller väldigt ofta har för mycket skolarbete. Den självrapporterade skolstressen har ökat hos främst flickorna. Psykiska sjukdomar och syndrom står för en betydande del av sjukdomsbördan bland barn och unga i Sverige.

Gällande diagnosticerad psykisk ohälsa hos barn och unga har cirka 10 procent av svenska barn och ungdomar en psykiatrisk diagnos. De vanligaste psykiatriska tillstånden är ADHD och depression, som förekommer hos mellan 5–8 procent bland barnen, men ångesttillstånd är också vanligt förekommande.

Mellan åren 2017 och 2021 ökade antalet aktuella barn och unga inom BUP med 14 procent (+17 700 patienter) och antalet årliga besök ökade med 160 000, eller 16 procent. Under 2021 var 6,2 procent av alla barn och unga 0 – 17 år i kontakt med BUP, vilket är en ökning från 5,5 procent 2017 och en förhållandevis hög andel i internationell jämförelse. Inom BUP dominerar flickor i åldersgruppen 13 – 17 år och pojkar i åldersgruppen 7 – 12 år. Det visar Sveriges kommuner och regioners (SKR) årliga rapport *Psykiatrin i siffror*. I rapporten står det att läsa bland annat följande:

> *Utmaningarna är flera. Då volymerna av NP-patienter är enorma och ständigt ökande, behövs oerhört många läkartider till bedömning/utredning. Eftersom 90 % av de patienter som utreds uppfyller kriterier för diagnos, behövs därefter läkare för att tillsammans med sjuksköterska följa upp medicinering tills patienten blir 18 år. Att rekrytera läkare är mycket svårt, och inom barnpsykiatrin finns många fler patientgrupper än NP.*

Barn och elever att särskilt beakta

Begreppet *barn och elever att särskilt beakta* omfattar exempelvis barn och elever i behov av särskilt stöd, nyanlända, placerade barn och barn med särskild särbegåvning.

Rektorer inom samtliga verksamhetsformer beskriver en ökad andel elever att särskilt beakta, vilket påverkar undervisningen för hela barn- och elevgruppen. För fjärde året i rad lyfts det fram att andelen barn och elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd samt elever med diagnoser, har ökat. Detta upplevs påverka både hur resurser fördelas till olika barn- och elevgrupper på enheten och studieron i klassrummet, vilket i sin tur påverkar måluppfyllelsen och resultaten.

Den ökade andelen elever i behov av särskilt stöd kan till stor del förklaras av bättre diagnostisering och ökad medvetenhet om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och andra inlärningssvårigheter. Enligt forskning från Specialpedagogiska skolmyndigheten har antalet elever som får diagnoser som ADHD och autism ökat markant under de senaste decennierna. Dessutom har migrationsströmmar lett till en ökning av nyanlända elever, som ofta behöver omfattande stöd under flera år för att integreras språkligt och kulturellt i skolsystemet.

Denna utveckling medför betydande utmaningar för skolledningen när det gäller resursfördelning och upprätthållande av studiero. Forskning visar att elever i behov av särskilt stöd ofta kräver mer individuell uppmärksamhet och anpassade undervisningsmetoder, vilket i sin tur kan leda till att mindre tid och resurser finns tillgängliga för övriga elever. Detta kan påverka den generella studieron negativt och skapa en mer utmanande lärmiljö.

I årets enkätundersökning ställdes frågan om upplevd studiero till såväl elever som lärare. Diagrammen nedan redovisar svar på undersökt grupp.

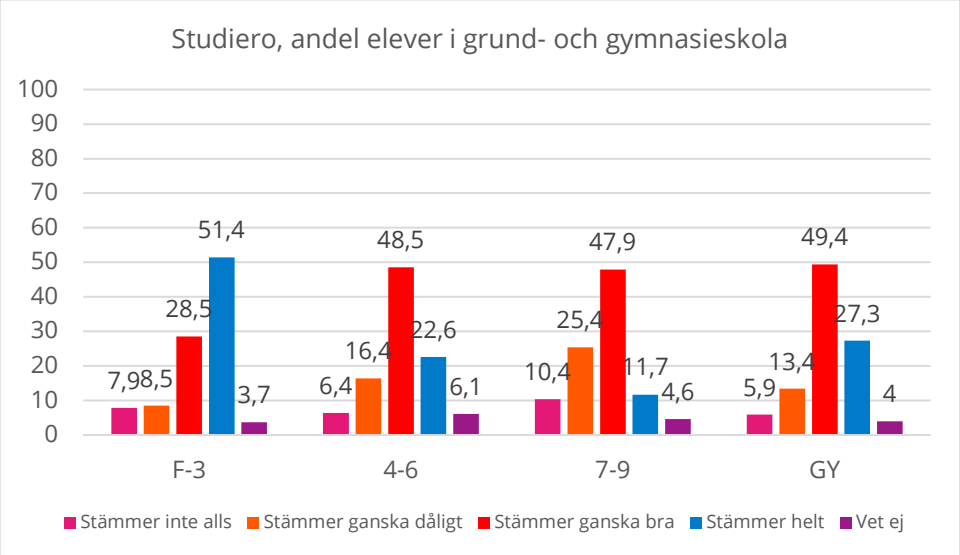

Diagram 56. *Andel svar per verksamhetsform, elever i grund- och gymnasieskola*

Diagrammet ovan visar att andel elever som instämmer helt eller till stor del i påståendet ”Jag har studiero på lektionerna” är högst bland elever i årskurserna F – 3 för att sedan sjunka under hela grundskoletiden och nå bottennivå på högstadiet där endast 59,6 procent av eleverna svarar positivt på påståendet. På gymnasieskolan däremot svarar 76,7 procent att de har studiero på lektionerna, vilket är högre resultat än föregående läsår och i linje med resultaten för grundskolan F – 3. Det ska dock noteras att resultat inom samtliga målgrupper har ökat någon eller några procentenheter i jämförelse med föregående års mätning.

Även undervisade lärare har fått ta ställning till samma påstående, då med fokus på lärarens upplevelse av situationen. Lärarnas svar redovisas i diagrammet nedan.

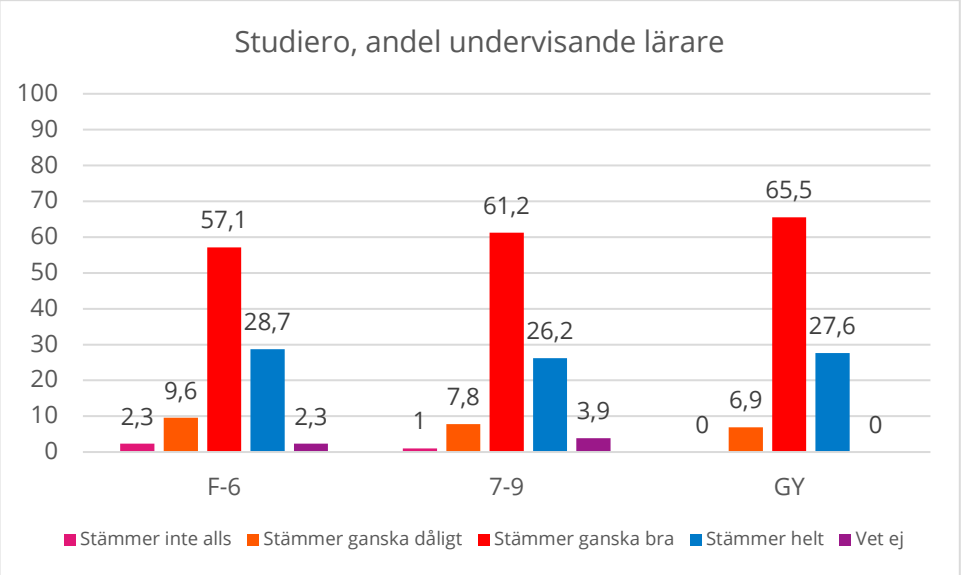

Diagram 57. *Andel svar per verksamhetsform, undervisande lärare i grund- och gymnasieskola*

Av diagrammen ovan kan det utläsas att elevernas och lärarnas upplevelse av studiero på lektionerna skiljer sig kraftigt åt i grundskolan, men även på gymnasieskolan. Lärare uppger i mycket hög utsträckning, till cirka 90 procent, att de upplever att eleverna har studiero medan elevernas upplevelse är en annan. Återigen förs behovet av att föra dialog med eleverna och låta dem uttrycka och förklara om sin syn på situationen upp.

Att kartlägga och följa utvecklingen av barnens och elevernas behov är utmanande, både då varje individs behov varierar över tid samt att det inte finns några fasta kriterier för vad som är ett behov. I avsnittet om särskilt stöd och nationella trender ovan beskrivs några tendenser, som alla pekar mot att det ökade stödbehovet som rektorer upplever är en korrekt beskrivning av nuläget.

Enligt forskning är en av skolans största utmaningar att hantera mångfalden och utmaningen att undervisa alla barn och elever. I dagens skola är ett stort fokus ofta på måluppfyllelse samtidigt som det enligt forskning finns en stor efterfrågan på diagnoser. Antalet barn med

medicinska diagnoser ökar starkt och snabbt i Sverige liksom i övriga världen. Med dessa diagnoser följer också en efterfrågan på resurser för att kunna möta eleverna utifrån deras särskilda behov.

Analys av insamlade data visar att det finns en viss variation i enheternas beskrivningar av kunskapen och kompetensen avseende att möta dessa barn och elever. Vissa enheter lyfter att kunskapen är god medan andra beskriver att det finns ett behov av att öka kompetensen för att möta barn och elever i behov av särskilt stöd. Därtill beskrivs även ett behov av att skapa en samsyn kring arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd i undervisningen.

Rektorer lyfter hög kompetens och samarbetet mellan professionerna som en styrka i arbetet med att möta eleverna utifrån deras behov. I detta talar man bland annat om elevhälsans arbete och samarbete med specialpedagogerna som en viktig del. Samtidigt som det ses som en styrka lyfts det också som ett utvecklingsområde då samarbetet mellan olika stödfunktioner och instanser behöver stärkas.

Betygssättande lärare i grund- och gymnasieskola

En övergripande analys av lärarnas betygssättning visar på några mycket oroande tendenser, både beträffande hög andel F satta på stora elevgrupper (över 20 elever per grupp) men även beträffande ämnens karaktär. De ämnen som generellt avviker negativt är naturvetenskapliga ämnen. Sett till respektive ämne kan det konstateras att det, för elfte mätning i rad, sätts konsekvent i särklass högst andel F i matematik och svenska som andraspråk.

Det bör dock tas i beaktande att variationen mellan de olika årskurserna, skolorna och även verksamhetsformerna är stor, både vid jämförelse med föregående år, och vid jämförelsen av uppnådda resultat inom respektive ämne.

Det kan, på systemnivå, konstateras att lärarens kompetens och/eller kunskap i bedömning har tydlig koppling till elevernas måluppfyllelse; dock med hänsyn taget till respektive enhets olika förutsättningar är fördjupade analyser på enhetsnivå att föredra framför förvaltningsövergripande analyser. Detta då de olika enheternas förutsättningar har stor påverkan på orsaksbedömningen. Annars är risken överhängande att för starka slutsatser dras utifrån alltför förenklade analyser, vilket i värsta fall skulle kunna leda till ineffektiva satsningar och åtgärder som riskerar att leda verksamheten åt oönskat håll.

Analys av dessa resultat är lämplig att genomföra av ansvarig rektor och aktuell personalgrupp, då detaljkunskaper i frågan behövs om det ska vara möjligt att dra sanningsenliga slutsatser på så detaljerad nivå som denna typ av analys kräver.

I analysarbetet föreslås jämförelse mellan både enheternas betygssättning inom respektive ämne och enhetens egen betygssättning över ämnesgränserna genomföras.

Vidare kan det vara värt att analysera data i de tillgängliga underlagen utifrån följande parametrar:

- Låga betyg: Inom vissa ämnen finns det betyg som är relativt låga och där förhållandevis hög andel F har satts. Det kan vara värt att undersöka anledningen till dessa låga betyg och om det finns några utmaningar eller problem inom dessa ämnen eller lärargrupper.
- Variation i betyg: Det finns en påtaglig variation i betygsresultaten mellan olika ämnen och lärare. Det kan vara intressant att kartlägga vad som orsakar denna variation och om det finns några hittills obeaktade faktorer som påverkar elevernas prestationer i olika ämnen i de olika klasserna.
- Lågt antal betyg: Vissa ämnen har ett lågt antal betyg, vilket kan göra det svårt att dra slutsatser om elevernas prestationer eller kvaliteten på undervisningen. Det kan vara viktigt att samla tillräckligt med andra data för att kunna göra mer pålitliga analyser även inom dessa ämnen och elevgrupper.

Lämpliga sätt att analysera dessa data kan vara följande:

- Trendanalys: Analysera förändringar i betygsresultaten över tid för varje ämne. Detta kan ge en indikation på om skolorna och lärarna förbättrar sina resultat eller om det finns en konsekvent trend av höga eller låga betyg över tid.
- Jämförelse med nationella genomsnittet: I de fall där det finns data på nationell nivå är det lämpligt att jämföra betygsresultaten för den egna elevgruppen med de nationella genomsnitten för att se hur skolorna i Katrineholms kommun presterar i förhållande till rikssnittet. Detta kan ge en uppfattning om hur väl eleverna i kommunen och i varje klass står sig jämfört med elever i andra delar av landet.
- Individuell bedömning: För att göra en mer noggrann analys bör man analysera individuella elevers framsteg och prestationer över tid för att bedöma effektiviteten av undervisningen och stödet från lärarna.

Arbetsgången kan förslagsvis vara följande:

- Beräkna medelvärdet: För varje ämne och lärare kan det genomsnittliga betyget som har satts beräknas. Detta ger en indikation på den genomsnittliga prestationen i varje ämne och hur lärarna bedömer eleverna.
- Analysera betygsspridningen: Utöver medelvärdet kan spridningen av betygen ses över. Det kan vara intressant att undersöka om betygen varierar mycket eller om de ligger nära varandra. En bred spridning kan tyda på att lärarna bedömer eleverna på olika sätt eller att det finns stor variation i elevernas prestationer.

- Jämföra betygssättningen mellan lärare och ämnen: Jämför betygssättningen mellan olika lärare och ämnen för att identifiera eventuella skillnader eller likheter. Finns det lärare som tenderar att sätta högre eller lägre betyg? Är det vissa ämnen där eleverna generellt sett får högre eller lägre betyg?
- Analysera trender över tid: Använd historiska data för att analysera trender i betygssättningen över tid. Finns det förbättringar eller förändringar i betygssättningen för enskilda lärare eller ämnen? Det kan vara användbart att identifiera eventuella mönster och se om det finns några åtgärder eller förändringar som kan kopplas till betygssättningen.
- Jämföra med tidigare resultat: Om det finns tidigare resultat eller referensvärden att tillgå jämför betygssättningen med dessa. Det kan ge en grund för att bedöma om betygen är högre eller lägre än förväntat.

Genom att använda dessa analytiska metoder kommer en övergripande förståelse för betygssättningen på aggregerad nivå och identifiering av eventuella mönster eller variationer att möjliggöras. Detta är ett viktigt arbete att göra inom alla årskurser, även inom årskurser som lämnar skolan. Även om eleverna i årskurs 6 och 9 och årskurs 3 på gymnasieskolan slutar på skolan kan de förvärvade kunskaperna för den aktuella målgruppen användas för att förbättra undervisningen för alla elever.

Värdegrundsarbete för kunskapsutveckling

Skolväsendet har ett dubbelt uppdrag. Förskola, skola och fritidshem ska förmedla och förankra både kunskaper och demokratiska värden. Det innebär att pedagoger behöver arbeta med att bygga relationer och grundläggande värderingar – samtidigt som de stimulerar och motiverar barns och elevers lärande, för att nå målen för utbildningen. Pedagogens relationsskapande med barn och elever har stor inverkan på hur väl barnet eller eleven lyckas i lärandet.

Värdegrundsarbete hör nära samman med kunskapsmålen. Skolinspektionen skriver i en rapport:

> *”Skolans samlade uppdrag kring elevers kunskapsutveckling, det främjande och förebyggande värdegrundsarbetet och det demokratiska medborgarfostrande uppdraget måste ses som ett sammanhållet uppdrag. Värdegrundsarbetet bör därför vara en naturlig del i kunskapsmålen.”*
>
> Skolinspektionen, *Rapport 2012:9*

Förskolans och skolans värdegrund ska genomsyra utbildningen. Det innebär att förskolan och skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera barn och elever till att omfatta grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som samhället vilar på. Förskolan och skolan ska också ge möjlighet att utveckla ett solidariskt, jämlikt och jämställt förhållningssätt. Förskolans och skolans värdegrundsarbete ska

skapa ett klimat där barn och elever känner sig trygga och respekterade och får möjlighet att utveckla empati och omtanke om andra.

I Katrineholms kommunala förskolor och skolor genomförs ett aktivt arbete av demokrati- och värdegrundsuppdraget i relation till barn och elevers utveckling. Arbetet är systematiserat utifrån skollagens krav på likabehandlingsplan genom förvaltningsgemensamma rutiner och mall för upprättande av plan. Rektorerna presenterar under kvalitetsdialoger flera exempel på olika stöd till pedagoger för att stärka undervisningen.

Förskolan visar på flera konkreta exempel om framtaget material för att reflektera och undervisa utifrån demokratiuppdraget, skolan om att knyta undervisningen till samhällstrender eller öppet prata om olika attityder i klassen och fritidshemmet om att knyta utbildningen till de olika förmågorna eleverna ska utveckla enligt läroplanen.

I både förskola och skola finns goda exempel på systematiserade samtal med barn och elever om värdegrundsfrågor med pedagoger, elevhälsapersonal och även personal från andra förvaltningar, så som exempelvis dietist. Förskolorna och skolorna har dialog om värdegrundsfrågor i kollegiet och arbetar mycket med att skapa goda relationer för att på så vis främja positiva värden.

Av enkäterna framgår att generellt sett är barnen och eleverna positiva till olikheter, är medvetna och inkluderar sina klasskamrater i gemenskapen. De utmaningar som finns runt normer och attityder hos eleverna är oftast ett grovt språkbruk, och även förskolan kan se spår av dessa beteenden.

Detta är inget nytt fenomen utan konstaterades redan i föregående års enkätundersökning. Åtgärdande och förebyggande insatser pågår i såväl förskolor som skolor för att minska och förekomma problemet. Exempelvis har vissa skolor infört ”röda kort” som skickas hem med eleverna. På dessa kort står det vilka olämpliga ord eleven hade använt sig av och vårdnadshavare uppmanas prata med sitt barn om detta. På andra skolor har föräldramöten med socialtjänst och polis närvarande ägt rum i syfte att lyfta allvarsgraden i barnens beteende.

Även om demokrati- och värdegrundsuppdraget är aktivt på förskolorna och skolorna är bedömningen efter kvalitetsdialogerna att det kan medvetandegöras och systematiseras på flera håll i planering och utvärdering för att bilda en helhet med undervisningen och kunskapsuppdraget.

Av enkätsvaren framgår det också att barn och elever är mer medvetna och intresserade av dessa frågor än utbildningen omfattar, vilket kan tolkas som att förskola och skola ytterligare kan fördjupa arbetet genom att fördjupa personalens kunskaper samt systematisera demokrati- och värdegrundsuppdraget inom ramen för hela utbildningen.

Avseende förskolornas och skolans arbete för att motverka kränkande behandling, mobbning och diskriminering har huvudmannen ett särskilt ansvar att vidta åtgärder för att säkerställa att enheterna upprättar plan

mot kränkande behandling i enlighet med skollagens kapitel 6. Enheternas värdegrunds- och förebyggande och främjande arbete för att motverka kränkande behandling, mobbning och diskriminering är områden som de senaste åren uppmärksammats i flertalet uppföljningar på såväl enhets- som huvudmannanivå.

Pedagoger och annan personal måste anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier som de får kännedom om och som sker i samband med förskolans och skolans verksamhet till rektorn. Rektorn måste i sin tur anmäla vidare till huvudmannen. Huvudmannen dokumenterar antalet inkomna anmälningar och återrapporteringar.

Under läsåret 2023/2024 har totalt 2010 anmälningar inkommit till huvudmannen. Dessa är mycket ojämnt fördelade mellan såväl verksamhetsformerna som enheterna. Dock återfinns den största systemiska diskrepans mellan verksamhetsformerna. Fördelningen är enligt följande:

Verksamhetsform	Andel (%) inrapporterade incidenter
Förskola	19,3
Grundskola F – 6	59,2
Fritidshem	10,6
Grundskola 7 – 9	6,5
Anpassad grundskola	0,5
Gymnasieskola	3,2
Anpassad gymnasieskola	0,7

Tabell 4. *Andel inrapporterade incidenter per verksamhetsform, läsår 2023/2024*

Statistik över inrapporterade incidenter visar att 89,1 procent av samtliga anmälda incidenter återfinns bland barn och elever i förskola och årskurser F – 6. Resultaten i år är nästintill identiska de resultat som presenterades föregående läsår. Cirka hälften av samtliga anmälningar handlar om incidenter som ägde rum på skolgården.

Nytt för årets mätning är att både antal och andel inrapporterade incidenter som ägt rum på grundskola 7 – 9 har dubblerats i jämförelse med föregående år. Viktiga att notera är dock att detta inte nödvändigtvis innebär att antal incidenter har ökat, utan att dessa har börjat dokumenteras i förvaltningens system mer frekvent än tidigare.

Totalt rapporterade verksamheterna in 102 kränkningar utifrån diskrimineringsgrunderna under läsåret 2023 – 2024. Dessa var jämnfördelade mellan terminerna. Av dessa 102 inrapporterade incidenter var 71 baserade på etnisk tillhörighet, nio kränkningar skedde utifrån funktionshinder och 22 utifrån kön. Majoriteten av incidenterna, totalt 93 av samtliga 102 incidenter, rapporterades in från grundskolan varav 72 i årskurserna F – 6 och 21 i årskurserna 7 – 9.

Återigen understryks det att dessa resultat inte nödvändigtvis innebär att de flesta av incidenterna äger rum på grundskolan, utan kan mycket

väl bero på att grundskolorna i Katrineholms kommun dokumenterar incidenter i högre utsträckning.

I diagrammet nedan redovisas antal inrapporterade incidenter under läsåret 2023 – 2024 per typ av incident.

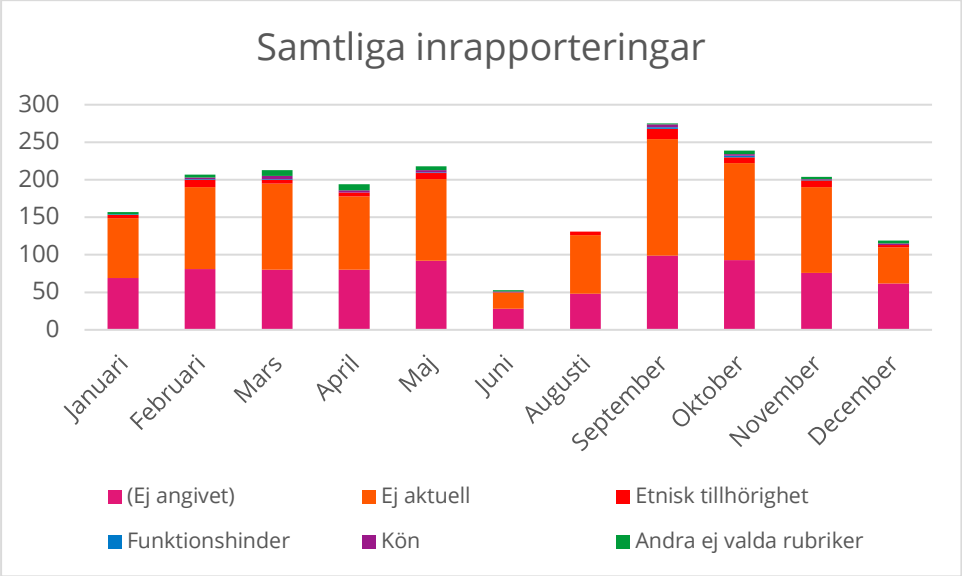

Diagram 58. *Antal inrapporterade incidenter för alla verksamheter totalt per månad, läsår 2023/2024*

I jämförelse med föregående år kan det konstateras att, med undantag för ökande antal incidentrapporter i årskurserna 7 – 9, ingen förflyttning inom området har skett. Procentuellt anmäler såväl enheterna som verksamhetsformerna incidenter i lika hög utsträckning som tidigare år. Även avseende typ av incidenter och plats där incidenterna sker är situationen identisk den som tidigare analyser visat.

I samtal med rektorer och pedagoger och genom kvalitetsrapporter och presentationer på kvalitetsdialoger framträder en bild av olikvärdig bedömning avseende vad som bedöms vara en incident och när anmälan ska ske. Medan vissa enheter vittnar om att incidenter som löses på plats inte anmäls då dessa anses vara åtgärdade, belyser andra enheter att samtliga förmodade incidenter anmäls oavsett dignitet och tid för åtgärd.

Vidare vittnar såväl pedagoger som rektorer och administrativ personal att dagens system för incidentrapportering inte är helt anpassad för förskolans och skolans verksamhet, vilket försvårar dokumentationen. Detta föranleder en översyn av dagens system med fokus på förbättringsområden inom systemet alternativt byte av systemet.

För att hantera den olikvärdiga bedömningen av incidenter behövs en standardiserad rapporteringsprocess över hela förvaltningen. Detta skulle säkerställa en enhetlig hantering och rapportering av incidenter, vilket i sin tur möjliggör mer tillförlitliga dataanalyser.

Fördjupade analyser över orsaker till detta stagnerade läge samt kraftiga diskrepans i såväl antal som andel anmälda incidenter, sett till verksamhetsform, behöver komma till stånd på förvaltningsövergripande nivå skyndsamt i syfte att identifiera adekvata insatser för förbättringar.

När insatserna är genomförda kommer det att vara möjligt att, på såväl aggregerad som enhetsnivå, kunna genomföra orsaksanalyser. Dessa görs i syfte att identifiera eventuell korrelation och kausalitet mellan upplevd trygghet och undervisningskvalitet och i slutändan måluppfyllelse.

Delaktighet, inflytande och samråd

Delaktighetsaspekter

1. Tillhörighet
   - En formell tillhörighet.
2. Tillgänglighet
   - Fysisk tillgänglighet till miljöer och objekt.
   - Tillgängligt meningssammanhang.
   - Tillgängligt sociokommunikativt samspel.
3. Samhandling
   - Att delta och bidra i en gemensam aktivitet.
4. Erkännande
   - Att vara accepterad och erkänd av andra.
5. Engagemang
   - Lust och intresse för att delta i aktiviteten.
6. Autonomi
   - Att bestämma över sitt handlande.

Källa: spsm.se och skolinspektionen.se

Forskningen visar att sambandet mellan barns och elevers möjlighet till delaktighet och inflytande i lärande och arbetet i förskolan och skolan är av stor betydelse för både välmående, skolnärvaro och goda kunskapsresultat. Det framgår tydligt i skollagen och läroplaner att de demokratiska värdena, elevernas delaktighet och inflytande ska vara lika centralt som kunskaper i olika skolämnen.

Delaktighet och inflytande ska förstås som en kontinuerlig process där både formellt beslutsfattande likväl som delaktighet i själva undervisningen ryms utan att för den skull läraren lämnar över ansvaret

för undervisningen på eleverna. Det handlar med andra ord inte bara om att elever medverkar i formella beslut inom ramen för klassråd och elevråd.

Skolutveckling är en ständigt pågående lokal- och central process vars yttersta syfte är att varje barn eller elev ska utvecklas så långt som möjligt. I denna process är det därför ytterst viktigt att ta hänsyn till barnens och elevernas perspektiv.

Delaktighet handlar om att vara en del i en aktivitet, ett sammanhang eller en relation. I förskolan och skolan kan delaktighet handla om att ges förutsättningar att vara delaktig i kamratgemenskapen eller att vara del i ett gemensamt lärande i en undervisningssituation.

Delaktighet är en rättighet för barn och elever. I FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 2 och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning framhävs det att barn som känner sig delaktiga, och är det, blir tryggare.

Delaktighet ger förutsättningar för lärandet i förskolan och skolan. Delaktighet hör samman med tillgänglighet, ofta på ett avgörande sätt. Därför behöver verksamheten skapa tillgängliga lärmiljöer som ger goda förutsättningar för alla barns och elevers delaktighet. Det kan handla om att barn och elever har rätt att få förutsättningar att kunna nå läroplans- och kursplansmål eller stödinsatser för att stärka kunskapsutvecklingen liksom att förebygga och motverka utsatthet, kränkningar och mobbning.

Att arbeta för ökad delaktighet för barn och elever innebär samtidigt att främja en lärmiljö där alla kan känna sig trygga, engagerade och erkända. Trygghetен är viktig för att verksamheten ska uppnå kunskapsuppdraget.

Barn och elever kan uppleva olika typer av delaktighet. Delaktighet kan betyda att vara med och bestämma, att uttrycka sin åsikt eller ha rätt att vara en del av gemenskapen i gruppen. Barn och elever som blir lyssnade till och får delta i beslutsprocesser i verksamheten har möjlighet att påverka. Det kallas medbestämmande delaktighet och benämns i skollagen som ”inflytande och samråd”. Det kan till exempel vara klassråd, matråd och elevråd. Informationen och formerna ska anpassas till ålder och mognad. Barn och elever har också rätt att bli lyssnade på och ges möjlighet att framföra sina åsikter i andra sammanhang. På detta sätt lär sig barn och elever samtidigt att ta ansvar.

Skolinspektionen slår i en rapport fast att skolan har ett dubbelt uppdrag att förmedla och förankra både demokratiska värden och kunskaper. Utbildningens uppdrag att fostra demokratiska medborgare är en del av kunskapsuppdraget. Därför måste betydelsen av delaktighet tydliggöras och utvecklas.

I förskolan ska delaktighet grundläggas och få växa fram genom att förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och olikheter.

Delaktighet betyder också att vara ”en del i något”. En aktivitet, ett sammanhang, en relation etcetera. Det kan handla om delaktighet i en undervisningssituation, att vara en del av ett gemensamt lärande eller att vara en del i kamratgemenskapen i förskolan, skolan eller på fritidshemmet. Tillgänglighet till aktiviteterna och lärmiljöerna är därför många gånger avgörande förutsättningar för delaktighet. Det gäller både i den fysiska, pedagogiska och i den sociala miljön.

Av de insamlade enkätsvaren från samtliga målgrupper samt av förskolornas och skolornas kvalitetsrapporter och genom kvalitetsdialogerna framgår det att läroplansområden ”Barns delaktighet och inflytande” samt ”Elevernas ansvar och inflytande” har en plats i förskolornas och skolornas arbete med det demokratiska uppdraget. Detta arbete, poängterar rektorerna, skulle dock behöva utvecklas och breddas ännu mer för att skapa fler arenor där barn och elever ges rejäl möjlighet till delaktighet.

Lokalt arbetar enheterna med olika strategier för att barn ska få möjligheter att vara delaktiga och påverka sin egen utbildning. Ett antal har även samarbete med andra kommunala förvaltningar i syfte att stärka barnens röster i lokalsamhället.

Beskrivningar från enheterna kan sorteras i två områden

- delaktighet i aktiviteter och gemenskap
- möjligheter att få inflytande och delaktighet i utformandet av utbildningen

Tabellen och diagrammet nedan visar hur barn och elever respektive pedagoger upplever delaktighet och inflytande över de processer som pågår.

Delaktighet och inflytande	Instämmer helt eller till stor del	Instämmer delvis eller ej	Vet ej/Gäller inte mig
Barn i förskola	93,1	1,6	5,3
Pedagoger i förskola	96,6	2,5	0,9
Elever i F-3	68,2	19,8	12,0
Elever i 4 – 6	71,8	14,7	13,5
Pedagoger i F – 6	67,2	25,4	7,4
Elever i 7 – 9	51,2	39,5	9,3
Pedagoger i 7 – 9	69,9	15,5	14,6
Elever i gymnasieskola	72,3	18,1	9,6
Pedagoger i gymnasieskola	79,0	15,4	5,6

Tabell 5. *Enkätresultat, upplevd delaktighet och inflytande per målgrupp*

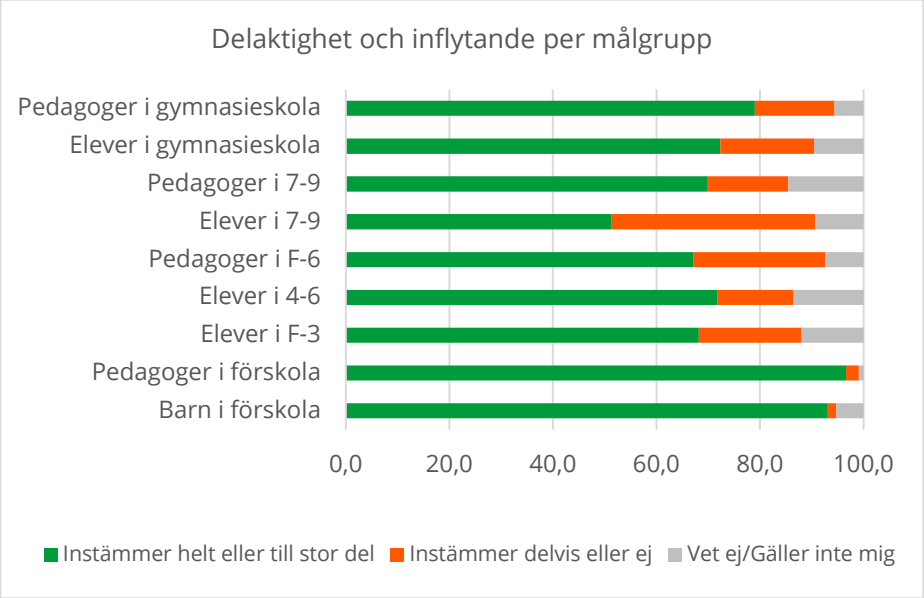

Diagram 59. *Enkätresultat, upplevd delaktighet och inflytande per målgrupp*

Av data presenterade ovan framgår det tydligt att det finns en diskrepans mellan barns och elevers och pedagogernas upplevelse av delaktighet. Tendenser som uppmärksammades föregående år återkommer även i årets mätning.

När de insamlade data klustras per verksamhetsform blir bilden ännu tydligare.

Delaktighet och inflytande	Barn och elever	Pedagoger
Förskola	93,1	96,6
Grundskola F – 6	70,0	67,2
Grundskola 7 – 9	51,2	69,9
Gymnasieskola	72,3	79,0

Tabell 6. *Enkätresultat, upplevd delaktighet och inflytande per verksamhetsform*

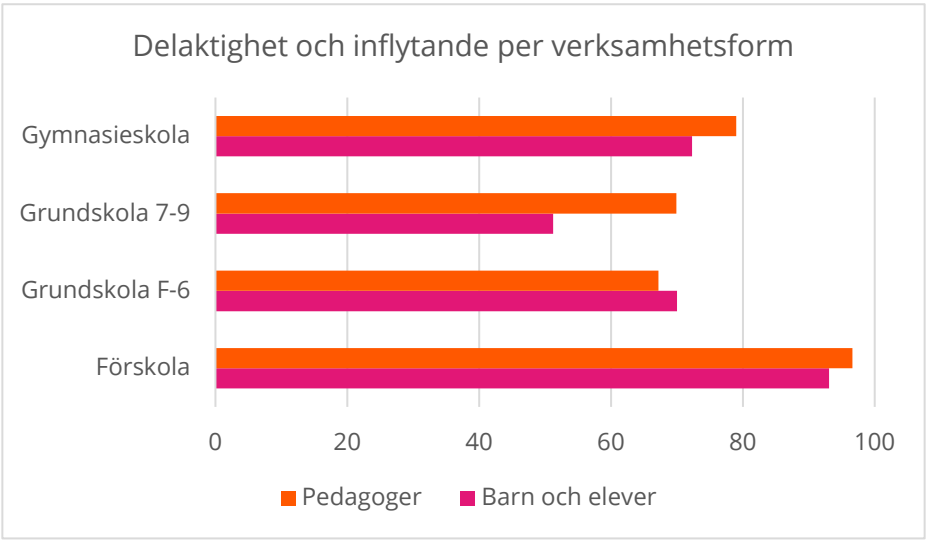

Diagram 60. *Enkätresultat, upplevd delaktighet och inflytande per verksamhetsform*

Det analyserade underlaget visar pedagoger generellt upplever att barn och elever är delaktiga och har inflytande i högre utsträckning än barn och elever redovisar för i sina enkätsvar. Undantag är elever i F – 6. Dock visar analysen av resultat per åldersgrupp att det är elevers resultat i årskurserna 4 – 6 som i år står för höjningen av hela gruppens resultat. I övrigt uppträder ett mönster identiskt det som påpekades redan vid föregående års analys, dock med en variation i svaren för respektive verksamhetsform. Medan upplevelsen av graden av delaktighet har ökat i båda målgrupperna i förskolan, har resultaten sjunkit bland såväl elever som pedagoger i hela grundskolan. På gymnasieskolan har elevernas och pedagogernas resultat ökat respektive sänkts marginellt.

Under kvalitetsdialogerna presenterar rektorer åtskilliga exempel på barns och elevers delaktighet. Att resultaten inom området, trots dessa goda exempel från samtliga verksamheter, är relativt låga bland eleverna antas bero på att pedagoger, rektorer och huvudman inte alltid lyckas förmedla elevernas roll i de processer som pågår. I delaktighet och inflytande ryms såväl beslutsfattande som påverkansprocesser. Utifrån de fristående svaren i elevenkäter kan det konstateras att eleverna förstår att de beslutsfattande processerna innebär arbete med delaktighet och inflytande, men att det finns ett arbete på samtliga nivåer att göra avseende förtydligande kring påverkansprocesserna. En annan faktor som behöver tas i beaktande är att det i år satts fokus på område delaktighet och inflytande, vilket i sin tur kan ha påverkat resultaten.

Arbetet med att alla barn ska få förutsättningar att uppleva delaktighet i förskolans och fritidshemmens gemensamma aktiviteter handlar till stor del om att göra alla barn delaktiga i de olika lärmiljöerna och de sociala situationerna. Grupptillhörighet lyfts som betydelsefull för barnets upplevelse av delaktighet. Rektorer framhäver i kvalitetsdialogerna vikten av att veta att man tillhör en grupp, att den skapar trygghet och en ökad upplevelse av delaktighet. Vidare lyfts det under kvalitetsdialogerna att det under de mer fria formerna som undervisning i förskolan och fritidshemmet innebär, ofta är lättare att visa på graden av delaktighet som barn och elever erbjuds. Detta då processerna upplevs som mindre abstrakta och resultaten kommer ofta omedelbart.

Pedagogernas förmåga och medvetenhet i hur man kan differentiera undervisningen i olika undervisningssituationer lyfts som viktig för att kunna möta alla barn och elever och göra dem delaktiga. Observation lyfts även i år som en viktig arbetsmetod för att upptäcka utanförskap eller konstellationer som skapar hinder för delaktighet.

Flera av rektorerna beskriver att barnen och eleverna får vara med och har inflytande samt möjlighet att påverka genom att ingå i olika råd och genom att få göra olika typer av val där barn och elever får vara med och rösta kring olika frågor som rör utbildningen.

Exempel på processer och forum för barns och elevers delaktighet som nämns av rektorerna under kvalitetsdialogerna är:

- Barnmöten i förskolan
- Utvecklingssamtal i förskolan och skolan
- Veckans värd i förskolan och skolan
- Fritidsmöten på fritidshemmet
- Fadderverksamhet i skolan
- Barnråd i förskolan
- Klassråd i skolan
- Elevråd i skolan
- Skolråd i skolan
- Matråd i skolan
- Hälsoråd i skolan
- Programråd i skolan
- Biblioteksråd i förskolan och skolan
- Fritidsråd på fritidshemmet
- Trygghetsteam i skolan
- Elevskyddsombud i skolan
- Elevguider i skolan
- Föräldramöten i skolan
- Aktivitetsdagar i skolan
- Kursutvärderingar i skolan
- Enkätundersökningar i förskolan och skolan
- Framtagning av åtgärdsprogram i skolan
- Läxhjälp i skolan
- Lovskola i skolan
- Medlekare i skolan och på fritidshemmet
- Redovisningsformer i skolan
- Studiehjälp i skolan
- Omröstning i förskolan och skola
- Utvärderingar i förskolan och skolan
- Samarbetsforum i förskolan och skolan
- Reflektionsmöten i förskolan och skolan
- Samlingar i förskolan och skolan
- Samplanering av kurser i skolan
- Planering av resor i skolan
- Anställningsförfaranden i skolan

- Drift av kafé i skolan
- Planering av rastverksamhet i skolan
- Genomförande av rastverksamhet i skolan
- Elevledare i skolan
- Elever som gruppledare i skolan
- Elevintervjuer i skolan
- Fokusgrupper i skolan
- Grupparbete i förskolan och skolan
- Elevskattningar i skolan
- Coachande samtal i skolan
- Temadagar i förskolan och skolan
- Lovskoleaktiviteter i skolan
- Köks- och matsalstjänstgöring i skolan
- Genomförande av kurser på gymnasieskolan
- Planering av individuella val på gymnasieskolan
- Förslagslåda, idélåda, synpunktslåda, åsiktslåda, önskelåda

I analysen av området identifieras att kunskapen om frågan upplevs som skiftande mellan såväl enheter som arbetslag och individer. Medan det finns en stor medvetenhet hos vissa pedagoger, behöver perspektivet vidgas och kompetensutveckling sättas in för andra pedagoger för att öka likvärdighet inom området.

Att synliggöra för barn och elever på vilket sätt de är delaktiga och får inflytande över utformningen av undervisningen lyfts som en utmaning inom alla åldrar och verksamhetsformer.

På grund av att yngre barn inte kan kommunicera och uttrycka sig på samma sätt krävs det att pedagogerna observerar, tolkar och reflekterar kring barnens engagemang och känslor i olika delar i undervisningen och utifrån detta formar undervisningen vidare. Detta ställer höga krav på att pedagogernas förmåga att analysera undervisningen i relation till barnens behov och hur de tar till sig undervisningen. I skolan är utmaningen istället att konkretisera möjlighet till inflytande i de processer som pågår, att omvandla abstrakta förlopp till verkliga handlingar samt att identifiera tillvägagångssätt att informera eleverna om vilka processer de har inflytande över och vilket utfall av dessa det blir i ordinarie verksamhet.

Likvärdighet och kvalitet utifrån ovanstående aspekter

Vad innebär begreppet likvärdighet?

Likvärdighet är ett mångtydigt begrepp. Likvärdig utbildning definieras ofta utifrån tre beståndsdelar:

- lika tillgång
- lika kvalitet
- kompenserande funktion

Förskolans och skolans nationella uppdrag måste förstås i sin lokala kontext. Katrineholm är en kommun präglad av specifika förutsättningar och utmaningar som också påverkar vardagen på kommunens förskolor och skolor. Bland dessa märks framför allt en hög andel barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll, hög andel barn vars föräldrar är lågutbildade, hög andel biståndstagare med långvarigt ekonomiskt bistånd och en relativt hög andel befolkning med utländsk bakgrund.

Barns skilda livsvillkor ställer höga krav på förskolan och skolan att anpassa verksamheten efter deras förutsättningar och bidra till samtliga barns utveckling och lärande.

Under åren 2023 – 2026 riktas ett särskilt fokus i bildningsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete på förskolans och skolans likvärdighet och kvalitet. Alla de cirka 7000 barn och elever som varje dag går till någon av kommunens 43 förskolor och skolor har rätt till en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet. För att en förskola och skola ska vara likvärdig och av hög kvalitet ska den uppfylla de nationella målen så som de formuleras i skollagen och läroplanerna. I denna rapport accentueras arbetet med likvärdighet och kvalitet på området hög undervisningskvalitet.

Det är huvudmännen som har det yttersta ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och läroplanerna. I detta ryms ett uppdrag att genomföra en resursfördelning och andra kompensatoriska insatser för att uppväga skillnader mellan och inom verksamheter i syfte att främja likvärdighet och hög kvalitet i organisationen.

Alla barns och elevers rätt till likvärdig utbildning är en utmaning inom hela det svenska skolväsendet. Frågor om utbildningens likvärdighet har också de senaste åren fått större utrymme såväl nationellt som inom bildningsförvaltningen. Med det har kommit ett behov att fördjupa förståelsen avseende likvärdighet som begrepp och av att bedöma likvärdigheten i utbildningen.

Syftet med årets analys är att bidra i det hänseendet samt att ta fram ett underlag om vilka förutsättningar huvudmannen kan behöva förändra för att stärka arbetet med likvärdighet på olika nivåer i organisationen.

I takt med att förvaltningen riktat mer fokus på likvärdighet har frågor om innebörden av begreppet likvärdighet aktualiserats i högre grad. Att bedöma likvärdighet och arbeta för ökad likvärdighet kräver en gemensam förståelse av vad det betyder i förvaltningens arbete.

Likvärdighet är dock ett mångtydigt begrepp. Likvärdig utbildning definieras ofta utifrån tre beståndsdelar:

- lika tillgång
- lika kvalitet
- kompenserande funktion

Lika tillgång innebär att alla barn och elever ska ha lika tillgång till förskola och skola oavsett geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Lika kvalitet handlar övergripande om att utbildningen ska göra det möjligt för barn och elever att inhämta och utveckla kunskaper och värden och främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I mer konkreta termer handlar det om att uppfylla de nationella målen för förskolan och skolan. Utbildningens kompenserande funktion handlar om att uppväga skillnader i barns och elevers olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och fördela resurser efter barnens och elevers olika förutsättningar och behov.

Viktigt att påpeka är att samtliga dessa tre beståndsdelar återfinns i skollagen, dock inte som en definition av likvärdighet, vilket är vanligt att det framhävs som.

I skollagen anges endast att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). Kravet på lika tillgång ställs i en separat paragraf (1 kap. 8 § skollagen), kvalitet behandlas i ett särskilt kapitel och kravet på kompenserande funktion formuleras som en del av syftet med utbildningen inom skolväsendet där det anges: "*I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen*" (1 kap. 4 § skollagen). Skollagen anger också att de kommunala huvudmännen har ett ansvar att fördela resurser till utbildningen efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 § skollagen).

Det bör även noteras att såväl lika tillgång som lika kvalitet handlar om just lika, om att aspekter av utbildningen ska vara likadana för alla; alla ska ha samma tillgång och få ta del av en utbildning av samma kvalitet.

I utsträckningen avser då en likvärdig utbildning en lika utbildning och återstoden av likvärdighet handlar om det kompensatoriska uppdraget. Det är också i huvudsak så det skrivs om likvärdighet i läroplanerna och den innebörd som tydligast genomsyrar förvaltningens användande av begreppet. Med det som utgångspunkt är det också förskolans och

skolans kompensatoriska funktion som avses med likvärdighet i årets kvalitetsrapport.

Utifrån den innebörden av likvärdighet kan förskolan och skolan vara likvärdig bara om den kompenserar för barns och elevers olika förutsättningar och fördelar resurser efter barns och elevers olika förutsättningar och behov på ett sådant sätt som medför att alla barn och elever utvecklas så långt som möjligt. Genom att utbildningen utformas på ett sätt som syftar till att kompensera för olika behov och förutsättningar hos barn och elever skapas en grund för en utbildning som gör det möjligt för alla barn att utvecklas så långt som möjligt.

I det här avseendet blir därmed en likvärdig förskola och skola en nödvändig förutsättning för en verksamhet med hög kvalitet givet att alla barn och elever inte har samma förutsättningar och möjligheter att ta till sig utbildningen. Förskolan och skolan kan således, utifrån hur samhället ser ut, inte vara av hög kvalitet om den inte också är kompenserande. För att utbildningen inom bildningsförvaltningens samtliga förskolor och skolor ska vara av hög kvalitet behöver utbildningen på de olika enheterna vara likvärdig och således kompenserande.

Ansvar för likvärdighet och kvalitet på olika nivåer

Innebörden i att ge varje barn och elev förutsättningar till utveckling och lärande skiljer sig åt mellan bildningsförvaltningens olika organisations- och ansvarsnivåer. De olika nivåerna i organisationen skapar förutsättningar för varandra.

På övergripande nivå behöver det skapas bättre förutsättningar för rektorerna som i sin tur agerar utifrån sitt ansvar och skapar goda förutsättningar för den pedagogiska personalen på enheterna. När den pedagogiska personalen har goda förutsättningar får de goda möjligheter att stödja varje barns och elevs utveckling och lärande.

På den pedagogiska arenan, i möten mellan barn och vuxna, är innebörden starkt kopplad till de enskilda barnen och den pedagogiska förmågan att med lokalt tillgängliga resurser bidra till varje barns och elevs utveckling och lärande. Det är därför nödvändigt att förutsättningar tillskapas utifrån kunskap om barn och elever på våra förskolor och skolor.

Behovet av likvärdig utbildning uppstår i en större samhällelig kontext. Förskolans och skolans möjligheter att kompensera för barns olika bakgrunder, förutsättningar och behov av stöd samt för ojämlika förhållanden i samhället måste också sättas i relation till samhällsutvecklingen i stort.

På motsvarande sätt är det en stor utmaning att förverkliga en likvärdig förskola och skola inte bara för utbildningsväsendet utan för samhället i stort. I SOU 2020:28 ”*En mer likvärdig skola*” konstateras, angående skapandet av en likvärdig skola:

Att i realiteten etablera en likvärdig skola ställer mycket stora krav på samhället på flera sätt. För det första krävs väsentliga resurser då det kan antas att det är mer kostnadskrävande att utveckla mer individuella lösningar och arbetssätt än mer standardiserade. För det andra krävs en omfattande informationsinhämtning. Det är betydligt svårare att utifrån ett utvecklat likvärdighetsperspektiv genomföra funktionell och systematisk uppföljning av elevers lärandeutveckling och hur den står i relation till genomförda insatser till stöd för eleven jämfört med att kontrollera regelefterlevnad. I synnerhet då det måste ske på ett sådant sätt att det också går att åtgärda tillkortakommanden och underskott i kunskapstillägnelse inom ramen för elevens skolgång. För det tredje krävs en sofistikerad och stark styrningsförmåga i systemet. På varje nivå ska beslut fattas om att agera på skilda sätt i stället för ett enhetligt och det på en föränderlig grund av information om skolutfall på olika nivåer. Kraven på styrning bottnar i hög grad i att ambitionerna om en kompensatorisk skola också kräver en hög grad av flexibilitet och därmed ställer en likvärdig skola krav på ett mycket avancerat ledarskap. För det fjärde krävs en mycket hög kompetensnivå hos särskilt rektorer och lärare för att de i varje beslut och varje yrkesmässig handling ska kunna realisera skolan som en likvärdig samhällsservice inklusive att agera kompensatoriskt.

Även om resonemanget endast handlar om likvärdighet i skolan och bortsett från sådant som specifikt rör skolan som utbildningsform, gäller det som skrivs här även för förskolan. Förskolan ska dock vara än mer flexibel än skolan som har fasta betygskriterier och kriterier för bedömning av kunskaper som alla elever ska nå medan barn i förskolan ska utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar i förhållande till förskolans mål. En likvärdig förskola kräver därför stora resurser, kunskapsunderlag, stark styrningsförmåga och avancerat ledarskap samt höga kompetenser bland rektorer och pedagogisk personal.

Förvaltningsövergripande utvecklingsprocesser

I huvudmannens systematiska kvalitetsarbete under året samt i analyser av samtliga delar som omfattas av detta arbete, bekräftas att det generellt sker en långsiktig progression i enheternas utvecklingsarbete och med detta en utveckling som på lång sikt kan komma att leda mot ökad måluppfyllelse i verksamheten, såväl inom demokratiuppdraget som inom kunskapsuppdraget.

Enheternas analyser grundar sig i allt högre utsträckning i forskning än tidigare, både avseende koppling mellan forskning och analysområden, men även mellan forskning och planerade insatser.

Analys av de effekter som insatser från centrala stödresurser gett med syfte att stödja enheternas utveckling, visar att förvaltningsövergripande stöd numera riktas på ett mer kompensatoriskt sätt än tidigare till de olika enheterna och verksamhetsformerna. Medan betoningen föregående år låg på förskola och grundskola, kan det i årets analyser

konstateras att resurser i form av stöd från centralt anställda sakkunniga även har riktats till gymnasieskola i mycket högre utsträckning än tidigare.

Bildningsförvaltningens stöd till enskilda enheter har genom åren blivit alltmer likvärdigt. De enheter som exempelvis har uppvisat lägre måluppfyllelse än vad förutsättningarna medger, där utvecklingsarbetet historiskt har saknat systematik och effekt samt där många rektorsbyten har påverkat måluppfyllelsen negativt, har under året fått ett mer riktat stöd från centralt anställd personal.

Under läsåret har stödet bland annat handlat om:

- Riktat stöd från förvaltningsövergripande personal för genomförandet av utvecklingsarbete på enhetsnivå
- Omdirigering av personalgrupper och funktioner till vissa enheter
- Förstärkt rektorsorganisation på vissa enheter
- Professionsutveckling genom riktade utbildningsinsatser
- Omorganisation av roller på förvaltningskontoret
- Riktad resursfördelning utifrån måluppfyllelse och statsbidrag
- Operativt arbete med flytt av förskolor och skolor
- Projekt- och utvecklingsarbete på enhets- och verksamhetsnivå

Utvecklingen av en organisation med ett nära ledarskap, strukturer för kollegialt lärande och tillgång till operativa stödfunktioner förbättrar förutsättningar för ett jämnare utvecklingsarbete och därmed högre kvalitet på utbildningen. Nulägesbedömningen vid läsårets slut med andra kompletterande uppföljningar visar emellertid att brister beträffande likvärdighet och hög kvalitet på undervisningen fortfarande är stora.

Det finns barn och elever på kommunens enheter som möts av en utbildning som inte är anpassad efter deras behov och förutsättningar. Synliggörandet av skillnader och brister i likvärdighet kan delvis vara en effekt av förbättrade uppföljningsmetoder och underlag, men också som effekt av nya perspektiv vad gäller barns och elevers behov och förutsättningar. Särskilt tydligt är likvärdighetsbrister kopplade till pedagogernas utbildningsnivå, barnens och elevernas socioekonomiska bakgrund, neuropsykiatriska diagnoser samt barns och elevers inflytande på utbildning och undervisnings- och arbetssätt.

Det finns generella indikationer på att socioekonomiskt utsatta barn och inte möts av en verksamhet som är anpassad efter deras förutsättningar och behov av stöd. Det finns också signaler om att antalet barn och elever i behov av särskilt stöd ökar kraftigt för varje år.

Även från statligt håll har det konstaterats att skapandet av en likvärdig utbildning är krävande. Likvärdighet är resurskrävande, det kräver omfattande kunskaper, stark styrningsförmåga och avancerat ledarskap

samt hög kompetensnivå bland rektorer och pedagogisk personal. Likvärdighetsperspektivet behöver bäras av bildningsförvaltningens organisation som helhet men också genomsyra alla ansvarsnivåer.

De statliga skolmyndigheterna har i sin redovisning av uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet sammanställt en rad faktorer som är viktiga för att kommuner som kommunala huvudmän för förskola och skola ska lyckas i det kompensatoriska uppdraget.

I skolmyndigheternas sammanställning görs en uppdelning i olika ansvarsnivåer:

- huvudmannanivå
- rektorsnivå
- undervisningsnivå

Skolmyndigheternas redovisning bekräftar i mångt och mycket resonemang som förts inom bildningsförvaltningen. Enheternas resursfördelning, inklusive fördelningen av ekonomiska resurser, behöver präglas av ett likvärdighetsperspektiv som utgår ifrån att skillnader i barns olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen faktiskt ska kompenseras. Det kompensatoriska arbetet behöver vara så pass omfattade att det får en påtaglig effekt på barnens och elevernas möjligheter till utveckling och lärande.

Huvudmannen har det yttersta ansvaret för att säkerställa att arbetet på enheterna sker i enlighet med skollagens och läroplanernas krav. De utmaningar som identifieras i denna analys ska fungera som grund för fortsatt utvecklingsarbete. För fortsatt förbättrad kvalitet i undervisningen och för att lyckas i det kompensatoriska arbetet krävs långsiktiga utvecklingsinsatser på samtliga nivåer inom förvaltningens organisation.

Även om resurser i termer av utvecklingsinsatser och centralt stöd har omformerats genom åren, behöver detta arbete fortsätta prioriteras även i framtiden. Detta för att resurserna och insatserna ska optimeras och utformas för att i ännu högre utsträckning bidra till likvärdighet.

Förvaltningens stödjande organisation behöver vara än mer funktionell och flexibel än den är idag, för att i större utsträckning kunna anpassas till och dimensioneras utifrån rektorernas, enheternas, pedagogernas och barnens och elevernas behov och förutsättningar.

För att kunskapen om enheternas likvärdighetsutmaningar ska vara förankrad krävs att professionens kvalificerade bedömningar av enheternas behov och förutsättningar ägs av hela organisationen. För att kunna fördela resurser och insatser träffsäkert behöver organisationen som helhet ta ytterligare kliv i analysarbetet. Utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet är en viktig nyckel i sammanhanget.

Uppföljning och utvärdering av det kompensatoriska arbetets effekter samt i vilken uträckning resurser används på sätt som främjar barns och

elevers utveckling och lärande, behöver ske på samtliga ansvarsnivåer inom organisationen. Förvaltningen behöver vidareutveckla rutiner för att hålla samman analysprocesserna. Kvalitetsdialoger är centrala i förvaltningens modell för systematiskt kvalitetsarbete och kan generera gemensam kunskap utifrån olika perspektiv och erfarenheter. Kvalitetsdialogerna behöver därför hålla hög nivå för att professionens kunskaper ska kunna tas tillvara. Barns och elevers röster behöver genomsyra analyser inför framtagning av insatser i avsevärt högre utsträckning än tidigare och metoder för att samla in barns och elevers tankar och åsikter behöver utvecklas vidare och bli fler än idag.

Skollagens och läroplanernas krav på likvärdighet och kompenserande arbete utmanar organisationen på olika sätt. Centralt för den gemensamma förståelsen av Katrineholms kommunala förskolors och skolors likvärdighetsutmaningar är förutsättningarna för kunskapsöverföring mellan de olika nivåerna i organisationen och förmågan att aggregera och ackumulera kunskap samt att sådana processer i framtiden även erbjuder möjligheter att skapa ny kunskap.

Det kan konstateras att kompetensen hos medarbetarna närmst barnen är den enskilt viktigaste kvalitetsfaktor. Detta leder till slutsatsen att likvärdighetsinsatser bör även riktas mot medarbetarnas kompetens. På denna plan är det därför avgörande att rektorernas kunskaper om kompetensutvecklingsbehov på lokal nivå vägs in i det övergripande analysarbetet.

Sedan införandet av bildningsförvaltningens egen kvalitetsmodell har det systematiska kvalitetsarbetet i huvudsak varit inriktat på just måluppfyllelse. Generellt kan sägas att fokus har varit på att förbättra kvaliteten i verksamheten genom att skapa den enhetliga organisation som finns i dag.

Det utökade utrymme som frågor om likvärdighet nu har fått är en fortsättning på det arbetet, och även en precisering av utvecklingsarbetet, i att ytterligare kvalitetsförbättringar kopplas till ökad likvärdighet. En bärande princip i detta arbete är att en mer likvärdig utbildning resulterar i en utbildning och undervisning av högre kvalitet.

Fokus på likvärdighet

I analysarbetet har flera redan pågående insatser med fokus på likvärdighet identifierats. Det är av största vikt att dessa insatser fortlöper under kommande år, då tecken på förbättringar finns, även om det är för tidigt för analys av effekter av dessa insatser. Dock är det viktigt att understryka att plan för uppföljning och utvärdering av dessa insatsers effekter behöver följas nogsamt för att säkra insatsernas adekvathet även i framtiden.

Likvärdighet i förutsättningar. Komplex organisation, med exempelvis övergångar mellan olika skolor och/eller mellan olika stadier samt relativt frekventa rektorsbyten på några enheter ser ut att påverka måluppfyllelsen negativt.

- Rekryteringar av vakanta tjänster har genomförts
- Förvaltningen arbetar aktivt för att lyssna in rektorers behov, exempelvis genom det systematiska kvalitetsarbetet.
- I arbetet med framtagning av ny verksamhetsplan, för att kunna utveckla ledning och stöd framåt, har samtliga chefer inom bildningsförvaltningen medverkat.
- Förvaltningsövergripande satsning pågår för att stärka rektors pedagogiska ledarskap.
- Bildningsförvaltningen omformerar och utvecklar nuvarande organisation för en mer likvärdig kvalitet.

Likvärdighet genom delaktighet. Barns, elevers och pedagogers delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet fluktuerar mellan enheterna och påverkar utvecklingsarbetets framgång i undervisningen.

- Samrådsorganisation utvecklas vidare och forum för dialog mellan samtliga grupper, barn, elever, pedagoger, vårdnadshavare, chefer och politiker, utökas.
- Plan för samtliga berörda gruppers delaktighet och påverkan på utbildningen tas fram och implementeras inom samtliga verksamhetsformer.

Likvärdighet i nyttjande av förvaltningsövergripande processer. Alla enheter nyttjar förvaltningsövergripande processer. Samtidigt har vissa enheter, som föregående läsår inte klivit in i någon utvecklingsprocess, under pågående läsår lyckats skapa systematik och påbörjat utveckling på skolan i området.

- I verksamhetsplanen beslutas om förvaltningsövergripande strategier. Dessa kommer tydligare än föregående läsår följas och analyseras i det systematiska kvalitetsarbete, där kunskap om enheternas utveckling i området och stödbehov identifieras. Denna kunskap ska sedan bidra till att rektor med stöd av verksamhetschef och sakkunniga kan leda och stödja utvecklingen på enheterna.

Likvärdig i måluppfyllelse och det kompensatoriska uppdraget. Elevgrupperna elever med utländsk bakgrund, placerade elever, pojkar samt elever som har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning har över tid generellt lägre måluppfyllelse än jämförande grupper. I jämförelse med riket presterar Katrineholms kommunala grundskolor under vissa läsår och inom vissa grupper högre resultat och inom andra lägre resultat är riket i snitt. Resultaten fluktuerar både inom grupperna och över tid.

- Riktade insatser i form av Samverkan för bästa skola implementeras pågår i grundskolan tillsammans med Skolverket.
- Riktade insatser i form av Samverkan för bästa förskola implementeras förskolan tillsammans centrala stödfunktioner

- Målmedvetet arbeta med kvalitet på undervisningen för att minska gapet i resultaten mellan flickor och pojkar, olika elevgrupper samt ändra skolkulturen hos elever för att öka motivationen för skolan och för lärande.
- Satsning på utbildning på bred front avseende stödinsatser och avgörande faktorer för fullföljd utbildning

Likvärdig professionsutveckling och tydlig rollfördelning. Rektorer organiserar för ledande roller och kollegialt lärande på enheterna, vilka är viktiga sätt för att utveckla utbildningen och undervisningen samt bedriva en utbildning i enlighet med läroplanerna.

- Kompetensutvecklingsinsatser per verksamhetsform identifieras och sätts in på bred front och omfattar samtliga pedagoger inom både förskola, grundskola och gymnasieskola.
- Stöd och likvärdighet i arbetet utvecklas fortsättningsvis för att ledande roller och stöd för kollegialt lärande ytterligare ska bidra till professionsutveckling.

Likvärdig bedömarkompetens. Bedömarkompetensen har i grundskolan varit i fokus under ett antal år och har gett effekt på undervisningen och elevernas måluppfyllelse, vilket bland annat syns genom en ökad betygsspridning mellan A – F betygen. Flera rektorer beskriver i sina analyser att ämnen som inte haft önskvärd måluppfyllelse och kvalitet på undervisningen bottnar i att bedömarkompetensen inte är tillräckligt hög och behöver utvecklas.

- Fortsatt utveckling av kollegialt lärande så att lärare lär av varandra och utvecklar sin bedömarkompetens i vardagen utifrån elevernas behov för lärande.

Likvärdig resursfördelning. Den socioekonomiska resursfördelningen ser ut att kompensera för enheternas indexbaserade barn- och elevsammansättning i viss utsträckning. Ett flertal enheter motiverar att resurserna går till personalförstärkning i form av exempelvis fler lärare till ordinarie undervisning, anställning av ytterligare specialpedagogisk kompetens och nyttjande av extra studiehandledning.

- Enheternas barn- och elevsammansättning beskrivs bland annat av ett indexbaserat värde som förvaltningen beställer av SCB. Värdet baseras på föräldrarnas utbildningsbakgrund och barnens/elevernas migrationsbakgrund.
- Barn och elever med föräldrar som inte har en eftergymnasial utbildning samt barn och elever med utländsk bakgrund generar ett högt värde. Desto högre värde en enhet får desto högre socioekonomisk tilldelning får enheten i resursfördelningen.
- Tilläggsbelopp tas bort i syfte att skapa stabilitet i enheternas ekonomier

Avslutning

Skolväsendets uppdrag är komplext och ytterst beroende av att samtliga yrkeskategorier inom huvudmannens organisation arbetar tillsammans för att skapa bästa möjliga förutsättningar för barns och elevers lärande och utveckling.

Enligt Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) handlar tillgänglighet om att alla barn och elever ska ges tillgång till och möjlighet att ta del av lärande och gemenskap i hela lärmiljön. Analys av bildningsförvaltningens samtliga verksamhetsformer med särskild fokus på tillgänglig utbildning görs separat under uppföljningsområdet ”Skolväsendets värdegrundsuppdrag” och ger en till dimension till denna rapport.

Det systematiska kvalitetsarbetet på såväl huvudmannanivå som enhetsnivå är av största vikt för likvärdighet och hög kvalitet i utbildningen. Genom reflektion och analys sker både ett lärande om och hur arbetet kan tas vidare och ett synliggörande av såväl styrkor, framgångsområden, kvaliteter som förbättrings- och utvecklingsområden. Kvalitetsarbetet genomförs såväl i dokumentations- som dialogform och tvärprofessionellt vilket bidrar till erfarenhetsutbyte och en ökad samsyn.

Denna kvalitetsrapport av måluppfyllelse och resultat visar på ett antal gemensamma mönster som, genom olika typer av analys, kunnat identifieras på aggregerad nivå och som sammanfattas i detta avsnitt. Fokus i denna rapport är att följa resultatutvecklingen, identifiera såväl positiva som negativa avvikelser samt följa hur olika förutsättningar påverkar måluppfyllelsen inom de olika verksamhetsformerna över tid.

I analysen har ett antal olika områden och aspekter skildrats, vilket ska förstås och tolkas som att flera faktorer är centrala för utvecklingen och i ständigt samspel med varandra. Enskilda komponenter kan inte ensamma förklara måluppfyllelsen och resultatutvecklingen.

Därför är det av största vikt att i fortsatt utvecklingsarbete simultant adressera flera olika områden och aspekter i ett långsiktigt perspektiv. Detta för att säkerställa en likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet inom alla delar av förvaltningens verksamhet. I analysprocessen har såväl kvalitet att värna som utvecklingsområden identifierats. Dessa sammanfattas nedan.

Identifierade styrkor och kvaliteter att värna
Sammanfattningsvis har följande områden identifierats på systemnivå (organisationsnivå/samtliga verksamhetsområden) som områden med stabil, positiv utveckling i kvalitet över tid som bör förvaltas och värnas framåt:

- Välfungerande och anpassningsbart systematiskt kvalitetsarbete på alla nivåer
- Professionsutveckling genom anpassade kompetensutvecklings- och utbildningsinsatser på samtliga nivåer
- Faktabaserad förändringsledning med grund i datadriven skolutveckling
- Analysarbete med grund i forskning utvecklar koppling mellan teori och praktik
- Långsiktig målstyrning och utvecklingsarbete med fokus på undervisningsuppdraget
- Tydlig fokus undervisningsuppdraget
- Långsiktig progression i enheternas utvecklingsarbete
- Stabil, positiv resultatutveckling för fler barn- och elevgrupper
- Strategiskt arbete med kompetensförsörjning och kompetenshöjning
- Planering av framtida processer och genomförande av insatser utifrån identifierade behov
- Tydligare riktade förvaltningsövergripande utvecklingsprocesser för ökad likvärdighet
- Tydligare riktat förvaltningsövergripande stöd utifrån identifierade behov skapar jämnare utvecklingsarbete på enheter
- Barns och elevers röster får större utrymme i planering och genomförande av utbildningen
- Konkretisering av likvärdighetsarbetet för förbättring i undervisnings- och utbildningskvalitet

Utvecklings- och förbättringsområden
Följande områden har på förvaltningsövergripande nivå identifierats som områden särskilt viktiga att arbeta fokuserat, systematiskt och kontinuerligt med. Dessa områden ses som direkt avgörande att förbättra för att kunna garantera alla barn och elever en likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet.

Strategiska

- vidareutveckla arbetet med uppföljning, utvärdering och analys av utbildningens och undervisningens kvalitet och måluppfyllelse

för att identifiera adekvata utvecklingsinsatser och med särskilt fokus på kärnämnen

- systematiskt och kontinuerligt analysera, utvärdera och förbättra undervisningskvalitet på samtliga enheter utifrån deras individuella behov och förutsättningar för att garantera kontinuitet och likvärdighet för alla barn och elever
- vidareutveckla rutiner för systematisk uppföljning och utvärdering av insatser och strategier för att skapa tydligare indikatorer för mätning av effekter av insatser
- vidareutveckla användning av insamlade data för att säkerställa kontinuerligt faktagrundad förbättring
- säkerställa kontinuerlig och relevant kompetensutveckling för all personal utifrån specifika kompetensutvecklingsbehov för att höja nivån på undervisningskvalitet
- förstärka användning av evidensbaserade metoder och strategier i undervisningen för att säkerställa koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- öka fokus på barn- och elevhälsoarbete för att säkerställa att alla elever får det stöd de behöver och har rätt till

Operativa

För att identifiera operativa utvecklingsområden är det viktigt att fokusera på specifika, praktiska åtgärder och förbättringar som kan implementeras på enhets- och klassrumsnivå.

- fortsatt arbeta med riktade insatser för att höja professionens kompetens inom områden med identifierad bristande kvalitet eller måluppfyllelse
- fortsatt arbeta med riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området tidiga insatser och särskilt stöd
- fortsatt arbeta med riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området för tidig upptäckt och insats vid risk för skolfrånvaro
- fortsatt arbeta med riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området övergångar
- påbörja riktade insatser för att höja professionens kompetens inom området matematik, svenska och svenska som andraspråk
- stärka och effektivisera elevhälsoteamens arbete genom att förbättra samarbetet mellan lokala och centrala barn- och elevhälsan med fokus på att tidigt identifiera och stödja elever i behov av särskilt stöd
- ständigt utvärdera och omformera centrala stödresurser för att bättre möta verksamheternas behov samt leda, analysera och justera insatser inom förvaltningsövergripande projekt

Alla barn i vår kommun ska ha samma möjlighet till en trygg och utvecklande förskole- och skoltid som samtidigt förbereder dem inför framtiden. En likvärdig och framgångsrik utbildning av hög kvalitet lägger grunden för att ge varje individ de bästa möjliga förutsättningarna för ett framtida arbete och självförsörjning samt för utvecklingen av ett hållbart samhälle.